

E. C. BENTLEY

ULTIMA ANCHETĂ A LUI PHILIP TRENT

Capitolul I VEȘTI RELE

Cum ar putea oare lumea, așa cum o știm noi, să facă o deosebire clară între ceea ce e într-adevăr important și ceea ce pare numai să aibă importanță?

Când creierul inegalabil, plin de planuri al lui Sigsbee Manderson a fost străpuns de un glonț tras de o mână necunoscută, lumea nu a pierdut nimic care să merite măcar o singură lacrimă; dimpotrivă, ea a păstrat din amintirea crudă a deșertăciunii unei bogății – așa cum o acumulase cel dispărut – un singur lucru demn de atenție: că nu se găsisese niciun prieten adevărat să-i deplângă moartea și că decedatul nu săvârșise în viață nici cea mai neînsemnată faptă datorită căreia acesta să merite a i se cinsti memoria. Dar celor ce trăiau în marele vârtej al afacerilor, când au auzit de dispariția lui, li s-a părut că o lovitură de trăsnet zguduie pământul.

În întreaga istorie întunecată a negoțului din țara lui nu izbutise nimeni să se impună ca el cu atâta vigoare în lumea comercială. În templul lumii de afaceri el avea un sanctuar aparte. Existaseră și înainte giganți financiari destul de puternici ca să dirijeze și să mărească forțele capitalului și să perceapă un beneficiu acceptat ca atare, în valoare lele milioane, pentru străduințele lor; Manderson fusese o excepție printre ei, datorită faptului că o palidă aureolă de piraterie romantică – foarte; îndrăgită de compatrioții lui – se statornicise în chip 1 nedefinit în jurul frunții sale, făcând să fie privit de toți de-a lungul anilor ca un păzitor necontestat al stabilității, ca cel ce înlătură crizele urzite și ca un dușman al rechinilor care mișună în jurul Wall Street-ului, gata să dea o lovitură.

Averea lăsată de bunicul său – unul dintre rechinii mai mici din vremea lui – o moștenire, mărită, de la tatăl său, care dăduse netulburat în cursul unei vieți îndelungate bani cu împrumut, fără să-și investească vreodată capitalul în acțiuni. Sigsbee Manderson, care nu știuse nicicând ce înseamnă să nu ai sume mari de bani la dispoziție, părea hărăzit să facă parte integrantă din plutocrația americană mai

nouă, consolidată prin tradiția și obișnuința unei mari bogății. Dar nu a fost așa. Deși asimilase prin creștere și educație ideile europene despre condiția exterioară corespunzătoare omului bogat, deși acestea sădiseră în firea lui instinctul măreției olimpice a fastului care nu-ți sare-n ochi în fel și chip, moștenise, totuși, o mare parte din apucăturile căutătorului de aur și ale corsarului financiar care fusese strămoșul lui. În vremea acelei prime perioade a carierei sale de om de afaceri, privită ca o epocă de începuturi proaste, nu se remarcase a fi mai mult decât un jucător genial cu o șansă proprie în înfruntare cu oricare alta – un copil minune care aducea în activitatea captivantă a speculațiilor un creier cu mult mai înzestrat decât cele ce i se împotriveau. Napoleon la Sfânta Elena a spus că războiul este „une belle occupation”¹; la fel și tânărul Manderson descoperise că lupta sălbatică, variată și complicată de la bursa de acțiuni din New York e o ocupație frumoasă.

Apoi s-a petrecut transformarea. La moartea tatălui său, pe când Manderson avea treizeci de ani, se părea că fusese surprins de un adevăr nou al puterii și al gloriei zeului pe care-l servea. Cu adaptabilitatea elastică, promptă, a neamului din care făcea parte, se înhămă la o muncă stăruitoare în activitatea bancară a tatălui său, dându-și osteneală să nu mai audă zgomotele de luptă din Wall Street. În câțiva ani, izbuti să controleze întreaga activitate a marelui firm, înălțând-o ca un dig în calea mării furtunoase a pieței comerciale prin conservatorismul ei nezdruccinat, precum și prin siguranța și puterea ei financiară. Neîncrederea provocată de acțiunile sale din tinerețe se spulberase cu desăvârșire. Acum era cu totul alt om. Cum s-a petrecut transformarea asta, n-ar fi putut să spună nimeni cu siguranță, însă a circulat un zvon că această revelație ar fi fost pricinuită de anumite vorbe rostite de tatăl său pe patul de moarte – singurul om de pe lume pe care-l respectase, ba poate că-l și iubise.

Începu așadar să domine întreaga viață financiară, în scurtă vreme, el se făcu binecunoscut la marile burse ale lumii. Cel ce-i rostea numele evoca viziunea a tot ceea ce era temeinic și solid în cadrul

¹ O frumoasă îndeletnicire (în limba franceză în text)

vastei bogății a Statelor Unite. El plănuia vaste combinații financiare, comasa și concentra industriile de anvergură continentală, finanța cu o judecată perfectă marile proiecte ale statului sau ale întreprinderilor particulare. De nenumărate ori, când „se ținea tare”, ca să sfârșame o grevă sau să monopolizeze un domeniu vast de activitate, știa că ruinează o mulțime de căminuri mărunte; iar dacă minerii, oțelarii sau crescătorii de vite îl sfidau amenințându-l cu încetarea lucrului, putea fi mai ilegal și mai violent decât ei. Dar acționa astfel în numele scopurilor legitime ale afacerilor. Zeci de mii de oameni săraci îl blestema, însă oamenii de afaceri nu-l urau. El era gata oricând să dea o mână de ajutor pentru apărarea și manevrarea puterii bogăției în orice colț al țării. Energic, calm și infailibil în tot ce făcea, el slujea pofta națională de măreție; și o țară recunoscătoare îl supranumea „Colosul”.

Totuși, o latură a personalității lui Manderson din această ultimă perioadă rămăsese multă vreme necunoscută, nefiind nici măcar bănuită de cei mulți, cu excepția câtorva secretari, locotenenți și asociați de-ai lui de pe vremea perioadei tulburi a trecutului său. Acest cerc restrâns știa că Manderson, stâlpul afacerilor trainice și al stabilității pieței, trecea uneo” prin ore de nostalgie după vremurile plăcute când Wall Streetul tremura la auzul numelui său. Era spunea unul dintre ei – ca și cum piratul Barbă Neagră¹ se stabilise, ca un comerciant cumsecade, la Bristol, în urma jafurilor de pe mare. Tolu. i, piratul din el apărea din când în când pe neasleplalc cu un cuțit între dinți și cu chibrituri de sulf a... i rând la panglica pălăriei. În cursul unor astfel de

1 Pirat celebru în Marea Antilelor.

spasme ale revenirii la starea primară, el plănuise pe hârtie, în camera secretă a birourilor firmei Manderson – Colefax and, Company – câteva incursiuni vijelioase pe piață. Dar niciodată nu fuseseră aplicate. Piratul Barbă-Neagră își înfrângea eul de pe vremuri, răzvrătit, și cobora spre contoarele băncii sale, fredonând, poate pe șoptite, o strofă-două din „Doamnele spaniole”¹. Apoi își îngăduia să se bucure de o mulțumire inofensivă, arătând vreunui Rupert al pieței cum s-ar fi putut da o lovitură în valoare de un milion de dolari. „Mi se pare – ar fi spus el cu un asemenea prilej aproape regret înd – că Wall Streetul e pe cale să se transforme într-un loc foarte plictisitor de când

i-am părăsit”.

Încetul cu încetul, zvonul acestei slăbiciuni amabile a „Colosului” se răspândise în lumea oamenilor de afaceri, care erau tare bucuroși că o aflaseră.

*

La vestea morții sale, panica izbucni de-a lungul piețelor ca un uragan, fiindcă se petrecuse într-un moment critic. Cursurile se clătinau și se prăbușeau ca niște zgârie-nori năruți de cutremur. Timp de două zile Wall Streetul fu infernul gălăgios al unei deznădejdi cumplite. Pe tot cuprinsul Statelor Unite, oriunde speculațiile își aveau devotații lor, se stârni un vânt al ruinei și un flagel al sinuciderilor. Ni oi în Europa nu au fost puțini aceia ceși-au pus capăt vieții, legată din păcate de soarta

1 Operă neterminată a compozitorului englez Elgar (1857 – 1934).

unui financiar, pe care cei mai mulți dintre ei nu-l văzuseră niciodată. La Paris, un bancher renumit a ieșit liniștit de la bursă și s-a prăbușit mort pe treptele largi ale clădirii, în mijlocul unor evrei zăpăciți, cu o fiolă strivită în palmă. La Frankfurt, un altul s-a zvârlit din vârful catedralei, lăsând pe locul unde se izbise de turnul roșu o pată mai purpurie. Oamenii se înjunghiau, se împușcau sau se spânzurau, sorbeau moartea sau o inspirau ca pe oxigen, fiindcă într-un colț singuratic al Angliei viața părăsise o inimă rece, pusă în slujba lăcomiei.

Șocul acesta ar fi putut apărea într-un moment mai groaznic. Se petrecuse tocmai când Wall Streetul se afla cuprins de o „panică” înăbușită – înăbușită fiindcă timp de o săptămână marile interese cunoscute ca fiind acționate sau controlate de „Colos” trebuiseră să combată cu desperare efectele neașteptatei arestări a lui Lucas Hahn și ale dezvăluirii jafului săvârșit de acesta la banca Hahn. Această, bombă explodase la rândul ei într-un moment când piața era în „scădere”, dincolo de limitele de rezistență. În limbajul locului, criza era de neînălțurat, Rapoartele despre culturile de cereale nu fuseseră strălucite, și câteva relatări despre situația căilor» ferate erau mai puțin bune decât se așteptase. Dar peste tot, pe cuprinsul vastei zone a speculației, unde se simțise fiorul temutului crah, „ceata lui

Manderson” intervenise și menținuse piața. În tot timpul anelei săptămâni, orice jucător la bursă, mărginit ori ager, sentimental sau rapace, văzuse în ceea ce se petrecea mâna uriașului ce se-ntinsese de departe, ca să-i apere. Manderson, țipau toate

ziarele în cor, comunică în fiecare oră cu lo” otoț nenții săi din Wall Street. Un ziar fusese în stare să arate în cifre precise suma cheltuită cu telegramele în ultimele douăzeci și patru de ore între New York și Maristone din Anglia; el povestea cum un mia grup de telegrafiști experimentați fuseseră trimiși de autoritățile poștale la Maristone, ca să facă față potopului de mesaje. Un alt ziar dezvăluise faptul că Manderson, de îndată ce aflate vestea crahului băncii Hahn, se gândise să-și întrerupă vacanța și să se întoarcă în patrie pe bordul Lusitemiei, dar ajunsese atât de repede să fie stăpân pe situație, încât se hotărâse până la urmă să rămână acolo unde era.

Toate acestea fuseseră năsoociri mai mult sau mai puțin conștiente ale „redactorilor financiari”, împinși și încurajați de violenții oameni de afaceri ai grupului Manderson, care știau că planurile lor nu ar putea fi cu nimic mai bine folosite decât cu iluzia adorării eroului – mai știind și că Manderson nu răspunsese nici măcar cu o vorbă la toate mesajele lor, și că faimosul Howard B. Jeffrey de la firma Steel and Iron fusese adevăratul organizator al victoriei. În felul acesta combătură îngrijorarea timp de patru zile febrile, și oamenii se mai liniștiră. Sâmbătă, deși pământul de sub picioarele domnului Jeffrey mai bubuia din când în când întocmai ca murmurul vulcanului Etna pe cale de a se liniști, el socoti că-și făcuse datoria. Piața acțiunilor era fermă și în creștere ușoară; duminică, Wall Streetul dormi sleit, dar recunoscător pentru pacea recâștigată.

Luni, în prima oră de tranzacții, în jurul celor; șazeci de acri ai zonei financiare alergă un zvon sinistru. Izbucnise cu iuțeala fulgerului – o licărire parcă venind de nicăieri, deși trebuie să bănuim că fusese șoptită mai întâi la telefon – odată cu un ordin urgent de vânzare – de către un funcționar oarecare de la serviciul de telegrame. O convulsie vădită zdruncină lista convalescentă a tranzacțiilor de acțiuni. În numai cinci minute, zgomotul înfundat al pieței de la rotonda din Broad Street se transformă în țipăt ascuțit și strigăte frenetice. Dinăuntru al stupului bursei se auzea un vacarm al zumzetului provocat

de teamă, și oamenii intrau și ieșeau în fugă, cu capul gol. „E adevărat?” întreba fiecare, și toți răspundeau cu buze tremurânde că e o minciună scornită din cine știe ce interes „ivit pe neașteptate”. După un alt sfert de oră, veni vestea unei bruște și dezastruoase prăbușiri a acțiunilor „yankee” la Londra, la închiderea zilei de bursă. Era suficient. New York-ul mai avea încă patru ore de tranzacții. Strategia de a-l arăta pe Manderson drept salvatorul și păzitorul pieței se întoarse ca un bumerang, cu o forță copleșitoare, împotriva autorilor ei, și Jeffrey, cu urechea la telefonul său particular, asculta relatarea dezastrului cu dinții strânși. Noul Napoleon pierduse „Marengo”-ul său. El văzu întregul peisaj financiar alunecând și prăvălindu-se în haos dinaintea lui. Într-o jumătate de oră, știrea că se descoperise cadavrul lui Manderson, însoțită de zvonul inevitabil că ar fi vorba de o sinucidere, fu tipărită de vreo zece – douăsprezece ziare; dar explozia panicii începuse a bântui cu violență înainte ca vreun exemplar să ajungă în (Wall Street, vânturându-i pe Howard B. Jeffrey și pe colaboratorii săi ca pe frunzele luate de vârtej.

Toate acestea veniseră clin senin.

Nimic nu se schimbase în structura vieții generale. Cerealele se coceau mai departe în bătaia razelor de soare. Râurile transportau mai departe șlepurile și alimentau cu energie nenumăratele motoare. Turmele de oi se îngrășau pe pășuni, și cirezile de vite erau nesfârșite. Oamenii munceau pretutindeni în cadrul feluritelor servituți pentru care fuseseră sortiți și nu se mâniau mai mult decât ele obicei din cauza lanțurilor ce-i încătușau. Bellona se zvârcolea și murmură ca totdeauna, dormindu-și totuși somnul neliniștit. Pentru omenire, în afară de un milion-două de jucători de bursă pe jumătate smintiți și orbi față de adevărata viață, moartea lui Manderson nu însemna nimic; viața și munca din întreaga lume își continuau drumul. Cu câteva săptămâni înainte de a muri, mâinile lui puternice controlaseră toate firele uriașei rețele comerciale și industriale pe care o supraveghease. Înainte ca el să fie îngropat, compatrioții lui făcuseră ciudata descoperire că existența puternicului mecanism al monopolului, datorat numelui lui Sigsbee Manderson, nu fusese o condiție a prosperității materiale echilibrate. Panica se spulberă în două zile, rupturile se cârpiră, faliții dispărură; piața își „recapătă cursul ei

obișnuit”.

În timp ce delirul de scurtă durată dăinuia încă, în Anglia izbucni un scandal intern, care atrase pe neașteptate atenția ambelor continente. În dimineața următoare, firma Chicago Limited se prăbuși, iar un politician cunoscut fu împușcat în aceeași zi cu sânge rece de fratele soției sale pe străzile orașului New Orleans. La numai o săptămână de la izbucnirea sa, cazul Manderson „se răcise”, pentru redactorii rutinați ai ziarelor din Statele Unite. Valurile de vizitatori americani ce cutreierau Europa admirau mereu monumentele și statuile multor oameni care muriseră săraci, fără ca niciunul dintre ei să se gândească vreodată la cel mai faimos dintre bogătașii lor. Ca și poetul mort la Roma ou o sută de ani mai înainte, el fusese îngropat departe de țara sa, dar printre toți bărbații și toate femeile originare din patria lui Manderson, care se îmbulzesc în jurul mormântului lui Keats din cimitirul de la poalele lui Monte Testaccio, nu se găsește niciunul – și nici nu se va găsi – care să se reculeagă în fața mormântului acestui bogătaș de lângă mica biserică din Maristone.

Capitolul II

ZGUDUIND ORAȘUL DIN PLIN

În singura cameră mobilată confortabil din birourile ziarului Record, telefonul de pe masa lui sir James Molloy începu să țârâie. Sir James făcu un gest cu stiloul, și domnul Silver, secretarul său, își părăsi lucrul și se apropie de aparat.

— Cine-i acolo? Întrebă el. Cine?... Nu vă aud... Ah, e domnul Burmer, nu-i așa?... Da, însă... Știu, dar e grozav de ocupat în după-amiaza asta. Nu puteți... Ah, într-adevăr? Bine; atunci vreți să rămâneți la telefon? E Calvin Brunner, mâna dreaptă a lui Sigsbee Manderson – zise el laconic, punând receptorul în fața lui sir James. Stăruie să vă vorbească. Spune că vrea să vă comunice o știre foarte gravă. Telefonează de la casa din Bishopsbridge, așa că va trebui să vorbiți tare.

Sir James privi telefonul fără tragere de inimă, dar apucă totuși receptorul.

— Ce e? Întrebă dânsul cu vocea lui puternică și așteptă. Da – continuă el apoi. În clipa următoare, Silver, care-l urmărea cu atenție, îi văzu chipul plin de uluire și groază. Doamne Dumnezeule! murmură

sir James și, strângând mai bine aparatul în mână, se ridică încet în picioare, în timp ce asculta absorbit cu totul, repetând din când în când: Da, da! Imediat după aceea, continuând să asculte, privi pendula și-i spuse repede lui Silver pe deasupra microfonului: Du-te și adu-i sus pe Figgis și pe tânărul Williams. Grăbește-te! Silver o zbughi din cameră.

Reputatul ziarist era un irlandez înalt, robust și inteligent, în vârstă de cincizeci de ani, oacheș și cu mustață neagră – un om dotat cu o energie neobosită, celebru în societatea pe care el o cunoștea în mod temeinic și pe care o trata cu competența pe jumătate cinică a rasei sale. Totuși, nu era câtuși de puțin un șarlatan; nu obișnuia să creeze taine și nu avea pretenția de a părea mai savant decât era, observând ușor pretențiile de felul acesta la alți semeni de-ai săi cu aspectul lui de bărbat chipeș, cultivat și bine îmbrăcat, când îl cuprindea mânia sau o preocupare intensă își punea pecetea pe ochii și sprâncenele sale, făcea impresia unui om întruactiva crud; însă când se lăsa în voia firii sale generoase, îi apărea ca cel mai prietenos om din lume. Era directorul societății care poseda cel mai de seamă ziar de dimineață, Record, precum și cel mai indispensabil ziar de seară, Sun, cu redacția pe partea cealaltă a străzii. Pe lângă aceasta, mai deținea și funcțiunea de redactor-șef al ziarului Record, în redacția căruia atrăsese în decursul anilor din întreaga țară personalul cel mai priceput în toate privințele. Se călăuzea de maxima: „Unde nu găsești talente naturale, străduiește-te din răspuțeri să folosești meritele solide”; și le folosea în mare măsură pe amândouă. Subalternii săi îl respantau așa cum puțini sunt respectați într-o profesiune de loc prielnică dezvoltării simțământului de prețuire.

— Ești sigur că asta-i totul? Întrebă sir James după ce ascultă câteva minute atent și puse unele întrebări. Și de când s-a aflat?... Da, desigur, poliția știe; dar servitorii? Fără îndoială că acolo acum e totul cunoscut... Bine, bine, să încercăm... Ascultă, Burmer, îți rămân foarte obligat. Mă voi revanșa. Tu știi că am obiceiul să-mi țin promisiunile. Vino să mă vezi de cum sosești în oraș... Prea bine, s-a-nțeles totul. Acum trebuie să acționez potrivit cu veștile pe care mi le-ai dat. La revedere.

Sir James puse receptorul în furca și luă mersul trenurilor de pe

raftul din fața lui. După o rapidă consultare a acestui oracol, îl aruncă înjurând, tocmai în clipa când Silver se năpusti în cameră, urmat de un bărbat cu trăsături aspre și cu ochelari și de un tânăr cu ochi ageri.

— Notează câteva fapte, Figgis – zise sir James, fără niciun semn de agitație și vorbind repede și calm. De îndată ce-ți vei lua notele, scrie cât mai repede un articol pentru o ediție specială a ziarului Sun. Omul cu trăsături aspre dădu clin cap afirmativ și se uită la ceas, care arăta ora trei și câteva minute; scoase un carnet de note și trase un scaun la masa de scris principală. Silver – continuă sir James – dută la Jones, să telegrafieze imediat corespondentului nostru local să lase totul și să plece numaidecât la Maristone. Să nu i se spună motivul în telegramă. Nu suflați nicio vorbă inutilă despre noutatea asta până ce Sun nu se va vinde pe străzi cu toate amănuntele, înțelegeți cu toții ele ce. Williams, repede-te și înștiințează-l pe domnul Anthony să fie gata pentru un articol pe-a-ntâia pe două coloane, care va zgudui întregul oraș. Transmite-i că trebuie să ia măsurile ele prevădute pentru o știre-bombă în exclusivitate. Spune-i că Figgis va fi gata în cinci minute cu așternerea pe hârtie a faptelor și că ar fi bine să-l lase să scrie întreaga poveste chiar în camera lui. În drum, roag-o pe miss Morgan să se prezinte la mine fără întârziere și anunță telefonistele să încerce să mă pună în legătură cu domnul Trent. După ce vei sta de vorbă cu domnul Anthony, vino îndărăt aici și rămâi în cameră.

Tânărul eu ochii ageri dispăru ca o fantomă. Sir James se întoarse imediat către Figgis, care aștepta, cu creionul pe hârtie.

— Sigsbee Manderson a fost asasinat – începu el, vorbind iute și răspicat, în timp ce străbătea camera în sus și în jos, cu mâinile la spate. Figgis trase un semn de stenografiere cu o emoție asemănătoare cu aceea pe care ar fi avut-o dacă i s-ar fi spus că era vreme frumoasă. Manderson, soția lui și doi secretari – continuă sir James – se aflau de două săptămâni la proprietatea denumită White Gables¹ de la Maristone de lângă Bishopsbridge. Cumpăraseră proprietatea de patru ani. De la cumpărarea ei își petrecea acolo câțiva timp din vară împreună cu doamna Manderson. Noaptea trecută s-a culcat, ca de obicei, cam pe la unsprezece și e; jumătate. Nimeni nu știe când s-a trezit și când a ieșit din casă. Nu s-a observat lipsa lui până astăzi de dimineață. Cam pe la ora zece, trupul său a», fost descoperit de

grădinar. Zăcea într-un șopron din curtea casei. Fusese împușcat în cap, mai exact, în ochiul stâng. Moartea trebuie să fi fost fulgerătoare. Cadavrul nu a fost jefuit, dar există urme de echimoze la încheieturile mâinilor, arătând că s-a petrecut o luptă. Doctorul Stock din Maristone, chemat imediat, va efectua autopsia. Poliția din Bishopsbridge, care a sosit fără întârziere la fața locului, este șovăielnică, și se crede că nu are nicio indicație pentru identificarea ucigașului. Asta-i tot, Figgis. Domnul Anthony te așteaptă. Acum trebuie să-i telefonez ca să aranjez lucrurile.

Figgis ridică privirea.

— Unul dintre cei mai iscusiți detectivi ai Scotland-Yard-ului – sugera el – a fost însărcinat cu anchetarea cazului. E o afirmație pe care o putem face cu siguranță.

— Dacă vrei – zise sir James.

— Și doamna Manderson? Era acolo?

— Da. Ce vrei să știi despre dânsa? **r**

— Încremenită ca urmare a șocului – făcu o aluzie reporterul – nu mai vrea să vadă pe nimeni. Reacție omenească.

1 Frontoanele albe (în limba engleză în text).

— N-aș adăuga asta, domnule Figgis – se auzi o voce calmă. Era vocea lui miss Morgan, o femeie palidă și grațioasă, care apăruse fără zgomot în cursul dictării. O cunosc pe doamna Manderson – continuă ea, întorcându-se către sir James. Pare sănătoasă și inteligentă. Soțul ei a fost ucis? Nu cred că șocul ar putea s-o paralizeze. E mai mult ca sigur că va face tot ce-i stă-n putință să ajute poliția.

— Atunci e cam în genul dumitale, miss Morgan – zise sir James cu un zâmbet fugar. Priceperea și stăpânirea ei de sine erau proverbiale în redacție. Retușează-o, Figgis. Șterge-o imediat! Acum, domnișoară, cred că știi de ce am nevoie.

— Din întâmplare, fișa noastră biografică despre Manderson e la zi – răspunse miss Morgan, coborându-și genele negre, ca să se concentreze mai bine. Am examinat-o chiar acum câteva luni. În mod practic este gata pentru ziarul de mâine. Cred că Sun ar face mai bine să folosească notița biografică a vieții sale pe care au avut-o cu doi ani în urmă când Manderson s-a dus la Berlin și a rezolvat dificultățile ivite în problema potasiului. Îmi amintesc că e o schiță foarte bună a

vieții lui, și ei n-ar fi în stare să alcătuiască ceva mai reușit. În ceea ce privește ziarul nostru, fără îndoială că dispunem de o serie întreagă de decupări despre viața milionarului, cele mai multe învechite. Se vor pune la dispoziția redactorilor de îndată ce vor sosi. Mai avem și două portrete foarte bune, proprietatea noastră; cel mai reușit este un desen făcut de domnul Trent pe când se găsea undeva cu Manderson pe același vapor. Este mai bun decât orice fotografie; dar dumneavoastră sunteți de părere că publicul preferă o fotografie proastă unui desen bun. Vi le voi trimite numaidecât jos și veți putea alege. După câte văd, ziarul Record stăpânește bine situația, afară de cazul că nu veți fi în măsură să trimiteți la timp un om la locul crimei, ca să fie de vreun folos pentru ediția de mâine.

Sir James oftă adânc.

— Noi la ce mai suntem buni? îl întrebă el, descurajat, pe Silver, care se întorsese la biroul său. Ea știe tot – până și Bradshaw-u11, pe dinafară.

Miss Morgan își aranjă manșetele albe cu un aer răbdător.

— Mai e nevoie de ceva? întrebă dânsa în clipa când telefonul sună.

— Da, de un singur lucru – răspunse sir James, luând receptorul. Aș vrea să faci o dată o greșală crasă, miss Morgan, o gafă de neșters, ca să ne recăpătăm cumpătul. Ea își luă îngăduința să schițeze un zâmbet încântător chiar în clipa când ieși.

— Tu ești, Anthony? întrebă sir James și începu imediat să se consulte amănunțit cu redactorul-șef care se afla peste drum. El intra arareori în clădirea ziarului Sun. „Atmosfera uviui ziar de seară – se zice că ar fi spus el – ar fi foarte agreabilă, dacă ți-ar plăcea acest fel de lucruri”. Anthony, un Murat al Fleet Street-ului², care în runta, încântat, vârtejurile, ducând o luptă crâncenă împotriva timpului, ar fi spus același lucru despre vin ziar de dimineață.

1 Mers al trenurilor în Marea Britanie, creat de George Bradshaw (1801 – 1853).

3 Stradă unde se află aproape toate ziarele din Londra.

După vreo cinci minute, intră un băiat în uniformă și anunță că se stabilise legătura telefonică cu domnul Trent. Sir James își întrerupse brusc convorbirea cu Anthony.

— Să-mi dea imediat legătura – îi ordonă el băiatului. Alo! strigă dânsul în microfon după câteva clipe.

O voce din aparat răspunse:

— Alo! Să te ia naiba! Ce dorești?

— Aici e Molloy – zise sir James.

— Știu – răspunse vocea. Aici e Trent. Tocmai pictam un tablou și am fost întrerupt într-un moment dificil. Ei! Sper cel puțin că e vorba de ceva important!

— Trent – zise sir James, cu un ton impresionant – este într-adevăr ceva important. Vreau să lucrezi pentru noi.

— Te gândești la vreo distracție pe cheltuiala voastră? răspunse vocea. Te rog să mă crezi că n-am nevoie de vacanță. Acum sunt dispus să muncesc. Tocmai pictez câteva lucruri destul de bune. De ce nu lași oamenii în pace?

— S-a-ntâmpnat ceva foarte grav.

— Ce anume?

— Sigsbee Manderson a fost asasinat, împușcat în cap, și nu se cunoaște ucigașul. Cadavrul a fost descoperit azi-dimineață. Drama s-a petrecut la proprietatea sa de lângă Bishopsbridge.

Sir James îi povesti interlocutorului său, scurt și limpede, faptele pe care le comunicase și lui Figgis.

— Ce crezi despre toate astea? sfârși el.

Nu-i răspunse decât un mormăit puternic.

— Vino imediat! îl îndemnă sir James.

— Piei, ispită!

— Te duci la Maristone, nu-i așa? urmă o pauză scurtă.

— Mai ești acolo? întrebă sir James.

— Ascultă, Molloy – îl întrerupse cealaltă voce pe un ton morocănos – asta poate să fie și poate să nu fie un caz pentru mine. Nu se poate preciza.

E posibil să fie un mister, dar și ceva tot atât de simplu ca o bucată de pâine cu brânză. Faptul că trupul n-a fost jefuit pare interesant, dar se poate să-l fi lichidat și vreun mizerabil de vagabond, pe care l-a găsit dormind în parc și a încercat să-l dea afară. Astfel de gesturi se potrivesc cu firea lui. Un asasin de soiul ăsta ar fi putut foarte bine să aibă destulă minte să știe că a nu lua bani și lucruri de

valoare este cel mai cuminte lucru. Îți mărturisesc cinstit că n-aș vrea să ajut să fie spânzurat un nenorocit, carie, atrăgând atenția asupra unui om ca Sig Manderson, dă faptei sale semnificația unui protest social.

Sir James zâmbi – un zâmbet de izbândă.

— Hai, prietene, ai început să cedezi. Recunoaște că abia aștepți să te duci să vezi despre ce e vorba. Știi bine și dumneata că asta vrei. Dacă nu-ți vă conveni ceva, nu te oprește nimeni să nu lași după aceea totul baltă. Apropo, unde te afli?

— Mă poartă un vânt răătăcitor – răspunse cu %J nehotărâre vocea de la capătul firului – și în străe fundul sufletului sunt încântat.

— Poți fi aici într-o oră? stăruie sir James.

— Cred că da – mormăie vocea. De cil timp mai dispun?

— Bun băiat! Ei bine, ai timp destul, tocmai aceasta-i partea cea mai rea. În noaptea asta trebuie să mă bizui pe corespondentul nostru local. Cel mai bun tren de zi a plecat acum o jumătate de oră. Trenul următor merge încet și pornește din Paddington la miezul nopții. Dacă vrei, poți lua „buster”-ul. Sir James se referea la un automobil de-al său foarte rapid. Dar nu vei ajunge la timp, ca să mai faci ceva în noaptea asta.

— Și mi-aș pierde și somnul. Nu, mulțumesc. Prefer trenul. Știi bine că-mi place grozav să călătoresc pe calea ferată; am o chemare pentru ea. Ațâț focul și sunt ațâțat. Eu sunt cântecul fredonat de hamal.

— Ce tot spui?

— N-are importanță – zise vocea cu tristețe. Spuneam – continuă Trent – că oamenii tăi ar vrea oare să-mi caute un hotel aproape de locul crimei și să telegrafieze să mi se rețină o cameră?

— Imediat! Vino aici cât poți mai iute.

Sir James puse din nou receptorul în furcă. În clipa când se întoarse la hârtiile sale, jos, în stradă, izbucni până departe un strigăt ascuțit. El se apropie de fereastra deschisă. O ceată de băieți agitați se năpusteau în jos, pe treptele clădirii ziarului Sun, ca s-o ia în susul căii ce duce spre Fleet Street. Fiecare dintre ei căra un pachet de ziare și un afiș mare cu următorul conținut:

ASASINAREA LUI SIGSBEE MANDERSON

Sir James zâmbi, zornăindu-și voios banii din buzunar.

— E o manșetă strașnică – remarcă el, întorcându-se către mister Silver, care se afla lângă dânsul. Acesta a fost epitaful lui Sigsbee Manderson.

Capitolul III MICUL DEJUN

A doua zi dimineată, cam pe la ora opt, domnul Nathaniel Burton Cupples stătea pe veranda hotelului din Maristone. Medita la micul lui dejun. În cazul său, această expresie familiară trebuia luată ad litteram; medita în mod real la micul dejun așa cum medita asupra fiecărui act conștient al vieții sale, când avea timp să chibzuiască. Se gândea că în ziua precedentă, agitația și zarva stârnite de descoperirea cadavrului lui Manderson îi tăiaseră pofta de mâncare, făcându-l să bage în stomac cu mult mai puțină hrană decât de obicei. De aceea în dimineata aceasta era înfometat; se trezise și se pregătise sufletește vreme de o oră pentru micul dejun; ca urmare, se hotărî să-și îngăduie și a treia bucată de pâine prăjită, împreună jeu un ou suplimentar; în rest, ca de obicei. Deficitul urma să-l completeze cu prilejul prânzului, lucru ce putea fi studiat mai târziu.

Fiind așadar hotărât, înainte de a comanda meniul, Cupples se dedică mulțumirii de a privi natura timp de câteva minute. Exploră cu ochi de cunoscător frumusețea falezei accidentate, unde o stânră mare, găurită, se înălța din marea lucioasă ca sticla, precum și frumusețea regulată a vastelor pășuni înclinate, a arăturilor și a pădurilor ce coborau ușor dinspre faleză către întinsa regiune mlăștinoasă. Cupples era un îndrăgostit al peisajelor.

Potrivit de înalt, cu chipul sobru, în vârstă de aproape șaiszeci de ani, avea o sănătate mai degrabă delicată, însă era rezistent și activ pentru anii săi. Barba rară și mustața nu ascundeau gura cu buze subțiri dar bine desenate; ochii – frumoși și ageri, nasul ascuțit și fălcile înguste îi dădeau în mare măsură un aer clerical – impresie accentuată de hainele sale de culoare închisă și de pălăria neagră, moale. În general, făcea într-adevăr impresia unui preot. Era un om foarte conștiincios, harnic și ordonat, cam lipsit de imaginație. În casa tatălui său se obișnuia ca personalul casnic să se recruteze prin niște anunțuri în care se spunea că e vorba cu adevărat de o familie serioasă. Din fortăreața aceea posomorâtă el scăpase cu două daruri sfinte, oarecum nealterate: o nesfârșită bunătate și o voioșie nevinovată care

nu rămânea cu nimic datoare umorului. În alte vremuri și cu o instruire clericală, ar fi putut câștiga tichia purpurie de episcop. În realitate, era un membru marcant al Societății pozitiviste din Londra, un bancher retras din activitate, un văduv fără copii. Viața sobră, dar nu fără bucurii, și-o petrecuse în cea mai mare parte în mijlocul cărților și al muzeelor; cunoștințele sale temeinice, acumulate cu răbdare, despre subiecte ciudat de variate, care-i stârniseră interesul în diferite momente ale vieții, îi asiguraseră un loc ceva mai retras în lumea pașnică a profesorilor și a custozilor, precum și a celor ce-și închină viața cercetărilor; la reuniunile lor prietenoase și fără pretenții din timpul cinei se simțea mai mult decât oriunde în largul său. Autorul lui favorit era Montaigne.

Chiar în clipa când domnul Cupples își sfârșea micul dejun pe o măsuță de pe verandă, un automobil mare coti pe drumul din fața hotelului.

— Cine-i? îl întrebă el pe chelner.

— Este administratorul – răspunse tânărul, distrat. S-a dus să ia un domn de la gară.

Mașina urcă drumul, și portarul se grăbi să deschidă portiera. Când un bărbat înalt, zvelt, mult mai tânăr decât el, coborî din mașină și urcă pe terasă, aruncându-și pălăria pe un scaun, Cupples scoase o exclamație de plăcere. Pe fața osoasă, donchișotescă a noului sosit flutura un zâmbet plăcut; hainele lui aspre, din tweed, părul și mustața scurte, erau într-o dezordine tolerabilă.

— Cupples, dar e minunat! strigă noul-venit, înhățându-l pe bătrân înainte ca acesta să apuce a se ridica și strângându-i cu tărie mâna întinsă. Astăzi mă ajută norocul – continuă noul-venit cu volubilitate. A doua oară într-o singură oră! Cum o mai duci, preabunul meu prieten? Și ce faci aici? De ce stai în fața acestui mi-o dejun devastat? Vrei să-ți amintești de măreția lui de mai înainte, sau meditezi la felul în care a fost consumat? Sunt încântat să te văd.

— Aproape că te așteptam, Trent – răspunse Cupples zâmbind. Arăți minunat, scumpul meu prieten. Îți voi povesti totul. Dar cred că nu ai luat încă micul dejun. Vrei să-l iei aici, la masa mea?

— Fără-ndoială! zise Trent. Un mic dejun copios și enorm, desigur, însoțit de o conversație rafinată, și lacrimile revederii nu se

vor mai usca. Vrei, tinere Siegfried, să pui un tacâm pentru mine până când mă duc să mă spăl? Nu voi lipsi nici trei minute.

Dispăru în hotel, și Cupples, după o clipă de gândire, se duse la telefonul de la biroul recepției.

Când se întoarse, prietenul său se și așezase la masă; acesta tocmai își turna ceaiul, arătând un interes neprefăcut în alegerea alimentelor.

— Cred c-o să am astăzi o zi grea – zise dânsul, repezind în chip ciudat cuvintele, ceea ce părea a fi un obicei la el. E de așteptat ca până deseară să nu mai apuc să mănc. Îmi închipui că ghicești de ce am venit, nu-i așa?

— Fără-ndoială. Vrei să faci un reportaj despre crimă.

— Asta ar fi o formulare lipsită de expresivitate – răspunse Trent, disecând o fleică. Aș prefera să spun că am venit ca răzbunător al sângelui vărsat, ca să-l urmăresc pe vinovat și să apăr onoarea societății. Acesta e cadrul activității mele. Familiile sunt astfel servite chiar la domiciliu. Ziceam, Cupples, că am și avut un început bun. Așteaptă puțin și-o să-ți spun.

Urmară câteva momente de tăcere, în cursul cărora noul-venit mânca repede și distrat, în timp ce Cupples îl privea fericit.

— Proprietarul hotelului de aici – începu să vorbească, în sfârșit, bărbatul înalt – e un băiat cu o judecată remarcabilă și un admirator de-al meu. Știe mai mult decât mine despre anchetele mele. 1 s-a telegrafist de la ziarul Record noaptea trecută că voi sosi și când am coborât din tren azi-dimineață la ora șapte, l-am găsit așteptându-mă cu un automobil înalt cât o căpiță de fân. Și-a ieșit din minți de bucurie că mă aflu aici. Iată ce-nseamnă gloria. Sorbi o ceașcă de ceai și continuă: Primele lui cuvinte la asta s-au rezumat: dacă aș vrea să văd cadavrul și, dacă vreau, el crede că poate să facă asta pentru mine. Are o minte ascuțită ca un brici. Cadavrul se află în cabinetul medical al doctorului Stock, după cum știi, jos în sat, în starea în care era când a fost găsit. În dimineața asta i se va face autopsia, așa că am picat la timp. Ei bine, m-a condus la cabinetul doctorului, dându-mi amănunte complete asupra cazului din toate punctele de vedere. Așa că atunci când am sosit, eram cu totul „au fait” 1. Bănuiesc că proprietarul unui hotel ca acesta are o oarecare trecere la medic. În

orice caz, doctorul nu ne-a făcut nicio greutate, ca și polițistul de serviciu, care m-a rugat stăruitor să nu-i dezvălui numele în ziar.

— Am văzut cadavrul înainte de a fi transportat – zise Cupples. N-aș putea spune că am observat la el ceva deosebit, în afară de faptul că împușcătura în ochi aproape nu-i desfigurase fața și, aparent, nu provocase nicio pierdere de sânge. Încheieturile mâinilor erau zgâriate și zdrelite. E de așteptat ca dumneata, cu priceperea și cunoștințele dumitale, să descoperi și alte amănunte mai grăitoare.

1 La curent (în limba franceză în text).

— Am descoperit unele amănunte, nici vorbă, dar nu știu dacă au vreo importanță. Sunt mai degrabă ciudate. Să luăm, de pildă, încheieturile mâinilor. Prin ce împrejurare ai ajuns să le vezi pline de zdrelituri și zgârieturi? Vreau să spun că l-ai mai văzut pe Manderson înainte de crimă?

— Desigur – răspunse Cupples.

— Ei bine, i-ai zărit vreodată încheieturile mâinilor?

Bancherul căzu pe gânduri.

— Nu – zise el, după o vreme – acum, când atingi chestiunea aceasta, îmi amintesc că atunci când am stat de vorbă cu Manderson aici purta manșete tari, care-i acopereau o mare parte a mâinilor.

— Purta totdeauna astfel de manșete – zise Trent. Prietenul meu, proprietarul hotelului, susține același lucru. I-am atras atenția asupra faptului, pe care nu l-ai observat la cadavru, că manșetele nu se vedeau, fiind împinse în sus în mâneci, așa cum ți s-ar întâmpla și dumitale dacă ai îmbrăca o haină în grabă și nu ți-ai trage manșetele. Așa se explică faptul că i-ai văzut încheieturile mâinilor.

— Da, cred că ăsta-i un amănunt grăitor – observă Cupples, blajin. De unde vrei poate să tragi concluzia că atunci când s-a trezit, s-a îmbrăcat în grabă.

— Da, dar să fie asta realitatea? Proprietarul hotelului susține același lucru ca și dumneata: „Întotdeauna era îmbrăcat cu o oarecare eleganță”, a zis el, deducând faptul că Manderson, trezindu-se în chipul acela misterios înaintea tuturor din casă, ieșise foarte grăbit în curte. „Uitați-vă la pantofii lui, a continuat dânsul. Mister Manderson avea mereu încălțăminte foarte îngrijită. Or, se vede bine că și-a legat șireturile în mare grabă”. Am fost de aceeași părere cu el. „Și și-a lăsat

dantura în cameră, a încheiat proprietarul, dovadă că a fost tulburat și grăbit, nu-i așa?” Recunosc că așa se părea. Dar i-am răspuns: „Ascultă, dacă era așa de grăbit, de ce și-a făcut cărarea de pe cap cu cea mai mare grijă? Cărarea asta e, o operă de artă. Pentru ce s-a îmbrăcat cu atâta atenție? fiindcă purta lenjeria completă, butoni la cămașă, jartiere, iar prin buzunare avea un ceas cu lanț, bani, chei și alte lucruri”. Asta i-am spus hotelierului, și el nu a fost în stare să-mi dea nicio explicație. Dumneata ai putea?

Cupples chibzui:

— Asta ar putea sugera faptul că s-a grăbit numai spre sfârșit. Hainele și pantofii rămân la urmă.

— Dar nu și dantura. Poți întreba asta pe oricine poartă dantură. Apoi, am aflat că nu s-a spălat când s-a trezit, ceea ce la un om îngrijit ca el dovedește că era foarte grăbit chiar de la început. Și mai e ceva. Unul din buzunarele vestei sale era căptușit cu piele de căprioară artificială, ca să păstreze ceasul de aur, dar și-a pus ceasul în buzunarul din partea cealaltă. Orice om cu obiceiuri intrate în sânge își dă seama de ciudățenia acestui fapt. În realitate, există indicii de mare agitație și grabă, dar și altele contrarii. Deocamdată nu-mi dau seama de nimic. Trebuie să cercetez în primul rând curtea / dacă voi putea câștiga încrederea personalului de serviciu.

Trent continuă să-și consume micul dejun. Mister 1 upples zâmbi cu bunăvoință.

Tocmai în chestiunea asta – zise el – aș putea să-ți fiu de un mare ajutor. Trent îl privi surprins. Îți spun că te cam așteptam. Îți voi explica situația. Doamna Manderson, care e nepoata mea...

— Ce? Lui Trent îi scăpară cu zgomot din mână cuțitul și furculița. Cupples, îți bați joc de mine!

— Vorbesc foarte serios, Trent, acesta este adevărul – răspunse Cupples, grav. Tatăl ei, John l'eter Domecq, era fratele soției mele. Cred că până acum nu ți-am vorbit niciodată de nepoata mea sau de căsătoria ei. Mărturisesc sincer că subiectul acesta mi-a fost totdeauna neplăcut și m-am ferit să vorbesc despre el. Să mă întorc acum la ceea ce eram gata să-ți spun: noaptea trecută, pe când mă aflam acolo, în casa lui Manderson... Fiindcă veni vorba de ea, poți s-o vezi și de aici. Ai trecut cu mașina pe dinaintea ei – continuă el, arătând un acoperiș

roșu, ce se vedea printre niște plop, la vreo trei sute de iarzi, fiind singura clădire vizibilă, răzlețită de micul sat ce se afla în valea din fața lor.

— Desigur că am văzut-o – zise Trent. Printre, altele, proprietarul hotelului mi-a povestit totul despre ea, în timp ce mă aducea aici cu mașina de la Bishopsbridge.

— Și alții de la Maristone au aflat de dumneata și de succesele dumitale – urmă Cupples. După cum spuneam, pe când mă aflam acolo în noaptea trecută, mister Brunner, unul din cei doi secretari ai lui Manderson, zicea că nădăduiește ca ziarul Record să te trimită aici, să te ocupi de cazul acesta, deoarece poliția părea să fie într-adevăr dezorientată. A amintit de vreo două din succesele dumitale din trecut, și Mabel, nepoata mea, a arătat un mare interes când i-am vorbit după aceea de dumneata. Suportă totul uimitor de bine, Trent; are o remarcabilă tărie de caracter. Mi-a spus că-și amintește de articolele dumitale despre cazul Abinger. O îngrozește gândul că ziarele ar putea exploata această tristă întâmplare și a stăruit să fac tot ce-mi stă-n putere să-i țin pe ziariști cât mai departe de locul crimei. Sunt sigur că înțelegi starea ei suflească, Trent; nu este vorba de vreo repulsie față de profesiunea de ziarist. Dar ea mi-a afirmat că dumneata pari a avea mari aptitudini de detectiv și nu se va opune nici unei acțiuni care ar putea să clarifice crima. Apoi i-am spus că ești un amic al meu, te-am descris ca pe un om plin de tact și discreție pentru simțămintele altora, și convorbirea s-a sfârșit prin cuvintele ei că, dacă vei veni, să fii ajutat fără rezerve.

Trent se întinse peste masă și-i strânse tăcut mâna. Cupples, foarte încântat de întorsătura pe care o luau lucrurile, continuă:

— Am vorbit cu nepoata mea la telefon chiar acum și e bucuroasă că ai sosit. M-a rugat să-ți spun că poți face orice cercetare vrei și că-ți pune casa și împrejurimile la dispoziție. Ea ar prefera să nu te vadă; nu mai iese din budoarul ei. A și fost interogată de un detectiv care se află acolo și nu se mai simte în stare să răspundă la alte întrebări. Mai spune că nu crede să mai poată dezvălui ceva care să fie cât de cât folositor. E de părere că cei doi secretari și Martin, valetul – un bărbat foarte inteligent – ar putea să-ți dea toate lămuririle.

Trent își termină micul dejun, pierdut în gânduri. Își umplu

tacticos pipa și se așează pe balustrada verandei.

— Cupples – zise el calm – mai știi ceva în legătură cu această întâmplare, despre care însă n-ai prea vrea să vorbești?

Cupples tresări ușor, aruncându-i o privire plină de uimire.

— Ce vrei să zici? Întrebă el.

— Mă refer la soții Manderson. Ascultă! Ceva m-a mirat în cazul ăsta de la bun început. Un om moare pe neașteptate, în chip violent, și, ca să spunem așa, pe nimeni nu-l doare moartea lui. Proprietarul hotelului mi-a vorbit despre cel ucis cu nepăsarea omului care nu l-a văzut niciodată, deși, după câte știu, au fost de ani de zile vecini în fiecare vară. Apoi, chiar și dumneata povestești cele petrecute cu-cel mai netulburat sânge rece. Iar doamna Manderson, ei bine, te rog să nu-mi iei în nume de rău dacă-ți spun că am văzut femei mult mai desperate din cauza asasinării soților lor decât pare să fie ea. Să existe oare o sămânță de adevăr în toate astea, Cupples, sau e numai o închipuire a mea? Ce ciudățenie se ascunde în persoana lui Manderson? Am călătorit odată cu el pe același vapor, dar nu am stat de vorbă. Știu numai cum se purta în public și te pot asigura că purtarea lui era destul de respingătoare. Vezi, asta ar arunca o oarecare lumină asupra cazului, de aceea pun astfel de întrebări.

Cupples își luă: un timp de gândire. Își trecu degetele prin barba rară, uitându-se la mare. În cele din urmă, se întoarse spre Trent.

— Nu văd niciun motiv – zise el – care m-ar opri să nu-ți răspund, fiindcă suntem, scumpul meu prieten, între patru ochi. Nu e nevoie, cred, să accentuez faptul că nu trebuie să vorbești de asta nici măcar pe departe. În realitate, nimeni nu-l iubea cu adevărat pe Manderson; și sunt convins că cei mai apropiați de el îl iubeau cel mai puțin.

— De ce? țâșni întrebarea celuiilalt.

— Cei mai mulți oameni socot că asta e greu de explicat. Încercând să-mi explic mie însumi senzațiile încercate, aș putea doar să spun că la omul ăsta simțeai o lipsă totală a oricărei calități generatoare de simpatie. Nu avea nimic deosebit de respingător în firea lui. Nu era prost crescut, vicios sau plictisitor, ba, în realitate, putea fi chiar extrem de interesant. Dar aveam impresia că era în stare să sacrifice orice om, fără excepție, pentru înfăptuirea planurilor sale

în strădania de a se afirma și de a-și impune voința întregii lumi. Poate că e vorba numai de o închipuire, dar nu cred că era lipsită de orice sâmbure de adevăr. Oricum, Mabel, îmi pare rău c-o spun, se simțea foarte nefericită. Am aproape de două ori vârsta dumitale, scumpul meu prieten; deși încerci totdeauna atât de amabil să mă faci a mă simți ca și cum am fi contemporani, sunt totuși un om bătrân și, ca atare, s-au găsit mulți, destul de mulți binevoitori, să-mi mărturisească unele din supărările lor casnice; dar n-am auzit de vreun alt caz oare să se asemene cu situația nepoatei mele și a soțului ei. O cunosc de când era copilă, Trent, și „știu”, îți dai seama pesemne că nu folosesc cuvântul ăsta cu ușurință, știu că e o femeie plăcută și onorabilă, ca să nu mai vorbim de celelalte calități pe care și le-ar putea dori orice om. Dar Manderson o făcea de câțva timp nefericită.

— În ce fel? întrebă Trent, când Cupples tăcu o vreme.

— Când o iscodeam pe Mabel despre asta, primeam același răspuns: i se părea că e mereu nemulțumit de ea. O ținea la distanță* fără nicio explicație. Nu știu cum a-nceput sau ce anume ascundea atitudinea lui; tot ceea ce Mabel mi-a mărturisit e că el nu avea absolut niciun motiv care să-l îndreptățească să se poarte astfel. Cred că, ea știa ce era în sufletul lui, oricare ar fi fost motivul; dar e foarte mândră. Se pare că situația asta a durat luni întregi. În cele din urmă, acum o săptămână mi-a trimis o scrisoare. Sunt singura ei rudă mai apropiată. A rămas fără mamă de când era copilă; și după moartea tatălui ei, John Peter, i-am ținut loc de tată până când s-a măritat, cu cinci ani în urmă. Într-o zi, mi-a trimis o scrisoare cu rugămintea de a o ajuta și am venit aici numaidecât. Așa se explică faptul că mă aflu la Maristone.

Cupples tăcu și sorbi puțin ceai. Trent trase un fum din țigară, contemplând priveliștea zilei călduroase de iunie.

— N-am vrut să mă duc la proprietatea White Gables – continuă Cupples. Cred că-mi cunoști concepțiile despre alcătuirea economică a societății și despre relațiile dintre capital și salariu și nu mă-ndoiesc că știi cum a folosit Manderson imensa lui putere industrială cu mai multe prilejuri bine

cunoscute. Mă refer mai ales la tulburările de la minele de cărbuni din Pennsylvania de acum trei ani. În afară de antipatia mea pentru el, îl priveam ca pe un criminal și ca pe o rușine a societății. Am

tras la hotelul ăsta, unde am stat de vorbă cu nepoata mea. Am aflat de la ea ceea ce ți-am spus acum pe scurt. Mi-a mărturisit că umilința situației, chinul și străduința de a salva aparențele o copleșesc și mi-a cerut sfatul. I-am răspuns că ar trebui să-l înfrunte și să-i ceară o explicație a purtării lui. Dar nu a primit sugestia mea. Se prefăcea totdeauna că nu observă nici cea mai mică schimbare în purtarea lui și știam că nimic nu ar convinge-o să recunoască față de el că o rănise, o dată ce mândria îi dictase această atitudine. Viața, scumpul meu Trent – încheie el oftând – e plină până la refuz de astfel de tăceri încăpățânate și neînțelegeri alimentate continuu.

— Îl iubea? întrebă Trent pe neașteptate, la care Cupples nu răspunse imediat. Îi mai rămăsese vreo fărâmbă de iubire pentru el? se corectă detectivul.

Cuples se juca cu lingurița de ceai.

— Cred că nu-l mai iubea – zise el încet. Dar să n-o judeci greșit, Trent. Nimic pe lume nu ar fi putut-o convinge să recunoască asta față de cineva, chiar și față de sine însăși, poate, atâta vreme cât se socotea legată de el. Și ajung la concluzia că în afară de această încordare târzie a relațiilor dintre ei, Manderson fusese totdeauna atent și generos.

— Mi-ai spus că nu a voit să vorbească deschis cu dânsul despre neînțelegerea dintre ei.

— Într-adevăr. Și știam din experiență că e cu totul zadarnic să încerci a clinti o femeie din familia Domecq să acționeze astfel, când îi fusese rănită demnitatea. Așa că după ce m-am gândit bine la situația ei, a doua zi am pândit prilejul și l-am oprit pe Manderson pe când trecea prin fața hotelului. L-am rugat să-mi îngăduie favoarea unei convorbiri de câteva minute, a primit și am intrat împreună colo jos, în parc. Nu întreținusem cu el niciun fel de legătură de la căsătoria nepoatei mele, dar, fără-ndoială, și-a amintit de mine. I-am vorbit îndată absolut deschis. I-am împărtășit tot ce-mi mărturisise Mabel. I-am spus că n-aș putea nici aproba, nici condamna faptul că mă făcuse părtaș al intimităților ei, dar că suferea și că mă socot îndreptățit să-l întreb cum de a fost în stare s-o aducă în starea asta.

— Și cum a primit Manderson intervenția dumitale? întrebă Trent zâmbind în sine sa, în timp ce contempla priveliștea din fața lui. Imaginea prietenului său atât de blajin somându-l pe Manderson să-i

dea socoteală îl amuza grozav.

— Nu prea bine – răspunse acesta cu tristețe. În realitate, de loc bine. Îți pot repeta aproape vorbă cu vorbă tot ce-a spus, fiindcă n-au fost prea multe cuvinte. A zis: „Ascultă, Cupples, să nu te amesteci. Nevastă-mea știe să-și poarte singură de grijă. Am descoperit asta, precum și alte lucruri”. Manderson părea foarte liniștit; știi, de altfel, ce se zicea despre dânsul, că nu-și pierde niciodată cumpătul, deși îngăduie-mi să spun că avea în ochi o lucire care l-ar fi înspăimântat pe orice om convins că dreptatea nu-i de partea lui. Dar ultimele sale cuvinte și tonul său, pe care nu-l pot reproduce, mă enervaseră tare mult. Îți dai seama că-mi iubesc nepoata – continuă el simplu. Este singura copilă din casa noastră, adică a mea. Mai mult, soția mea a crescut-o ca pe fata noastră, și orice părere despre Mabel o simt, în înflăcărea momentului, ca pe o părere indirectă despre răposata mea soție.

— Și i-ai cerut imediat explicații – sugerează Trent încet. I-ai pretins să-ți lămurească afirmațiile.

— Desigur. O clipă m-a privit fix, și am văzut umflându-i-se o venă de la tâmplă, un aspect neplăcut. Apoi a răspuns absolut liniștit: „Cred că chestiunea asta a ajuns prea departe”, după care s-a întors să plece.

— S-o fi referit la convorbirea voastră? întrebă Trent, pe gânduri.

— S-ar putea crede că da, ținând seama numai de cuvinte. Dar felul în care le-a rostit a făcut să mă cuprindă un simțământ ciudat, un fel de teamă. Am avut impresia că luase o hotărâre cumplită. Însă, trebuie să spun, spre părerea mea de rău, că mi-am pierdut capul. M-am infuriat la culme – Cupples își cerea oarecum iertare – și l-am împrășcat cu o mulțime de vorbe nesăbuite. I-am amintit că legea acordă un anumit grad de libertate soțiilor supuse unui tratament crud. I-am făcut câteva aluzii cu totul neplăcute despre reputația lui și i-am strigat în față că oamenii de felul său n-ar merita să mai trăiască. Am rostit toate acestea și alte vorbe tot atât de nechibzuite sub ochii și foarte posibil în auzul a vreo cinci-șase oameni care se aflau pe veranda asta. În ciuda tulburării mele, le-am observat privirile când am urcat din nou drumul spre hotel după ce-mi ușurasem sufletul,

fiindcă fără îndoială mi-l ușurasem – oftă Cupples, lăsându-se pe spate în scaunul său.

— Și Manderson n-a jpaL-zis nimic?

— Niciun cuvânt. M-a ascultat, uitându-se fix la mine, tot atât de liniștit ca înainte. Când am terminat, pe buze i-a fluturat un zâmbet, privindu-mă, apoi

s-a întors deodată și a plecat, ieșind pe poartă și îndreptându-se spre White Gables.

— Și când s-a întâmplat asta...? t – Sâmbătă dimineață.

— Presupun că de atunci nu l-ai mai văzut în viață.

— Nu – zise Cupples. Sau, mai degrabă, da, l-am mai văzut o dată. Mai târziu, în aceeași zi, pe terenul de golf. Dar n-am vorbit cu el. În dimineața următoare a fost găsit mort.

Cei doi se priviră câteva clipe în tăcere. Câțiva pasageri ai hotelului, care se întorceau de la scădat, urcară treptele verandei și se așezară la o masă lângă ei, îndrugând vrute și nevrute. Chelnerul se apropie. Cupples se ridică și, luând brațul lui Trent, îl duse către un teren vast de tenis dintr-o parte a hotelului. 4 – Am motivele mele să-ți spun toate astea – începu Cupples plimbându-se cu Trent încet în sus și în jos.

— Cred – răspunse acesta, umplându-și pipa din nou, cu grijă. O aprinse, trase un fum, apoi zise: Voi încerca să ghicesc motivele, dacă vrei.

Chipul foarte grav al lui Cupples se destinse, schi<țând un zâmbet.

— Ai socotit posibil – zise Trent gânditor – ba, aș putea spune, erai convins, nu-i așa, că voi afla singur că e vorba de ceva mai mult decât de o simplă ceartă conjugală. Te-ai temut ca nu cumva în imaginația mea bolnavă să nu capăt convingerea că doamna Manderson are o oprecare-egătură cu crima. Și decât să mă lași să mă pierd în speculații zadarnice, te-ai hotărât să-mi descrii exact situația și, întâmplător, să-mi sugerezi, ca unuia care-ți cunoaște judecata perfectă, părerea pe care o ai despre nepoata dumitale. Este adevărat?

— Perfect adevărat. Ascultă, scumpul meu prieten – zise Cupples cu însuflețire, punând mâna pe brațul celuiilalt. Voi fi foarte sincer. Sunt tare mulțumit că Manderson e mort. L-am privit ca pe

omul care n-a făcut pe lume, ca factor economic, decât rău. Știu că a nenorocit o ființă care era ca și copilul meu. Dar mă tem foarte mult ca Mabel să nu fie amestecată în această întâmplare și bănuită de complicitate la crimă. Mi se pare de nesuportat gândul că delicatețea și bunătatea ei ar putea fi în contact, chiar și numai pentru o clipă, cu brutalitatea legii. Ea nu e pregătită pentru așa ceva și s-ar simți tare dezorientată. Presupun că în zilele noastre sunt multe femei de douăzeci și șase de ani care ar fi în stare să înfrunte o astfel de încercare. Am observat că unul din rezultatele educației femeilor din zilele noastre e un fel de asprime despre care ele cred că le-ar ajuta să facă față tuturor neplăcerilor. Și nu spun că ar fi ceva regretabil, dat fiind condițiile vieții femeilor de astăzi. Totuși, Mabel nu se aseamănă cu acestea. Ea se deosebește tot atât de mult de ele ca și de domnișoarele sclifosite pe care le vedeam în jurul meu pe când eram copil. Are spirit, un caracter ales, are gusturi rafinate și e inteligentă. Toate acestea fiind împletite – Cupples schiță un gest vag – cu subtilitatea, rezerva și misterul feminin. Mă tem că nu e un copil al secolului. N-ai

(cunoscut-o pe soția mea, Trent, nu-i așa? Ei bine, Mabel e ca și copila soției mele.

Tânărul detectiv își lăsă capul în jos. Cei doi străbătură peluza de tenis, de la un capăt la altul, înainte ca Trent să întrebe cu blândețe:

- De de s-a căsătorit cu Manderson?
 - Nu știu – răspunse Cupples scurt.
 - Presupun că-l admira – sugeră Trent.
- Cupples ridică din umeri.

— Mi s-a spus adesea că o femeie se simte de obicei atrasă de bărbatul care a reușit cel mai bine în mediul ei. Desigur că e greu de înțeles în „ce măsură o personalitate puternică și voluntară ca Manderson a putut influența o tânără fată care nu avea alte afecțiuni, mai ales dacă și-a pus în minte s-o cucerească. Probabil că este un lucru irezistibil să vezi că-ți face curte un om cunoscut de lumea întreagă. Fără îndoială că ea auzise de el, de puterea lui financiară considerabilă și nu avea nici cea mai mică idee (frecventase mai ales cercuri cu înclinări artistice și literare) câtă asprime, câtă lipsă de milă presupune o asemenea putere. Mă întreb dacă-și dă și astăzi seama de

asta. Când am auzit prima oară de flirtul ei cu Manderson, greșeala se și făcuse și mi-am dat seama că ar fi zadarnic să-mi spun părerea, pe care de altfel nici nu mi-a cerut-o. Mabel era majoră, și din punct de vedere al conveniențelor sociale nu se putea spune nimic împotriva lui Manderson. Apoi, cred că imensa lui bogăție ar fi însemnat o vrajă pentru orice femeie. Mabel avea o mică avere proprie suficientă, probabil, s-o facă să-și dea seama de însemnătatea reală a unei averi de milioane. Dar toate acestea nu sunt decât ipoteze.

Fără îndoială, nu s-a gândit niciodată să-l ia de bărbat pe vreunul dintre tinerii care, după câte știam, îi făceau curte; și cu toate acestea, nu cred și n-am crezut nicicând că l-a iubit pe acest bărbat de patruzeci și cinci de ani, cu care, nici vorbă, a vrut să se căsătorească. Dar dacă m-ai întreba de ce a făcut-o, ți-aș răspunde pur și simplu că nu știu.

Trent aprobă din cap, și după ce mai făcu vreo câțiva pași, se uită la ceas.

— Ceea ce mi-ai spus m-a interesat atât de mult – zise el – încât am uitat cu totul scopul principal al prezenței mele aici. Nu trebuia să-mi irotesc dimineața de astăzi. „Mă voi duce chiar acum la White Gables și voi începe cercetările care vor dura până către prânz. Dacă ești liber, Cupples, mi-ar face plăcere să-ți vorbesc despre ceea ce am descoperit, afară numai dacă mă va opri ceva neașteptat.

— În dimineața asta mă plimb – răspunse Cupples. Mă gândesc să iau prânzul la micul han Cele trei butoaie, din apropierea terenului de golf. Vino și dumneata. Este puțin mai departe, de-a lungul drumului, cam la un sfert de milă dincolo de White Gables. Poți să-i vezi acoperișul între cei doi copaci. Se gătește destul de simplu acolo, însă foarte gustos.

— Câtă vreme se poate bea o halbă de bere – zise Trent – e pe cînste. Vom mânca brînză cu pâine și să ne păzească cerul de microbul luxului, al slăbiciunilor și al viciului în viața noastră simplă! Atunci, pe curând!

Alergă spre verandă să-și ia pălăria, apoi, după ce o flutură ca să-l salute pe Cupples, dispăru. Bătrânul se așează într-un șezlong de pe peluză, cu mâinile împreunate pe după cap, contemplând cerul albastru, fără nori.

— E un băiat bun – murmură el. Cel mai bun dintre toți. Și e grozav de pătrunzător și rafinat! Doamne, cât de ciudate sunt toate astea!

Capitolul IV CĂTUȘE ÎN AER

Ca pictor și fiu de pictor, Philip Trent își câștigase încă din tinerețe o anumită reputație în cercurile artistice engleze. Mai mult, tablourile sale se vindeau. Aceasta se explica prin talentul său original, viguros, și printr-o metodă de lucru continuă, întreruptă de izbucniri de violent entuziasm creator. Numele tatălui său contribuia și el la succesul lui, pe lângă faptul că o avere destul de însemnată îl punea la adăpost de acuzația neplăcută că ar flata gusturile publicului. Dar mai mult decât orice îi netezise calea spre succes darul lui natural de a se face iubit. Voia bună și o fantezie plină de vervă și spirit au fost de totdeauna foarte prețuite. La aceste calități se mai adăuga și un dar natural de a se apropia de alții, care-i aducea mai mult decât o simplă popularitate. Avea o judecată pătrunzătoare față de semenii săi, dar acest proces se petrecea numai lăuntric; oricine se simțea bine dispus în prezența unui om care părea că se amuză totdeauna. Iar dacă avea toane din cauza unor izbucniri ale fanteziei sau fiindcă era absorbit cu totul de o anumită sarcină, chipul lui nu-și pierde decât foarte rar obișnuita-i voioșie. Pe lângă o cunoaștere aprofundată a artei sale și a istoriei ei, avea o cultură temeinică, dominată de dragoste pentru poezie. La treizeci și doi de ani, nu trecuse încă de vârsta râsului și a aventurii.

Dar ajunsese la o celebritate de o sută de ori mai mare decât aceea a profesiei aalese, datorită unuia din impulsurile sale spontane. Într-o zi citi într-un ziar povestea unei crime ciudat de rară în țara noastră – un asasinat într-un tren. Circumstanțele crimei erau foarte încurcate: două persoane asupra cărora cădeau bănuielile se aflau sub stare de arest, Trent, pentru care a se interesa de o astfel de întâmplare însemna o senzație nouă, îi auzi pe prietenii săi discutând despre crimă și începu, fără să urmărească vreun scop, să citească reportajele din diferite jurnale în legătură cu ea. Ele îi ațâțară curiozitatea; imaginația lui începu să lucreze într-un chip nou și ciudat pentru el, întemeindu-se pe faptele cunoscute; fu cuprins de o emoție asemănătoare cu aceea dată de momentele sale de inspirație artistică

sau de aventuri personale. Spre seară, scrise o scrisoare lungă și o trimise redactorului-șef al ziarului Record, pe care-l alesese, fiindcă dăduse cea mai inteligentă și mai completă versiune a crimei.

În această scrisoare urmașe îndeaproape exemplul lui Poe în cazul asasinatului lui Mary Rogers. Neavând altă sursă de inspirație în afară de ziare, el atrase atenția asupra semnificației anumitor fapte în aparență neglijabile, sistematizând probele în așa fel încât o bănuială gravă căzu asupra unui individ, rare se prezentase ca martor. Sir James Molloy publicase scrisoarea cu litere aldine. În aceeași seară, acesta din urmă putu să anunțe în ziarul Sun arestarea și mărturisirea completă ale omului bănuit de Trent.

Sir James, care cunoștea toate cercurile londoneze, nu pierdu mult timp ca să facă cunoștință cu Trent. Cei doi se înțelesesă foarte bine, deoarece tânărul pictor, datorită unui anumit tact înăscut, ștergea orice deosebire de vârstă dintre el și ceilalți. Marile rotative din subsolurile clădirii ziarului Record îi stârniră un entuziasm nemaicunoscut până atunci. Pictă acolo un tablou pe care sir James îl cumpără de îndată ce-l văzu, categorisindu-l ca pe un crochiu minunat în stilul lui Heinrich Kley.

Câteva luni după aceea izbucni afacerea cunoscută sub numele de „misterul Ilkley”. Sir James îl invită pe Trent la un dineu excelent și după aceea îi oferă o sumă care i se păru tânărului fantastic de mare pentru serviciile sale temporare în calitate de reporter al ziarului Record în cazul Ilkley.

— Vei reuși – îl încurajă redactorul-șef. Știi să scrii lucruri bune, știi cum să vorbești cu oamenii și te pot învăța micile procedee tehnice ale meseriei de reporter într-o jumătate de oră. Și apoi, ai un creier apt de a dezlega misterele, sânge rece, o judecată dreaptă și suficientă imaginație. Gândește-te cum te vei simți dacă vei izbuti să dezlegi acest mister!

Trent recunoscă că ar încerca o mare satisfacție. Fumă îndelung, se încruntă, și până la urmă ajunsese la concluzia că singurul lucru ce-l făcea să șovăie era teama de a începe o activitate cu totul nouă. Și cum era obișnuit să lupte împotriva fricii, primi oferta lui sir James.

Și reuși. Se dovedi pentru a doua oară mai tare decât autoritățile competente, și numele lui era pe toate buzele. Apoi se retrase și se

apucă iar de pictură. Nu se simțea câtuși de puțin atras de gazetărie, și sir James, care se pricepea întrucâtva în artă, se stăpâni cu delicatețe – contrar multor altor redactori – de a-l ispiti, oferindu-i un salariu mare. Dar în anii următori apelase poate de vreo treizeci de ori la serviciile lui Trent, când se ivise necesitatea de a rezolva probleme delicate în Anglia sau în străinătate. Uneori, Trent, absorbit de arta sa, refuzase; alteori îi luaseră alții înainte cu descoperirea adevărului. Dar ca urmare a colaborării lui întâmplătoare cu ziarul Record, numele său ajunsese foarte cunoscut în Anglia. În rest, faptul că publicul nu-i cunoștea decât numele, neștiind nimic despre personalitatea lui, se potrivea cu firea sa. Ceruse ziarelor Record și Sun o tăcere absolută în legătură cu el; iar celelalte ziare se fereau să facă reclamă unui reporter al lui sir James.

*

Pe când urca repede drumul în pantă spre proprietatea White Gables, Trent își spunea: „Cazul Manderson ar putea să se dovedească extrem de simplu. Cupples e un bătrân înțelept, dar probabil că nu e în stare să aibă o părere imparțială despre nepoata lui. Cu toate acestea, și proprietarul hotelului, care-i vorbise de frumusețea doamnei Manderson în termeni care atrăseseră atenția lui Trent, stăruise îndeosebi asupra bunătății acesteia. Fără a se exprima cu prea mare pricepere, proprietarul izbutise totuși s-o descrie în așa fel, încât detectivul amator să capete o imagine foarte clară despre ea. „Nu e copil prin împrejurimi – spusese el – care să nu se înveselească la auzul vocii doamnei Manderson, ba chiar și oamenii maturi se înveselesc când o văd. Sosirea ei e așteptată în fiecare vară cu multă plăcere. Vă rog să observați, nu vreau să spun că e una din acele femei care nu au decât o inimă bună și nimic mai mult. Are și demnitate; știți ce-nseamnă asta, curaj și voință. Nu e nimeni în Maristone căruia să nu-i pară rău de mâhnirea ei, deși poate că unii dintre noi cred în realitate că a avut noroc”. Trent era foarte nerăbdător să dea ochi cu doamna Manderson.

Acum putea să vadă, după o peluză mare cu arbuști, fațada unei case cu două etaje, cu ziduri din cărămidă roșie închisă și cu două frontoane, de unde i se trăsesese și numele. Din automobil nu zărise casa în dimineața aceea decât în fugă. Era o clădire modernă, construită cel

mult de zece ani. Proprietatea, întreținută cu grijă, avea aerul acela de pace îmbelșugată care învăluie și cele mai mici clădiri de la țară ale oamenilor avuți din Anglia. În fața casei, dincolo de drum, se întindea o pajiște largă până la marginea falezei; în spatele ei se așternea un teren împădurit, de-a lungul unei văi largi, până către regiunea mlăștinoasă. Părea absolut fantastic ca o crimă să fi fost comisă într-un loc atât de pașnic: totul era liniștit și ordonat; totul evoca foarte elocvent o viață tihnită și bine gospodărită. Cu toate acestea, dincolo de casă și aproape de gardul viu, care se înălța între grădină și drumul, alb și ars de soare, se afla șopronul cu uneltele de grădinărit, lângă care fusese găsit cadavrul kii Sigsbee Manderson, prăbușit în apropierea gardului de lemn.

Trent trecu pe lângă poarta intrării principale, urmându-și drumul, până când ajunsese în fața acestui șopron. La o depărtare de cincizeci de metri, drumul se abătea pe neașteptate, ca să șerpuiască printre plantații dese; și chiar acolo, înainte de cotitură, un mic gard viu împrejmuia grădina casei, la colț cu o mică barieră vopsită în alb. El se apropie de bariera ce servea de obicei ca intrare de serviciu și pentru grădinari. Portița se deschise ușor, și el urcă încet aleea ce continua în dosul casei, între gardul viu din exterior și un șir înalt de rododendroni. Printr-o deschizătură a acestui gard viu, Trent porni pe o cărare care-l ducea către căsuța mică din lemn, ce se înălța printre arborii de dinaintea unui colț al fațadei. Cadavrul lui Manderson fusese găsit în partea cea mai îndepărtată a căsuței de clădirea principală; și Trent își dădu seama că o femeie de serviciu, care ar fi apărut în dimineața din ajun la una din ferestrele cele mai apropiate ale clădirii principale, întrebându-se cum s-ar simți dacă ar fi tot atât de bogată ca stăpânul ei, ar fi putut privi spre colibă, fără să vadă cadavrul.

Detectivul examinează locul cu atenție, apoi cercetă interiorul căsuței, dar în afară de urmele de iarbă călcată în jurul locului unde zăcuse cadavrul, nu putu să observe nimic. Aplecându-se, cu ochi ageri și chiar pipăind cu degetele, examinează amănunțit pământul pe o întindere destul de mare; însă fără niciun rezultat.

Fu întrerupt de zgomotul făcut de ușa principală – primul ce-l auzi venind din casă. „Atunci sari în picioare și se duse până la marginea aleii principale, de unde văzu un om îndepărtându-se iute

spre poarta mare a proprietății.

Auzind zgomot de pași pe pietriș, acesta se întoarse brusc, cu un gest nervos și rămase nemișcat, privindu-l fix pe Trent. Chipul său, apărut pe neașteptate, era înfricoșător de palid și istovit. Totuși, se vedea că e un bărbat tânăr. Ochii săi albaștri rătăciți, fără niciun rid în jurul lor, exprimau o mare oboseală – și un puternic zbucium sufletesc. Când se apropiară unul de altul, Trent se uită cu admirație la umerii lați ai necunoscutului și la silueta lui mlădioasă și plină de vigoare. În aspectul său țeapăn din cauza oboselii, în trăsăturile frumoase, regulate, în părul blond, tuns scurt, și chiar în vocea cu care i se adresă lui Trent se observa influența unei educații deosebite. „Ai crescut pe terenurile de la Oxford, după câte-mi dau seama, tinere prieten” – își zise Trent.

— Dacă numele dumneavoastră este Trent – îl întâmpină tânărul cu o voce plăcută – sunteți așteptat. Domnul Cupples a telefonat de la hotel. Pe mine mă cheamă Marlowe.

— Ați fost secretarul lui Manderson, dacă nu mă-nșel – spuse Trent. Detectivul simțea o deosebită atracție pentru tânărul Marlowe. Fiindcă, deși părea că se află în pragul unei depresii nervoase, tânărul nu-și pierduse aerul de sănătate morală și de strălucire deosebită, așa cum o au toți reprezentanții stratului său social la vârsta asta. Dar în ochii săi obosiți se observa o expresie care sfida privire pătrunzătoare a lui Trent – expresie obișnuită, asemănătoare cu a unui om care cântărește și meditează asupra unor lucruri îndepărtate. Era o privire prea inteligentă, prea sigură și hotărâtă, ca să poată fi calificată ca visătoare. Trent avu impresia că mai văzuse chipul acesta pe undeva. El urmă: E o încercare groaznică pentru dumneavoastră toți. Mă tem că v-a răvășit grozav, domnule Marlowe.

— Puțină oboseală, asta-i tot – replică tânărul, plictisit. Am stat la volanul automobilului toată noaptea de duminică și aproape toată ziua de ieri; după ce am aflat veștile, n-am mai închis ochii o clipă. Cine ar fi putut dormi? Dar acum am o întâlnire, domnule Trent, cu doctorul, pentru a lua anumite dispoziții în legătură cu ancheta. Cred că se va face mâine. Dacă vreți, intrați în casă și întrebați de domnul Burmer, care vă așteaptă; vă va povesti tot ce s-a-ntâmplat și vă va servi de ghid. Burmer e celălalt secretar; este american și-i un băiat

încântător; se va ocupa de dumneavoastră. Fiindcă veni vorba, mai e și un detectiv acolo, inspectorul Murch de la Scotland Yard. A sosit ieri.

— Murch! exclamă Trent. Suntem vechi prieteni. Dar cum naiba a făcut de a putut începe cercetările atât de repede?

— Nu știu. Dar l-am găsit aici ieri seară la înapoierea mea de la Southampton întșrogând toată lumea, „și azi-dimineață a sosit de la ora opt. Acum se află în bibliotecă, acolo unde se vede deschisă ușa cu geamuri de la extremitatea casei. Poate că vreți să intrați și să-i vorbiți.

— Așa voi face – zise Trent.

Marlowe dădu aprobator din cap și se îndepărtă. Iarba deasă a peluzei, ce străjuia drumul principal de acces spre casă, înăbușea zgomotul pașilor lui Trent care mergea ca o pisică. După câteva clipe, se uită prin fereastra întredeschisă de la extremitatea dinspre sud a casei și zâmbi când văzu spatele lat și capul cu păr cărunt, tuns scurt, al inspectorului Murch. Acesta era aplecat asupra unui număr de hârtii desfăcute, așezate pe o masă.

— Totdeauna a fost așa – zise Trent cu melancolie. La auzul cuvintelor lui, bărbatul tresări, întorcându-se imediat. Sunt învățat din copilărie să-mi văd spulberate cele mai scumpe speranțe – continuă el – iar de data asta credeam că am luat-o înaintea Scotland Yard-ului și iată că-l găsesc la fața locului pe cel mai iscusit detectiv al poliției metropolitane.

Detectivul zâmbi cu o oarecare gravitate și se apropie de fereastră:

— Te așteptam, domnule Trent – zise el. Este un caz în genul celor care știu că te interesează.

— Deoarece gusturile mele sunt cunoscute – răspunse acesta, intrând în cameră – aș fi preferat să-mi fie respectate și să nu i se fi îngăduit nesuferitului meu rival să se apropie de acest caz. Mi-ai luat-o cu mult înainte, am aflat totul. Trent își roti ochii prin cameră. Cum ai făcut să vii – atât de repede la fața locului? Știu că ești iute ca fulgerul; cerbul n-a fost niciodată întrecut de un pas mai sprinten; dar nu-mi explic cum ai izbutit să fii aici la timp, ca să-ncepi cercetările de ieri seară! Are Scotland Yard-ul la dispoziție o escadrilă secretă de avioane? Sau este aliat cu forțele infernului? În orice caz, se impune ca în privința asta să se ceară o explicație Ministerului de Interne.

— E mult mai simplu decât crezi – zise Murch, cu indiferență profesională. Din întâmplare, eram în concediu cu soția mea la Halvey, nu mai departe de douăsprezece mile de mai, de-a lungul coastei. De îndată ce poliția a aflat de asasinat, am și fost înștiințat. Am telegrafiat șefului, care m-a însărcinat imediat cu anchetarea cazului. Am sosit ieri seară cu bicicleta și de atunci am început să lucrez.

— În legătură cu acest răspuns, îngăduie-mi să te întreb – zise Trent – ce mai face doamna Murch?

— Foarte bine, mulțumesc – răspunse inspectorul – vorbește adesea de dumneata și de jocurile pe care aveai obiceiul să le organizezi cu copiii noștri. Dar scuză-mă, domnule Trent, nu e nevoie să te străduiești a-mi vorbi despre fel de fel de fleacuri, în timp ce cercetezi totul cu ochii. Acum îți cunosc metodele. Îmi dau seama că te-ai descurcat ca de obicei și că ai îngăduința stăpânei casei să inspecțezi toată locuința și să interoghezi pe oricine.

— Exact – răspunse Trent. Mă pregătesc! să-ți deschid calea, inspectore. Îți datorez o revanșă, vulpe bătrână, pentru că mi-ai luat-o înainte în cazul Abinger. Dar dacă e adevărat că deocamdată nu ești dispus să duci o conversație de salon, să lăsăm complimentele și să vorbim despre treburi. El se apropie de masă, își aruncă ochii pe hârtiile aranjate pe ea într-o anumită ordine, apoi se întoarce către biroul cu ruloul deschis și cercetă repede sertarele. Văd că biroul a fost golit. Hai atunci, inspectore, să ne împărțim rolurile, ca de obicei.

Trent se întâlnește adesea, cu prilejul unor anchete, cu inspectorul Mureh – un om foarte apreciat de Departamentul de cercetări criminale. Era un polițist tăcut din fire, plin de tact și foarte pătrunzător, un bărbat cu mult curaj, care se distinsese în urmărirea celor mai primejdioși criminali. Omenia sa era atât de masivă ca și trupul, care, la rândul său, era prea viguros chiar și pentru un polițist. Datorită simpatiei, ei se prețuiseră de la început unul pe altul și se statornicise între ei una din acele prietenii cu care tânărului pictor îi plăcea să-și înfrumusețeze viața. Inspectorul discuta cu el, confidențial, mai liber decât cu oricare altul, amănuntele și aspectele fiecărui caz în parte, ca să-l clarifice împreună. Fără-ndoială că în intimitatea lor se păstrau anumite reguli și limite. Se înțelesesem ca Trent să nu se folosească niciodată în reportajele sale de niciun element pe care nu

l-ar fi putut cunoaște decât din izvor oficial. Mai mult, fiecare dintre ei își rezervase dreptul, pentru prestigiul și onoarea carieftei lor, să nu-și împărtășească descoperirile sau ipotezele esențiale în rezolvarea problemei respective. Trent insistase să se respecte – cu multă grijă principiile a ceea ce el numea „sportivitate polițistă”. Murch, căruia îi plăcea lupta și nu avea decât de câștigat dintr-o colaborare cu o inteligență atât de vie ca a celuiilalt, lua parte la acest joc cu multă pasiune. În întrecerea în care unul căuta să dovedească superioritatea presei asupra poliției, iar celălalt, contrariul, victoria încununa când experiența îndelungată și metoda de lucru a inspectorului, când judecata mai rapidă și imaginația mai vie ale lui Trent, la care se adăuga și flerul înăscut de a recunoaște într-o clipă semnificația oricărui lucru cu toate deghizările lui.

Inspectorul primi așadar ultima propunere a lui Trent cu toată sinceritatea și, rezemându-se amândoi de pervazul ușii cu geamuri, discutară cazul Manderson, gustând în același timp pacea adâncă și splendoarea peisajului de vară ce se așternea dinaintea lor, scăldat într-o ceață ușoară.

*

Trent scoase din buzunar un caiet subțire și, în timp ce vorbeau, schiță din câteva trăsături repezi și sigure planul bibliotecii. Avea obiceiul să procedeze așa în astfel de ocazii, adesea chiar ou îndărătnicie, și din când în când deprinderea aceasta se dovedise folositoare.

Biblioteca, o cameră spațioasă, care se afla în colțul casei, era luminată din plin de ferestre mari ce se deschideau în doi pereți. În mijloc se găsea o masă mare. Pentru cel care ar fi intrat pe fereastră, biroul cu rulou se găsea imediat în stânga, lipit de perete. În fața ușii interioare din peretele din stânga, în capătul celălalt al camerei, se afla o fereastră mare împărțită în carouri. Dincolo de ușă, sprijinit de perete, se vedea un dulap-colțar minunat sculptat și un alt dulap ocupa un intrând de lângă șemineu. Pe pereți, unde nu erau rafturi de cărți, atârnavu câteva gravuri colorate de Harunobu, pe care Trent se hotărî să le examineze mai amănunțit cu alt prilej. În rest, cărțile păreau, după aspectul lor, că fuseseră cumpărate cu metrul, fără să fi fost scoase vreodată din rafturi. Aveau legături de lux și cuprindeau

operele marilor romancieri, c. seiști, istorici și poeți ai literaturii engleze, așezate la rând ca o armată bine aliniată. Se mai aflau acolo și câteva scaune, lucrute, ca și dulapul și masa din lemn de stejar sculptat; în fața biroului se vedeau un fotoliu modern și un scaun cu pivot. Deși avea un aer de bogăție, camera părea totuși goală. Singurele obiecte portabile erau: un bol mare de porțelan, de un albastru minunat, așezat pe masă, o pendulă, câteva cutii pentru țigări, care împodobeau șemineul, și pe birou, un aparat telefonic obișnuit.

— Ai văzut cadavrul? întrebă inspectorul.

Trent dădu din cap afirmativ, adăugând:

— Și locul unde a fost descoperit.

— Primele impresii pe care le-am cules aici mă tulbură – zise inspectorul. Din cele auzite la Halvey am crezut la început că e vorba de un furt obișnuit și de un asasinat săvârșit de vreun vagabond oarecare, deși așa ceva nu s-a mai întâmplat prin partea locului. Dar chiar de la începutul anchetei am dat peste câteva amănunte ciudate, pe care le-ai notat desigur și dumneata. Mai întâi, Manderson a fost împușcat pe proprietatea, să – aproape de casă. Totuși, nu există nici cea mai mică urmă de furt. Cadavrul nu a fost jefuit. Pe scurt, dacă am ignora câteva fapte, ai fi înclinat să tragi concluzia că e vorba de o simplă sinucidere. Și-apoi, mai e ceva care nu trebuie uitat: mi s-a spus că de \—eo lună, Manderson avea o stare de spirit foarte ciudată. Știi, fără îndoială, că între el și soția lui exista un fel de neînțelegere. Oamenii de serviciu observaseră de multă vreme o schimbare în purtarea lui față de ea și în ultima săptămână aproape că nu i-a vorbit de loc. Ei declară că Manderson era foarte schimbat, tăcut și plin de toane, probabil din cauza acestei, supărări sau din alt motiv. Fata din casă zice că făcea impresia unui om convins că i se va întâmpla ceva. În sfârșit, asta declară ei. Și iată din nou concluzia logică: sinucidere! Spune, te rog, dragă Trent, de ce nu e vorba de sinucidere?

— Faptele, așa cum le cunosc eu, sunt absolut contrarii acestei ipoteze – răspunse tânărul, care stătea pe pervazul ferestrei, ținându-și genunchii cu mâinile. În primul rând, nu s-a găsit nicio armă. Am căutat și eu, ca și dumneata, și nu am descoperit în apropierea cadavrului nici p armă de foc. În al doilea rând, urmele de la încheieturile mâinilor, zgârieturile și zdreliturile recente nu le putem

explica decât ca pricinuite într-o luptă cu cineva. În al treilea rând, cine a mai auzit vreodată de o sinucidere cu un glonț tras în ochi? apoi am aflat de la proprietarul hotelului de aici un alt fapt, poate amănuntul cel mai ciudat din acest caz. Manderson s-a îmbrăcat complet înainte de a ieși în grădină, dar și-a uitat dantura. Cum s-ar putea ca un sinucigaș să se îmbrace complet, pentru a da cadavrului său un aspect decent, dar să-și uite tocmai dantura?

— Acest ultim detaliu nu mi-a atras atenția – recunosc Murch. Dar e un sâmbure de adevăr în ceea ce spui. Însă eu nu cred într-o sinucidere, bizuindu-mă pe temeinicia altor fapte care mi s-au părut demne de luat în seamă. Azi-dimineață am căutat ipoteze chiar în această casă. Mă aștept ca și dumneata să faci același lucru.

— Așa e. Mi se pare că și un caz în care sunt necesare ipotezele. Hai, Murch, să ne dăm puțină osteneală; să-i bănuim pe toți. Mai întâi, pe cei din casă. Ascultă! Uite, îți spun pe cine bănuiesc: bineînțeles, pe doamna Manderson; dar și pe cei doi secretari, știu că sunt doi, însă nu-mi dau seama pe care dintre ei ar trebui să-l bănuiesc mai mult. Îi mai suspectez pe valetul și pe fata din casă, ca și pe ceilalți oameni de serviciu, dar mai ales pe băiatul clare face ghetele. Fiindcă veni vorba, câți oameni de serviciu sunt? Am încă multe bănuieli de formulat, oricare ar fi natura serviciului prestat; dar aș vrea să mă lămuresc asupra acestui subiect numai din curiozitate.

— Mă faci să râd – răspunse inspectorul – însă la începutul unei anchete, suspiciunea generală e metoda cea mai sigură, asta o știi tot atât de bine ca și mine, Trent. În orice caz, eu am stat aici de vorbă cu destui oameni în noaptea trecută și astăzi ca cel puțin deocamdată să nu mă mai intereseze unii dintre ei. Îți vei construi propriile dumitale concluzii. În ceea ce privește servitorimea, iat-o: un majordom, fata din casă principală și alte trei, dintre care una, foarte tânără, și un bucătar. Mai există un șofer, deocamdată absent, deoarece e plecat să-și îngrijească o luxație la încheietura mâinii. Băiat de serviciu nu există.

— Și grădinarul? Nu mi-ai spus nimic despre această figură sinistă și tenebroasă a grădinarului, îl ții deoparte, Murch. Hai să jucăm cinstit! Spune-mi ce știi, ca un bun camarad, sau te voi denunța comitetului de arbitri.

— Grădina e întreținută de un om din sat, care vine de două ori

pe săptămână. Am stat de vorbă cu el. Ultima oară a fost aici vinerea trecută.

— Atunci îl suspectez și mai mult – zise Trent.

Și acum să vorbim de casa propriu-zisă. Pentru început, vreau să scotocesc puțin camera unde mi s-a spus că Manderson își petrece cea mai mare parte a timpului, și după aceea, dormitorul lui, mai ales dormitorul. Dar, fiindcă ne aflăm în camera asta, să începem cu ea. Se pare că te găsești în același stadiu al anchetei ca și mine. Sau poate că ai și examinat dormitoarele?

Inspectorul încuviință, dând din cap.

— Am văzut dormitorul lui Manderson și pe acela al soției sale. Cred că acolo nu-i nimic de găsit. Camera lui e foarte simplu mobilată, aproape goală; nu există niciun indiciu; cel puțin eu nu am descoperit nimic deosebit. Se pare că Manderson era un adept al vieții simple. Nu a folosit niciodată serviciile unui valet. Încăperea se aseamănă cu o chilie de călugăr, cu excepția hainelor și a pantofilor. O vei găsi în aceeași stare în care am găsit-o eu; și mi s-au dat asigurări că nu a fost schimbat nimic din clipa când Manderson a părăsit-o ieri dimineață la o oră încă necunoscută. Dormitorul acesta al lui comunică cu al doamnei Manderson, despre care te asigur că nu se aseamănă de loc cu o chilie. Aș spune că acestei doamne îi plac foarte mult lucrurile frumoase. Dar și-a părăsit dormitorul chiar în dimineața descoperirii crimei, spunând fetei din casă că n-ar putea dormi într-o cameră care dă spre dormitorul soțului ei asasinat. Un simțământ foarte natural la o femeie, nu-i așa? Acum, ca să mă exprim astfel, a campat într-o cameră de rezervă.

„Ehei, prietene! își spuse Trent, în timp ce lua câteva note în carnetul său. Ai pus ochii pe doamna Manderson ori nu? Îți cunosc prea bine tonul inex

58 **I** presiv al vocii tale de inspector. Îmi pare rău că n-am văzut-o încă. Sau ai descoperit ceva împotriva ei și nu vrei să aflu și eu, sau te-ai convins, dimpotrivă, că e nevinovată, dar te-ai bucura să-mi iroiesc vremea pe o pistă falsă. Foarte bine; așa-i jocul, care, pe măsură ce se desfășoară, mi se pare tot mai interesant”. Apoi zise tare:

— Ei bine, voi face schița dormitorului mai târziu. Dar să vorbim puțin de camera asta.

— Ei îi spun bibliotecă – îl lămuri inspectorul. Manderson avea obiceiul să-și facă aici corespondența, și-și petrecea în odaia asta cea mai mare parte a timpului. De când a început să nu se mai înțeleagă cu soția lui, se retrăgea seara în această cameră, și când se afla la White Gables, îl găseai totdeauna aici. Oamenii de serviciu l-au văzut pentru ultima oară în viață în această încăpere.

Trent se ridică și se uită din nou prin hârtiile de pe masă.

— Cele mai multe dintre ele sunt scrisori de afaceri și acte – îl lămuri Murch. Rapoarte, prospecte și atâta tot. Se mai află și câteva scrisori în legătură cu chestiuni personale, în care nu găsești însă niciun indiciu. Secretarul american se numește Burmer și este tipul cel mai amuzant pe care l-am întâlnit vreodată; azi-dimineață am scos împreună cu el hârtiile din birou. I-a intrat în cap ideea că Manderson primise niște scrisori de amenințare, și că ele au legătură cu asasinarea lui. Dar nici urmă de așa ceva; am examinat hârtie cu hârtie. Singurul lucru mai deosebit e faptul că printre ele se aflau și câteva pachete de bancnote, reprezentând o sumă importantă, și doi săculeți cu diamante nemontate. De aici reiese că Manderson începuse de câțva timp să cumpere diamante, ca să le speculeze, un nou gen de joc, care părea, după spusele secretarului, că-l distrează.

— Fiindcă veni vorba de secretari – îl întrerupse Trent. L-am întâlnit chiar adineauri afară pe unul cu numele de Marlowe; un flăcău chipeș, cu ochi destul de ciudați, dar, după aspect, englez sută-n sută. Celălalt mi-ai spus că e american. Ce nevoie avea Manderson de un secretar englez?

— Marlowe mi-a dat o lămurire în această privință. Secretarul american era mâna dreaptă a lui Manderson pentru problemele de afaceri, unul din membrii personalului său de la New York, și nu-l părăsea niciodată. El, Marlowe, nu se ocupa de loc de activitatea financiară a milionarului, de care nu avea habar, ci se îngrijea de caii de curse, de automobile, de iaht, precum și de toate aranjamentele sportive, ceea ce făcea din el un om „bun la toate”, cum se spune. Cred că manipula sume însemnate de bani. Celălalt secretar era absorbit cu totul de problemele financiare și sunt convins că avea destul de lucru. Existența unui secretar englez a fost o manie a lui Manderson. Înainte de Marlowe, a avut mai mulți secretari de felul acesta.

— Își dovedea astfel bunul gust – obs. ervă Trent. Nu crezi că ar fi extrem de interesant să te ocupi de plăcerile unuia din Plutocrații moderni, cu P mare? Atâta doar, se spune că plăcerile lui Manderson erau cu totul nevinovate. Marlowe mi se pare totuși că ar fi destul de slab în rolul lui Petronius¹. Dar să

1 Scriitor latin, autorul lui „Satyricon”, celebru prin festínele sale.

În întoarcem la ceea ce neinteresează – urmă el, iiltindu-se la notele sale. Mi-ai spus chiar acum că namonii de serviciu l-au văzut pe Manderson viu pentru ultima dată în această cameră. Asta înseamnă...?

Că a avut o convorbire cu soția lui înainte deși se culca. Da, omul de serviciu cu numele de Martin I a văzut pentru ultima oară în această cameră. I – ara pus să-mi povestească tot ce știe și a făcut-o cu mare plăcere. O întâmplare de soiul ăsta îi bucură pe servitorii unei case.

Câteva clipe, Trent se uită gânditor pe fereastra deschisă, la colinele scăldate în razele soarelui.

— Te-ar plictisi dacă ai mai auzi din nou povestirea lui? întrebă el în cele din urmă. Drept răspuns, IVI – urch sună. Aproape imediat apăru un bărbat de vârstă mijlocie, sobru, bine ras, cu înfățișarea distinsă a unui valet de casă mare.

— Acesta este domnul Trent, autorizat de doamna Manderson să cerceteze toată casa și să interogheze pe oricine – îl lămuri inspectorul. Ar vrea să-i spui tot ce știi.

Martin se înclină, indiferent. Își dădu seama dintr-o privire că Trent e un gentleman... Dar îi trebuia timp să se convingă că era într-adevăr ceea ce el numea un gentleman în înțelesul adevărat al cuvântului.

— V-am observat venind încoace, domnule – zise valetul, cu o politețe rece. Pronunța cuvintele rar și măsurat. Am primit instrucțiuni să vă ajut cu tot ce-mi stă în putință. Domnul dorește să-i povestesc toate amănuntele serii de duminică?

— Te rog – zise Trent, eu-voce gravă. Felul de a fi al lui Martin îi stârnea râsul, dar se strădui să alunge orice semn de ilaritate de pe fața sa.

— L-am văzut ultima oară pe domnul Manderson...

— Nu, nu, nu începe cu asta – îl întrerupse Trent, liniștit.

Spune-mi tot ce-ți amintești despre dânsul din seara aceea, începând de la cină, să zicem, încearcă să nu neglijezi nici cele mai mici detalii.

— După cină, domnule? Da, îmi aduc aminte că după cină, domnul Manderson și domnul Marlowe s-au plimbat, stând de vorbă, pe alea care străbate livada. Iar dacă-mi cereți detalii, dați-mi voie să vă spun că vorbeau de ceva important, deoarece am auzit cuvintele domnului Manderson când au pătruns din nou în casă prin intrarea din spate. Acestea au fost, după câte-mi amintesc, următoarele: „Dacă Harris e acolo, fiecare minut e important. Trebuie să pleci numaidecât. Și nu sufla o vorbă nimănui”. Domnul Marlowe a răspuns: „Prea bine. Numai să-mi schimb hainele și sunt gata”, sau ceva asemănător. Am auzit acestea foarte clar, fiindcă tocmai treceau prin fața ferestrei oficiului meu; După aceea, domnul Marlowe s-a dus în camera sa, iar domnul Manderson a intrat în bibliotecă și m-a sunat. Mi-a înmănat câteva scrisori pentru a le da factorului poștal în ziua următoare și mi-a ordonat să aștept, fiindcă domnul Marlowe îl convinsese să facă împreună o plimbare cu mașina sub clar de lună.

— Foarte ciudat – zise Trent.

— Și eu am avut același gând, domnule. Dar mi-am amintit de cuvintele „nu sufla o vorbă nimănui” și mi-am spus că povestea despre plimbarea cu mașina

n!» clar de lună avea scopul să inducă în eroare Bi tine i-ar fi putut auzi.

— Ce oră era?

— Cam ora zece, aș putea spune. După ce a stat de vorbă cu mine, domnul Manderson a așteptat până când domnul Marlowe a coborât și a adus mașina în dreptul peronului. După aceea s-a dus în salon, unde se găsea doamna Manderson.

— Asta nu ți s-a părut ciudat?

Martin căzu pe gânduri.

— Fiindcă mă întrebați, domnule – zise el prevăzător – vă voi spune că era prima oară când l-am văzut intrând în salon din clipa când am venit aici anul acesta. Dânsului îi plăcea să-și petreacă serile în bibliotecă. Dar în seara aceea de duminică n-a rămas cu doamna Manderson decât câteva clipe. Apoi a plecat imediat împreună cu domnul Marlowe.

— I-ai văzut plecând?

— Da, domnule, au plecat spre localitatea Bishopsbridge.

— Și l-ai mai văzut pe domnul Manderson după aceea?

— Da, după o oră sau așa ceva, în bibliotecă, domnule. Cred că era vreo unsprezece și un sfert, aş putea spune, fiindcă auzisem mai înainte orologiul

„Bisericii bătând ora unsprezece. Vă mărturisesc că am un auz foarte fin.

— Presupun că domnul Manderson te-a sunat, nu-i așa? Ce s-a întâmplat când ai răspuns la sonerie?

— Domnul Manderson scosese o carafă cu whisky, un sifon și un pahar din dulapul unde le ținea.

Trent îl întrerupse cu un gest al mâinii:

— Fiindcă am ajuns aici, te întreb, și te rog să-mi răspunzi sincer: domnul Manderson avea obiceiul să bea mai mult decât trebuie? Vreau să înțelegi limpede că nu e o curiozitate neobrăzată din partea mea. Țin să află asta fiindcă s-ar putea să ne ajute la lămurirea misterului.

— Prea bdne, domnule – răspunse Martin, cu un aer grav. Nu șovăi o clipă să vă spun și dumneavoastră ceea ce i-am spus deja domnului inspector. Stăpânul meu, datorită îndeletnicirilor sale, era foarte cumpătat. În cei patru ani de când sunt în serviciul dânsului, nu l-am văzut să bea mai mult de un pahar-două de vin la cină, foarte rar puțin vin la prânz, și din când în când un pahar de whisky cu sifon înainte de culcare, fără ca asta să fi fost un obicei. Dimineața, găseam adesea paharul numai cu puțin sifon; uneori îl amesteca și cu whisky, însă niciodată cu o cantitate prea mare. Nu avea băuturi preferate; de cele mai multe ori se mulțumea cu sifon simplu, deși eu îmi permisesem să-i sugerez niște ape minerale naturale, pe care începusem să le apreciez prin casele pe unde servisem mai înainte. Păstra băuturile în dulapul de aici, fiindcă nu-i prea plăcea să ceară a fi servit. Bineînțeles că nu mă prezentam niciodată la dânsul după cină decât când mă suna. Și când îi trebuia ceva, îi plăcea să i se aducă totul repede și să fie lăsat cât mai curând singur. Nu putea suferi să fie întrebat dacă mai are nevoie de ceva. Domnul Manderson „domnule, avea niște gusturi foarte simple.

— Prea bine! Va să zică, te-a sunat în seara aceea cam pe la unsprezece și un sfert. Poți să-ți amintești exact cuvintele lui?

— Cred că le pot repeta aproape cu exactitate, domnule, fiindcă nu au fost prea multe. Mai întâi, m-a întrebat dacă domnul Burmer s-a culcat, și eu i um răspuns că s-a retras de mai multă vreme în camera dânsului. Apoi mi-a spus că cineva să aștepte până la douăsprezece și jumătate sosirea unui mesaj telefonic important; deoarece domnul Marlowe plecase cu mașina la Southampton, domnul a dorit să aștept eu, și dacă mesajul sosește, să scriu textul, fiindcă nu voia să fie deranjat. Mi-a cerut să-i aduc sifon proaspăt. Și cred că asta e tot, domnule.

— N-ai observat nimic deosebit?

— Când am venit la chemarea soneriei, stătea la birou, cu receptorul telefonului la ureche, parcă așteptând o legătură. În timp ce-mi dădea ordine, asculta atent. Când m-am întors cu sifonul, vorbea la telefon.

— Îți amintești ce spunea?

— Prea puțin, domnule; vorbea de cineva, care se afla pe undeva, într-un hotel, ceea ce nu mă interesa. N-am stat în cameră decât atât cât să pun sifonul pe masă și m-am retras. Pe când închideam ușa, l-am auzit spunând: „Ești sigur că nu e la hotel?”, sau cam așa ceva.

— Și atunci l-ai văzut în viață și l-ai auzit vorbind pentru ultima oară?

— Nu, domnule. Ceva mai târziu, pe la unsprezece și jumătate, mă instalasem cu o carte în mână, cu ușa oficiului întredeschisă, și l-am auzit pe domnul Manderson urcând scara spre dormitor. M-am dus imediat să închid fereastra de la bibliotecă și să pun zăvorul la ușa de serviciu. N-am auzit nimic mai mult.

Trent medită o clipă.

— Cred că n-ai ațipit de loc – zise el, iscoditor – în timp ce așteptai mesajul telefonic, nu-i așa?

— Oh, nu, domnule! Sunt totdeauna treaz la ora asta. Dorm foarte prost, mai ales în vecinătatea mării și, în general, citesc în pat până la miezul nopții.

— Și a sosit vreun mesaj?

— Nu, domnule.

— Nu? Bănuiesc că dormi cu fereastra deschisă în nopțile astea călduroase, nu-i așa?

— N-o închid niciodată noaptea, domnule.

Trent își luă o ultimă notă; apoi mai citi odată cu atenție însemnările de mai înainte. După aceea se ridică și străbătu camera câteva clipe în lung și-n lat, cu ochii în jos. În cele din urmă se opri în fața lui Martin.

— Toate astea par foarte simple și naturale – zise el. Dar aş vrea să lămuresc câteva amănunte, înainte de a te culca, te-ai dus să închizi fereastra din bibliotecă. Ce fereastră anume?

— Uşa cu geamuri de lângă birou. Rămăsese deschisă toată ziua. Celelalte ferestre din fața ușii se deschideau arareori.

— Dar perdelele? Mă-ntreb dacă cineva din grădină ar fi putut să se uite în casă.

— Oh, foarte ușor, domnule, dacă ar fi stat în partea aceea a grădinii. Perdelele nu era niciodată trase când era cald. Domnul Manderson stătea de multe ori în picioare în pragul ușii fumând, cu privirea fixă în întuneric. Dar nimeni nu l-ar fi putut vedea, dacă nu l-ar fi căutat dinadins cu ochii.

— Înțeleg. Și acum spune. Zici că ai un auz foarte fin și l-ai văzut pe domnul Manderson intrând în casă după cină, când s-a întors din grădină. Dar l-ai iuzit intrând și după ce s-a înapoiat din plimbarea cu mașina?

Martin tăcu o vreme.

— Acum, când îmi atrageți atenția, mi-am intense i a nu l-am auzit. Am aflat că s-a întors numai fiindcă m-a sunat. Dacă ar fi intrat pe ușa principală, desigur că l-aș fi auzit închizând-o. Însă nu mă îndoiesc că a intrat din grădină pe fereastra-ușă de lip francez. Omul se gândi o clipă, apoi adăugă: De obicei, domnul Manderson intra pe ușa principală, își agăța pălăria și pardesiul în hol, apoi cobora scările în bibliotecă. Fiind probabil foarte grăbit să se ducă la telefon, a străbătut peluza, îndreptându-se spre fereastra întredeschisă, ceea ce face totdeauna, domnule, când avea ceva important ele rezolvat. Îmi mai amintesc acum că avea pălăria pe cap și că și-a aruncat pardesiul pe masă. Apoi mi-a dat câteva ordine pe un ton sec, așa cum făcea în

general când era preocupat. Domnul Manderson era într-adevăr un om grăbit, „ocupat până peste cap”, cum se spune.

— Ah, va să zică părea preocupat? Dar n-ai spus chiar acum că n-ai descoperit nimic deosebit la dânsul?

Un zâmbet melancolic fulgeră pe chipul lui Martin. I – Observația dumneavoastră & stră dovedește că nu l-ați cunoscut pe domnul Manderson, domnule, dacă-mi este îngăduit s-o spun. Era ceva firesc la dânsul să fie grăbit. Mi-a trebuit multă vreme să mă obișnuiesc cu felul său de a fi. Totdeauna era grăbit, fie că stătea cu totul nemișcat, fie că fuma o țigară, medita, citea, scria, dicta și telegrafia, toate în același timp, adesea mai bine de o oră fără întrerupere, că aproape amețeau numai urmărindu-l. Iar când era vorba de a da un telefon sau de a primi unul, era totdeauna foarte grăbit.

Trent se întoarse către inspector, care răspunse privirii sale printr-un semn din ochi de încuviințare. Arătând fără șovăială înțelegere pentru felul de a ancheta al lui Trent, Murch puse și el pentru prima oară o întrebare:

— Spui, așadar, că l-ai lăsat telefonând lângă fereastra deschisă, cu luminile aprinse și cu băuturile răcoritoare pe masă, nu-i așa?

— Așa e, domnule Much.

Ușoara schimbare pe care Trent, cu spiritul său perspicace, o observă în atitudinea lui Martin când îi răspunse inspectorului, îl amuză. Dar își concentrează imediat atenția asupra întrebării următoarea, inspectorului.

— În ceea ce privește răcoritoarele. Ai susținut că domnul Manderson nu prea avea obiceiul să bea whisky înainte de a se culca. În seara aceea a băut?

— N-aș putea spune. Camera a fost dereticată a doua zi dimineața de una din fetele din casă, și paharul a fost spălat ca de obicei. Știu că seara carafa cu whisky era aproape plină. O umpluse cu câteva zile mai înainte și când am adus sifonul proaspăt, m-am uitat la ea din obișnuință, ca să mă conving că mai e destul whisky.

Inspectorul se duse la dulapul înalt din colț, îl deschise și scoase o carafă din cristal, pe care o puse pe masă, în fața lui Martin.

— A fost mai plină decât acum? întrebă el foarte calm. Așa am găsit-o azi-dimineață. Carafa era pe jumătate goală.

Martin păru să-și piardă pentru prima oară sângele rece. Apucă iute carafa, o înclină în fața ochilor, apoi îi privi pe Trent și pe Murch nespus de uimit, zicând cu voce stinsă:

— De când am văzut-o ultima oară, adică de duminică seară, a dispărut din carafă aproape o jumătate de sticlă de whisky.

— Nu s-a atins de ea nimeni din ai casei? insinuă Trent încet.

— Nici vorbă! răspunse Martin scurt, adăugând: Iertați-mă, domnule, dar asta mi se pare prea de tot! De când îl cunosc eu pe stăpânul meu nu s-a întâmplat așa ceva. În privința fetelor din casă pot garanta că nu pun mâna pe nimic; iar eu, când vreau să beau, mă servesc singur, fără să am nevoie de carafă. Luă din nou carafa și-și repetă mecanic observațiile în legătură cu conținutul, în timp ce inspectorul Murch îl privea cu o mulțumire netulburată, așa cum își contemplă un meșteșugar opera de artă.

Trent întoarse o pagină nouă în carnetul său și o lovi gânditor cu vârful creionului. Apoi ridică fruntea și zise:

— Oare domnul Manderson și-a schimbat hainele pentru cina din seara aceea?

— Desigur, domnule. Era îmbrăcat într-un smoching, căruia el îi zicea „tuxedo”, așa cum spun americanii și pe care-l purta de obicei când lua cina acasă.

— Și când l-ai văzut pentru ultima dată era îmbrăcat la fel?

— Da, domnule, dar fără smoching. Când își petrecea serile în bibliotecă, ceea ce se-ntâmpla des, îmbrăca după cină un veston de vânătoare mai vechi, de culoare deschisă, puțin cam țipător pentru gusturile britanice. Când l-am văzut ultima oară, îl avea pe dânsul. îl agăța de obicei în dulapul acesta – și Martin deschise dulapul, în timp ce vorbea – împreună cu undițele și alte unelte de pescuit, ca să-l poată îmbrăca imediat după cină, fără a fi nevoit să urce în dormitor.

— Și lăsa haina de la smoching în dulap, în locul vestonului de vânătoare?

— Da, domnule. Fata din casă o ducea sus în fiecare dimineață.

— Dimineața – repetă Trent încet. Ei bine, fiindcă veni vorba, vrei să-mi spui tot ce știi în legătură cu ceea ce s-a petrecut dimineața? După câte înțeleg, lipsa lui Manderson nu s-a observat până când n-a fost descoperit cadavrul său către ora zece.

— Întocmai, domnule. Stăpânul meu interzisese de a fi trezit sau de a i se aduce ceva dimineața. Dânsul ocupă o cameră separată de aceea a doamnei. De obicei se trezea cam pe la opt și intra în baie, ca apoi să coboare înainte de ora nouă. Dar uneori dormea și până la ora nouă sau zece. Doarrina Manderson punea totdeauna să fie trezită la șapte, când fata din casă îi aducea și ceaiul. Ieri dimineață, pe la opt, doamna Manderson își lua ca de obicei micul dejun în salonașul său, toată lumea credea că domnul Manderson se afla încă în pat, dormind, când Evans s-a năpustit în casă cu zguduitoarea veste.

— Înțeleg – zise. Trent. Și acum, altceva. Ai spus că ai pus zăvorul la ușa de la intrare înainte de a te culca. N-ai mai încuiat și alte uși?

— Da, domnule, am pus zăvorul la ușa de la intrare. În această parte a casei nu e nevoie să se mai încuie alte uși. Mai înainte însă, pusesem zăvoarele la cele două uși din dos și controlasem dacă toate ferestrele de la parter sunt bine închise. Dimineața. ani găsit totul cum lăsasem seara.

— Ai găsit totul ca seara. Acum încă o întrebare, ultima, cred. Hainele cai care era îmbrăcat cadavrul erau dintre acelea pe care le-ar fi putut purta în chip obișnuit în ziua aceea?

Martin își frecă bărbia gânditor.

— Îmi aduceți aminte de uluirea care m-a cuprins când am văzut prima oară cadavrul, domnule. În prima clipă, nu mi-am dat seama ce era ciudat la haine, dar m-am lămurit numaidecât. Felul de guler pe care-l avea domnul Manderson nu-l purta decât la frac. Apoi am băgat de seamă că era îmbrăcat cu toate veșmintele pe care le purtase seara, cămașa cu pieptul tare, în sfârșit totul, în afară de veston; vestă și pantaloni, pantofii maro și cravata albastră. În privința costumului, era unul din cele șase pe care le schimba de obicei. Dar nu e cu puțință, domnule, ca stăpânul meu să fi îmbrăcat lenjeria de corp pe care o avea pe dânsul numai fiindcă o găsisse la îndemână, în loc să-și pună cămașa și gulerul pe care le purta totdeauna ziua. Asta dovedește, ca și alte lucruri, cât de grăbit a fost să se îmbrace.

Desigur – zise Trent. Ei bine, cred că asta-i tot ce voiam să aflu. Mi-ai povestit totul cu o claritate deosebită, Martin. Dacă mai târziu va fi nevoie să te mai întreb ceva, presupun că te voi găsi.

— Voi fi cu totul la dispoziția dumneavoastră, domnule – zise Martin, înclinându-se și retrăgându-se liniștit.

Trent se înfundă într-un fotoliu, oftând adânc.

— „Martin e admirabil – spuse el. E cu mult mâi amuzant decât o comedie. N-are asemănare cu nimeni și nici nu va avea vreodată. Ce-i drept, e drept. Nici măcar o fărâamă de lucru rău în bătrânul Martin. Știi, Murch, că faci o greșeală bănuindu-l?

— Dar n-am spus niciodată că-l bănuiesc – răspunse inspectorul uimit. Îți dai foarte bine seama, dragă Trent, că el nu ți-ar fi povestit totul așa cum a făcut-o, dacă ar fi crezut că-l bănuiesc.

— Desigur că n-a crezut. E un om, uimitor, un mare artist, Martin ăsta; clar în ciuda acestor calități, nu-i câtuși de puțin sperios. Nici măcar o clipă nu i-a trecut prin minte că dumneata, Murch, ai putea să-l bănuiești, pe el, neîntrecutul și desăvârșitul Martin! Dar eu îți citesc gândurile. Trebuie să știi, dragă inspectore, că am studiat cu foarte mare luare-aminte psihologia ofițerilor de poliție. E o ramură științifică prea neglijată. Polițiștii sunt cu mult mai interesanți decât criminalii, dar cu mult mai greu de pătruns. În vreme ce-l interogam pe Martin, am văzut numai cătușe în ochii dumitale. Iar buzele dumitale modelau silabele cuvintelor înfricoșătoare: „Este de datoria mea să-ți spun că tot ceea ce vei declara va fi consemnat și va constitui o probă împotriva dumitale”. Atitudinea dumitale i-ar fi putut înșela pe mulți, însă pe mine nu mă mai înșală.

Murch râse din toată inima. Glumele lui Trent nu-l impresionau câtuși de puțin, ci, dimpotrivă, le privea ca pe o dovadă de stimă, ceea ce era adevărat; și întotdeauna îl amuzau.

— Prea bine, Trent – zise el – mărturisesc că ai. dreptate. Nu mai are rost să neg; am pus ochii pe Martin. Nu pot spune că am ceva precis împotriva lui; dar știi tot atât de bine ca și mine cât de des sunt amestecați valeții în astfel de întâmplări, și omul ăsta mi se pare prea sigur de el. Fără îndoială că-ți amintești de cazul valetului lordului William Russell, care, după câteva ore după ce-l asasinase pe stăpânul său în pat, s-a dus, ca de obicei, dimineața să dea perdelele la o parte, tot atât de liniștit și netulburat ca înainte. În ceea ce privește fetele din casă, le-am interogat pe toate și cred că nu au nici cel mai mic amestec cu crima. Dar pe Martin nu-l pot lăsa deoparte atât de ușor. Nu-mi

place felul său de a fi. Cred că ascunde ceva, și dacă ascunde, voi ști să descopăr despre ce este vorba.

— Destul! zise Trent. Să nu golim până la fund urna prezicerilor amare. Să ne întoarcem la fapte. Ai oare vreo dovadă care să poată contrazice povestirea lui Martin așa cum ne-a relatat-o?

— Nimic sigur până acum. Mai mult, aş putea spune că părerea lui în legătură cu faptul că Manderson a intrat în bibliotecă pe ușa-fereastră, după ce s-a dat jos din mașină, părăsindu-l pe Marlowe, mi se pare cu totul posibilă. Am interogat-o în privința asta pe fata din casă care a măturat a doua zi camera și mi-a mărturisit că erau urme de pietriș în apropierea ferestrei, pe mochetă și în jurul covorului. Și mai e și acum o urmă de pași afară, pe pietriș – Continuă inspectorul, scoțând un metru pliant din buzunar și descriind, cu ajutorul lui, conturul urmelor. Se potrivesc perfect cu talpa pantofilor de lac pe care Manderson i-a purtat în seara aceea; o să găsești pantofii aceia pe ultimul raft de sus din dormitorul său; sunt singurii pantofi de lac din rândul acela-Mi i-a arătat chiar fata care i-a curățat de dimineață.

Trent se aplecă și examinează urmele cu mare atenție.

— Foarte bine – zise el. Trebuie să recunosc, Murch, că ai făcut multe până acum. Punctul cu whisky-ul a fost excelent; l-ai marcat magistral. Mă simțeam îndemnat să strig: „Iată un lucru la care ar fi trebuit să mă gândesc și eu!”

— Am crezut că te-ai și gândit – zise Murch. Uite, Trent, nu ne aflăm decât la începutul anchetei, dar ce-ai zice de următoarea ipoteză preliminară: doi oameni au întocmit un plan de jefuire, și Martin i-a ajutat. Ei știu unde se află bibelourile și argintăria de valoare în salon și în restul casei. Supraveghează casa și-l văd pe Manderson ducându-se la culcare. Martin vine să închidă fereastra și o lasă într-adins, ca din întâmplare, întredeschisă. Ei așteaptă până la douăsprezece și jumătate ca Martin să se culce; apoi intră în bibliotecă și încep mai întâi să guste whisky-ul. Să presupunem că Manderson nu dormea încă și că a auzit zgomotul pe care l-au făcut deschizând fereastra, sau oricare alt zgomot. Îi aude și presupune că sunt hoți; se ridică din pat, ca să vadă ce se petrece și-i surprinde, poate chiar în clipa când se apucau de lucru. Hoții lasă totul baltă și fug; Manderson îi urmărește până la șopronul grădinarului și reușește să-l apuce pe unul

de guler; urmează o luptă; unul dintre ei, pierzându-și capul, îl împușcă pe Manderson. Acum, domnule Trent, încearcă să anulezi ipoteza mea.

— Foarte bucuros – răspunse acesta. Numai pentru a-ți fabe plăcere, Murch, deoarece sunt convins că nu crezi un cuvânt din tot ce-ai spus. Mai întâi: hoții nu au lăsat absolut nicio urmă și fereastra a fost găsită a doua zi dimineața închisă, potrivit declarației lui Martin. E drept că asta n-ar fi o dovadă, în al doilea rând: nimeni din casă nu a auzit zgomotele provocate de fuga hoților din bibliotecă și nici pe Manderson strigând după ei, în casă ori afară. În al treilea rând: cum se poate ca Manderson să coboare în urmărirea hoților fără să strige pe nimeni, eu toate că Burmer și Martin se aflau în apropierea lui? În al patrulea rând: ai auzit vreodată, în lunga dumitale carieră, ca vreun proprietar să se scoale în toiul nopții ca să-nșface hoții și să se-mbrace complet cu lenjerie de corp, cămașă, guler și cravată, cu pantaloni, vestă, haină, ciorapi și pantofi grei, de piele? Și care, culmea, să-și fi terminat toaleta de dandy, aranjându-și cărarea, și să-și fi pus ceasul cu lanț? Socot că s-a îmbrăcat cam prea mult pentru ceea ce avea de făcut. Singurul amănunt necesar aspectului feței pare că l-a uitat, mă refer la proteza dentară.

Inspectorul se aplecă gânditor înainte, cu mâinile sale mari încrucișate.

— Nu – zise el în cele din urmă – fără-ndoială că teoria mea nu e valabilă. Mai repede cred că va trebui să ne zbatem destul ca să aflăm de ce un om se trezește înaintea servitorilor săi, se îmbracă din cap până-n picioare și este asasinat în apropierea casei sale în zorii zilei, ca să fie cu totul rece și țeapăn la ora zece dimineața.

Trent clătină din cap.

— Pe acest ultim considerent nu se poate construi nimic. Am discutat problema asta cu oameni foarte competenți. Nu m-ar mira – adăugă el – dacă noțiunile tradiționale despre răcirea corpului și rigiditatea de după moarte ar trimite adesea nevinovați la spânzurătoare! Sunt convins că doctorul Stock e pătruns de toate aceste idei preconcepute ca, de altfel, cei mai mulți medici din vechea generație. E aproape tot atât de sigur, așa cum va răsări soarele mâine, că doctorul ăsta, Stock, se va comporta ca un măgar cu prilejul anchetei. Am văzut de ce e-n stare. Va susține că Manderson trebuie să

fi fost mort de multă vreme, ținând seama de gradul de răceală a cadavrului și de rigor mortis. Mi-l închipui foarte bine cum cercetează vreun manual învechit de pe vremea când eră student. Ascultă, Murch, îți voi spune câteva lucruri care-ți vor face mari greutăți în cariera dumitale profesională. Mulți factori pot să grăbească sau să întârzie răcirea unui corp fără viață... Manderson zăcea într-o iarbă deasă, umedă de rouă, în umbra șopronului grădinarului. Iar în privința rigidității, dacă a murit într-o luptă sau sub înrăurirea unei adânci emoții, se poate ca trupul său să fi devenit rigid în chip instantaneu; s-au observat multe cazuri de acest fel mai ales când e vorba de leziuni craniene, așa cum s-a întâmplat cu Manderson. Pe de altă parte, se poate ca rigiditatea să nu se fi produs decât după opt sau zece ore după moarte. Astăzi, dragă inspectore, nu mai poți trimite pe nimeni la spânzurătoare întemeindu-te pe rigor mortis, oricât de rău ți-ar părea. Așadar, ceea ce am putea spune e următorul lucru: dacă ar fi fost împușcat după ora când oamenii din casă se trezesc pentru a-și începe activitatea, împușcătura ar fi fost auzită și foarte probabil căscenă ar fi fost chiar văzută. În realitate, trebuie să raționăm pornind neapărat de la presupunerea că a fost împușcat la o oră când nimeni nu era încă treaz. Să zicem, deci, că a fost împușcat la ora (30 dimineața. Manderson s-a dus la culcare la ora 23, și Martin a rămas treaz până la ora 0.i, 0. Presupunând că a adormit de îndată ce s-a întins în pat, crima s-a comis în cele șase ore care au mai rămas; e un timp destul de lung. Dar chiar dacă n-am ține seama de chra la care a fost comisă crima, aș vrea să-mi spui, rogu-te, ce l-a făcut pe Manderson, care în general dormea până târziu, să fie treaz și îmbrăcat înainte de ora 6.30, în zori? Și de ce nici Martin, care are un somn ușor, nici Burmer și nici soția decedatului nu l-au auzit îmbrăcându-se și părăsind camera? Probabil că Manderson a fost foarte prevăzător. Trebuie să fi mers cu pas de pisică. Nu crezi, ca și mine, că, privind din aceste puncte de vedere, cazul acesta, în întregul lui, e foarte ciudat și te zăpăcește?

— Așa se pare – încuviință inspectorul.

— Și acum – zise Trent, ridicându-se în picioare – te voi lăsa să meditezi mai departe și mă voi duce să-mi arunc ochii prin dormitoare. Poate că în timp ce eu scotocesc etajele superioare, dumneata vei dezlega misterul de mai sus printr-o străfulgerare de geniu. Dar –

adăugă Trent cu o voce ascutită, iritată, întorcându-se în pragul 4 uşii – dacă poţi cumva să-mi explici de ce un om care-şi îmbracă toate hainele uită să-şi ia dantura, atunci poţi să-mi dai un picior şi să mă trimiţi la cel mai apropiat azil de nebuni, ca să mă interneze ca atins de un început de slăbiciune mintală.

Capitolul V

CERCETĂRILE LUI TRENT

Există clipe în viaţă când s-ar putea crede că sufletul, care de obicei este preocupat de grijile sale misterioase, lasă deodată să răsară în conştiinţa noastră un fel de previziune a evenimentelor fericite hotărâte de soartă... Cine nu a avut uneori siguranţa stranie că totul se va sfârşi cu bine pentru el? Nu e vorba de speranţa plină de înfiorare a omului în primejdie, nici de iluzia perseverentă a optimistului, ci de o convingere spontană, ţâşnind ca o pasăre clin desiş, că succesul în acţiunea noastră, mică sau mare, e foarte aproape. Generalul pe câmpul de bătălie ştie deodată, încă din zorii zilei, că ziua aceea îi va aduce izbânda; jucătorul de golf de pe gazon simte pe neaşteptate că va da o lovitură miraculoasă. Tot aşa şi Trent, după ce părăsi biblioteca, urcând scara proprietăţii White Gables, avea impresia că se îndreaptă cu certitudine spre succes.

Prin minte i se învârteau, haotic, o mulţime de ipoteze şi deducţii, câteva observaţii uşoare, abia înregistrate, despre care ghicea că au o semnificaţie, nu puteau fi grupate încă în jurul vreunei ipoteze verosimile asupra crimei; cu toate acestea, urcând scara, avea convingerea absolută că totul se va lămuri.

Cele două dormitoare dădeau într-un coridor lat, acoperit cu un covor şi luminat de o fereastră mare de la capătul lui. Coridorul se întindea pe toată lungimea casei şi se prelungea, în unghi drept, cu un alt coridor mai strâmt, străjuit de camerele personalului de serviciu. Numai camera lui Martin făcea excepţie, dând pe un mic palier, la jumătatea scării ce ducea spre etajul superior. Trecând prin faţa acestei încăperi, Trent aruncă o privire înăuntru. Era mică, pătrată şi curată, cu un aspect obişnuit. Urcă ultimele trepte – având o deosebită grijă să nu facă nici cel mai mic zgomot, şi se strecură pe lângă zid, păşind cu mare băgare de seamă; cu toate acestea, provocă o serie de trosnituri foarte clare.

El știa că dormitorul lui Manderson era primul pe dreapta, la etajul întâi, așa că porni spre el. Încercă zăvorul și încuietoarea ușii, care funcționau normal, apoi examinează cheia pe toate fețele. După aceea începu să cerceteze camera.

Era o încăpere mică, ciudat de goală. Milionarul avea obiecte de toaletă foarte simple. Totul rămăsese exact ca în dimineața în care se făcuse sinistra descoperire a cadavrului în parc. Cearșafurile și cuverturile, luminate viu de razele soarelui, ce pătrundea pe fereastră, se aflau încă desfăcute pe un mic pat de lemn. Soarele se mai răsări strângea și în părțile confecționate din aur ale delicatei opere de artă dentară, care se afla într-un bol de sticlă, cu apă, de pe o măsuță mică și simplă de lângă pat. Pe măsuță se mai găsea un sfeșnic din fier forjat. Câteva lucruri de îmbrăcăminte erau aruncate în dezordine pe spatele unui scaun cu fundul de trestie. Pe comodă, care servea și ca masă de toaletă, se aflau felurite obiecte în dezordinea lăsată de obicei de un om foarte grăbit. Trent le examinează cu luare-aminte. Mai descoperi că Manderson nu se bărbierise și nici nu se spălase. Apoi învârti cu degetul proteza dentară din bol și se încruntă din nou, gândindu-se la prezența ei inexplicabilă.

Aspectul sărăcăcios și dezordinea din această mică încăpere scăldată în razele soarelui făcură asupra lui Trent o impresie deprimantă. Își închipui obrazul răvășit al unui om îmbrăcându-se într-o tăcere adâncă, în lumina cenușie a zorilor, cu privirea înspăimântată și uitându-se mereu la ușa dincolo de care se afla dormitorul soției sale.

Trent se înfioră și, pentru a-și concentra din nou atenția asupra lucrurilor actuale, deschise cele două garderoburi mari din perete, ce flancau patul din ambele părți. În ele se afla îmbrăcămintea a cărei gamă bogată fusese, în chip vădit, una din puținele condiții de confort ce-l bucurase pe omul care dormise în camera aceea.

În privința încălțămintei, Manderson folosisese deopotrivă privilegiul bogăției. Pe două rafturi lungi, din partea de jos, se înșirau nenumărate perechi de pantofi, toți bine lustruiți și îngrijiți, dar nicio pereche de ghete. Trent, el însuși un amator de pantofi din piele bună, se apropie de ei și examinează bogata colecție cu ochiul unui bun cunoscător. Se putea observa că Manderson putea să fie mândru de

picioarul său mic și bine făcut. Pantofii erau în general înguști, cu vârful rotund, executați artistic și modelați fără excepție pe același calapod.

Deodată, privirea îi căzu pe o pereche de pantofi de lac de pe raftul de sus.

Era încălțăminte despre care-i vorbise inspectorul Murch – încălțăminte purtată de Manderson în seara dinaintea morții sale. Trent își dădu imediat seama că era foarte uzată; mai observă că fusese lustruită de foarte curând. Atenția lui fu atrasă de o particularitate a fețelor. Se apropie și-i compară cu ceilalți pantofi, încruntând sprâncenele. Apoi îi luă în mână și examinează linia de îmbinare a fețelor cu talpa.

În timp ce făcea asta, începu să fluiera ușor, fără să-și dea seama, dar cu o mare exactitate, o arie pe care inspectorul Murch, dacă ar fi fost de față, ar fi recunoscut-o imediat.

Cei mai mulți oameni care se bucură de obicei de multă stăpânire de sine au un tic involuntar – o dovadă pentru cei ce-l cunosc că sunt foarte emoționați. Inspectorul știa că ori de câte ori Trent descoperă o pistă serioasă, începe să fluiera încet un anumit fragment de arie, fără ca el, Murch, să poată spune sigur de ce melodie e vorba, în realitate fiind primele măsuri din Lied ohne Wörter¹ în la major, al lui Mendelsohn.

El întoarse încălțăminte și după vreo câteva măsurători cu un metru de pânză cauciucată, se uită cu atenție la tălpi. La ambii pantofi, în unghiul dintre toc și talpă, descoperi o urmă slabă de pietriș roșu.

Puse pantofii pe dușumea și se duse la fereastră cu mâinile la spate, unde rămase o clipă nemișcat, fluierând ușor și urmărind peisajul cu ochii unui om care nu vede nimic. Buzele i se întredeschiseră o singură dată ca să scoată mecanic înjurătura cu care orice englez își manifestă mulțumirea că a descoperit ceva. În cele din urmă, se întoarse la rafturi și cercetă repede, însă cu atenție, fiecare pereche de pantofi.

1 Cântec fără cuvinte (în limba germană în „text”).

Terminând cercetarea, luă în mână obiectele de îmbrăcăminte de pe scaun, le examinează cu de-amănuntul și le puse la loc. Apoi se întoarse din nou la garderoburi și le scotoci cu luare-aminte. Obiectele de pe masa de toaletă îi atraseră atenția pentru a doua oară. După

aceea se așează pe scaunul gol, își luă capul în mâini și rămase câteva minute nemișcat, cu ochii la covor. În sfârșit, se ridică și deschise ușa care corespundea cu dormitorul doamnei Manderson.

O singură privire îi fu de ajuns să-și dea seama că această spațioasă încăpere fusese transformată în grabă, pentru a nu mai semăna cu dormitorul unei femei. De pe toaletă se îndepărtaseră obiectele de uz feminin; pe pat, pe scaune și pe măsuțe nu se aflau niciun fel de obiecte de îmbrăcăminte, pălării, poșete sau cutii; nici cea mai mică urmă din conspirația tenace a mânușilor, vălurilor, batistelor și panglicilor ca să pună capăt captivității din sertare. Încăperea se asemena cu o cameră goală de musafiri. Totuși în fiecare detaliu al mobilierului și al decorării se putea observa un gust sigur și rafinat. Trent își dădu seama, cu ochiul lui de artist, de perfecțiunea culorilor și formelor în mijlocul cărora tânăra femeie, victimă a unei căsnicii nefericite, își depănase visurile și căzuse pradă celor mai triste gânduri; și înțelese că ea rămăsese cel puțin cu resursele unei firi de artist. Interesul lui pentru femeia necunoscută spori; și se încruntă deodată gândindu-se la acuzația care apăsă asupra ei și la fapta care se reconstitua în fiecă clipă cu o precizie din ce în ce mai mare în mintea lui activă.

Detectivul se îndreptă spre o mare ușă cu geamuri ce se afla în mijlocul peretelui opus, o deschise și i<, t pe un balcon mic cu o balustradă de fier. Stră-l >11 m cu privirea peluza largă de sub el, de care-l despărțea numai un strat îngust de flori; aceasta se prelungea, după ce cobora brusc către capăt până la livada cu pomi fructiferi. Cealaltă fereastră se deschidea printr-un sistem de pervaz-ghilotină deasupra ușii cu geamuri a bibliotecii. În colțul cel mai îndepărtat dinăuntrul camerei se mai afla o a doua ușă, ce corespundea cu coridorul; pe aici intra dimineața fata din casă, ca să-și trezească stăpâna, și tot pe-aici părăsea încăperea.

Acum, Trent, șezând pe pat, schiță repede în carnețelul său un plan al celor două dormitoare. Patul de aici se găsea în colțul dintre ușa de comunicație cu coridorul și fereastra-ghilotină, capul patului aflându-se lângă zidul despărțitor dintre acest dormitor și acela al lui Manderson. El examinează atent perdelele; apoi se întinse hotărât în pat, uitându-se prin ușa întredeschisă către camera vecină.

După ce termină și această examinare, se ridică din nou și adăugă pe schița sa cele două noptiere cu capac mobil așezate de o parte și de alta a patului. Pe măsuta cea mai îndepărtată de pat se vedea o frumoasă lampă electrică de aramă, conectată printr-un fir la o priză din perete. Trent o privi gânditor, apoi se uită la comutatoarele care alimentau cu lumină celelalte lămpi ale camerei. Acestea se aflau, ca de obicei, pe peretele de lângă ușă, și detectivul se încredință că, așa cum stătea întins în pat, nu le putea atinge cu mâna; după aceea se ridică și verifică dacă lămpile funcționau. Apoi se întoarse pe călcâie, intră iute în camera lui Manderson și sună.

— Am nevoie din nou de ajutorul dumitale, Martii-i – zise el, când valetul apărui, țeapăn și netulburat, în cadrul ușii. Aș vrea să-o conving pe fata din casă a doamnei Manderson să stea de vorbă cu mine.

— Bine, domnule.

— Ce fel de femeie e? Inteligentă?

— E franțuzoică, domnule – răspunse valetul, laconic, adăugând după o scurtă pauză: E venită de curând aici, dar, fiindcă-mi cereți părerea, ei bine, sunt convins că această femeie cunoaște lumea destul ca să se poată descurca.

— Vrei, probabil, să spui că știe destul de bine să-și ascundă gândurile, nu-i așa? Nu face nimic. Vreau să-i pun numai câteva întrebări.

— O voi trimite imediat sus, domnule – zise valetul, retrăgându-se, și Trent începu să se plimbe în jurul micii încăperi, cu mâinile la spate. Mai curând decât se aștepta, dinaintea lui apărui tăcută o tânără mărunțică, îmbrăcată în negru.

Tânăra fată-n casă, cu ochii mari, căprui, îl văzuse pe Trent și-l privise pe furiș de la o fereastră când acesta străbătuse peluza, și de atunci nădărdise cu înfrigurare ca acest lămuritor de mistere (a cărui faimă era la fel de mare în saloane ca și în camerele personalului de serviciu) să se gândească s-o interogheze și pe ea. Mai întâi simțise nevoia să facă o scenă, fiindcă nervii îi erau mai mult decât încordați, dar ceilalți servitori nu-i apreciau de loc scenele, iar pe de altă parte, felul oficial de a se purta al inspectorului Murch o înghețase. Trent, după cum se așteptase din capul locului, nu avea de loc aerul unui

polițist și, de la distanță, îi păruse chiar sympathique.

Totuși, de cum intră în odaie, inspectorul o preveni în orice încercare de cochetărie ar fi fost o greșeală din partea ei, dacă dorea să facă de la început o impresie bună. Așa că întrebă cu un aer de prietenoasă nevinovăție:

— Monsieur désire¹ să-mi vorbească? adăugând imediat: Mă numesc Célestine.

— Desigur – răspunsese Trent, cu o liniște absolut profesională. Iată ce aş vrea, Célestine. Ieri dimineață, la ora șapte, când ai adus ceaiul stăpânei dumitale, ușa aceasta de comunicație dintre cele două dormitoare era deschisă?

Célestine se însufleți într-o clipă.

— Oh, **y** es! zise ea, folosind o expresie englezească favorită. Ușa era ca de obicei deschisă, domnule, și ca de obicei, am închis-o. Dar trebuie să explic ceva. Vă rog să mă ascultați! Când intru în odaia doamnei pe cealaltă ușă de colo, ah! dacă domnul și-ar da osteneala să intre în camera cealaltă, s-ar lămuri totul mai ușor – urmă dânsa și, înaintând cu un pas viu către ușa de comunicație, puse mâna pe brațul lui Trent, îndemnându-l să treacă înaintea ei în cealaltă încăpere. Uitați! Intru cu tava cu ceai în felul ăsta. Mă apropii de pat. Înainte de a ajunge aproape de pat, ușa de comunicație din dreapta mea e ca-ntotdeauna larg deschisă, așa! Totuși, domnul își poate da seama că, nu pot vedea nimic în camera domnului Manderson. Ușa se deschide către pat și nu spre mine, care mă apropii din partea asta. O închid fără să mă uit înăuntru. Așa e ordinul. Ieri, totul era ca de obicei. N-am zărit nimic în camera

1 Domnul dorește (în limba franceză în text).

cealaltă. Doamna dormea ca un înger, n-a văzut nimic. Am așezat tava pe masă, trag perdelele, prepar toaleta, mă retrag. Iată! și Célestine făcu o poză ca să respire și un gest larg cu mâinile.

Trent, care-i urmărise mișcările și gesticulația cu o atenție mereu crescândă, dădu din cap în semn de aprobare.

— Acum înțeleg cum s-a petrecut totul – zise el. Mulțumesc, Célestine. Va să zică, se putea crede că domnul Manderson se afla încă în dormitorul său în timp ce stăpâna dumitale se trezea, se îmbrăca și-și lua micul dejun în budoarul ei?

— Oui, monsieur¹.

— În lealitate, nimeni nu a observat absența lui – continuă Trent. Bine. Célestine, îți rămân foarte obligat – încheie el, deschizând din nou ușa ce dădea spre celălalt dormitor.

— Pentru puțin, domnule – răspunse Célestine, străbătând mica încăpere. Nădăjduiesc că domnul îl va descoperi pe asasinul domnului Manderson. Dar, ca să spun adevărul, nu-l regret prea mult – adăugă ea cu o violență neașteptată și uimitoare, punând mâna pe clanța ușii dinspre coridor. Trent auzi scrâșnetul dinților ei și îi văzu obrajii oacheși înroșindu-se. Engleza o părăsi și începu să strige un potop de cuvinte în limba ei natală: Je ne regrette pas du tout, du tout! Madame, oh! Je me jetterais au feu pour madame, une femme și charmante, și adorable! mais un homme comme monsieur, maussade, boudeur, impossible! Oh, non! de ma vie! J'en avais pardessus la tête de monsieur! Ah! Vrai!

1 Da, domnule! (în limba franceză în text).

Est-ce insupportable, tout de même, qu'il existe des types comme ça! Je vous jure que... – 1

— Finissez ce chahut, Célestine! 2 o întrerupse Trent cu asprime. Tirada Célestinei în limba franceză îi amintise deodată de anii săi de studenție de la Paris și urmă în aceeași limbă: En voilà une scène! c'est rasant, vous savez. Faut réntreer ça, mademoiselle. Du reste, c'est bien imprudent, croyez-moi! 3 Stăpânește-te! Trebuie să ai puțin bun simț! Dacă inspectorul de jos te aude vorbind astfel, intri-n încurcătură! Și nu mai gesticula atât; ai putea să răstorni cine știe ce. S-ar părea – urmă ei mai blând, în timp ce fata se liniștea sub privirea sa autoritară – că ești chiar mai bucuroasă decât ceilalți ele asasinarea lui Manderson. Aș putea aproape bănuî, Célestine, că Manderson nu s-a ocupat atât de mult de dumneata după cum ai dorit și ai crezut că se cuvine!

— A peine's îl m'avait regardé, '4 răspunse Célestine simplu.

1 Nu-l regret de loc, câtuși de puțin! Doamna, ah! m-aș arunca în foc pentru ea! O femeie atât de încântătoare, atât de adorabilă! Dar un bărbat ca domnul, morocănos, îmbufnat, imposibil! Ah, nu! în viața mea nu am văzut un asemenea om. Eram mai mult decât sătulă de domnul! Ah, da, nu e totuși insuportabil că există oameni de felul

acesta? Vă jur că... (în limba franceză în text).

2 Termină cu bârfeala! (în limba franceză în text).

3 Poftim, ce scenă! E inoportună! Stăpânește-te, domnișoară. De altfel, e o mare imprudență, crede-mă! (în limba franceză în text).

4 Abia se uita la mine. (în limba franceză în text).

— Ța, c'est un comble! 1 remarcă Trent. Cred că ai fi o tânără tare potrivită la o sindrofie. Steaua sub care te-ai născut lucește violent, clar și roșu, fără pâlpâiri; și nu se va stinge niciodată, Célestine. Mademoiselle, acum sunt foarte ocupat. Bonjour. Fără îndoială că ești o femeie frumoasă.

Célestine primi această ultimă frază cu un compliment abia așteptat. Mirarea o făcu să-și recapete cumpătul. Deschise, vioaie, ușa, îi aruncă lui Trent o otheadă, îi surâse peste umăr, apoi dispăru iute.

Trent, acum singur în micul dormitor, se răcori cu două expresii tari, în limba franceză, apoi se întoarse la problema pe care trebuia s-o rezolve. Luă din nou perechea de pantofi pe care o mai examinase și o puse pe unul din cele două scaune din cameră apoi se așeză pe scaunul celălalt. Rămase astfel multă vreme cu mâinile în buzunar, în fața acestor martori muți. Din când în când, fluiera pe șoptite câteva măsuri. În cameră se lăsase o liniște adâncă. Un foșnet slab pătrundea prin fereastra deschisă, venind dinspre copacii din parc. Uneori, briza mișca frunzele plantei agățătoare, dese, care încadra fereastra. Dar Trent, cu chipul sever și preocupat de gânduri, parcă încremenise.

Stătu așa timp de o jumătate de oră. Apoi se ridică deodată în picioare. Puse pantofii în raft, la locul lor, cu grijă, și ieși pe palier.

În partea cealaltă a coridorului se aflau ușile altor două dormitoare. O deschise pe aceea care era drept în fața lui și intră într-o cameră de dormit, unde nu domnea câtuși de puțin o ordine severă.

1 Asta-i culmea! (în limba franceză în text).

Într-un colț erau îngrămădite câteva bastoane și undițe de pescuit, într-altul se afla un vraf de cărți. Se vedea că fata din casă nu izbutise să pună ordine în colecția de obiecte atât de diferite, lăsate pe toaletă și pe șemineu: pipe, bricege, creioane, chei, mingi de golf, scrisori vechi, fotografii, mici cutii de lemn, de metal și sticle. Câteva acuarele și aquaforte reușite împodobeau pereții; la un capăt al garderobului erau sprijinite câteva gravuri înrămate, neagățate pe

pereți. Sub fereastră se înșirau în rând pantofi și cizme. Trent străbătu camera și cercetă încălțămintea cu multă atenție; apoi scoase metrul pliant și măsură câteva perechi, fluierând ușor. După ce termină, se așează pe marginea patului, rotindu-și ochii atent prin cameră.

Fotografiile de pe șemineu îi atraseră atenția. Se ridică și se uită la una din ele, reprezentându-i pe Marlowe și Manderson călare. Alte două fotografii reprezentau piscuri vestite din Alpi. Se mai afla acolo și o fotografie ștearsă a trei tineri – unul dintre ei fiind fără îndoială cunoștința sa din dimineața aceea, cu ochii albaștri, rățăciți – îmbrăcați în haine soldățești zdrențuite din secolul al șaisprezecelea. O alta înfățișa o bătrână doamnă, foarte maiestuoasă, care semăna puțin cu Marlowe. Trent luă, mecanic, o țigară dintr-o cutie deschisă de pe șemineu și o aprinse, uitându-se la fotografii. Apoi îl interesă o cutie plată, de piele, de lângă cutia cu țigări.

O deschise cu ușurință și găsi în ea un revolver mic, lucrat artistic, și vreo zece – douăsprezece cartușe împrăștiate. Pe minerul revolverului erau gravate inițialele „J. M”.

Se auziră pași pe scări; inspectorul Murch aparii în cadrul ușii întredeschise și-l văzu pe Trent, care deschisese patul revolverului, uitându-se în magazia încărcătorului.

— Mă-ntrebam... – începu el, dar se opri brusc, văzând ce făcea celălalt. Ochii săi inteligenți îi aruncară o privire mirată. Al cui e revolverul ăsta, Trent? întrebă el pe un ton voit nepăsător.

— Fără îndoială că al ocupantului acestei camere, domnul Marlowe – răspunse Trent tot atât de nepăsător, arătând inițialele. L-am găsit zăcând pe șemineu. Mi se pare un mic revolver comod-și aş putea spune că a fost foarte bine curățat de când a fost folosit ultima oară. Dar eu nu prea mă pricep la arme de foc.

— Ei bine, eu, în schimb, mă pricep de minune – vorbi inspectorul, calm, luând revolverul din mână întinsă a lui Trent. Sunt specialist în arme de foc, lucru pe care credeam că-l știi. Dar nu e nevoie de un expert ca să observe asta... El puse dip nou revolverul în cutia lui de piele de pe șemineu, luă unul din cartușe și-l așează în palma mâinii sale mari; apoi scoase un obiect mic din buzunarul vestei și-l plasă lângă cartuș. Era un glonț micuț de plumb, cu vârful puțin turtit, pe suprafața sa cu câteva zgârieturi lucioase, provocate de

curând.

— Țsta-i glonțul fatal? murmură Trent, aplecându-se deasupra mâinii întinse a inspectorului.

— Da, ăsta este! răspunse Much. S-a oprit în osul din spatele cutiei craniene. Doctorul Stock l-a extras chiar acum o oră și l-a înmănat ofițerului de poliție locală, care tocmai mi l-a trimis. Zgârieturile astea lucioase pe care le vezi au fost pricinuite de instrumentele chirurgicale. Celelalte urme sunt lăsate de ghinturile țevii revolverului, ale unui revolver ea acesta – continuă el, lovind ușor arma cu palma. Aceeași marcă și același calibru. Nu există niciun alt revolver care să lase glonțului astfel de urme.

Trent și inspectorul se priviră câteva clipe, cu micul pistol pus în tocul lui. Tânărul rupse primul tăcerea:

— Misterul ăsta e foarte bizar – zise el. Pare a fi vorba de un alienat. Observi simptome precise de nebunie. Hai să vedem puțin unde am ajuns. Apare ca lucru sigur faptul că Manderson l-a trimis pe Marlowe cu mașina la Southampton, și că Marlowe s-a dus, întorcându-se ieri seară foarte târziu, cu multe ore după comiterea crimei.

— În legătură cu aceste fapte nu există nici cea mai mică îndoială – zise Murch, accentuând ușor cuvintele.

— Și acum – continuă Trent – această armă de foc lucioasă și insinuantă ne invită să credem urmă

(toarele ipoteze: că Marlowe nu s-a dus de loc la Southampton; că s-a întors acasă în timpul nopții; că, fără s-o deștepte pe doamna Manderson sau pe altă persoană, l-a trezit într-un fel sau altul pe Manderson, făcându-l să se îmbrace și să iasă în „grădină; acolo, l-a ucis pe milionar cu un glonț tras cu acest revolver acuzator; după aceea, și-a curățat – bine pistolul, s-a înapoiat în casă și din nou, fără să deranjeze pe nimeni, l-a pus în cutia lui de piele, într-un loc unde să fie descoperit de ofițerii de poliție; apoi s-a retras și și-a petrecut restul zilei ascunzându-se, împreună cu un automobil enorm, ca să se întoarcă, prefăcându-se că nu știe nimic de întreaga întâmplare, la ora... care era ora aceea?

— Puțin după ora 9 dimineața – spuse clar inspectorul, privindu-l pe Trent cu un aer întunecat. După cum se vede, domnule

Trent, asta e prima teorie sugerată de această descoperire și pare destul de neverosimilă, sau mai curând ar fi cu totul verosimilă, dacă nu s-ar năruî la prima vedere. Când s-a comis crima, Marlowe trebuie să fi fost la o distanță între cincizeci și o sută de mile. Fiindcă a fost într-adevăr la Southampton.

— De unde știi?

— L-am interogat aseară, și am notat tot ce mi-a declarat. A ajuns la Southampton luni dimineată, cam pe la 6.30.

— Oh! Stai! exclamă Trent enervat. Ce-mi pasă mie de ce povestește el? Ce-ți pasă și dumitale de tot ce-a îndrugat? Vreau să știi cum de știi dumneata că s-a dus într-adevăr la Southampton.

Much pufni în râs.

— Știam c-o să-ți pierzi firea, Trent – zise el. Ei bine, nu văd de ce să nu-ți spun adevărul. După ce am sosit ieri seară, de îndată ce am aflat liniile mari ale cazului de la doamna Manderson și de la personalul de serviciu, m-am dus imediat la oficiul poștal și am telegrafiat agenților noștri de la Southampton. Înainte de a se culca, Manderson îi spusese soției sale că-și schimbase hotărârea și în loc să se ducă el, l-a trimis pe Marlowe la Southampton, ca să capete câteva informații importante de la cineva care urma să plece cu pachebotul din ziua următoare. Totul părea destul de verosimil, însă vezi, singurul om dintre toți ai casei, pe care, ca să zic așa, nu-i avusesem sub mână ieri dimineată era Marlowe. Nu s-a înapoiat cu mașina decât seara târziu; așa că în loc să-mi frământ creierul mai departe, am telegrafiat oamenilor noștri de la Southampton să-mi dea câteva informații. Azi-dimineată, la prima oră, am primit răspuns – încheie el, înmânându-i lui Trent o serie de benzi de telegramă, pe care acesta le citi:

„Persoana cu automobilul corespunzând semnalmente sosit aici Bedford Hotel orele 6.30 dimineata – înscris sub numele Marlowe – lăsat mașina garaj hotel, spus paznic mașina aparține Manderson – luat baie, micul dejun apoi ieșit și fost văzut în docuri luând informații despre pasager numele Harris de pe pachebotul pentru Le Havre – repetat întrebările despre Harris de mai multe ori până pachebot plecat – întors hotel unde a luat prânzul orele 13, 15 – plecat puțin după aceea cu mașina – agenții companiei declară cabină fost reținută

săptămâna trecută pe numele Harris, dar Harris nu călătorit în acel pachet – inspector Burke”.

— Simplu și mulțumitor – remarcă Much, în timp ce Trent îi înapoia telegrama după ce o citise și a doua oară. Declarația lui Marlowe se verifică punct cu punct. Mi-a spus că a colindat docurile timp de o jumătate de oră sau așa ceva, nădăjduind că Harris va apărea în ultimul minut, apoi s-a înapoiat la hotel, a luat prânzul și s-a hotărât să se întoarcă numaidecât la Maristone. I-a trimis lui Manderson următoarea telegramă: „Harris nu sosit – scăpat vaporul – revin – Marlowe”, care a ajuns aici în cursul după-amiezii și s-a amestecat cu celelalte scrisori ale decedatului, Marlowe s-a înapoiat cu mașină în viteză mare și a sosit obosit ca un câine. Când a auzit de la Martin vestea morții lui Manderson, aproape că a leșinat. Din cauza asta și pentru că nu dormise de atâta vreme, când l-am interogat noaptea trecută, era aproape istovit, dar absolut lucid.

Trent luă din nou revolverul și învârti distrat cilindrul câteva clipe.

— Manderson a avut ghinionul ca Marlowe să-și lase pistolul și cartușele la îndemâna oricui – zise el, în sfârșit, când puse din nou arma în cutia ei de piele. Nu crezi c-a fost o tentație pentru cineva?

Much dădu din cap.

— La urma urmei, dacă te gândești bine, nu te-alegi cu mare lucru din povestea asta cu revolverul. Marca asta de pistol, importată din Statele Unite, e foarte răspândită în Anglia. Cincizeci la sută din oamenii care-și procură astăzi un revolver, ca să aibă un mijloc de apărare, sau cu gânduri rele, își cumpără unul cu marca și calibrul acesta. E o armă foarte sigură și ușor de purtat în buzunar. Mii de astfel de revolve se află în prezent în posesia unor ticăloși, precum și a unor oameni cinstiți. De exemplu – urmă inspectorul, nepăsător – chiar și Manderson avea unul absolut la fel. L-am descoperit într-unul din sertarele de sus ale biroului de la parter, și acum se găsește în buzunarul pardesiului meu.

— Aha! Va să zică aveai de gând să păstrezi acest mic secret pentru dumneata?

— Da, recunosc – zise inspectorul – dar, fiindcă¹¹ descoperit revolverul lui Marlowe, am socotit că e mai bine să știi și de existența

celuilalt. Poate că niciunul din ele nu ne va folosi pentru dezlegarea tainei. Persoanele din această casă...

Cei doi oameni tresăriră, și inspectorul se întrerupse brusc, chiar în clipa când ușa întredeschisă a dormitorului fu deschisă încet, cu totul, și un om apără în prag. El își plimbă ochii de la revolverul pus în tocul său încă deschis, la fața lui Trent și a inspectorului Murch. Aceștia din urmă, deoarece nu auziseră nici cel mai mic zgomot al apropierii lui, se uitară amândoi deodată la picioarele lungi și subțiri ale noului-venit: purta pantofi de tenis cu tălpi de cauciuc.

— Fără îndoială că dumneavoastră sunteți domnul Burmer – zise Trent.

Capitolul vi destăinuiriile domnului burmer

— Calvin C. Burmer vă stă la dispoziție – spuse noul-venit, cu o politețe exagerată, scoțând din gură țigara neaprinsă. El era obișnuit cu felul domol și ceremonios al englezilor de a vorbi cu străinii, și vioiciunea lui Trent îl descumpănise în mod vizibil. Desigur că sunteți domnul Trent – Continuă el. Doamna Manderson mi-a vorbit acum o clipă de dumneavoastră. Bună dimineața, domnule căpitan.

Murch răspunse acestui salut bizar dând din cap.

— Mă duceam spre camera mea și, auzind aici zgomot neobișnuit de voci, am intrat să văd ce se petrece – zise Burmer, râzând voios. S-ar putea să fi crezut că am ascultat la ușă – continuă el. Nu, domnule, nu-i genul meu; am de spus un cuvântdouă despre revolver... despre acesta... asta-i totul.

Burmer era un tânăr subțire, cam scund, cu un obraz palid, bine bărbierit, osos, aproape feminin, cu ochi mari, negri și inteligenți. Își purta părul negru, ondulat, cu cărare la mijloc. De obicei, între buze ținea o țigară, și în absența ei, acestea erau totdeauna întredeschise, exprimând o vioiciune continuă. Această expresie dispărea când fuma sau morfolea o țigară în gură, Burmer recăpătându-și aerul absolut rece și înțelept al yankeului care era în realitate.

Născut la Connecticut, la terminarea colegiului intrase în birourile unui agent de schimb, acolo, se ocupase întâmplător de afacerile pe care Manderson le întreținea cu această firmă și atrăsese atenția acestuia. Colosul îl observase câțva timp și-i oferise în cele din urmă postul de secretar particular. Burmer era un model de om de

afaceri, demn de încredere, stăruitor, metodic și exact. Manderson ar fi putut găsi, fără îndoială, mulți oameni cu aceste calități; dar îl angajase pe Burmer, fiindcă era în același timp inteligent și discret, pe lângă faptul că mai avea și o ciudată intuiție cu privire la fluctuațiile cursurilor la bursă.

Trent și americanul se măsurară cu priviri pline de răceală. Amândoi păreau mulțumiți de concluziile lor.

— Tocmai mi se demonstra – zise Trent, politicoș – că descoperirea acestui revolver, care ar putea fi arma folosită la asasinarea lui Manderson, nu reprezintă mare lucru. Mi se spune că e o armă obișnuită în țara dumneavoastră, acum fiind foarte populară și aici, în Anglia.

Burmer întinse o mână osoasă și scoase revolverul din tocul său.

— Da, domnule – zise el, manipulând pistolul cu aerul unui om obișnuit cu așa ceva. Căpitanul are dreptate. Este ceea ce noi numim în America „Micul Arthur” și vă pot asigura că în clipa aceasta nenumărate duplicate se află în buzunarul a sute de mii de oameni. După părerea mea, e prea ușor

— Urmă el, băgându-și mâna sub colțul jachetei și scoțând un revolver cu un aspect înfricoșător. Poftim, luați-l în mână pe acesta, domnule Trent, dar să știți că e încărcat. Marlowe l-a cumpărat pe „Micul Arthur” înainte de a părăsi America anul acesta, ca să-i facă plăcere patronului său. Manderson susținea că e caraghios ca ciAeva să circule fără revolver în secolul douăzeci. Atunci, Marlowe s-a dus și a cumpărat ce i s-a oferit fără să-mi ceară și mie sfatul. Totuși, e o armă bună

— Încuviință el, uitându-se chiorăș la că terea pistolului. La început Marlowe nu știa să tragă, dar după ce l-am ajutat vreo lună să se antreneze, a făcut mari progrese. Cu toate acestea, nu s-a putut obișnui niciodată să-l poarte cu el, în timp ce pentru mine, a-l purta e tot atât de natural ca și necesitatea de a îmbrăca pantalonii. Port cu mine revolverul de ani de zile, fiindcă Manderson ar putea fi oricând urmărit de cineva. Și iată că l-au „lichidat” în lipsa mea. Acum, domnilor, vă rog să mă scuzați, trebuie să mă duc la Bishopsbridge. În aceste zile am multe de făcut și trebuie să expediez un teanc de telegrame destul de gros ca să te îneci în el.

— Și eu trebuie să plec – zise Trent. Am o întâlnire la hanul Cele trei butoaie.

— Îmi dați voie să vă duc cu mașina acolo? interveni Burmer, prietenos. Trec pe la răscrucea aceea. Spuneți, căpitane, nu veniți cu noi? Nu? Atunci hai, domnule Trent, să mă ajutați să scot mașina. Șoferul lipsește și în afară de spălatul ei trebuie să facem noi totul.

Vorbind mereu în felul său tărăgănat, Burmer îl conduse pe Trent la parter, traversă casă, ieșiră și se îndreptară spre garajul din spate, care se găsea la o mică distanță de clădirea principală. Era un loc plăcut, răcoros, la adăpost de razele fierbinți ale soarelui de amiază.

Burmer nu părea a fi prea grăbit să scoată mașina afară. Îi oferii lui Trent o țigară, pe care acesta o primi, apoi o aprinse pentru prima oară și pe a sa. După aceea se așeză pe scara mașinii și, cu mâinile sale subțiri strânse între genunchi, se uită fix la însoțitorul său.

— Ei bine, domnule Trent – vorbi el după câteva clipe – acum vă pot spune câteva lucruri care vă vor fi, poate, de folos. Cunosc reputația dumneavoastră. Sunteți un om inteligent și activ, și mie îmi place să am de-a face cu asemenea oameni. Nu știu dacă nu mă înșel, dar detectivul care era cu dumneavoastră îmi face impresia unui imbecil. Voi răspunde la orice întrebare pe care va avea iscusința să mi-o pună, de fapt am și răspuns, dar fizionomia sa nu mă încurajează să-i împărtășesc, fără să mi-o ceară, câteva idei proprii. Mă înțelegeți?

Trent făcu un gest de încuviințare.

— E im sentiment prin care trec mulți oameni în prezența poliției noastre – zise el. Cred că asta se datorează aerului său oficial. Dar dați-mi voie să vă contrazic, fiindcă Murch e cu totul altfel de cum presupuneți dumneavoastră. Este unul dintre cei mai iscușiți ofițeri de poliție din Europa. Nu are un spirit prea viu, dar e foarte pătrunzător și se bucură de o experiență imensă. Punctul meu forte e imaginația, însă vă asigur că în materie de anchetă polițienească, experiența are o valoare mult mai mare.

— Nu are o valoare mai mare! interveni Burmer cu însuflețire. Nu ne aflăm în prezența unui caz banal, domnule Trent, și vă voi arăta unul din motive. Eu cred că patronul știa că i se va întâmpla ceva; ba mai mult, sunt sigur că nu spera să scape.

Trent trase o lădiță în fața lui Burmer, care stătea mai departe

de el pe scara mașinii, și se așează pe ea.

— Asta pare un lucru serios – zise el. Spuneți-mi, vă rog, părerile dumneavoastră.

— Susțin asta din cauza schimbării petrecute de câteva săptămâni în comportarea patronului. Ați auzit fără îndoială spunându-se, domnule Trent, că era un om care nu-și pierdea niciodată stăpânirea de sine. E absolut adevărat. L-am privit totdeauna ca pe omul de afaceri cel mai dur și mai calm pe care l-a în cunoscut vreodată. Avea un sânge rece extraordinar și nu am mai văzut altul ca el. Și-l cunoșteam pe Manderson mai bine decât oricine. Eram ajutorul lui în activitatea care însemna, în99

tr-adevăr „viața pentru dânsul. Cred că-l cunoșteam chiar mai bine decât această sărmană femeie, soția lui. Îl cunoșteam mult mai bine decât Marlowe, fiindcă el nu intra niciodată în biroul lui Manderson când era vorba de afaceri serioase, și mai bine decât oricare dintre prietenii săi.

— Avea prieteni? îl întrebă Trent.

Burmer îi aruncă o privire ageră.

— Văd că ați fost bine informat – remarcă el. Nu. La drept vorbind, nu avea niciunul. Avea multe cunoștințe printre marii oameni de afaceri pe care-i vedea aproape zilnic; uneori se ducea cu ei la vânătoare sau îi invita pe iahtul său. Dar nu cred că Manderson să-și fi dezvăluit cuiva, oricine ar fi fost, măcar un singur colțișor al inimii sale. Dar iată ce voiam să spun: Începând cu câteva luni în urmă, patronul s-a schimbat vădit, nu-l mai văzusem așa niciodată; se întunecase la față, devenise morocănos de parcă se gândea fără-ncetare la ceva rău, nedefinit. Și așa a fost mereu de atunci înainte; așa era în oraș, la birou și acasă, purtându-se ea și cum îl apăsa o grea povară. Ba, acum câteva săptămâni și-a pierdut și stăpânirea pe sine. Domnule Trent, ascultați-mă bine – urmă americanul, punându-și mâna osoasă pe genunchiul detectivului – sunt singurul om oare știe toate astea. Față de ceilalți, Manderson se arăta numai posac și ostenit; dar când era cu mine, fie în birou, fie în altă parte, unde lucram împreună, dacă cel mai mic lucru nu mergea bine, Doamne, se frământa ca un nebun! L-am văzut în biblioteca de la White Gables deschizând o scrisoare care nu i-a plăcut și a început să strige și să gesticuleze cu un indian piele roșie,

spunând că ar vrea să îl aibă în față pe trimițătorul scrisorii, ca să-l facă bucățele și mai știu eu ce. Era demn de plâns. Nu aş fi crezut niciodată că s-ar putea schimba atât. Și-apoi, mai e ceva. Cu o săptămână înainte de a muri, Manderson a început să-și negligeze treburile, pentru prima oară de când îl cunosc. N-a vrut să răspundă la scrisori și la telegrame, cu toate că în America lucrurile mergeau din ce în ce mai prost. Nu mai încape vorbă că preocuparea lui, de orice natură ar fi fost, îi distrusese cu totul nervii. L-am sfătuit odată să consulte un medic, dar m-a trimis la dracu'. Totuși, manifestările acestea nu le cunoșteam decât eu. Dacă, de pildă, doamna Manderson ar fi intrat pe neașteptate în cameră, pe când era cuprins de una din aceste stări de nebunie, el s-ar fi liniștit numaidecât, devenind glacial ca de obicei.

— Și credeți că această stare se datora unei preocupări grave, unei temeri adânci că cineva îi amenința viața?

Americanul încuviință din cap.

— Dar nu v-ați gândit oare – continuă Trent – că starea lui s-ar putea datora unei tulburări cerebrale, unei epuizări nervoase din cauza surmenajului, să zicem? Acesta e primul gând care-mi ră sare în minte, auzind povestirea dumneavoastră. De altfel, acest simptom e foarte obișnuit la oamenii de afaceri de peste ocean, nu-i așa; a? Cel puțin asta-i impresia pe care o ai citind ziarele.

— Nu vă lăsați indus în eroare de asemenea baliverne – zise Burmer, serios. Numai oamenii care se îmbogățesc prea repede își pierd mințile. Gândiți-vă la toți marii noștri financiari de talia lui Manderson: ați auzit vreodată că vreunul dintre ei a luat-o razna? Credeți-mă, lor nu li se întâmplă niciodată așa ceva. Se spune, o știu foarte bine, că orice om are scrântelile sale – adăugă Burmer, gânditor – dar de aci până la adevărata demență e o cale lungă. Orice om are maniile, excentricitățile sale... cum ar fi fobia pisicilor... sau o slăbiciune ca a mea: nu pot mânca niciun fel de pește.

— Care era sclinteai a lui Manderson?

— Oh, bătrânul avea destule! mai întâi, îl îngrozeau luxul și fastul inutil, la care, în general, oamenii bogați nu prea rezistă. Nu-i plăceau de loc bibelourile și ornamentele nefolositoare. Nu-i plăcea să i se facă mici servicii; nu putea suferi ca servitorii să fie în preajma lui în afară de cazul când îi chema. Cu toate că Manderson era tot atât de

meticulos ca oricare altul cu îmbrăcămintea și încălțăminte sa (a cheltuit, domnule Trent, sume foarte mari de bani pe pantofi), nu a voit niciodată să angajeze un valet personal. Nu i-a plăcut niciodată să-l atingă cineva, de aceea s-a bărbierit totdeauna singur.

— Am auzit și eu cam așa ceva. Și oare crezi că este cauza?

— Ei bine – răspunse Burmer, trăgănat – cred că e vorba de o mentalitate deosebită, de un fel de sensibilitate bolnăvicioasă și bănuială generală, de natură ereditară. Se spune că tatăl și bunicul său erau la fel. Se aseamăna cu un câine care roade un os, fiind încredințat că toți abia așteaptă prilejul să i-l fure. În realitate, nu avea absoluta siguranță că frizerul îi va tăia gâtul; dar admitea că există posibilitatea s-o facă și nu voia să-și asume niciun risc. Apoi, în afaceri, era totdeauna convins că cineva râvnea și voia să-i ia osul lui, lucru adesea adevărat, dar nu totdeauna. Datorită acestei mentalități, bătrânul milionar era cel mai prevăzător și mai discret om din marea finanță; un fel de a fi care a contribuit și el la succesul său... Cu toate acestea, nu înseamnă că era un zănatec, domnule Trent, nu; nici pe departe. M-ați întrebat dacă Manderson nu începuse să-și piardă mințile înainte de a muri. Cred că era istovit, preocupat de cine știe ce taină și nervii îi slăbiseră cu totul.

Trent fuma, pierdut în gânduri. Se întreba până la ce punct Burmer era la curent cu dificultățile conjugale ale fostului său patron și se hotărî să-l iscodească.

— După câte-am înțeles, Manderson nu se prea înțelegea cu soția lud.

— Da, e adevărat. Dar credeți dumneavoastră că supărarea asta l-ar fi putut tulbura într-atât pe un om ca Manderson? Nu, domnule! Era o personalitate prea puternică pentru ca să se lase doborât de o neplăcere de felul acesta.

Trent îi aruncă o privire pe jumătate lipsită de încredere. Dar în ochii plini de istețime și ardoare ai lui Burmer descoperi cea mai clară inocență. Acesta era convins într-adevăr că o neînțelegere serioasă între un bărbat și soția lui nu putea fi decât un izvor secundar de îngrijorare pentru un om bogat.

— Totuși, care era cauza neînțelegerii dintre ei? Întrebă Trent.

— Mă puteți descoase cât vreți, dar nu știu prea multe –

răspunse Burmer, scurt, trăgând adânc din țigară. Marlowe și cu mine am vorbit adesea despre asta, dar nu arh ajuns la nicio concluzie. La început am crezut că bătrânul – zise Burmer mai încet, aplecându-se înainte – era dezamăgit și contrariat că nu are un moștenitor; dar Marlowe mi-a spus că dezamăgită e soția lui. Și cred că nu greșea; el a tras această concluzie din câteva cuvinte rostite de fata din casă, franțuzoaică, a doamnei Manderson.

Trent îl privi cu mult interes.

— Célestine – zise el, gândindu-se: „Așadar, aici voia să ajungă!”

Burmer înțelese greșit privirea detectivului.

— Să nu credeți, domnule Trent, că-l trădez pe Marlowe – spuse el. Marlowe nu e un astfel de tip. Célestine a început să țină la dânsul fiindcă vorbea franțuzește la perfecție și se străduia mereu să stea cât de puțin de vorbă cu el. Din acest punct de vedere, servitorii francezi nu se aseamănă cu cei englezi. De altfel, fie că e fată-n casă sau nu, nu văd cum ar putea îndrăzni o femeie să vorbească despre așa ceva cu un bărbat. Însă francezii sunt greu de înțeles – încheie el, clătînând încet din cap.

— Dar ca să ne întoarcem la ceea ce-mi spuneți mai înainte. Credeți că Manderson trăia de câțva timp cu spaima că va fi ucis, nu-i așa? Dar cine-l putea amenința? Mărturisesc că plutesc cu totul în întuneric.

— Nu se poate zice că era vorba chiar de spaimă – replică Burmer, gânditor. Cred mai curând că era vorba de o îngrijorare, dacă vreți, sau de o nesiguranță, asta-i părerea mea. Patronul se speria în orice caz destul de greu și, mai mult decât atât, dacă asta se întâmpla, nu lua niciun fel de măsuri de prevedere, ba chiar le ignora cu totul. Părea mai curând că dorea să termine cât mai repede, așa spune eu, dacă am admite că impresia mea e cât de cât întemeiată. Stătea, de pildă adesea în timpul nopții în dreptul ferestrei de la bibliotecă, uitându-se în întuneric, cămașa sa albă constituind o țintă perfectă pentru oricine ar fi voit să-l ucidă. În privința întrebării cine ar fi putut să-i amenințe viața, ei bine, domnule Trent – zise Burmer cu un zâmbet șters – se vede că nu ați trăit în Statele Unite. Să luăm numai greva de la minele de cărbuni din Pennsylvania; atunci s-ar fi găsit treizeci de mii de oameni, fără să ținem seama de femei și copii, care ar fi folosit

cel mai mic prilej ca să găurească pielea omului ce-i condamnase, ori să moară de foame, ori să se supună condițiilor lui. Și era vorba de treizeci de mii din cei mai vânjoși emigranți străini din țară, domnule Trent. În această categorie găsești un tip de om în stare de orice, care să-și ascundă ura timp de ani de zile, ca apoi să-și omoare dușmanul într-o zi sau alta, după ce acesta își uitase răul pricinuit. Unii au zvârlit în aer cu dinamită un om din statul Idaho, care le jucase un renghi cu zece ani în urmă la New Jersey, în celălalt capăt al Statelor Unite. Credeți oare că Atlanticul i-ar fi putut împiedica să-și înfăptuiască planul? Vă asigur că faptul de a fi un mare om de afaceri în țara noastră presupune o anumită îndrăzneală. Nu, domnule, patronul știa, a știut-o de totdeauna, că exista o tagmă întreagă de tipi primejdioși, răspândiți pe tot cuprinsul Statelor Unite, care pândeau prilejul să-l doboare. Aflase, cred, în oarecare măsură că unii dintre aceștia erau cu siguranță pe urmele lui. Ceea ce mă dezorientează cu totul e însă faptul că nu înțeleg de ce nu a încercat niciodată să se ferească și de ce s-a pus la dispoziția lor, cum a făcut-o ieri dimineață în grădină, expunându-se pur și simplu, cum s-ar spune, să fie asasinat.

Burmer tăcu și, câteva clipe, cei doi oameni statură fără să scoată o vorbă, cu sprâncenele încruntate, în timp ce fumul se ridica din țigările lor în rotocoale albastrui. În sfârșit, Trent se ridică.

— Teoria dumneavoastră e cu totul nouă pentru mine – vorbi el. E absolut rațională; acum trebuie doar să verificăm dacă se adaptează bine la toate faptele. Nu trebuie însă vă fac dezvăluiri în legătură cu misiunea încredințată mie de ziarul care m-a angajat, totuși vă pot spune: sunt convins că Manderson a fost asasinat cu premeditare și cu o extraordinară iscusință. Vă sunt foarte recunoscător. Vom mai vorbi despre asta – adăugă el, uitându-se la ceas și încheind: Sunt așteptat de câțva timp de un prieten. Pornim?

— Ora două! strigă Burmer, privindu-și și el ceasul, după ce se ridică de pe scara mașinii. În bătrânul New York acum e ora zece dimineața. Nu cunoașteți Wall Streetul, domnule Trent. Ei bine! Să nădăjduim că nici eu, nici dumneavoastră nu vom vedea vreodată ceva care să se asemene mai mult cu infernul ca tumultul dezlănțuit în Wall Street în clipa aceasta.

Capitolul VII DOAMNA ÎN DOLIU

Valurile marii se spărgeau cu furie de picioarele falezei; briza sufla, și soarele îneca uscatul cu o lumină dătătoare de viață, revărsând-o din cerul albastru, acoperit de norișori albi. Pe vremea aceasta minunată pentru tărâmurile engleze, Trent, care nu dormise prea bine, coborî înainte ele ora opt spre un mic bazin de apă format de stânci, care-i fusese recomandat, și se cufundă în apa limpede. Înotă vreme de zecile minute printre steiurile masive, cenușii, până în larg, luptând câțva timp împotriva unui curent cu direcția spre țărm, apoi se întoarse la refugiul său, înviorat și înprospătat. Zece minute mai târziu urca din nou faleza și, alungind deocamdată dezgustul adânc provocat de ancheta de care trebuia să se ocupe, făurea proiecte pentru dimineața aceea.

Era ziua anchetei – a doua zi după sosirea sa la Maristone. Nu făcuse mari progrese în dezlegarea misterului după ce se despărțise de Burmer pe drumul spre Bishopsbridge. În după-amiaza din ajun, se plimbase cu Cupples, pornind de la han spre oraș; cumpărase câteva lucruri într-o farmacie, apoi stătuse de vorbă, în secret, cu un fotograf; după aceea expediase o telegramă cu răspuns plătit și luase câteva informații de la centrala telefonică. Vorbise foarte puțin despre anchetă cu Cupples, care nu se arătase de loc curios. De altfel, Trent nu-i spusese nimic despre rezultatele cercetărilor sale și nici despre demersurile întreprinse. După ce se înapoiase de la Bishopsbridge, detectivul amator scrisese o lungă relatare pentru ziarul Record și o încredințase corespondentului local al ziarului s-o expedieze, acesta simțindu-se mândru de misiunea lui. După aceea, luase cina cu Cupples și-și petrecuse restul serii singur, pe verandă, cufundat în gânduri.

În dimineața aceasta, în vreme ce urca pe faleză, își spunea că nu avusese niciodată un caz mai neplăcut sau care să-i fi dat atât de mult de furcă. Cu cât se gândea mai adânc la el în lumina aurie a razelor – de soare și a acestei zile noi, cu atât i se părea mai complicat și mai tenebros. Bănuielile și aproape tot ceea ce știa îi frământaseră creierul, provocând mereu alte întrebări și alungându-i somnul; și acum, scăldat în aerul curat și în lumina orbitoare, cu trupul și spiritul înprospătat de puritatea sălbatică a mării, vedea și mai limpede adâncă vinovăție în care credea și era și mai dezgustat de mobilul pe care-l bănuia. Dar acum, cel puțin zelul și instinctul său de vânător se treziseră din nou.

El nu va căruța și nu va fi îngăduitor cu nimeni; niciun considerent nu-l va împiedica să-l demaște pe adevăratul vinovat. Nădăjduia că în cursul zilei, plasa pe care o întinsese pentru a-l prinde se va strânge. Dar mai avea de lucru în dimineața aceea; și aștepta cu o Vie nerăbdare, deși nu cu prea mari speranțe, răspunsul la telegrama pe care o lansase ca pe o rachetă cu o zi mai înainte.

Cărarea ce ducea la hotel șerpuia pe coama falezei și, apropiindu-se de un loc – o parte a falezei prăbușită de mai multă vreme – pe care-l observase pe când înota, Trent înaintă până la marginea ei și se uită în jos, ca să urmărească mai îndeaproape cețe mai frumoase și mai delicate figuri desenate de apă – și anume valurile mici ce se sparg de stânci sălbatice. Dar nu văzu nicio stâncă. La câțiva pași sub el, faleza se prelungea, devenind o platformă mare și puțin accidentată, de mărimea unei camere spațioase, acoperită cu o iarbă deasă și mărginită din trei părți de pereți abrupti. Acolo, aproape de marginea falezei, care se întrerupea brusc, o femeie, cu brațele de după genunchi, cu ochii pironiți pe norul prelung de fum al unei nave ce se îndepărta, părea că visează.

Lui Trent care se obișnuise, datorită carierei lui, să trăiască îndeosebi prin senzațiile sale vizuale, această femeie i se păru că întruchipează cel mai frumos tablou pe care-l contemplantă vreodată. Chipul ei de o paloare mată, îmbujorat ușor de sărutarea lină a vântului, îi dezvăluia lui Trent un profil de o regularitate delicată, lipsit de orice asprime; totuși, sprâncenele negre, curbate până în punctul unde aproape se uneau, îi dădeau, în starea de odihnă, un aspect oarecum sever, dezmințit în chip ciudat de liniile șerpuitoare ale gurii. Trent își spuse că absurditatea sau ridicolul unui îndrăgostit, care ar scrie sonete, cântând sprâncenele iubitei sale, ar fi dezmințite de frumusețea unor sprâncene ca cele pe care le vedea acum. Tânăra femeie avea un nas drept și fin, lung până la linia atenuării frumuseții, făcând o minte trează să regrete că nu poate admira cu acest prilej și un vârf de nas puțin în vânt. Pălăria ei zăcea în apropiere, pe iarbă, și briza vioaie se juca în părul său negru și des, suflând spre spate cele două șuvițe mari – care altfel i-ar fi acoperit o bună parte din frunte – și fluturând nenumărate bucle mici din părul adunat la spate. Femeia era îmbrăcată din cap până-n picioare în negru; de la pantofii de piele

de căprioară până la pălăria de pe iarbă; de la picioare până la gâtul gol, veșmintele de stofă neagră, mată, și tot ceea ce purta erau de calitate și-i veneau bine. Se observa cu ușurință din aspectul ei delicat și visător – așa cum o vedea el – că această femeie poseda arta desăvârșită de a se îmbrăca bine – cea mai veche dintre arte – oferind privirilor o siluetă admirabilă, datorită frumuseții trupului, acum atât de fermecător curbat în poziția lui, cu genunchii strânși de brațele înlănțuite. În felul ei de a se îmbrăca ghiceai preferința pentru eleganța franțuzească și cum stătea așa întruchipa o siluetă foarte modernă. Iar dacă cineva i-ar fi privit chipul, ar fi descoperit în el strălucirea și triumful tuturor ființelor viguroase care înfruntă în primăvara fiecărui an soarele, vântul și marea, își mai putea da seama și de feminitatea ei atât de pură și puterincă, atât de sigură – inconștient – de sine însăși, lucru atât de rar la o englezoaică și cu atât mai rar la o americană.

Trent nu se opri decât o clipă, surprins de imaginea femeii în negru, apoi își continuase drumul, sus, pe creasta falezei, spiritul lui viu înregistrând viziunea neașteptată în cele mai mici amănunte. În vremea asta, creierul său pătrunzător și activ sesizase și gustase amănuntele de mai sus cu promptitudinea aceea săgetătoare care-i uimea pe oamenii cu un spirit mai domol; faptul că o contemplantă atât, dovedea că fusese aproape orbit de această apariție. Acum, emoția estetică, trează, și entuziasmul, îi dublau capacitatea simțurilor. Acest tablou i se întipărise în memorie în câteva clipe ca să nu se mai șteargă niciodată.

Cum trecea prin iarbă, nu prea departe de ea, fără să facă nici cel mai mic zgomot, femeia, singură cu gândurile ei, se mișcă brusc; își desprinsе mâinile fine din jurul genunchilor, își destinse membrele și trupul cu o grație felină, apoi ridică încet capul și-și întinse brațele, cu degetele răsfirate și curbate, ca și cum voiau să cuprindă întreaga frumusețe și vigoare copleșitoare a dimineții. Acest gest nu putea să însemne decât manifestarea dorului de libertate, de expansiune, a unui suflet hotărât să trăiască, să meargă înainte și să se bucure de fericire.

Trent o văzu astfel o clipă, trecând prin dreptul ei, apoi nu-și mai întoarse privirea. Își dădu seama imediat cine trebuie să fi fost și i se păru că o perdeă întunecată se lăsase între el și lumina zilei.

* * *

În timpul micului dejun de la hotel, domnul Cupples constată că Trent nu prea era înclinat să vorbească, acesta scuzându-se că avusese o noapte de insomnie. Domnul Cupples, dimpotrivă, era vioi ca o pasăre.

Perspectiva anchetei părea că-l însuflețise. El îi ținu lui Trent o adevărată prelegere despre istoricul acelui tribunal foarte vechi și atât de ocupat odinioară, denumit Curtea procurorului regal, și făcu vreo câteva observații în legătură cu libertatea de invidiat a procedurii sale, fără să contrazică nici normele de drept, nici jurisprudența. Apoi începu să vorbească despre cazul ce urma să fie examinat de tribunal chiar în dimineața aceea.

4

— Când m-am dus după cină la White Gables, Burmer mi-a expus teoria sa asupra crimei. E un tânăr demn de atenție, Trent. Uneori vorbește încâlcit, dar sunt convins că e un temeinic cunoscător al societății, lucru cu totul neobișnuit pentru un tânăr de vârsta lui. De altfel, faptul că Manderson făcuse din el principalul său ajutor vorbește de la sine. Se pare că ține piept cu o mare energie încurcăturilor financiare provocate de moartea patronului său și mi-a dat sfaturi foarte înțelepte cu privire la acțiunile ce trebuie întreprinse în interesul lui Mabel și cele mai bune măsuri de luat până când clauzele testamentului vor intra în vigoare. Ca turnare, m-am simțit mult mai puțin înclinat decât aș fi fost poate altfel să privesc ca artificială ipoteza lui despre o vendetă a salariaților. Când l-am întrebat, a fost în stare să-mi povestească o mulțime de cazuri, în care felurite atacuri, de cele mai multe ori izbutite, au fost îndreptate împotriva vieții celor ce-și atrăseseră dușmănia puternicelor organizații ale salariaților. Trăim, într-adevăr, într-o epocă teribilă, scumpul meu prieten. Cred că nu există o perioadă asemănătoare în istorie, când disproporția dintre elementele materiale și morale ale societății să fi fost mai mare sau atât de amenințătoare pentru stabilirea structurii sociale. Dar nicăieri, după părerea mea, perspectivele nu sunt atât de întunecate ca în Statele Unite.

— Credeam – zise Trent, nepăsător – că puritanismul e acolo t & t atât de puternic ca și nebunia de a câștiga bani.

— Observația dumitale – răspuns Cupples, cu cel mai mare umor de care era în stare – nu sprijină cu nimic ceea ce dumneata numești puritanism, un termen mai degrabă convențional decât precis. Nu e nevoie să-ți amintesc că a fost creat pentru a denumi o categorie de englezi care năzuiau să înlăture din slujbele și ritualul religiei lor anumite elemente socotite demne de dispreț. Observația dumitale este totuși cât se poate de nimerită, și temeinicia ei e foarte „bine dovedită de cazul lui Manderson însuși, care avea, după câte știu, virtutea purității, a abstenenței și a cumpătării în forma ei cea mai evidentă. Nu, Trent, există alte aspecte, chiar mult mai valoroase, printre factorii morali de care vorbesc; în cadrul naturii noastre vremelnice, cu cât ne ocupăm mai mult de complexitatea tehnicii pe care știința o pune în mâinile noastre, ne rămâne mai puțină vigoare pentru dezvoltarea țărilor sacre ale umanității existente în ființa noastră. Mașinile agricole au scos din uz sărbătoarea secerișului cu clacă. Mijloacele de transport mecanic au desființat hanurile de odinioară, sau ceea ce era mai frumos la ele. Nu e nevoie să înmulțesc exemplele. Concepția pe care ți-o exprim acum – urmă domnul Cupples, întinzând foarte liniștit puțin unt pe o felie de pâine prăjită – e privită ca fundamental greșită de mulți dintre cei ce gândesc în general ca și mine despre temeiurile mai adânci ale vieții, însă eu, spre deosebire de dânsii, sunt absolut convins de adevărul ei.

— Ar fi cazul s-o exprimăm sub formă epigramatică – zise Trent ridicându-se de la masă. Dacă am izbuti s-o cristalizăm în câteva formule dibace, cum ar fi: „Jos cu papistașii!” sau: „Afară cu străinii!”, am găsi mulți oameni care să intre-n foc pentru ele. Dar mi se pare că voiai să te duci la White Gables înainte de anchetă. În acest caz, trebuie să pleci, ca să te poți întoarce la timp pentru ședința tribunalului. Trebuie să merg și eu acolo, așa că, dacă vrei, putem face drumul împreună. Așteaptă-mă numai o clipă să dau fuga să-mi iau aparatul de fotografiat.

— Desigur – răspuns Cupples.

Numaidecât după aceea pleacă împreună, pe căldura mereu crescândă a dimineții de vară. Acoperișul proprietății White Gables, o pată sumbră de un roșu mat pe fondul copacilor cu coroana de culoare verde închis, se armoniza bine cu starea de spirit a lui Trent. Se simțea

greoi, tulburat și trist. Nu ar fi voit în ruptul capului ca lovitura care o va izbi, poate, pe ființa radioasă de frumusețe și dornică de viață văzută în dimineața aceea să fie dată de mâna lui. Un simțământ de cavalerm, poate exagerat, rămăsese în firea lui Trent din primele norme de conduită învățate de la mama sa; dar în momentele acelea groaza de a strivi o ființă atât de fermecătoare era expresia atât a unui artist cât și a unui gentleman. Pe de altă parte, putea să-și lase ancheta fără niciun rezultat? Dar importanța cazului i se părea atât de mare, încât gândul unui eșec îl înspăimântă tot atât de mult. Niciodată nu se ocupase de un caz atât de neobișnuit și avea convingerea că numai el singur descoperise adevărul. Așadar, își puse în gând să nu lase ziua aceea să se scurgă fără să afle dacă nu cumva ceea ce credea făcea parte din domeniul închipuirii. Era gata să-și calce în picioare remușcările până în clipa când va fi absolut sigur că avea motive să le aibă. În dimineața aceea, ar putea să se lămurească definitiv.

Când Trent și Cupples intrară pe poarta de unde se așternea aleea principală, îi văzură pe Marlowe și Burmer stând de vorbă înaintea ușii de la intrare. În penumbra portalului se afla doamna în negru.

Ea îi zări și veni cu un aer grav să-i întâmpine pe peluză, cu un mers cum și-l închipuise Trent – drept și armonios, cu o ușoară legănare. Când Cupples i-l prezentă pe Trent, ea îl fixă cu bunăvoință cu ochii ei negri cu sclipiri aurii. Pe chipul palid, parcă purtând o mască a deznădejdiei, nu mai descopereai nici urmă de emoție ce părăsise că-l aureolează pe faleză. Ea rosti formulele de rigoare, cu o voce gravă și monotonă. După ce-i spuse câteva cuvinte unchiului ei, se întoarse din nou spre Trent.

— Nădăjduiesc că veți izbuti să găsiți vinovatul – zise dânsa, cu vocea gravă. Credeți că veți reuși?

În clipa când pronunță aceste cuvinte, Trent și luă o hotărâre. El răspunse:

— Cred că da, doamnă Manderson. După ce-mi voi termina cercetările, vă voi ruga să-mi acordați o întrevedere, ca să vorbim despre acest caz. Va fi poate necesar să vă consult, înainte de a publica faptele în ziar.

Ea păru curioasă, și în ochi îi apăru o expresie trecătoare de

melancolie.

— Dacă va fi nevoie, fără îndoială că va trebui să procedați astfel – zise ea.

Trent șovăi tocmai când se pregătea să vorbească din nou. Își aduse aminte că tânăra femeie nu voise să-i repete și lui ceea ce-i declarase inspectorului Murch, ba chiar își exprimase dorința de a nu fi de loc interogată. Cu toate acestea, el își dădu seama că ar fi vrut să-i mai audă vocea și s-o privească mai îndelung; însă chestiunea de care trebuia să-i vorbească îl tulbura cu adevărat: era un amănunt care nu se potrivea nicăieri în tot eșafodajul făurit de el în legătură cu acest caz. Se putea foarte bine ca doamna Manderson să explice printr-un singur cuvânt acest amănunt pe care altcineva nu l-ar fi putut lămuri. Se înarmă deci cu tot curajul său.

— Ați fost atât **d**! e binevoitoare – zise Trent – să-mi îngăduiți să cercetez toată casa, făcându-mi toate înlesnirile pentru clarificarea cazului, încât îmi iau curajul să pun una sau două întrebări, la care cred că nu veți refuza să răspundeți. Pot s-o fac?

Ea îl privi cu un aer plictisit.

— Ar fi absurd din partea mea să refuz. Întrebați-mă, domnule Trent!

— Numai o întrebare – spuse acesta cu însuflețire. Am descoperit că soțul dumneavoastră a scos de curând o foarte importantă sumă de bani de la banca sa din Londra, pe care o păstra aici. Această sumă e încă neatinsă. Știți de ce a făcut asta?

Doamna Manderson îl privi uimită.

— Nu pot să-mi explic – răspunse ea. Nu știam că retrăsese această sumă de la bancă și sunt foarte surprinsă auzind asta!

— De ce sunteți atât de surprinsă?

— Credaam că soțul meu avea foarte puțini bani în casă. Duminică seara, chiar înainte de a pleca cu mașina, a venit să mă vadă în salon, unde mă aflam. Părea enervat din cine știe ce cauză și m-a întrebat dacă nu-i pot împrumuta până a doua zi câteva bancnote sau chiar aur. M-a mirat cererea lui, fiindcă nu rămânea niciodată fără bani; în general, avea asupra sa totdeauna cel puțin o sută de lire.

Am deschis scrinul meu și i-am dat tot ceea ce po^{*} sedam, cam treizeci de lire.

— Și nu v-a explicat de ce-i trebuiau?

— Nu. I-a pus în buzunar și după aceea mi-a spus că domnul Marlowe îi convinsese să facă împreună o plimbare cu mașina sub clar de lună și la întoarcere spera să doarmă bine. După cum poate știți, de obicei avea insomnii. Apoi a plecat cu Marlowe. Mi s-a părut ciudat că avea nevoie de bani tocmai duminică seara, dar am uitat repede această întâmplare și mi-am amintit de ea abia acum, când m-ați întrebat.

— E ceva ciudat în toate astea, fără-ndoială – murmură Trent, privind în gol.

Cupples rămase cu nepoata sa, ea să vorbească despre pregătirile pentru anchetă, și detectivul se îndreptă spre Marlowe, care se plimba încet pe peluză. Tânărul păru că se simte ușurat, vorbind despre ancheta apropiată. Deși părea încă nervos și obosit, descrise cu un oarecare umor plin de nepăsare solemnitatea cu care se comportă poliția locală și aerele de importanță ale doctorului Stock. Trent îndrumă treptat conversația spre problema crimei, și Marlowe deveni imediat foarte grav.

— Burmer mi-a împărtășit teoria lui – zise el, când-Trent aminti de ipoteza americanului. Dar nu m-a convins, fiindcă nu lămurește unele din faptele cele mai curioase. Am trăit însă destul timp în Statele Unite, ca să știu că o astfel de răzbunare tainică și melodramatică nu e imposibilă. Ea redă un aspect caracteristic al unor anumite secții ale asociațiilor profesionale de acolo. Americanilor le place astă, și au talent pentru astfel de treburi. Ați citit „Huckleberry Finn V de Mark Twain?

— E ca și cum m-ați întreba dacă știu cum mă cheamă! exclamă Trent.

— Ei bine, cred că trăsătura cea mai caracteristică din această epopee americană este urzirea de către Tom Sawyer a unui plan foarte complicat și romantic, care cere un timp îndelungat, pentru a înlesni fuga negrului Jim, lucru ce set putea face cu ușurință în douăzeci de minute. Știți foarte bine cât de mult le plac lor lojile francmasonice și confreriile. Fiecare club dintr-un colegiu are insigne și costumele sale secrete. Ați auzit, fără îndoială, vorbindu-se despre mișcarea cu caracter politic Know nothing¹ și despre Ku-klux-klan. Apoi amintiți-vă de tirania ca de roman foileton exercitată de Brigham

Young în statul Utah, mergând până la vărsarea de sânge. Fondatorii statului mormon făceau parte din cea mai pură spiță de yankei din America; și știți cum s-au purtat. Toate aparțin aceleiași trăsături morale. Americanii fac haz de ea, dar eu o privesc cu o mare seriozitate.

— Această trăsătură morală capătă fără îndoială un aspect foarte urât – zise Trent – când ea se îmbină cu crima, cu viciul și chiar numai cu belșugul. În general, însă, am un respect nemărturisit pentru oamenii hotărâți să ducă o viață interesantă și frământată, în ciuda civilizației. Totuși, pentru a ne reîntoarce la ceea ce ne interesează, credeți cumva că starea mintală a lui Manderson a fost influențată

1 „Să nu se afle nimic”. Partid politic din S.U.A. Între anii 1854 și 1856.

Într-o oarecare măsură de o asemenea amenințare, așa cum crede Burmer? De pildă, pare foarte ciudat faptul că v-a trimis la Southampton în toiul nopții.

— Era ora zece, ca să fiu exact – îl corectă Marlowe. Dar trebuie să știți că, chiar dacă m-ar fi scos din pat la miezul nopții, nu aș fi fost prea mirat. Felul lui de a fi se încadrează în ceea ce vorbeam. Manderson avea o înclinare puternică, gustul național american pentru procedee dramatice. Era destul de mândru de faima sa binemeritată de a da lovituri neprevăzute și de a merge la țintă cu o spontaneitate neînduplecată, învingând toate condițiile potrivnice. El se hotărâse pe neașteptate să afle o noutate de la omul acela, Harris...

— Cine este Harris? îl întrerupse Trent.

— Nu știe nimeni. Nici Burmer n-a auzit vreodată de el și n-are habar despre ce afacere era vorba. Tot ceea ce știu este că atunci când m-am dus la Londra săptămâna trecută, ca să mă ocup de diferite treburi, domnul Manderson mi-a cerut să rețin pentru un anume George Harris o cabină pe pachebotul care a plecat luni. Se pare că Manderson a simțit deodată nevoia să afle știri de la Harris, care aveau, pesemne, un caracter prea secret pentru a fi telegrafiate; și cum nu aveam niciun tren convenabil, am fost trimis acolo așa cum ați aflat.

Trent aruncă o privire în jurul său, ca să se convingă că nu îi aude nimeni, apoi se întoarce cu un aer grav către Marlowe:

— Vă voi comunica ceva despre care cred că nu știți – spuse el

calm. Martin a prins câteva vorbe de la sfârșitul convorbirii dintre dumneavoastră și Manderson în grădină, înainte de a pleca împreună cu dânsul în plimbarea cu mașina. El l-a auzit pe Manderson zicând: „Dacă Harris e acolo, fiecare moment e important”. Acum, domnule Marlowe, dumneavoastră știți foarte bine care e misiunea mea aici. Am fost trimis să fac o anchetă și nu trebuie să vă supere ceea ce vă voi cere. Aș vrea să vă întreb dacă mai susțineți totuși, și după ce ați aflat ceea ce a auzit Martin, că nu știți despre ce afacere era vorba.

Marlowe clătină din cap.

— Vă asigur că nu știu absolut nimic. Întrebarea nu mă supără de loc, e foarte firească. I-am povestit deja inspectorului Murch cum s-a desfășurat convorbirea. Manderson mi-a declarat deschis că nu poate să-mi spună despre ce afacere e vorba. Voia numai să-l găsesc pe Harris și să-i comunic că patronul dorea să afle cu orice preț cum mai stau lucrurile și să-i aduc o scrisoare sau un mesaj din partea lui. Mi-a mai spus că Harris s-ar putea să nu vină, însă dacă vine, să mă grăbesc, fiindcă fiecare moment e important. Acum știți și dumneavoastră tot atât de multe ca și mine.

— Această convorbire s-a petrecut înainte ca el să-i fi comunicat soției sale că-l veți duce la o plimbare cu mașina sub clar de lună. Mă întreb: de ce a ținut atât de mult să ascundă misiunea dumneavoastră?

Tânărul făcu un gest de descurajare.

— De ce? Nici eu nu pot ghici mai multe decât dumneavoastră.

— De ce s-a ascuns de doamna Manderson – murmură Trent ca pentru sine, cu ochii în pământ. Apoi, ridicând capul, îl privi pe interlocutorul său drept în ochi.

— Și de Martin s-a ascuns – adăugă celălalt, liniștit. Și lui i-a spus același lucru.

Trent arătă cu o mișcare bruscă a capului că terminase cu această chestiune. Apoi scoase din buzunarul interior al hainei un portofel din care trase două foi de hârtie mici și imaculate.

— Uitați-vă la aceste două foi de hârtie, domnule Marlowe – zise el. Le-ați mai văzut vreodată până acum? Aveți vreo idee de unde provin? adăugă dânsul, în timp ce Marlowe luă câte una în fiecare mână și le examină curios.

— S-ar părea că au fost tăiate cu un cuțit sau cu foarfecele

dintr-o mică agendă a acestui an, din paginile lunii octombrie – remarcă Marlowe, privindu-le pe ambele părți. Nu văd nimic scris pe ele. Nu cunosc pe nimeni aici care să aibă o astfel de agendă. Dar ce-i cu ele?

— Poate că nu reprezintă mare lucru – murmură Trent cu îndoială. Dar se înțelege că oricine din această casă ar putea avea o astfel de agendă, fără ca dumneavoastră să știți. De altfel, nu mă așteptam de loc să fiți în stare a arăta precis de unde vin aceste foi; aș fi fost într-adevăr mai mirat dacă ați fi putut-o face.

Tăcu, fiindcă doamna Manderson venea spre ei.

— Unchiul meu crede că ar trebui să plecăm – zise ea.

— Eu voi pleca înainte cu domnul Burmer – spuse Cupples, când se apropie. Trebuie să ne ocupăm de câteva chestiuni cât se poate de curând. Vrei să vii după noi împreună cu acești doi domni, Mabel? înainte de a ajunge la procuror, vă așteptăm.

Trent se întoarse către tânăra femeie.

— Cred că doamna Manderson mă va scuza – vorbi el. În realitate, am venit aici azi-dimineață ca să descopăr anumite detalii pe care am crezut că le voi găsi. Nu mă gândesc să asist la ancheta procurorului.

Ea îl privi cu o totală indiferență.

— Bineînțeles, domnule Trent, faceți numai ceea ce doriți. Ne bizuim cu toții pe dumneavoastră. Domnule Marlowe, dacă vreți să mă așteptați, voi fi gata în câteva clipe.

Doamna Manderson dispăru în casă. Unchiul ei și pornise împreună cu americanul spre garajul parcului.

Trent se uită drept în ochii lui Marlowe.

— Iată o femeie minunată! zise el cu un ton grav.

— O spuneți fără s-o cunoașteți – replică Marlowe cu același ton. E mai mult decât atât.

Trent nu răspunse. Își întorsese privirea peste câmp, spre mare. Tăcerea fu întreruptă deodată de un zgomot provocat de niște pantofi cu blacheuri. Pe drumul dinspre hotel, la o mică depărtare apără un băiat, venind spre ei. Ținea în mână un plic galben – fără îndoială, o telegramă. Trent îl urmări cu o privire nepăsătoare, pe când acesta trecea pe lângă Cupples și Burmer și se întoarse spre Marlowe.

— Îngăduiți-mi să vă întreb ceva fără nicio legătură cu restul – zise el. Ați studiat la Oxford?

— Da – încuviință tânărul. Dar de ce mă întrebați?

— Oh! Voiam numai să știu dacă am ghicit. Poți să ghicești de multe ori universitatea la care a urmat cineva, nu-i așa?

— Da, se poate – încuviință Marlowe. Toți oamenii au fără îndoială un aer caracteristic. Chiar dacă nu aș fi știut, aș fi spus că dumneavoastră, de pildă, vă ocupați cu arta.

— De ce? Port părul prea lung?

— Oh, nu! Doar fiindcă priviți oamenii și lucrurile ca artiștii, cu un ochi care trece fără șovăire de la un detaliu la altul, mai degrabă studiindu-le decât pentru a le privi pur și simplu.

În clipa aceea, băiatul ajunsese lângă ei gâfâind.

— O telegramă pentru dumneavoastră – îi spusese el lui Trent. A sosit chiar acum.

Detectivul rupse plicul, murmurând o scuză, și, citind-o, ochii lui se luminau atât de vizibil, încât, văzându-l, chipul obosit al lui Marlowe se destinase într-un zâmbet.

— Probabil că sunt vești bune – murmură Marlowe aproape pentru sine.

Trent îi aruncă o privire inexpresivă.

— Nu este propriu-zis o veste – spusese el. Mi se confirmă numai că o altă ipoteză a mea este exactă.

Capitolul VIII ANCHETA

Procurorul regelui își dădea foarte bine seama că pentru o zi întreagă din viața sa de magistrat de provincie era centrul de atracție al tuturor și luase prin urmare hotărârea de a se arăta demn de această faimă trecătoare. Era un bărbat corpolent, vesel, care arăta un mare interes pentru aspectele dramatice ale profesiei sale; vestea morții misterioase a lui Manderson, petrecută în circumscripția de sub jurisdicția sa, îl făcuse să fie cel mai fericit procuror regal din Anglia. Era înzestrat cu un remarcabil talent de a prezenta faptele unui proces, întărit de un deosebit belșug de cuvinte emoționante, în așa fel încât modela jurații ca pe o bucată de argilă și masca uneori cu o rară iscusință o interpretare îndoielnică a normelor de procedură.

Curtea s-a întrunit într-o cameră lungă, nemobilată, care fusese

anexată de curând la hotel și era destinată a fi sală de bal sau de concert. Pe primele rânduri ale fotoliilor pusese stăpânire un regiment de reporteri, iar cei care urmau să fie audiați ca martori ocupau scaunele dintr-o parte a mesei procurorului, de cealaltă parte stând jurații, pe două rânduri, cu părul pomădat, simulând o atitudine degajată. Un public pestriț ocupa restul sălii și asculta într-o liniște respectuoasă formalitățile de deschidere a ședinței. Ziariștii, obișnuiți cu astfel de ceremonii, sporovăiau între ei. Cei care-l cunoșteau pe Trent din vedere le spuneau celorlalți colegi că nu se afla în sală.

Primul martor a fost doamna Manderson, care a stabilit identitatea celui asasinat. Apoi procurorul, după câteva întrebări în legătură cu sănătatea și antecedentele celui decedat, îi ceru să povestească amănunțit ultima convorbire pe care o avusese cu soțul ei. Procurorul dovedi față de doamna Manderson, în decursul depoziției acesteia, simpatia pe care o simțea orice om pentru această femeie îndoliată, înainte de a vorbi, ea își ridică voalul negru și des, și paloarea accentuată a chipului ei, precum și calmul său desăvârșit făcură o, deosebită senzație. Nu lăsa o impresie de asprime, ci simțeai din capul locului neobișnuita ei feminitate; și nici enigmatică nu părea. Se vedea însă limpede că avea un caracter viguros, datorită căruia își putea stăpâni emoția de a se afla în situația aceasta. O dată sau de două ori, în timp ce vorbea, își șterse ochii cu batista, dar vocea ei rămase gravă și clară până la sfârșitul depoziției.

Povestea că Manderson urcase în dormitorul lui duminică seara, la ora sa obișnuită de culcare. Camera acestuia era de fapt o cameră de toaletă anexată dormitorului ei, comunicând cu el printr-o ușă de obicei deschisă în timpul nopții. Atât camera de toaletă cât și dormitorul ei aveau uși spre coridor. Soțului său îi plăcuse de totdeauna să aibă o cameră de dormit mică și mobilată cât mai simplu. Când Manderson intrase în odaia lui de culcare, ea dormea, dar se trezise pe jumătate, cum se întâmpla adesea când soțul ei aprindea lumina în dormitorul lui. Chiar îi și vorbise. Nu-și mai amintea bine de vorbele ei, fiindcă era buimacă de somn, dar își adusese aminte că Manderson urma să se plimbe cu mașina sub clar de lună, și-l întrebase dacă făcuse o plimbare frumoasă și cât era ceasul. Îl întrebase de ceas fiindcă avusese impresia că dormise prea puțin și se

așteptase ca soțul ei să vină mai târziu la culcare. La întrebarea ei, Manderson răspunsese că era unsprezece și jumătate și că-și schimbase proiectul în privința plimbării cu mașina.

— V-a spus de ce-și schimbase proiectul? întrebă procurorul.

— Da. Îmi amintesc foarte bine cuvintele lui, fiindcă... – aici, făcu o mică pauză, stânjenită.

— Fiindcă...? stăruie cu blândețe procurorul.

— Fiindcă, de obicei, soțul meu nu prea-mi vorbea despre afacerile sale – răspunse martora, ridicându-și capul cu un gest ușor de sfidare. Socotea că lucrurile astea nu m-ar putea interesa, și din cauza asta îmi dădea cât mai puține amănunte despre ele. De aceea am fost foarte surprinsă când l-am auzit spunându-mi că-l trimisese pe domnul Marlowe la Southampton să-i aducă unele informații importante din partea unei persoane care pleca spre Paris cu pachetbotul de a doua zi dimineață. Zicea că domnul Marlowe va parcurge ușor acest traseu dacă nu i se întâmplă cine știe ce accident. Mi-a mai povestit că-l însoțise pe Marlowe în mașină numai o milă sau două; după care se întoarse acasă pe jos, și că plimbarea îi făcuse foarte bine.

— Nu v-a mai vorbit nimic altceva?

— Nimic, după câte-mi amintesc. Fiind foarte somnoroasă, după câteva clipe am adormit din nou. Mi-aduc aminte că l-am auzit pe soțul meu stingând lumina, și atâta tot. Din clipa aceea nu l-am mai văzut în viață.

— N-ați auzit nimic în cursul nopții?

— Nu, nu m-am trezit înainte ca fata din casă să-mi aducă ceaiul în dimineața următoare, la ora opt. Ea a închis ușa de comunicație cu dormitorul soțului meu, așa cum făcea totdeauna și ei am convinsă că el dormea încă, deoarece se scula adesea târziu, dimineața. Am luat micul dejun în camera mea, și cam pe la ora zece am fost anunțată că s-a găsit cadavrul soțului meu – încheie martora, lăsându-și capul în jos și așteptând să i se îngăduie să se retragă.

Dar i se mai puse o întrebare.

— Doamnă Manderson – zise procurorul, cu aceeași voce binevoitoare, în care însă de data aceasta se simțea un accent mai dur – vă voi pune o întrebare destul de neplăcută în aceste triste

împrejurări; dar e de datoria mea s-o pun. Este adevărat că relațiile dumneavoastră din ultima vreme cu soțul decedat nu au mai fost relații de încredere și afecțiune reciprocă?

Tânăra femeie își îndreptă trupul, maiestuosă, uitându-se drept în ochii procurorului, cu obraji îmbujorați.

— Dacă această întrebare e necesară – zise ea, rece și clar – voi răspunde, ca să nu mai rămână niciun fel de neînțelegere. În ultimele luni, atitudinea soțului meu față de mine mi-a pricinuit multă îngrijorare și mâhnire. Purtarea lui se schimbase foarte mult: se făcuse foarte rezervat și părea neîncrezător. Îl vedeam mai puțin decât înainte, fiindcă prefera să stea mai mult singur. Nu pot da niciun fel de explicație în legătură cu motivele acestei schimbări. Am încercat zadarnic să lupt împotriva ei, am făcut tot ce mi-a stat în putință, în măsura îngăduită de demnitatea mea. Apăruse ceva între noi, nu știu ce anume, și el nu mi-a spus niciodată despre ce este vorba. Mândria m-a împiedicat să-i cer deschis să mă lămurească; dar m-am străduit să mă port cu dânsul ca totdeauna, în măsura în care-mi îngăduia asta. Cred că nu voi afla niciodată ce anume a avut împotriva mea.

Rostind aceste din urmă cuvinte, vocea martorei începu să tremure, în pofida stăpânirii de sine, ceea ce, o făcu să-și tragă din nou voalul negru pe față și să rămână dreaptă și nemișcată. Atunci unul dintre jurați îi puse o întrebare, nu fără oarecare șovăire:

— Deci, între dumneavoastră și soțul dumneavoastră, doamnă, nu a avut loc niciodată un schimb de cuvinte mai tari?

— Niciodată.

Cuvântul fu rostit cu o voce ștearsă, dar toți simțeau că niciun fel de bănuială grosolană nu putea plana asupra purtării unei femei ca doamna Manderson.

Procurorul o mai întrebă dacă știa altceva care ar fi putut să-l tulbure pe Manderson în ultimul timp.

Ea răspunse că nu știa nimic în privința asta. Procurorul anunță interogatoriul terminat, și femeia voalată se îndreptă spre ieșire. Atenția generală, concentrată timp de câteva minute asupra ei, se întoarse apoi spre Martin, pe care procurorul regal tocmai îl chemase în fața curții.

În clipa aceea Trent, care apărură în pragul ușii, începu să-și

croiască drum prin asistență. Dar nu se uită la Martin, ci urmări silueta plăcută a doamnei Manderson, care înainta repede spre el, cu o privire întunecată, printr-un culoar ce se făcuse prin mulțime. Detectivul se dădu deoparte din dreptul ușii, cu un gest ușor de salut, tresărind când ea îl strigă pe nume cu o voce stinsă. Atunci o urmă în vestibul.

— Voiam să vă întreb – zise ea cu un glas slab și ciudat de schimbat – dacă vreți să-mi oferiți brațul și să mă conduceți până acasă. Nu l-am văzut pe unchiul meu lângă ușă și am simțit deodată că-mi vine să leșin... Aerul mă va înviora... Nu, nu, nu pot să rămân aici – adăugă dânsa, când Trent o rugă să stea jos. Trebuie să mă duc acasă.

Mâna ei strânse pentru o clipă brațul lui Trent, de parcă, în ciuda slăbiciunii, voia să-l tragă afară, în curte; apoi se sprijini cu toată greutatea pe el și, susținută, eu capul aplecat, se îndepărtă încet de hotel, de-a lungul drumului umbrit de stejari, către White Gables.

Trent mergea tăcut, frământat de gândurile care i se învolburau în creier, repetând: „Imbecil! Imbecil!” Tot ceea ce știa numai el, tot ceea ce ghicea și bănuia despre acest caz îi trecu prin minte în goană amețitoare; dar simțea mereu atingerea mâinii tremurătoare a tinerei femei, care se sprijinea de brațul lui, producându-i o exaltare ciudată și neașteptată. Se dojenea cu furie, purtând pe chip masca aceea convențională, de atenție binevoitoare, pe care o arătă tinerei femei până în clipa când o conduse acasă și o văzu întinzându-se pe o canapea din salon. Ridicându-și vâlul, ea îi mulțumi cu un aer grav și sincer și cu o privire de adevărată recunoștință. Îi spuse că se simțea mult mai bine și că o ceașcă de ceai o va înzdrăveni cu totul. Spera că nu-l reținuse pe Trent de la vreo treabă importantă. Îi era rușine de starea ei și crezuse că va suporta mai bine această încercare, însă nu se așteptase să i se pună ultimele întrebări.

— Mă bucur că nu m-ați auzit zise ea, când el îi spuse că lipsise din sala de ședințe. Dar veți citi fără-ndoială totul în reportajele din ziare. M-a tulburat foarte mult faptul că a trebuit să vorbesc despre chestiunea aceea neplăcută – adăugă dânsa, cât. simplitate – și m-am străduit din răputeri să nu mă dau în spectacol. Și toți oamenii de lângă ușă, care aveau privirile ațintite asupra mea! Vă mulțumesc încă o dată că m-ați ajutat la nevoie... Am crezut că pot să v-o cer – încheie dânsa cu un aer straniu, zâmbind obosită.

Trent se retrase cu mâna încă înfiorată de atingerea degetelor reci ale tinerei femei.

*

* * *

Mărturiile personalului de serviciu și depoziția celui care descoperise cadavrul lui Manderson nu oferiseră nimic nou pentru curiozitatea reporterilor. Declarația reprezentantului poliției fu la fel de banală și lipsită de claritate ca de obicei la anchetele unor astfel de cazuri. Spre marea lui mulțumire, Burmer constată că depoziția sa constituie senzația zilei, și ea făcu să fie dată uitării interesanta dezvăluire în legătură cu neînțelegerile casnice, făcută de soția decedatului. El declară în fața curții ceea ce-i spusese și lui Trent. Creioanele rapide ale reporterilor nu scăpară un singur cuvânt din depoziția tânărului american, care apăru după aceea, fără neglijarea nici unei singure fraze, în toate jurnalele de seamă din Marea Britanie și Statele Unite.

În ziua următoare, opinia publică respinse ipoteza unei sinucideri posibile, pe care procurorul, în cuvântul său final, adresat juraților, socotea că e cazul s-o formuleze, ca urmare a mărturiei doamnei Manderson. Este adevărat, fusese silit să recunoască magistratul, că depoziția doamnei Manderson nu era în favoarea acestei ipoteze. El arătase foarte clar că în apropierea cadavrului nu fusese descoperită nicio armă.

— Această chestiune, domnilor – spuse el juraților o foarte mare importanță. Este, de fapt, concluzia principală pe care trebuie s-o examinați. Ați văzut cadavrul; ați auzit depoziția medicului; totuși, cred că e bine să vă citesc notele pe care le-am luat în legătură cu acest capitol, ca să vă amintesc faptele. Doctorul Stock v-a arătat, voi lăsa deoparte toți termenii medicali, repetând depoziția în limbajul curent, că după părerea sa, moartea survenise cu șapte-opt ore înainte de a se descoperi cadavrul. El a declarat categoric că moartea a fost pricinuită de o rană provocată de un glonț de revolver, ce intrase prin orbita ochiului stâng, strivindu-l și urmându-și drumul până la baza creierului, aproape spulberându-l. Aspectul exterior al rănii, susține doctorul Stock, nu îngăduie ipoteza unei sinucideri, fiindcă nu există nicio urmă care să arate că arma de foc ar fi fost apăsată pe ochi sau

măcar în apropierea lui; totuși, nu e absolut imposibil din punct de vedere fizic ca arma să fi fost descărcată de decedat cu propria lui mână, la o mică distanță de ochi. Doctorul Stock ne-a mai arătat că nu a fost cu puțină ca, după starea în care se afla cadavrul, să se spună cu siguranță dacă se petrecuse ori nu o luptă înaintea morții; în clipa în care medicul a văzut cadavrul și-a dat seama că nu-l mișcase nimeni de când fusese descoperit, și trupul neînsuflețit al lui Manderson zăcea într-o poziție care putea foarte bine să fie aceea a unui corp prăbușit după ce fusese atins de un glonț de revolver; dar zgârieturile și zdreliturile de la antebrațe și încheieturile mâinilor păreau a fi recente, și medicul crede că sunt urme de violență.

În legătură cu acest punct – continuă el – cred că nu putem socoti remarcabila depoziție a domnului Burmer ca fără nicio semnificație. Poate că unii dintre dumneavoastră au fost surprinși să audă că în țara sa pot exista riscuri de felul celor descrise prin această mărturie, riscuri pe care le înfruntă de obicei persoanele cu o poziție ca a celui decedat. Pe de altă parte, poate că unii dintre dumneavoastră nu cunosc faptul că în lumea industrială din America nemulțumirile muncitorilor ating adesea o intensitate pe care, din fericire, noi n-o cunoaștem aici, în Anglia. L-am interogat pe martor foarte amănunțit în legătură cu acest punct. În același timp, domnilor, nu vă sugerez în niciun fel să vă însușiți teoria susținută de domnul Burmer pentru explicarea morții lui Manderson. Nu e vorba câtuși de puțin de acest lucru. Depoziția sa nu face decât să ridice două chestiuni pe care trebuie să le luați în considerare: în primul rând, se poate susține că, într-o anumită măsură, victima a fost mai amenințată sau mai expusă primejdiei unui atac criminal decât o altă persoană? în al doilea rând, schimbarea petrecută de curând în felul său de a fi, așa cum a fost descrisă de martor, îndreptățește ea convingerea că ultimele sale zile au fost întunecate de o mare îngrijorare? Vă rog să vă gândiți cu toată seriozitatea la aceste două întrebări, înainte de a ajunge la o concluzie asupra celorlalte mărturii.

Cu aceasta, procurorul regelui, exprimându-și limpede părerea că domnul Burmer exprimase cea mai valabilă ipoteză, a cerut juriului să delibereze asupra unui verdict.

Capitolul IX O PISTĂ NOUA

— Intră! strigă Trent.

Cupples intră în salonul ocupat de Trent la hotel. Era către seară, în ziua când juriul hotărâse, de pe scaun, că Manderson fusese asasinat de unasau mai multe persoane necunoscute. Detectivul, după ce-i aruncă o privire fugară noului venit, examinează mai departe cu atenție un obiect dintr-o tavă de developat din metal emailat, pe care o mișca încet la lumina ferestrei. Era tare palid, și după gesturile sale, părea foarte nervos.

— Așază-te pe sofa – îi spuse el – fiindcă scaunele au fost cumpărate de ocazie la o licitație de obiecte aparținând sfintei inchiziții spaniole, după abolirea ei. Iată un negativ remarcabil – continuă dânsul, ținând clișeul sus în lumină, cu capul aplecat într-o parte ca să-l aprecieze mai bine. Cred că e destul de bine developat. Să-l lăsăm să se usuce, ca să termin cu corvoada asta.

În timp ce Trent strângea grăbit de pe masă o mulțime de tăvi, clișee, cutii și sticle, Cupples lua în mână când un obiect, când altul, privindu-le cu o curiozitate plină de naivitate.

— Lichidul ăsta se cheamă hipoeliminator – zise Trent, când Cupples scoase dopul de la una din sticle și-i miroși conținutul. E foarte folositor când ești grăbit să obții cât mai curând un negativ. În orice caz, în locul dumitale, nu l-aș bea. Are calitatea de a» elimina hiposulfitul de sodiu și nu m-aș mira dacă ar elimina și ființele omenesti.

Printre nenumăratele obiecte de pe șemineu el găsi un loc pentru tot ceea ce adunase, apoi se așeză la masă, în fața lui Cupples.

— Vezi dumneata, calitatea cea mai de preț a unei camere de hotel e că frumusețea ei nu te preocupă și nu te împiedică să lucrezi. Ah, nu e locul unde un creier liniștit ar putea să se lase pradă unor visuri nebunești! Ai mai fost vreodată într-o cameră ca asta, Cupples? Eu am locuit-o pe aceeași de sute de ori. M-a urmărit și am dat de ea ani de-a rândul pe tot cuprinsul Angliei. M-aș simți dezorientat dacă, din întâmplare, într-un hotel fantastic și îndepărtat mi s-ar da o altfel ele odaie. Vezi! Uită-te la fața asta de masă, iată pata de cerneală pe care am făcut-o când am ocupat încăperea aceasta la Halifax. Covorul de colo l-am ars cu o țigară la Ipswich și i-am făcut o gaură. Dar văd că au schimbat geamul care acoperea tabloul „Simpatie tainică”, pe care

l-am spart, aruncând cu gheata în el la Banbury. În felul acesta de camere lucrez minunat. În după-amiaza de astăzi, de pildă, am lucrat, după – anchetă, câteva negative excelente. Jos e o cameră obscură pe cînste.

— Ancheta! Da, mi-aduc aminte de ceva – zise Cupples, care ştia că acest fel de digresiuni pline de fantezie ale lui Trent trădau excitarea nervoasă pricinuită de cercetări şi se întreba unde voia să ajungă. Am venit să-ţi mulţumesc, scumpul meu prieten, că ai avut grijă de Mabel azi-dimineaţă. Nu mi-am dat de loc seama că, după depoziţie, s-a simţit rău; părea foarte calmă şi în realitate chiar e o femeie cu o extraordinară stăpânire de sine. Ceea ce m-a făcut s-o las singură, ca să fiu mai atent la ultimele mărturii, pe care le-am socotit ca importante. A avut noroc că a găsit un prieten ca s-o ajute şi-ţi e foarte recunoscătoare. Acum se simte iar bine.

Trent, cu mâinile în buzunar, se încruntă uşor, fără să răspundă la această tiradă.

— Trebuie să-ţi mărturisesc – spuse el după o scurtă pauză – că atunci când ai intrat ajunsesem la partea cea mai interesantă a muncii mele. Spune, ţi-ar plăcea să urmăreşti puţin munca unui detectiv de mare clasă? Este tocmai ceea ce ar trebui să facă bătrânul Murch în clipa asta. Poate chiar c-o face; dar, spre gloria mea, sper, totuşi, contrariul. Cu un salt, se ridică de la masă şi se duse în camera de dormit. După câteva clipe se întoarse cu o planşetă mare de desen, pe care se aflau câteva obiecte felurite. Mai întâi trebuie să-ţi prezint lucrurile astea – zise, aşezându-le pe masă. Iată, acesta e un coupe-papier din fildeş; aici vezi două foi tăiate dintr-o agendă, din agenda mea, iar dincoace o sticlă cu apă de gură şi o cutiuţă din lemn de nuc lustruit. Unele din lucrurile acestea trebuie să fie puse la loc, înainte de căderea nopţii, în camera persoanei de la White Gables căreia îi aparţin. Vezi ce om sunt eu, Cupples? Nimic nu mă opreşte. Le-am luat azi-dimineaţă, pe când erau toţi plecaţi la anchetă, şi fără îndoială că dacă proprietarul lor ar şti, purtarea mea i s-ar părea destul de ciudată. Acum, Cupples, n-a mai rămas pe planşetă decât un singur obiect. Mi-ai putea spune ce este, fără să-l atingi?

— Desigur – răspunse Cupples, examinând obiectul cu foarte mare curiozitate. Este un bol obişnuit de sticlă. Pare să fie un bol

pentru spălatul degetelor. Nu văd nimic deosebit la el – adăugă dânsul, după câteva clipe de cercetare amănunțită.

— Nici eu nu văd mare lucru – zise Trent – și totuși tocmai asta-i șmecheria. Acum, Cupples, ia flaconul ăsta mare și scoate-i dopul. Așa. Recunoști pudra din el? Cred că în copilărie ai înghițit kilograme de astfel de pudră. Se dă la copii. I se spune de obicei „Pudră cenușie” și e un amestec de mercur și calciu. E o invenție faimoasă. Acum, în timp ce eu țin bolul aplecat deasupra acestei foi, vrei să torni puțină pudră din flacon, uite, aici... perfect! Nici chiar sir Edward Henry n-ar fi putut manipula pudra cu mai multă pricepere. Văd că ai mai făcut așa înainte, Cupples. Ești un expert.

— Ba nicidecum – se împotrivi acesta cu seriozitate, în timp ce Trent turna la loc, în flacon, pudra vărsată. Fii sigur că n-am habar de toate astea. Ce-am de făcut acum?

— Uite, șterge partea pudrată a bolului cu peria de păr de cămilă pe care o vezi. Acum privește bolul. Cu câteva clipe mai înainte nu ai observat nimic deosebit la el, dar acum observi ceva?

Cupples se aplecă puțin.

— Ce ciudat! exclamă el. Da, se zăresc pe el două amprente mari, cenușii, amprente de degete. Mai înainte nu se vedeau.

— Eu sunt Hawkshaw1 detectivul – remarcă Trent. Ai vrea să auzi o scurtă conferință în legătură cu bolurile de sticlă pentru spălat degetele? Când iei unul din ele în mână, pe el rămân, timp de zile și chiar luni întregi, amprente, în general invizibile. Mâna omului, chiar absolut curată, nu e niciodată uscată, și uneori, în clipele de mare tulburare, de pildă, e foarte umedă. Ea lasă urme pe orice suprafață netedă pe care o atinge. Or, bolul acesta a fost atins de curând de cineva cu o mână destul de umedă. El pudră din nou bolul cu pudra cenușie și continuă: Uite, în partea asta e urma degetului mare, toate urmele fiind foarte clare – vorbea el, fără să ridice vocea, însă Cupples își dădu seama că era foarte emoționat în timp ce examina urmele șterse, de culoare cenușie, continuând: Asta e fără îndoială amprenta degetului arătător. Nu e nevoie să-l învăț pe un om care cunoaște lumea atât de bine ca dumneata că ea are forma unei spirale răsucite cu două „delta” opuse simetric. Asta de dincoace e amprenta celui de-al doilea deget și constă dintr-o simplă buclă cu cincisprezece linii

grupate în jurul unui nucleu. Știu că sunt cincisprezece fără să le număr, fiindcă

1 Personaj popular din drama lui Tom Taylor „The-ticket of leave Man”.

aceste două amprente se află pe negativul examinat amănunțit de mine – urmă Trent, ridicând în lumina soarelui într-apus unul din cele două negative și arătând amprente cu un creion. Se pot vedea că sunt identice. Observi bifurcația liniilor la protuberanța asta? Iat-o și la cealaltă. Există câteva protuberanțe caracteristice, care l-ar face pe un expert să jure înaintea tribunalului că amprente de pe bol și cele pe care le-am fotografiat cu acest negativ au fost lăsate de aceeași mână.

— Dar unde le-ai fotografiat? întrebă Cupples cu ochii măriți de uimire. Ce înseamnă toate astea?

— Am luat amprente de pe fereastră; se aflau în partea dinăuntru a geamului din stânga, de la dormitorul doamnei Manderson. Deoarece nu am putut lua geamul cu mine, le-am fotografiat după ce am lipit o bucată de hârtie neagră pe partea cealaltă a lui. În ceea ce privește bolul, se afla în camera lui Manderson; în el își ținea milionarul dantura în timpul nopții. Pe acesta l-am luat cu totul.

— Dar amprente nu au fost lăsate cumva de degetele lui Mabel?

— Desigur că nu – zise Trent cu hotărâre. Ele sunt de două ori mai mari decât cele pe care le-ar fi putut lăsa degetele tinerei femei.

— Atunci au fost făcute de Manderson?

— Tot ce se poate. Acum vrei să căutăm altele asemănătoare cu acestea? Cred că vom izbuti. Foarte palid și fluierând ușor, Trent destupă un alt flaconaș care conținea o pudră aaeagră, densă. Țsta e negru de fum – explică el. Dacă ții în mână câteva secunde o bucată de hârtie albă, și după aceea presari pe ea afurisita asta de pudră, ea îți va dezvălui amprente de degetelor. El luă grijuliu cu o pensetă una din foile tăiate din agenda sa și o întinse lui Cupples, ca s-o examineze. Pe hârtia albă nu se vedea niciun fel de urmă. Apoi presără puțină pulbere neagră pe o față a hârtiei și, întorcând-o, o pudră și pe cealaltă parte, după care scutură ușor foaia, ca să îndepărteze pulberea de prisos. După aceea i-o întinse tăcut lui Cupples. Pe o parte a hârtiei apărută

foarte distinct, imprimate în negru, aceleași două amprente observate mai înainte pe bol și pe clișeu fotografic. Trent luă bolul și le compară. Pe urmă întoarse hârtia pe cealaltă parte și văzu replica netă, în negru, a amprente degetului mare, care fusese imprimată în culoarea cenușie, pe bolul din mâna. sa.

— După cum vezi, e vorba de aceeași mână – zise Trent, râzând nervos. Mă așteptam la asta, și acum știu ce înseamnă – urmă el, ducându-se la fereastră și pironindu-și privirea afară, în gol. Acum știu – repetă el încet, ca pentru sine. Rostise aceste vorbe cu amărăciune, în timp ce Cupples, nepricepând nimic, se uită fix timp de câteva clipe la spatele nemișcat al detectivului.

— Nu înțeleg absolut nimic – mărturisi în cele din urmă Cupples. Am auzit adesea vojbindu-se de știința amprentelor și mă întrebam, mereu cum procedează poliția în asemenea situații. Mă interesează foarte mult, dar nu-mi dau seama deloc ce rol ar avea aici amprente de lui Manderson.

— Îmi pare foarte rău, Cupples – zise Trent, întrerupând brusc alocuțiunea meditativă a interlocutorului său și întorcându-se iute către masă. Am început această anchetă, hotărât să înaintăm împreună pas cu pas; dar începând clin clipa aceasta, nu mai pot să-ți comunic nimic, cel puțin pentru câțva timp, ceea ce nu trebuie să te faci să crezi că mă-ndoiesc de discreția dumitale. Cu toate acestea, îți voi mai dezvălui ceva: am descoperit un fapt care cred că ar avea urmări foarte grave dacă ar fi cunoscut și de un altul. Deodată, își ridică ochii spre Cupples, cu obrazul înăsprit, izbind cu pumnul în masă. Mă aflu într-o situație îngrozitoare. Am nădăjduit până-n clipa asta, împotriva oricărei rațiuni, să mă înșel. S-ar putea să mă înșel și acum în deducțiile mele întemeiate pe faptul abia descoperit. Nu există decât un singur mijloc de verificare și va trebui să am curajul să-l folosesc – urmă el, zâmbindu-i deodată omului nedumerit din fața sa. Hai! Să mergem mai repede. Nu mă voi mai jeli și-ți voi povesti totul de îndată ce voi putea. Dar uite că nu mi-am terminat jocul eu flacoanele de pudră.

Se apropie de masă; se așază pe unul din scaunele atât de ponegrite mai înainte și începu să examineze lama de fildeș a unui coupe-papier. Cupples, stăpânindu-și uimirea, se aplecă înainte foarte

curios, întinzându-i lui Trent flaconul cu negru de fum.

Capitolul X

SOTIA MILIONARULUI

Doamna Manderson stătea la fereastra salonului ei de la White Gables, cu ochii la priveriștea ele afară, estompată de o ploaie fină și de ceață. Vremea se schimbaseră brusc, ceea ce se întâmpla arareori în luna iunie în această parte a Angliei. Dinspre marea întunecată, venind spre câmpie, se ridicau nori albi; din cerul de un cenușiu monoton cernea o burniță mărunță care șfichiuia din când în când geamurile cu zgomot trist. Tânăra femeie privea, dusă, acest spectacol glacial și dureros, pe față cu o expresie de desperare. Era o zi îngrozitoare pentru o femeie, care se simțea singură, fără nicio țință în viață.

Deodată, se auzi o bătaie în ușă; ea răspunse „intră”, îndreptându-și trupul cu un gest inconștient, cum făcea ori de câte ori își dădea seama că monotonia vieții o abătuse prea mult. Fata din casă îl anunță pe Trent, care-și cerea scuze că vine la o oră atât de matinală, dar spera că doamna Manderson o să-l primească totuși, fiind vorba de o chestiune foarte importantă. Aceasta dădu ordin să fie introdus și se duse imediat în fața unei oglinzi; văzându-și chipul palid se strâmbă de nemulțumire, și tocmai când se întorcea spre ușă, apărură detectivul.

Își dădu seama că acesta era schimbat. Obrazul lui purta urmele oboselii provocate de insomnie, și în locul zâmbetului său obișnuit de voie bună avea un aer prevăzător și rezervat, pe care intuiția feminină a doamnei Manderson îl socoti de rău augur.

— Pot să vorbesc fără ocol? întrebă Trent, în timp ce ea îi întindea mâna. Trebuie să prind trenul de amiază spre Bishopsbridge, însă nu pot pleca înainte de a lămuri o chestiune care vă privește numai și numai pe dumneavoastră, doamnă Manderson. Am lucrat până la miezul nopții, și până-n zori am meditat. Acum știu ce am de făcut.

— Păreți îngrozitor de obosit – zise ea cu blândețe. Nu vreți să luați loc? Stați în fotoliul acela care e foarte comod. Bineînțeles că e vorba de groaznica întâmplare de aici și de activitatea dumneavoastră de gazetar. Vă rog să-mi puneți orice întrebare la care credeți că pot răspunde, domnule Trent. Știu că lucrurile vor fi cu atât mai bune pentru mine, cu cât vă voi ajuta să vă faceți datoria. Spuneți că trebuie

să-mi vorbiți neapărat; fără nădăjdea că vă simțiți dator s-o faceți.

— Doamnă Manderson – încep Trent, încet, măsurându-și cuvintele. Mă voi strădui din răputeri ca lucrurile să fie cât mai bune pentru dumneavoastră. Totuși, sunt obligat să fac și lucruri rele pentru dumneavoastră, dar sper că totul va rămâne între noi. Sunteți liberă să răspundeți deschis sau nu la întrebările mele. Dar vă dau cuvântul meu de onoare că nu voi pune decât întrebările ce-mi vor îngădui să iau o hotărâre dacă trebuie să public sau nu anumite lucruri foarte grave, nebănuite de nimeni, în legătură cu moartea soțului dumneavoastră, pe care cired că le-am descoperit numai eu și pe care, cred, nu le va mai descoperi nimeni. Ceea ce am descoperit și ceea ce sunt convins că am și dovedit vă va pricinui un șoc puternic. Dar s-ar putea ca descoperirea mea să aibă pentru dumneavoastră consecințe și mai grave și dacă voi constata că asta este realitatea, voi distruge acest manuscris (el puse un plic lung pe o măsuță din apropierea lui) și nimic din cuprinsul lui nu va vedea vreodată lumina tiparului. În plic se află, asta v-o pot spune, o scrisoare personală către redactorul-șef al ziarului meu, urmată de un lung reportaj, care ar urma să fie publicat în ziarul Record. Poate că nu veți vrea să răspundeți la întrebările mele. În cazul că nu veți vrea, datorită obligației pe care o am față de șefii mei, voi lua acest plic chiar astăzi cu mine la Londra și-l voi înmâna directorului, ca să se servească de el cum va socoti de cuviință. Sunt convins, vă rog să mă înțelegeți, că nu am dreptul să rup manuscrisul numai din cauză că o anumită posibilitate mi-a răsărit în minte. Dar după ce voi afla de la dumneavoastră lucruri pe care nu le poate ști nimeni altul, îmi voi da seama dacă posibilitatea închipuită de mine are vreun temei și ca gentleman și om – șovăi înainte de a continua – care vă vrea binele, nu-mi rămâne decât să renunț la publicarea reportajului. În anumite direcții nu voi ajuta nici poliția. M-ați înțeles?

Vocea lui, punând această întrebare, părea îngrijorată, în ciuda calmului său studiat. Dar pe chipul palid al tinerei femei nu se putea citi absolut nimic. Îl privea doar nemișcată, cu mâinile pe piept și cu umerii trași înapoi, cu o liniște absolută. Avea exact aceeași expresie ca în timpul anchetei.

— Vă înțeleg foarte bine – zise ea în cele din urmă, încet. Apoi,

după ce trase adânc aer în piept, continuă: Nu știu ce lucru groaznic ați descoperit și nici la ceea ce v-ați gândit, însă ați făcut bine și v-ați purtat foarte cinstit cu mine venind să-mi vorbiți. Acum vă rog să-mi spuneți tot!

— Asta-i imposibil. Secretul e al ziarului meu, nu al dumneavoastră. Dacă-mi voi da seama că e al dumneavoastră, vă voi lăsa manuscrisul să a citiți și apoi să-l rupeți. Vă rog să mă credeți! strigă el, cuprins din nou, pentru o clipă, de vechea lui însuflețire. Urăsc din răspuțeri misterele; dar misterul acesta nu a fost provocat de mine. Trec acum prin cel mai neplăcut ceas din viața mea și-mi veți face sarcina cu atât mai grea dacă nu mă veți trata ca pe un ingrat. La prima întrebare la care vă rog să-mi răspundeți – continuă Trent, reluându-și, cu un efort, tonul rece și indiferent de mai înainte – este următoarea: Este adevărat, după cum ați declarat la anchetă, că nu aveți nici cea mai mică idee despre cauza pentru care răposatul dumneavoastră soț își schimbase atitudinea față de dumneavoastră, devenind neîncredător și rezervat în ultimele luni ale vieții sale?

Doamna Manderson se ridică brusc de pe scaun, cu sprâncenele încruntate și cu ochii în flăcări. Trent se ridică și el odată cu ea și luă plicul de pe masă, arătându-i că-și dă seama că întrevederea lor se terminase. Dar doamna Manderson ridică mâna și, cu obraji roșii ca focul și abia mai respirând, îl întrebă:

— Vă dați seama ce ați spus, domnule Trent? M-ați întrebat dacă nu sunt o sperjură!

— Întocmai – răspunse Trent, cu sânge rece, adăugând după o scurtă pauză: V-am prevenit că voi vorbi fără a ține seama de regulile politeții, doamnă Manderson. Iar teoria că orice persoană cinstită, după ce a depus jurământul, nu ascunde nicio parte de adevăr în nicio împrejurare este un rezultat doar al politeții.

El aștepta să fie concediat; dar ea nu scoase un cuvânt, se duse la fereastră, în timp ce Trent urmărea foarte nefericit uşoarele mișcări ale umerilor ei. Apoi, întoarsă mereu cu spatele, privind peisajul trist și plictisitor, vorbește, în cele din urmă, cu glas limpede:

— Domnule Trent, îmi inspiri încredere și simt că lucrurile de care eu doresc să nu se vorbească și nu vreau să se afle vi le pot încredința fără grijă. Sunt convinsă că procedați astfel dintr-un motiv

foarte serios, deși nu-mi dau seama ateolul de loc de el. Presupun că justiția va fi oarecum ajutată dacă vă răspund cinstit la întrebarea pe care mi-ați pus-o. Cred că trebuie să vă dați seama de ceea ce s-a petrecut într-adevăr înainte, mă refer ta, căsătoria mea. La urma urmei, mulți oameni v-ar putea spune tot atât de bine ca și mine că... nu a fost o căsnicie prea fericită. Eu nu aveam decât douăzeci de ani. Admiram la soțul meu forța, curajul și siguranța de sine. Era singurul om într-adevăr puternic pe care-l întâlnisem până atunci. Dar nu a fost nevoie să treacă multă vreme ca să-mi dau seama că-și iubește afacerile mai mult decât pe mine și, cred că și mai curând am înțeles că m-am înșelat și m-am amăgit singură, așteptându-mă la lucruri imposibile și înșelându-mă, conștient, asupra sentimentelor mele, fiindcă eram orbită de ideea de a avea mult mai mulți bani decât ar fi visat orice fată din Anglia. Timp de cinci ani m-am disprețuit din cauza asta. În privința simțămintelor soțului meu pentru mine... ei bine, despre ele nu pot vorbi... adică vreau să spun că la aceste sentimente ale lui s-a adăugat totdeauna convingerea că aș face parte din categoria femeilor cărora le place să ocupe un loc important în societate și că aș participa cu bucurie la viața mondenă. Credea că aș putea deveni o personalitate în saloane, făcându-i astfel cinste; credință pe care nu a pierdut-o nici chiar după ce a înțeles că se înșelase. Eu eram una din ambițiile sale, și faptul oă-l lipseam de acest succes monden a constituit cea mai amară deziluzie a lui. Cred că era prea inteligent ca să nu-și fi dat seama că un om ca el, cu douăzeci de ani mai în vârstă decât mine, având imense responsabilități financiare, ce-i absorbeau fiecare oră a vieții, și care nu iubea nimic altceva, lua asupra-și marele risc de a fi foarte nefericit în căsnicie cu o tânără crescută cu dragoste pentru cărți și muzică și cu idei prea puțin practice, obișnuită să se distreze în felul ei. Dar se bizuise în realitate pe mine, să pot face, ca soție, onorurile cerute de poziția lui în societate; în timp ce eu mi-am dat seama curând că nu pot îndeplini acest rol.

Doamna Manderson, vorbind, se însuflețise cum Trent nu o mai văzuse până atunci. Vorbele curgeau de la sine, glasul începuse a vibra, căpătând o expresivitate naturală, ce fusese înăbușită – se gândea Trent – de șocul și stăpânirea de sine pe care și-o impusese în ultimele zile. Se întoarse cu iuțeală de la fereastră, uitându-se la Trent cu ochi

strălucitori, și se îndreptă spre el, cu chipul ei frumos, îmbujorat și plin de viață, schițând cu mâinile gesturi ușoare de accentuare a cuvintelor, în timp ce se lăsa pradă imboldului de a da frâu liber simțămintelor atât de îndelung refulate.

— Și oamenii – zise ea – oh, oamenii aceștia! Vă puteți închipui ce poate să însemne să-ți petreci viața printre astfel de oameni pentru cineva care a trăit totdeauna într-un mediu de creație, în care munca e privită cu o anumită demnitate; bărbații și femeile cu care eram obișnuită se îndeletniceau cu profesii libere sau cu arta, erau plini de idealuri pe care le apărau, unii dintre ei fiind bogați, iar alții, cu totul săraci. Vă puteți închipui ce înseamnă să părăsești lumea asta și să intri într-un mediu unde, pentru a exista cât de cât trebuie să fii bogat, rușinos de bogat, unde numai banul contează și e gândul care domină mintea fiecăruia, unde cei care strâng milioane sunt atât de tracasați de activitatea lor, încât în clipele de răgaz nu se pot ocupa decât de sport, iar cei fără nicio activitate sunt mai abrutizați decât cei ocupați, deoarece sunt foarte vicioși; femeile din lumea asta nu trăiesc decât pentru plăceri neroade și într-o imoralitate degradantă; vă dați seama cât de îngrozitoare poate fi o asemenea viață? Bineînțeles, știu că în lumea asta găsești și oameni inteligenți și de bun gust, însă ei sunt copleșiți de ceilalți pervertiți, și până la urmă sunt toți o apă și-un pământ: deșertăciune, deșertăciune! Oh, desigur că am exagerat puțin, fiindcă mi-am făcut prieteni printre ei și m-am bucurat de unele clipe de fericire; dar asta este în realitate părerea mea despre această lume. Cât de mult am urât așa-zisele „sezonuri” petrecute la New York și la Londra! Și viața la castel, croazierele pe iaht și restul, mereu aceeași lume, aceeași deșertăciune!

Vă dați seama, nu-i așa, că soțul meu nu avea habar de toate acestea. Viața lui nu era niciodată deșartă. El nu-și petrecea vremea mereu în societate, și când o făcea, mintea îi era preocupată de proiectele sale de afaceri și de greutățile ce trebuiau învinse. Nu bănuia ce se petrece cu mine, iar eu nu mi-am deschis niciodată inima; n-aș fi putut s-o fac și mi se părea că nu ar fi corect să-i dezvălui starea mea. Simțeam că trebuie să întreprind ceva ca să-mi justific calitatea de soție, oare se bucura de poziția și de bogăția lui; și singurul lucru ce-l puteam face era să încerc, să încerc mereu să fiu ceea ce dorea el...

o soție mondenă. Și am încercat. M-am străduit din răputeri... dar pe măsură ce treceau anii îmi era tot mai greu... Niciodată n-am putut fi ceea ce se numește o amfitrioană care se bucură de simpatie; și cum aș fi putut fi? N-am izbutit, deși am încercat mereu... îmi luasem obiceiul ca din când în când să-mi fur câte o vacanță, însă atunci mă simțeam vinovată că nu-mi îndeplinesc obligațiile pe care le contractasem. Vorbele mele par îngrozitoare, dar acesta e adevărul. Am luat cu mine una din vechile mele colege de școală, care nu-și putea îngădui să călătorească, și am plecat în Italia pentru vreo două luni, numai noi două, cheltuind puțin, și am fost foarte fericite; altă dată am petrecut un timp mai îndelungat la Londra, la niște prieteni care mă cunosc de când m-am născut și ne-am dus viața ca pe vremuri, când te gândeai de două ori înainte de a cumpăra un bilet de teatru și ne spuneam una alteia adresele croitoreselor mai ieftine. Aceste călătorii și altele de același fel au fost răstimpurile de viață cele mai plăcute de când mă căsătorisem și m-au ajutat să suport restul. Dar simțeam cât de mult m-ar fi urjt soțul meu dacă ar fi aflat cât mă bucuram de fiecare clipă. În care re trăiam viața mea. de altă dată.

În sfârșit, într-o zi, în ciuda faptului că mă străduiam să mă ascund de el, a ghicit totul. Și de îndată ce purtarea cuiva îi atrăgea atenția, el știa să găsească și resorturile ei cele mai tainice. Bănuise aproape totdeauna că nu corespundeam ideii ce și-o făcuse despre mine că voi fi o femeie marcantă în societate, ceea ce socotea, cred, că e mai degrabă o nefericire pentru mine decât o lipsă. Dar când a început să-și dea seama de realitate, deși negam cu ipocrizie că nu-mi îndeplinesc rolul cu convingere, el a ghicit totul. Și-a dat seama cât de mult mă dezgusta luxul, cât de plictisită eram fie el, de strălucirea saloanelor și de grămezile de bani, datorită oamenilor care duceau o asemenea viață, al căror caracter fusese modelat de lux și lăcomia de înavuțire. Cred că... criza s-a petrecut anul trecut. Nu știu cum și când. Poate mulțumită insinuării vreunei femei, fiindcă ele mă cunoșteau desigur mai bine. Nu mi-a spus nimic; cred că la început s-a străduit să nu-și schimbe atitudinea față de mine; dar asemenea neînțelegeri au consecințe nefaste și le-am simțit amândoi... Mi-am dat seama că înțelesese. În scurtă vreme am ajuns în situația de a nu mai avea unul față de altul decât o atitudine de politețe și respect formal. Înainte de a

descoperi adevărul, fusesem amândoi pe un picior de... cum să spun?... de prietenie liber-consimțită, ca să zic așa. Vorbeam degajat de multe lucruri asupra cărora puteam fi de acord sau nu, fără ca din cauza aceasta raporturile noastre să se înrăutățească... mă înțelegeți? Dar apoi totul s-a sfârșit. Am simțit că singura temelie posibilă pe care se clădise prietenia noastră se surpase... și pe urmă a dispărut chiar și simțământul de prietenie. Așa stăteau lucrurile cu câteva luni înainte de moartea sa – încheie doamna Manderson foarte simplu.

Apoi se cuibări într-un colț al sofalei de lână fereastră, ca și cum ar fi vrut să se odihnească după un efort. Câteva clipe au tăcut amândoi. Trent se străduia să clasifice cu repeziciune câteva impresii nelămurite. Mărturisirea deschisă a doamnei Manderson îl surprinsese foarte mult. Îl uimise sinceritatea, curajul cu care își povestise viața. În această ființă strălucită, copleșită de dorința de a vorbi și vorbind cu toată pasiunea, el văzuse adevăratul temperament al acestei femei, după cum văzuse mai înainte, din întâmplare, aceeași femeie într-o stare de visare și nestăpânită emoție. În cele două ipostaze de mai sus, ea se asemena foarte puțin cu ființa palidă, maiestuoasă și conștient rezervată care se arăta a fi de obicei. La această uimire a lui Trent se adăuga, am putea spune, zguduitoarea frumusețe brună a doamnei Manderson, care, datorită emoției, i se părea că atinge o strălucire aproape Supraomenească. O mulțime de idei confuze i se îmbulziră în minte, în ciuda preocupărilor anchetei, dintre ele alegându-se câteva... Ea era unică nu numai prin frumusețe, ci și fiindcă această frumusețe se îmbina cu o natură viguroasă. Toate celelalte englezoaice foarte frumoase erau apatice și toate femeile vioaie păreau a fi ars partea cea mai de preț a frumuseții lor; iată de ce nicio femeie frumoasă nu izbutise până atunci să-l farmece atât de mult ca aceasta. Când fusese vorba numai de spirit la o femeie, el preferase flacăra mai vie celei mai șterse, fără să dea prea mare atenție lămpii în care ardea.

„Toate acestea sunt foarte îndoielnice” – îi spunea rațiunea, și instinctul îi răspundea: Da, totul e îndoielnic, „afară de faptul că sunt fermecat”. Și un instinct și mai adânc îl sfătuia: „Ferește-te de farmecul ei!”

Trent se sili să se gândească din nou la povestirea doamnei Manderson și-și dădu seama că o convingere căreia nu i se putea

împotrivi prindea rădăcini tot mai adânci în mintea lui. Da, totul era foarte frumos, dar nu se potrivea.

— Mi se pare că v-am făcut să spuneți mai mult decât aveți dumneavoastră de gând să spuneți sau doream eu să aflu – zise el încet. Dar mai este o întrebare brută, care constituie miezul întregii mele anchete – urmă dânsul ca un om care se pregătește să se arunce într-o apă rece. Doamnă Manderson, puteți să mă asigurați că schimbarea în felul de a se purta a soțului dumneavoastră nu era în legătură cu John Marlowe?

Atunci se petrecu un fapt de care Trent tocmai se temuse.

— Oh! strigă ea înspăimântată, cu chipul tulburat și cu brațele întinse larg-leschise, parcă implorând milă; apoi își acoperi cu mâinile fața roșie ca focul, prăbușindu-se între perne; Trent nu mai vedea decât şuvițele grele de păr negru și trupul zguduit de convulsii și gemete ce-i sfășiau inima, și un picior mic, întors fără grație, într-o stare totală de desperare. Ea se prăbușise plângând deznădăjduită, ca un turn înalt care se surpă deodată.

Detectivul se ridică, foarte palid, dar calm. Puse cu foarte mare grijă plicul din mână în mijlocul măsuței de lemn lustruit; apoi se îndreptă spre ușă, ieși, închizând-o fără zgomot, și după câteva clipe se îndepărtă iute de White Gables prin ploaia care se cernea fără întrerupere. Alerga în neștire, orb, cu sufletul zguduit de uriașul efort ca să-și înăbușe dorința aproape irezistibilă – când o văzuse atât de copleșită de rușine – de a se târî la picioarele ei, să-i ceară iertare, să-i spună ceva – nu știa ce, dar simțea că-i stă pe buze – să-și calce propria demnitate în picioare și să se lase învins de dorința nebunească ce-l cuprinsese de a-i îneca nefericirea în dezgust, rostind vorbe de dragoste unei femei al cărei soț nu era încă îngropat – unei femei care iubea pe un altul.

Vraja lacrimilor doamnei Manderson fusese atât de puternică, încât însuflețise într-o singură clipă ceea ce – după cum îi spunea inima – nu ar fi trebuit niciodată să se nască. Fiindcă Philip Trent era un om tânăr, mai tânăr decât anii lui. Datorită unui anumit fel de viață, el își păstrase firea înfocată, iar spiritul său vulcanic îl făcea să fie cu totul nepregătit pentru o întâlnire ca aceasta – care apare de obicei o singură dată în tinerețea noastră, a tuturor, cum i se întâmpla lui acum.

Își mărturisea acest fapt fără menajamente, numai în scopul de a-și pune la încercare virtutea și puterea voinței.

Capitolul XI

ARTICOLUL NEPUBLICAT AL LUI TRENT Scumpul meu Molloy.

Îți scriu în eventualitatea că nu te voi găsi la birou. Am aflat cine l-a ucis pe Manderson, ceea ce-ți voi dovedi în această scrisoare. Eu mi-am făcut datoria; acum rămâne să hotărăști ce ai tu de făcuții acuz, fără echivoc, de a avea legătură cu crima, pe un om încă nebănuit până astăzi – de fapt îl acuz spunând că el este asasinul – dar nu cred că vei putea publica scrisoarea înainte de arestarea lui, și sunt convins că ai săvârșit o ilegalitate chiar și după aceea, înainte de a fi judecat și găsit vinovat. Atunci o vei putea publica, dar poate că, până atunci, vei găsi un mijloc de a folosi altfel faptele, descrise de mine. Asta te privește. Însă, între timp, te rog să intri în legătură cu Scotland Yard-ul și să le arăți ce ți-am scris. Nu vreau să mai am nimic de-a face cu cazul Manderson și ar fi fost mai bine să nu mă fi amestecat de fel.

Philip Trent

Iată concluziile mele:

Maristone, 16 iunie încep acest al treilea și probabil ultim articol pentru ziarul Record despre moartea lui Manderson, cu sentimente contradictorii. Simt o adâncă ușurare, fiindcă în cele două scrisori anterioare am fost silit, în interesul justiției, de a trece sub tăcere constatările mele, care – dacă ar fi fost publicate atunci – ar fi atras atenția unei anumite persoane care poate că ar fi reușit să se salveze; fiindcă este vorba de un ora cu un curaj și o energie ieșite din comun. Voi dezvălui faptele, dar mărturisesc că-mi sunt foarte neplăcute, atât povestea trădării cât și viclenia de care voi fi nevoit să vorbesc. Ele îți lasă un gust amar, un sentiment de revoltă față de mobilul crimei, pe care eu cred că l-am dezlegat.

Trebuie să amintesc faptul că în cea dintâi scrisoare a mea descriam situația așa cum am găsit-o când am ajuns la fața locului în primele ore ale zilei de marți. Am arătat în ce împrejurări s-a descoperit cadavrul și în ce stare se afla; am descris amănunțit taina care înconjură crima și am pomenit de câteva ipoteze ale poliției locale în legătură cu ea; am relatat atmosfera din casa decedatului și am expus destul de amănunțit faptele și gesturile acestuia în seara de

dinaintea crimei. Am semnalat de asemenea un amănunt care poate părea a nu avea nicio legătură cu sinistra întâmplare, și anume că o cantitate de whisky, mult mai mare decât îi era în obicei lui Manderson să bea seara înainte de culcare, dispăruse din carafa lui personală din clipa când fusese văzut pentru ultima oară în viață. În ziua următoare, ziua anchetei, am telegrafiat ziarului Record un simplu rezumat al dezbaterilor din fața juriului prezidat de procurorul regal, făcut de reporterii ziarului la cererea mea după procesele-verbale încheiate în sala de ședințe. Această zi nu s-a terminat încă și vă scriu rândurile de față. Am ajuns la capătul unei anchete care m-a pus pe urmele omului care va trebui să se dezvinovățească de acuzația de a-l fi ucis pe Manderson.

În afară de principalul mister din acest caz, că Manderson se trezise cu mult înainte de ora sa obișnuită pentru a se duce să întâlnească moartea, mai erau încă două puncte ciudate despre care presupun că au atras atenția miilor de cititori ai reportajelor din ziare: două puncte ce mie mi s-au părut limpezi la început. Primul era că, deși cadavrul fusese găsit la un mai puțin departe de treizeci de metri de casă, toți locatarii au declarat că nu au auzit niciun strigăt sau zgomot în decursul nopții. Lui Manderson nu i s-a pus niciun căluș în gură, deci ar fi putut să strige; echimozele de la încheieturile mâinilor dovedesc că s-a luptat cu atacatorul său; apoi s-a tras cel puțin un foc de revolver (spun cel – puțin unul, deoarece e un fapt recunoscut că la crimele cu arme de foc, mai ales precedate de o luptă, criminalul greșește de obicei cel puțin o dată ținta). Acest fapt mi s-a părut cu atât mai ciudat, când am aflat că valetul Martin, un om cu auzul foarte ascuțit, suferea de insomnie, și că dormitorul său, cu fereastra deschisă, dădea chiar spre șopronul în apropierea căruia s-a găsit cadavrul.

Al doilea fapt ce mi s-a părut foarte bizar e că Manderson își uitase dantura pe măsuta de noapte. Ceea ce ar însemna că s-a trezit, s-a îmbrăcat complet, înnodându-și chiar cravata și luând ceasul cu lanț, și a ieșit fără să-și pună proteza dentară pe care o purta în gură zilnic de mulți ani și-i înlocuia toți dinții vizibili ce-i lipseau de la maxilarul superior. Nu se poate presupune că a fost foarte grăbit; și chiar dacă ar fi fost, nu încape îndoială că și-ar fi uitat altceva, dar nu dantura! Toți cei ce poartă dinți falși vor fi de acord cu mine că a-ți

pune dantura imediat când te trezești din somn se transformă în obișnuință, devenind a doua natură. Totul depinde de dantură: posibilitatea de a vorbi, de a mânca, fără a mai vorbi de aspect.

Totuși, în primul moment mi s-a părut că niciunul din aceste amănunte ciudate nu putea dezvălui mare lucru. Ele mi-au trezit numai bănuiala că ceva pândește din umbră, ceva care nu face decât să mărească misterul în jurul unui fapt și așa misterios: cum, de ce și de cine a fost împușcat Manderson?

După această mică introducere ajung la descoperirea care m-a îndreptat în primele ore ale cercetărilor mele spre pista ascunsă cu atâta ingeniozitate.

Am descris mai înainte camera de dormit a lui Manderson, simplitatea extremă a mobilierului în contrast atât de ciudat cu mulțimea de costume de haine și pantofi, modul deosebit în care comunica cu dormitorul doamnei Manderson. Pe cel mai de sus din cele două rafturi lungi pe care se aflau pantofii am găsit – acolo unde mi s-a spus că o voi. găsi – perechea de pantofi de lac pe care Manderson îi purtase în seara de dinaintea morții sale. Am cercetat șirul de pantofi aliniați pe raftul acela, fără să bănuiesc că aş putea descoperi o pistă, ci mai curând din cauză că, din întâmplare, mă pricep la calitatea pantofilor și toți cei pe care-i aveam în fața ochilor erau minunat lucrați. Dar atenția mi-a fost atrasă imediat de o particularitate mărunță a acestei perechi de pantofi de lac. Erau foarte ușori, adevărați pantofi de seară, cu talpa foarte subțire, cu bombeul neîntărit și foarte bine lucrați, ca de altfel și ceilalți. Erau vechi și foarte uzați, dar, fiind foarte bine întreținuți, ca de altfel toți pantofii, puși pe șanuri, păreau destul de aspectuoși. Mi-a rămas privirea pe o mică ruptură a pielii, acolo unde cele două părți cu găurile pentru șireturi se îmbină cu căputa. Aici era punctul de apăsare când un pantof strâmt e forțat de piciorul pe care-l bagi în el, și această parte e întărită de obicei prin cusături rezistente la locul îmbinării. La cei doi pantofi pe care i-am examinat, această cusătură se ruptese, și căptușeala de piele cedase. Ruptura abia se vedea – nu avea nici măcar o optime de țol – și cum cele două margini se uniseră când nu mai fuseseră supuse vreunui efort, nimeni, în afară de un cunoscător în materie de pantofi, nu ar fi observat-o. Pe lângă aceasta, un fapt și mai greu de observat, ba chiar

invizibil pentru oricine care nu le-ar fi cercetat îndeaproape, era că acele cusături ce uneau talpa cu fețele erau puțin forțate... La vârful și în partea laterală a fiecărui pantof, cusătura fusese înf" " de puternic, încât nu – se amănunțită.

Toate acestea dovedeau în mod limpede un singur lucru: că pantofii fuseseră purtați de cineva cu un picior mai mare.

Dar din aspectul pantofilor lui Manderson reieșea dintr-o privire, fără pic de îndoială, că acesta era totdeauna bine încălțat și îngrijit, poate chiar mândrindu-se cu piciorul său mic și subțire. După verificare, mi-am dat seama că nicio altă pereche de pantofi, din toată încălțăminteaa lui" Manderson, nu avea urme asemănătoare cu cele de mai sus; prin urmare, pantofii aceia fuseseră forțați de piciorul unui om care se chinuise să-și bage picioarele în pantofii strâmți pentru el. Reieșea, deci, că în afară de Manderson îi mai purtase cineva, și asta de curând, fiindcă marginile rupturilor amintite mai sus erau absolut proaspete.

Însă putea să nu descoperi asta la o cercetare mai

Posibilitatea ca o persoană străină să fi purtat pantofii după asasinarea lui Manderson nu putea fi acceptată; cadavrul său nu fusese descoperit decât cu douăzeci și șase de ore înainte de clipa când am examinat pantofii; apoi, de ce să-i fi purtat cineva? Pe de altă parte, ipoteza că cineva ar fi împrumutat și stricat încălțăminteaa pe când Manderson era încă în viață trebuia îndepărtată și ea; având atâția pantofi la dispoziție, nu i-ar fi ales tocmai pe aceștia. De altfel, în casă nu se aflau decât trei bărbați: valetul Martin și cei doi secretari. Dar mărturisesc că nu am dat acestor ipoteze atenția cuvenită, fiindcă gândurile mi se îmbulzeau în minte, și totdeauna am constatat că în asemenea cazuri e bine să le lași să se clarifice. Chiar din clipa când m-am dat jos din tren la Maristone în zorii dimineții zilei de marți, fusesem cu totul absorbit de amănuntele cazului Manderson; nici o singură secundă nu mă gândisem la altceva. Și, deodată, vine momentul când demonul se trezește și începe să urle.

Dar să mă exprim într-un chip mai puțin fantastic. La urma urmei, este un detaliu psihologic binecunoscut de toți cei cu îndeletniciri sau înclinări ce-i pun în contact cu cazuri greu de rezolvat, indiferent de ce natură. Când într-un sistem de circumstanțe derutante

norocul sau propriul tău efort te fac să descoperi un fapt ce reprezintă cheia acestui sistem, ideile se grupează spontan într-un fel cu totul nou în jurul acestui fapt, apărând dintr-odată aproape definitiv ordonate, înainte de a sesiza semnificația totală a faptului respectiv.

În cazul de față, de îndată ce am gândit: „Un străin a purtat pantofii lui Manderson”, prin minte mi-au fulgerat o mulțime de idei, toate înrudite între ele și întemeindu-se pe această noțiune nouă. Manderson nu băuse niciodată atâta whisky într-o singură seară. De asemenea, nu se știa să se mai fi îmbrăcat până atunci cu atâta neglijență cum fusese găsit cadavrul, cu manșetele trase în sus, în mâneci, și cu pantofii cu șireturile prost legate; părea de asemenea foarte ciudat să nu-și fi făcut toaleta când se trezise și să se fi îmbrăcat cu lenjeria de corp, cu cămașa și gulerul purtate în seara precedentă. Apoi părea și mai ciudat că-și pusese ceasul cu lanț într-alt buzunar al vestei decât cel căptușit în acest scop cu piele de căprioară. (Am semnalat toate aceste puncte în m-ima relatare, însă nu le-am dat nici eu nici alții vreo însemnătate când am examinat cadavrul).

Pe de altă parte, ținând seama de relațiile conjugale pline de răceală dintre el și doamna Manderson, mi s-a părut foarte straniu faptul că milionarul comunicase atâtea amănunte soției sale despre faptele și gesturile sale, mai ales în timp ce se pregătea de culcare, știut fiind că în ultima vreme abia îi adresa cuvântul și asta foarte rar. Apoi, era cu totul extraordinar ca Manderson să-și fi părăsit camera de dormit fără să-și pună dantura.

Toate aceste gânduri mi se îmbulzeau în minte, chemate clin toate cutele memoriei și adunate din ceea ce mi se întipărise în creier cu prilejul cercetărilor și al observațiilor făcute în cursul dimineții. Ele mi-au fulgerat prin minte în mai puțin timp decât îți trebuie să le citești așternute pe hârtie, în vreme ce examinam pantofii pe o parte și pe alta, confirmându-mi-se ipoteza punctului principal.

Totuși, când am cântărit bine ideea neîndoielnică, răsărită deodată în chip surprinzător în mintea mea, că nu Manderson a fost cel ce se afla în casă în noaptea aceea, ea mi s-a părut la început cu totul absurdă. Se știa precis că Manderson luase cina acasă și plecase apoi împreună cu Marlowe, cu automobilul, fiindcă fuseseră văzuți bine de mai multe persoane. Dar cine s-a întors la ora zece seara? Ideea mea

mi se părea destul de lipsită de sens, dar n-o puteam înlătura. Am avut impresia că încep să întrezăresc o lumină slabă, asemănătoare cu zorile dimineții și că soarele trebuie să răsară. Am început să examinez punct cu punct tot ceea ce îi stârnise curiozitatea, pentru a încerca să stabilesc de ce o persoană care se dăduse drept Manderson făcuse ceea ce milionarul însuși nu ar fi făcut.

N-am avut nevoie de o meditație îndelungată ca să ghicesc motivul care hotărâse persoana aceea să-și forțeze picioarele în pantofii lui Manderson. Poliția interpretează cu multă pricepere urmele de pași. Omul nu numai că avusese interesul, să nu lase urmele propriilor săi pași, ci voise cu tot dinadinsul să lase urme care să fie neapărat ale lui Manderson; dacă ghiceam bine întregul său plan, asta însemna că urmărise să-i facă pe alții să creadă că milionarul se găsea în casă în noaptea aceea. Mai mult, el nu se mulțumise numai cu faptul de a lăsa anumite urme. Se gândise să lase și pantofii – deoarece fata din casă îi găsisese a doua zi dimineața în fața ușii – de parcă i-ar fi pus Manderson, potrivit obiceiului său de totdeauna. Aceasta îi luase, îi lustruise, apoi îi pusese în raft mai târziu, în cursul dimineții, după ce cadavrul fusese descoperit.

Când, în această nouă lumină, am început să mă gândesc la faptul că dantura fusese uitată în dormitor, mi-a răsărit în minte imediat o explicație a ceea ce păruse a fi cel mai absurd punct al crimei. O proteză dentară nu e inseparabilă de proprietarul ei. Dacă ipoteza mea era adevărată, necunoscutul adusese din nou în casă dantura lui Manderson și o pusese în dormitor din același motiv pentru care lăsase și pantofii la ușă: el voia să nu existe niciun fel de îndoială asupra faptului că milionarul se întorsese acasă și se culcase. Ceea ce m-a făcut să trag concluzia că Manderson era mort înainte ca falsul Manderson să se fi întors la White Gables. Și alte puncte au confirmat această ipoteză.

De pildă, hainele asupra cărora mi-am concentrat atenția cu prilejul noilor” mele cercetări. Dacă nu mă înșelam, neciâmoscutul încălțat cu pantofii lui Manderson adusese cu siguranță cu el pantalonii, vesta și jacheta de vânătoare a acestuia. Toate aceste haine se aflau în fața mea, în dormitor; în plus, Martin văzuse jacheta – asupra căreia nu te puteai înșela – îmbrăcată de cel ce stătea la telefon,

în bibliotecă. De unde apărea lămurit – dacă nu mă înșela judecata – că jacheta aceea jucase un rol esențial în planul necunoscutului. El știa că dacă ar vedea-o Martin, și-ar închipui imediat că e Manderson.

Aici, reflecțiile mele au fost întrerupte de un gând care-mi scăpase până atunci. Presupunerea că Manderson se întorsese în noaptea aceea după plimbarea cu mașina era atât de puternică, încât nici eu și nimeni altul nu. Se gândise la următorul punct esențial: nici Martin, nici soția milionarului nu văzuseră fața omului luat drept Manderson.

Doamna Manderson – potrivit depoziției sale de la anchetă, despre care am avut un raport amănunțit mulțumită stenogramelor reporterilor de la ziarul Record – nu-i văzuse fața. Ceea ce i-ar fi fost aproape imposibil, după cum o voi dovedi acum. Ea îi spusese doar câteva vorbe, pe jumătate adormită, rezumând o conversație pe care o avusese cu soțul ei viu cu o oră mai înainte. Apoi mi-am dat seama că Martin nu putuse vedea decât spatele necunoscutului care stătea aplecat deasupra telefonului, imitând fără-ndoială o poziție caracteristică a milionarului. Și necunoscutul avea pe cap pălăria de fetru, cu boruri largi, a lui Manderson! Prea multe caracteristici concentrate laolaltă. De fapt, necunoscutul, știind că era de aceeași talie cu financiarul, nu avea nevoie de o altă deghizare în afară de jachetă, de pălărie și de darul său de a imita.

Când am ajuns la punctul acesta al reflecțiilor mele, m-am oprit câțva timp ca să admir ingeniozitatea și sângele rece ale acelui necunoscut. Apoi mi-am dat seama că această înlocuire a putut fi ușoară și sigură numai cu condiția ca darul de a imita să fie destul de dezvoltat, iar nervii să nu se lase mai prejos. Aceste două elemente asigurate, el s-ar fi putut demasca numai dacă ar fi survenit un accident.

Să ne întoarcem acum la felul cum am dezlegat această taină, pe când stăteam în dormitorul celui asasinat, cu pantofii revelatori dinainte. Oricine a urmărit descrierea mea poate acum să înțeleagă de ce necunoscutul a preferat să se furișeze înăuntru pe ușa cu geamuri, în loc de a intra pe ușa din față. Dacă ar fi intrat pe ușa din față, fără îndoială că ar fi fost simțit de Martin, cu auzul său fin, care se afla în oficiu, în partea opusă a holului, și poate că ar fi dat chiar nas în nas cu

el.

Apoi mai era problema whisky-ului. Nu i-am atribuit o mare importanță, fiindcă el se consumă de obicei într-un chip cu totul misterios într-o casă cu opt-nouă locatari; totuși, părea foarte ciudat că dispăruse în felul acesta tocmai duminică seara. Martin, văzând cantitatea băută, fusese absolut uluit. În clipa aceea mi s-a părut cu totul acceptabil faptul că un om zdravăn, cum pare să fi fost necunoscutul nostru – amestecat într-o afacere sângeroasă, după ce dezbrăcase un cadavru și trebuind să joace mai departe un rol desperat – se îndreptase spre carafa de whisky ca spre un prieten. Cu siguranță că băuse din ea înainte de a-l suna pe Martin; și probabil că după ce-i reușise cu ușurință și acest șiretlic, mai trăsesese o dușcă.

Dar a știut să se oprească la timp. Mai trebuia să izbutească și în partea cea mai primejdioasă a acțiunii sale: aceea de a se închide în camera lui Manderson – fapt evident de o importanță vitală pentru el – de a stabili câteva probe de neînlăturat că milionarul se aflase într-adevăr în cameră; și asta, cu riscul – foarte mic, dar fără-ndoială destul de tulburător, ca femeia care dormea de cealaltă parte a ușii întredeschise să se trezească și să-l descopere. E adevărat că dacă avea grijă să rămână în afara razei vizuale foarte limitate a femeii adâncite în somn în patul ei, ea nu ar fi putut să-l vadă decât dacă se trezea, se scula și venea lângă ușă. M-am convins că o persoană întinsă în patul doamnei Manderson, care ar sta cu capul sprijinit pe perete, dincolo de ușă, nu ar putea să vadă nimic din camera cealaltă, în afară de unul din garderoburile din odaia milionarului. Mai mult, deoarece este de crezut că necunoscutul cunoaște perfect obiceiurile casei, el a presupus, fără-ndoială, că doamna Manderson dormea. O altă cauză despre care mi-am dat seama că l-a favorizat a fost aceea a înstrăinării dintre soți – disimulată de aceștia, printre altele, și prin păstrarea obiceiului lor de a dormi în dormitoare alăturate; însă răceala dintre ei era cunoscută de toți cei care-i frecventau. Bizuindu-se pe această răceală, spera ca, dacă doamna Manderson l-ar auzi, să nu dea o atenție deosebită presupusei prezențe a soțului ei în camera cealaltă.

Astfel, continuând cu presupunerile mele, l-am urmărit pe necunoscut până în dormitorul lui Manderson, unde l-am văzut luând toate măsurile de prevedere. Și, în timp ce jucam rolul lui, am trecut și

eu printr-o ușoară spaimă, gândindu-mă la șocul oribil ce trebuie să-l fi suferit când a auzit – de ceea ce se temea cel mai mult – vocea somnoroasă a doamnei Manderson vorbindu-i din camera cealaltă.

Cu prilejul anchetei, soția decedatului nu și-a putut aduce aminte exact de tot ceea ce a vorbit cu el. Ea și-a amintit că l-a întrebat de presupusul ei soț dacă plimbarea cu mașina fusese fructuoasă. Ce-a făcut necunoscutul în clipa aceea? Aici cred că ajungem la un fapt cât se poate de semnificativ. Nu numai că a rămas pironit locului în fața toaletei – așa cum mi-l închipui, ascultându-și bătăile inimii, gata să-i spargă pieptul – nu numai că i-a răspuns tinerei femei imitând vocea lui Manderson, dar, în mod voit, i-a dat o explicație amănunțită. I-a spus, datorită unei inspirații de moment, că-l trimisese pe Marlowe cu mașina la Southampton, că-l însărcinase să-i aducă informații importante de la o persoană care pleca a doua zi dimineța cu un pachet spre Paris. De ce aceste detalii din partea unui bărbat care se purtase până atunci atât de rezervat cu soția lui și mai ales despre o chestiune care o interesa atât de puțin? De ce atâtea amănunte despre Marlowe?

Ajungând la punctul acesta al povestirii mele, voi expune acum câteva ipoteze pentru celelalte probleme: poate că între ora zece, când a plecat cu mașina, și un moment în jurul orei unsprezece, financiarul a fost împușcat – probabil la o distanță considerabilă de casă, așa că detunătura nu a fost auzită; corpul a fost adus, lăsat lângă șopronul din grădină și dezbrăcat de haine; către ora unsprezece, un om care nu era Manderson, purtând pantofii acestuia, pălăria și jacheta lui, a intrat în bibliotecă prin ușa cu geamuri dinspre grădină; ținea. În mână pantalonii negri, vesta, haina de mașină, dantura, luată din gura lui Manderson, și arma cu care milionarul fusese ucis; a ascuns toate acestea, a sunat după valet și s-a așezat lângă telefon, având grijă să stea cu pălăria pe cap și cu spatele spre ușă; a rămas lângă telefon tot timpul cât Martin s-a aflat în cameră; apoi a urcat la etaj, a intrat liniștit în odaia lui Marlowe și a pus revolverul cu care comisese crima – revolverul lui Marlowe – în caseta de pe șemineu, de unde fusese luat; s-a dus apoi în camera lui Manderson, a pus pantofii acestuia în fața ușii, a aruncat hainele milionarului pe un scaun, a băgat dantura în bolul de lângă pat și a ales un costum de haine, o pereche de pantofi și

o cravată din acelea ce se găseau în dormitor.

Aici voi întrerupe o clipă istorisirea mea despre acțiunile necunoscutului, pentru a formula o întrebare pentru care terenul a fost pregătit îndeajuns:

Cine era falsul Manderson?

Reexaminând tot ceea ce știam sau ceea ce se putea deduce aproape sigur despre această persoană, am ajuns să stabilesc următoarele cinci ipoteze:

1. Avusese legături intime cu decedatul, fiindcă n-a făcut nicio greșală jucându-și rolul său față de Martin și vorbind cu doamna Manderson.

2. Se asemena la fizic cu Manderson, mai ales în ceea ce privește talia și lățimea umerilor, care determină îndeosebi forma unei siluete când e văzută din spate, șezând, cu capul întors și complet îmbrăcat, Dar picioarele lui erau mai mari, deși nu cu mult mai mari decât ale milionarului.

3. Avea un talent deosebit de imitator și actor, bucurându-se probabil de o anumită experiență în acest domeniu.

4. Cunoștea în amănunt toate obiceiurile din casa Manderson.

5. Avea cel mai mare interes să facă să se creadă că Manderson era în viață și se afla în casă până după miezul nopții din ziua de duminică.

Iată ceea ce am stabilit ca sigur sau aproape sigur. Nu putem merge mai departe; și era totuși destul de mult.

Acum voi relata, într-o ordine corespunzând cu numerele paragrafelor de mai sus, câteva fapte semnificative pe care am izbutit să le capăt despre John Marlowe, fie de la el personal, fie din alte surse:

1. Era secretarul particular al lui Manderson cu care fusese în relații de mare intimitate aproape patru ani.

3. Amândoi aveau aproape aceeași talie de aproximativ șase picioare; amândoi erau robuști și cu umeri lați. Marlowe, cu douăzeci de ani mai tânăr, avea trupul mai zvelt, dar și Manderson se bucura de o sănătate și o condiție fizică remarcabile. Pantofii lui Marlowe (dintre care am examinat câteva perechi) erau cam cu un număr mai lungi și mai lați decât ai milionarului.

3. În după-amiaza primei zile a anchetei mele, după ce

ajunsesem la rezultatele de mai sus, am trimis o telegramă cu următorul text unui prieten, fost membru al unui colegiu din Oxford, despre care știam că-l interesează mult activitatea teatrală:

„Rog telegrafiază reputația actor amator a lui John Marlowe la Oxford cursul ultimului deceniu. Urgent și confidențial”.

Prietenul mi-a răspuns cu următoarea telegramă, care mi-a sosit a doua zi dimineața (în ziua anchetei): „Marlowe fost membru clubul dramatic Universitatea Oxford timp de trei ani și președinte în 19... stop interpretat roluri shakespeariene și excelat în roluri de caracter și imitații stop a avut mare succes farse și fost protagonist parodii istorice”.

Mă hotărâsem să trimit această telegramă, la care am primit răspunsul folositor de mai sus, datorită faptului că văzusem pe șemineul din dormitorul lui Marlowe o fotografie, cu un citat din „Nevestele Vesele din Windsor”, în care el, împreună cu alți doi, erau îmbrăcați în costumele celor trei ciraci ai lui Falstaff; pe fotografie se afla adresa firmei unui fotograf din Oxford, pe care mi-am notat-o.

4. Datorită raporturilor sale cu Manderson, Marlowe trăise în cadrul familiei acestuia. Nimeni altul, n afara personalului de serviciu, nu avusese atâtea privilejii ca el să cunoască în amănunt viața intimă a milionarului.

5. Am verificat și e mai presus de orice îndoială că Marlowe a sosit la un hotel din Southampton în ziua de luni dimineața, la ora 6.30 și a început să-și îndeplinească misiunea, care, potrivit afirmațiilor făcute soției financiarului de către falsul Manderson, îi fusese încredințată de patronul său. După aceea, s-a întors cu mașina la Maristone, unde a aflat cu uimire și groază vestea asasinării milionarului.

* * *

Acestea sunt, după părerea mea, faptele convingătoare cu privire la Marlowe. Acum să examinăm punctul 5 (așa cum a fost expus mai sus) în legătură cu concluzia numărul 5 despre falsul Manderson în primul rând trebuie să atrag atenția asupra unui element important. Singura persoană care a declarat că l-ar fi auzit pe Manderson vorbind de Southampton înainte de a pleca cu mașina a fost Marlowe.

Potrivit celor spuse de el – lucruri confirmate într-o anumită

măsură de ceea ce a auzit din întâmplare valetul Martin – călătoria la Southampton ar fi fost hotărâtă în cursul unei convorbiri confidențiale între Marlowe și Manderson, înainte de plecarea lor cu mașina; dar Marlowe nu a putut să-mi explice, când l-am interograt, de ce Manderson și-a ascuns intențiile, mascându-le cu pretextul că se duce să se plimbe cu secretarul său sub clar de lună.

Totuși, acest fapt n-a atras atenția nimănui. Marlowe avea un alibi de netăgăduit datorită prezenței sale la Southampton la ora 6.30; nimeni nu s-a gândit să-l bănuiască de asasinat, care trebuie să se fi comis după 12.30 noaptea – oră la care valetul Martin s-a dus să se culce. Dar să fi fost Manderson care – întors de la plimbarea cu mașina – ținuse să vorbească de Southampton în mod deschis cu două persoane? El a mers atât de depo. ne încât a chemat la telefon un hotel din Southampton și a pus persoanei de la celălalt capăt al firului întrebări ce confirmau istoria misiunii încredințate lui Marlowe. Aceasta a fost tema convorbirii telefonice a lui Manderson când Martin a intrat în bibliotecă.

Acum să examiniăm alibiul. Dacă milionarul se aflase într-adevăr în casă în noaptea aceea și nu o părăsise decât după ora 12.30 noaptea, putea fi bănuir Marlowe că avea vreo legătură cu crima? Trebuie să ținem seama de distanța dintre Maristone și Southampton. Dacă Marlowe a plecat din Maristone cu mașina la ora la care se presupune că a făcut-o – între 10 și 10.30 seara – cu un mesaj din partea lui Manderson, ar fi putut să străbată această distanță cu ușurință în intervalul de timp de mai sus. Dar ar fi fost aproape imposibil pentru o mașină marca Northumberland, de categorie mijlocie, cu patru cilindri, având 15 cai putere, să ajungă la Southampton la 6.30 dimineața, în afară de cazul că a plecat din Maristone cel mai târziu la miezul nopții. Automobilistii care vor examina harta rutieră și vor face calculele necesare – cum le-am făcut eu în ziua aceea în biblioteca lui Manderson – vor fi de aceeași părere cu mine că, potrivit faptelor, așa cum apăreau ele, nu putea să cadă absolut nicio bănuială asupra lui Marlowe.

Totuși, chiar dacă faptele n-ar fi așa cum au apărut la început; clacă Manderson era mort la unsprezece noaptea și Marlowe i-a luat locul la White Gables; dacă Marlowe s-a retras în dormitorul lui

Manderson, cum poate fi explicată apariția sa în dimineața următoare la Southampton? El ar fi trebuit să iasă din casă fără să fie auzit sau văzut și să plece cu mașina la miezul nopții.

Dar Martin, cu urechea lui fină, a stat la oficiul lui până la ora 12.30 cu ușa deschisă, pândind soneria telefonului. De fapt, el a stat de veghe la picioarele scării – singura scară care făcea legătura cu etajul superior.

Această dificultate ne duce la ultima și cea mai importantă fază a anchetei mele. Având aceste fapte deslușit conturate în memorie, am petrecut dimineața din ziua anchetei vorbind cu felurite persoane și verificând toate verigile lanțului teoriei mele. N-am găsit decât un singur punct slab: așteptarea lui Martin, care a durat până la ora 12.30. Dar, întrucât valetul primise instrucțiuni în sensul acesta, am înțeles că asta făcea parte fără îndoială din planul general menit să confirme alibiul lui Marlowe. Îmi dădeam seama că trebuie să existe o explicație. Dacă n-o puteam găsi, teoria mea nu avea nicio valoare. Trebuia să demonstrez că la ora când Martin s-a dus să se culce, omul care se închisese în dormitorul lui Manderson era deja – după toate posibilitățile – la o distanță de mulți kilometri, pe drumul spre Southampton.

De altfel, eu îmi formulasem o ipoteză destul de valabilă – pe care fără-ndoială că și cititorul acestor rânduri și-o va formula – dacă am izbutit să expun limpede felul în care falsul Manderson a trebuit să-și organizeze fuga înainte de miezul nopții. Dar nu doream să se știe ceea ce-mi pusesem în gând să fac. Dacă-aș fi fost descoperit din întâmplare, pe când îmi făceam cercetările, nu aș mai fi putut ascunde direcția spre care se îndreptau. Am luat deci hotărârea să nu verific totul decât a doua zi, în timp ce se va desfășura ancheta în fața juriului. Știam că dezbaterile se vor ține la hotel și mă bizuiam pe faptul că principalii locatari de la White Gables. vor fi absenți și voi putea lucra în voie. Și așa s-a și întâmplat. În timp ce la hotel se deschideau dezbaterile, eu mi-am început activitatea la White Gables.

Luasem cu mine un aparat de fotografiat. Am efectuat cercetările asupra unor anumite indicii, pe baza principiilor binecunoscute și aplicate în mod obișnuit de poliție și chiar de mine însumi. Fără a descrie în mod amănunțit cercetările mele, pot să afirm

de la început că am descoperit și am fotografiat două amprente digitale proaspete, foarte mari și vizibile, pe suprafața lustruită a sertarului de sus de la comoda din camera milionarului; am mai descoperit cinci alte amprente (printre multe altele mai mici și mai puțin recente lăsate de alte degete) pe sticla ușii cu geamuri de camera doamnei Manderson – o ușă care stătea întotdeauna deschisă noaptea, cu o perdea în fața ei; și alte trei amprente pe bolul de sticlă în care s-a găsit proteza dentară a lui Manderson.

Am luat acest bol de la White Gables în apartamentul meu de la hotel, împreună cu alte câteva articole alese din dormitorul lui Marlowe, pe care presupuneam că se află cele mai clare din nenumăratele amprente ce se găsesc totdeauna pe articolele de toaletă folosite zilnic.

Aveam mai dinainte, pe niște foi tăiate din agenda mea de buzunar, câteva amprente digitale excelente ale lui Marlowe, pe care le-a lăsat în fața mea, fără să-și dea seama. Îi arătasem foile, întrebându-l dacă le recunoaște, și cele câteva secunde cât le ținuse în mână au fost îndestulătoare ca să lase urmele pe care după aceea le-am accentuat.

Către ora șase seara, două ceasuri după ce juriul pronunțase verdictul său împotriva unui asasin sau a unor asasini necunoscuți, eu îmi terminasem munca și eram în măsură să afirm că două din cele cinci mari amprente găsite pe ferestre și alte trei de pe bolul de sticlă fuseseră lăsate de degetele de la mâna stângă lui Marlowe, și că restul de trei de pe fereastră și celelalte două de pe sertar fuseseră făcute de mâna lui dreaptă.

La ora opt executasem la sediul lui H.T. Cooper, fotograf autorizat din Bihopsbridge, cu ajutorul său, o duzină de măriri fotografice ale amprentelor digitale lăsate de Marlowe, ce dovedeau în chip neîndoios asemănarea perfectă dintre acelea lăsate de el fără să-și dea seama în prezența mea, cu cele de pe obiectele din dormitorul său și cu cele adunate de mine după cum am arătat. În felul acesta, reiese limpede că Marlowe fusese de curând în dormitorul lui Manderson, unde în mod normal nu avea ce căuta, și în camera doamnei Manderson, unde prezența lui era și mai anormală. Nădăjduiesc că unele din aceste amprente vor putea fi reproduse când se va publica

acest reportaj.

La ora nouă m-am înapoiat în camera mea de la hotel și am început să scriu acest manuscris. Teoria mea e acum expusă în întregime.

Ea se conturează prin formularea următoarelor ipoteze: în noaptea crimei „persoana care a luat locul financiarului, aflându-se în dormitorul acestuia, i-a spus doamnei Manderson – așa cum a declarat Martin – că Marlowe era în momentul acela pe drumul spre Southampton; după ce a făcut tot ceea ce trebuia în camera aceea, el a stins lumina și s-a întins în pat, îmbrăcat, așteptând acolo până ce s-a asigurat că doamna Manderson. adormise; apoi s-a ridicat și a străbătut pe furiș dormitorul doamnei Manderson, sub bHkaț cu un pachet de haine și cu pantofii destinați cadavrului; s-a furișat după perdea, a deschis mai larg, cu mâinile, cele două părți ale ușii cu geamuri, a sărit peste balustrada de fier a balconului și s-a lăsat în jos până la o distanță de câteva picioare deasupra peluzei de gazon moale.

Toate acestea, începând din clipa intrării în dormitorul lui Manderson, se puteau petrece într-o jumătate de oră – ceasul fiind, potrivit declarației lui Martin, unsprezece și jumătate.

Cititorii și autoritățile competente își pot închipui foarte ușor ce s-a petrecut după aceea. Cadavrul a fost găsit în dimineața următoare îmbrăcat, însă iară prea mare grijă. Marlowe a apărut cu mașina la Southampton la șase și jumătate dimineața.

*

* * *

Am terminat acest manuscris în apartamentul meu de la hotelul din Maristone. E ora patru dimineața. Plec la Londra cu trenul care pornește din Bishopsbridge la amiază și, de îndată ce voi sosi, vă voi înmâna aceste pagini. Vă rog să comunicați faptele esențiale cuprinse în ele Serviciului de cercetări criminale.

PHILIP TRENT

Capitolul XII ZILE NEFASTE

Trent depusese la redacția ziarului Record un raport scurt despre ancheta sa în cazul Manderson, care se încheia foarte banal, apoi plecase imediat la Mlinchen, de unde îi scrisese lui sir James Molloy următoarele:

„Vă înapoiez cecul primit drept remunerație a anchetei făcute de mine în cazul Manderson. Raportul pe care vi l-am înaintat nu merită nici a zecea parte din valoarea cecului; nu l-aș fi refuzat dacă nu mi-ar fi intrat în cap – nu știu de ce – să nu primesc niciun ban pentru această anchetă. Aș dori – dacă nu aveți nimic împotriva – să mă plătiți după tariful obișnuit și să vărsați banii în folosul unei opere ele binefacere care nu urmărește terorizarea celor ajutați – de știți cumva vreuna de acest fel. Am venit la München ca să văd niște vechi prieteni și. să pun ordine în gândurile mele – și descopăr că mă obsedează gândul de a găsi o ocupație care să mă preocupe intens câțva timp. Constat că nu mai pot picta; n-aș fi în stare să pictez nici măcar un grad. Vreți să mă angajați în calitate de corespondent special al ziarului și să mă trimiteți undeva? Dacă puteți depista o aventură serioasă, vă asigur că vă voi trimite reportaje captivante! După aceea mă voi liniști și mă voi întoarce la vechea mea activitate”.

Sir James îi trimise telegrafic instrucțiuni să se deplaseze fără întârziere în Curlanda și Livonia, unde „armele de foc” intraseră puternic în acțiune, și revolta bântuia la orașe și sate. Era vorba de o misiune pare cerea deplasări neîntrerupte și, timp de două luni, Trent își urmări norocul, care nu se arăta cu el mai nerecunoscător decât de obicei. El a fost singurul ziarist străin care a văzut cum generalul Dragilow a fost asasinat pe o stradă din Volmar, de o fată de optsprezece ani. El a fost martor la incendii, linșaje, execuții prin împușcare, spânzurări; pe zi ce trecea era tot mai dezgustat de urmările nefaste ale unei guvernări tiranice. În multe nopți a fost în primejdie să-și piardă viața; a rămas adesea cu totul flămând. Dar nu s-a scurs dimineață sau seară fără să o vadă în închipuire pe femeia pe care o iubea fără speranță.

Descoperi că era dominat de o mândrie nefericită față de perseverența acestei dulci obsesii. Iubirea lui îl interesa ca un fenomen. Îl uimea, îi umplea sufletul de lumină. Nu mai trecuse niciodată printr-o asemenea încercare; ea îi confirma foarte multe lucruri, care, până atunci – în ciuda experienței sale în cunoașterea oamenilor – i se păruseră îndoielnice.

Nu se poate spune că la treizeci și doi de ani nu cunoscuse lumea emoțiilor. Tot ceea ce aflase în acest domeniu apăruse fără ca el

să urmărească ori să caute, și nu mai rămăsese decât cu niște amintiri neplăcute; privind relațiile dintre sexe ca ceva obișnuit, misterul lor impenetrabil îl tulbura încă. El mergea prin viață cu un respect ciudat pentru anumite slăbiciuni ale femeii și pur și simplu înspăimântat de duritățile ei; avea convingerea plină de făgăduială că o latură a firii lui nu se manifestase încă, și glasul care o va sili să se manifeste va fi auzit în momentul potrivit – dacă-i va ieși vreodată în cale, căci el nu va căuta un asemenea glas. Dar nu se gândise niciodată la posibilitatea – dacă acesta va apărea într-adevăr într-o zi – ca realitatea să îmbrace o formă tragică. Cele două lucruri care-l uimiseră cu desăvârșire în ceea ce privește simțămintele lui pentru Mabel Manderson. era mai întâi spontaneitatea lor lipsită de orice calcul, și apoi zădărnicia lor plină de o fantastică deznădejde. Înainte de a fi el în cauză, fusese înclinat să ia în răs tenacitatea pasiunilor neîmpărtășite ca pe o iluzie generoasă a tinereții.

Acum își dădea seama cât de mult se înșelase și trăia plin de tristețe, conștient c-se înșelase.

În fața ochilor îi apărea femeia aceea așa cum o văzuse prima dată, schițând gestul surprins de el pe când trecea fără să fie observat pe marginea falezei. Gestul ei larg, de bucurie plină de pasiune pentru libertatea abia căpătată, îl făcuse să înțeleagă mai mult decât orice cuvinte în ce măsură văduvia o elibera de chinuri, confirmând, cu o forță îngrozitoare, bănuiala pe care o avusese și mai înainte, că moartea lui Manderson însemna pentru ea dreptul de a fi fericită cu bărbatul iubit. Nu putea să-și dea seama de momentul precis când îi apăruse această bănuială pentru prima oară în minte. Probabil că germenul ei fusese aruncat – după cum credea – cu prilejul primei sale întâlniri cu Marlowe. I se întipărise automat în minte grația și vigoarea evidente ale acestui tânăr, odată cu trăsăturile și manierele lui plăcute, în stare de a se duce orice femeie cu sentimentele încă nefixate. Apoi, probabil că pusese în legătură, inconștient, acest fapt cu ceea ce-i spusese Cupples despre viața conjugală a familiei Manderson. Fără-ndoială că gândul de mai sus îi apăruse în toată amploarea lui când, după ce descoperise identitatea asasinului, încercase să descopere și mobilul crimei. Mobilul, mobilul! Cu câtă ardoare căutase un alt mobil decât cel apărut cu atâta stăruință și anume că Marlowe,

obsedat de pasiune, ca și el, și cunoscând realitățile înnebunitoare ale vieții acestei soții nefericite – trecuse la acțiune – cea mai vinovată – ca și Bothwell¹¹¹, pentru a o salva. Dar

1 Nobil scoțian care a uneltit cu Maria Stuart, regina Scoției, uciderea soțului acesteia din urmă.

În pofida cercetărilor sale din momentul acela, și apoi a meditațiilor îndelungate asupra acestui punct, nu fusese în stare să descopere nimic care să-l fi împins pe Marlowe la o asemenea faptă – în afara acestei ispite, a cărei intensitate nu o cunoștea, dar dacă existase într-adevăr, exercitase o serioasă forță de presiune asupra curajului acestuia, înăbușindu-i orice scrupule. Dacă se putea încrede în puterea sa de apreciere, tânărul secretar nu era nici nebun, nici rău din fire. Dar asta nu ajungea ca să-l spele de orice vină. Fără îndoială, își spunea Trent, că nu arareori vezi un om săvârșind o crimă de dragul unei femei. Dacă în păturile sociale îndestulate, slăbiciunea caracterului modern și respectul inspirat de organizarea poliției fac crimele pasionale din ce în ce mai rare, ele nu sunt totuși imposibile. Pentru a concepe și a săvârși o asemenea faptă, era nevoie numai de un om dotat cu o îndrăzneală pe măsura inteligenței sale și al cărui suflet să fie narcotizat de vaporii unei intrigi sentimentale otrăvitoare.

Cu inima sfâșiată de nesfârșite chinuri, Trent se străduia să înlăture prin rațiune teama pe care o avea că Mabel Manderson știuse de planul asasinării soțului ei. Nu se îndoia câtuși de puțin că ea își dăduse seama de întregul adevăr – după comiterea crimei; neuitata prăbușire a ei în leșin, când Trent îi pusese pe neașteptate și fără s-o cruțe întrebarea despre Marlowe, spulberase și ultima lui speranță că aceștia doi nu se iubeau, și detectivului i se păruse chiar că ea se temea ca iubirea lor să nu fie descoperită. În orice caz, ea a aflat adevărul după ce a citit manuscrisul lăsat de Trent și este sigur că Marlowe nu fusese învinovățit în mod public. Deci, doamna Manderson distrusese manuscrisul, încrezătoare în cuvântul detectivului că va păstra taina care amenința viața iubitului ei.

Dar ceea ce-l obseda mai cu seamă pe Trent era gândul monstruos că se putea ca ea să fi cunoscut planul crimei și să fi păstrat o tăcere vinovată. Poate că ea bănuise ori ghicise ceva; dar se putea concepe oare faptul că această femeie cunoscuse întregul complot și

luase parte la el? Trent nu putea să uite că prima lui bănuială asupra mobilului eventual al lui Marlowe îi fusese stârnită de constatarea că tânărul fugise din casă prin camera doamnei Manderson. În clipa aceea, Trent nu o întâlnise încă și fusese destul de înclinat să accepte gândul vinovăției și complicității frumoasei soții. El și-o închipuise ca pe o isterică pasionată, în ura și iubirea ei nemiloasă ca o felină, poate chiar ca pe instigatoarea activă, ca pe autoarea morală a crimei.

Apoi o văzuse, îi vorbise și o ajutase în criza ei de slăbiciune; chiar în clipa aceea, a primei lor întâhairi, toate bănuielile lui i se păruseră josnice, îi văzuse gura și ochii și respirase aerul care o înconjură. Trent făcea parte din categoria celor ce se cred în stare de a adulmeca răutatea adevărată de la distanță. Când se aflase în fața ei, căpătase certitudinea bunătății inimii acestei femei, și faptul că o clipă o văzuse pe faleză lăsându-se în voia simțământului de ușurare că se sfârșise cu servitutea din trecut, cu anii ei de sentimente neîmpărtășite și de feminitate înăbușită – lucrul acesta nu era de loc nepotrivit cu această bunătate. El credea cu neclintire că în singurătatea ei sufletească se îndreptase spre Marlowe, dar nu putea să creadă că știa de planul criminal al acestuia.

Totuși, îndoielile îl frământau zi și noapte, și el își amintea că Marlowe își desfășurase toată activitatea în odaia lui Manderson, aproape în prezența lui Mabel, ușa dintre cele două dormitoare fiind deschisă, și că acesta fugise din casă pe ușa cu geamuri din camera ei. Oare Marlowe disprețuise orice prudență și-și luase asupra sa riscul de a-i destăinui ei totul? Sau – așa după cum Trent credea că e mai probabil – Marlowe continuase să joace rolul lui Manderson și se furișase afară în timp ce ea dormea? Trent nu credea că ea știa ceva despre deghizarea lui Marlowe în timpul depoziției sale în fața tribunalului; mărturia ei păruse sinceră. Sau – nu putea să înlăture această întrebare, deși o disprețuia – doamna Manderson rămăsese întinsă pe pat, așteptând ca pașii și răsuflarea din camera vecină să-i spună că totul fusese săvârșit? Printre toate infamiile posibile ale firii omenești era oare cu putință ca ipocrizia cruntă și cruzimea bestială să se ascundă sub o înfățișare atât de atrăgătoare și de gingașă?

Aceste gânduri nu-l părăseau niciodată pe Trent când rămânea singur.

*

* * *

Trent îl servi deci pe sir James, chinuindu-se zdravăn timp de șase luni pentru remunerația primită, apoi se întoarse la Paris, unde se apucă de lucru ou mai multă tragere de inimă. Își recăstigase vechile lui aptitudini psihice și intelectuale și începuse să se simtă mai liniștit trăind în mijlocul unui cerc foarte ciudat, alcătuit din prieteni francezi, englezi și americani, artiști, poeți, ziariști, polițiști, patroni de hotel, soldați, avocați, oameni de afaceri și alții. Vechiul său dar de a-și atrage simpatiile oamenilor din jurul său îl făcu să câștige – ca în zilele studenției sale – anumite privilegii, de care englezii au parte arareori. Se bucura de favoarea foarte rară de a fi primit în sânul unei familii specific franceze; ajunsese să primească confidențele serioase des jeunes¹ și constatase că aceștia erau tot atât de convinși că descoperiseră tainele artei și ale vieții ca și tinerii de pe vremea lui Trent, cu zece ani în urmă.

Familia franceză era la fel ca în trecut, fără să se fi schimbat nici măcar tapetele sau mobilele. Dar tinerii – Trent observă acest lucru cu părere de rău – se deosebeau cu totul de înaintașii lor. Erau mult mai superficiali și ușuratici și mult mai mțin înzestrați. Tainele pe care ei căutau să le smulgă universului nu păreau a fi tot atât de importante și interesante ca cele pe care le urmăriseră tinerii de altă dată.

Trent credea în această schimbare și o deplângea, până când într-o zi, la un restaurant, luă masa întâmplător lângă un bărbat bine hrănit, pe care, în ciuda ravagiilor provocate de o viață confortabilă, îl recunoscuse a fi unul din tinerii din vremea sa. Acesta se obișnuise a se privi pe sine și pe alți trei

1 Ale tinerilor (în limba franceză în text).

sau patru colegi ca fiind ermiții unui nou Parnas. El și cu școala lui flecăriseră pe terasele cafenelelor și-n alte părți mai mult decât o fac singuraticii, luându-și în același timp angajamentul, proclamat sus și tare, de a răsturna toate regulile. Decretaseră, mai ales, că poezia era liberă. Ermitul noului Parnas era acum funcționar la Ministerul de Interne, ba fusese și decorat; vorbind despre Franța, el își exprimă față de Trent părerea că aceasta avea nevoie mai mult decât oricând de o mână de fier. EL fu în măsură să-i citeze detectivului englez prețul

exact plătit pentru anumite trădări ale patriei, fapt despre care Trent nu auzise nimic până atunci.

Astfel, Trent fu silit să recunoască adevărul că el și prietenul său din administrația Ministerului de Interne erau cei ce se schimbaseră, nu tinerii, care rămăseseră aceiași. Totuși, nu era în stare să precizeze ce anume pierduse sau se svinsese în adâncul ființei sale, dacă se gândea la înflăcărarea sa de altă dată.

Într-o dimineață a lunii iunie, când cobora pe Rue des Martyrs, văzu îndreptându-se spre el o ființă cunoscută. Își întoarse privirea într-altă parte, fiindcă gândul de a se întâlni cu Burmer i se părea de neconceput. De câțva timp simțise că rana începea să i se vindece datorită farmecului muncii creatoare; se gândise din ce în ce mai puțin și cu mai puțină durere la femeia pe care o iubea. Nu voia să i se mai amintească de cele trei zile petrecute la Maristone. Dar strada era atât de strâmtă, încât tânărul american îl recunoscuse imediat și nu-l lăsă să-i scape.

Manifestațiile sincere de prietenie ale acestuia îl făcură pe Trent să se rușineze, fiindcă în realitate avea simțăminte de simpatie pentru Burmer. Luară prânzul împreună și se întreținură mai îndelung, americanul fiind cel ce vorbea. Trent îl asculta cu plăcere – ceea ce de fapt îl determinase să nu se despartă prea devreme de dânsul – și făcea și el, din când în când, câte o observație. În afară de faptul că-i era simpatic, îi plăcea să stea de vorbă cu americanul și din cauza nenumăratelor surprize verbale pe care le descoperea în limbajul lui.

Burmer locuia – după cum se părea – la Paris, în calitate de reprezentant al firmei Manderson și era foarte mulțumit de poziția și perspectivele sale de viitor. Vorbi despre chestiunea aceasta vreo douăzeci de minute. După ce epuiză subiectul, îi povesti lui Trent – care mărturisi că lipsise din Anglia aproape un an – că Marlowe, scurt timp după moartea lui Manderson, preluase conducerea afacerilor tatălui său, care prosperaseră din nou. Burmer și Marlowe rămăseseră în raporturi intime și chiar își făcuseră planul să petreacă vacanța de vară împreună. Burmer vorbea cu o admirație «generoasă despre talentul prietenului său pentru afaceri. „Jack Marlowe are o minte foarte ascuțită – zise el – și dacă ar avea, mai multă experiență, n-aș dori să-mi fie vreodată concurent. Ar putea să mă facă praf oricând”.

Pe măsură ce şuvoiul de vorbe al americanului se scurgea fără întrerupere, Trent îl asculta tot mai uluit. Îşi dădea seama din ce în ce mai clar că teoria lui în legătură cu ancheta era absolut eronată; Burmer nu făcu nicio aluzie la persoana care-l interesa pe Trent atât de mult; dar spuse că Marlowe se logodise cu o tânără irlandeză, al cărei farmec îl lăudă cu entuziasmul caracteristic rasei sale.

Ascultându-l, Trent îşi crispă sălbatic mâinile sub masă. Ce se întâmplase? Mii de gânduri goneau în mintea sa în chip haotic. În cele din urmă se hotărî să pună o întrebare directă.

Burmer nu era prea bine informat. Ştia că doamna Manderson părăsise Anglia de îndată ce toate problemele financiare provocate de moartea soţului ei fuseseră rezolvate şi trăise o vreme în Italia. De câţva timp se întorsese la Londra şi, hotărâtă să nu mai locuiască în casa de pe Mayfair, cumpăraseră o locuinţă mai modestă în apropiere de Hampstead; după câte înţelesese Burmer, ea mai cumpăraseră şi o proprietate la ţară; ducea o viaţă prea puţin mondenă şi ieşea arareori în lume.

— Şi când te gândeşti că o sumă imensă de dolari aşteaptă să fie cheltuiţi! urmă Burmer, cu o notă de regret. Doamna Manderson are atâţia bani că ar putea să-i arunce pe fereastră sau să hrănească păsările cu ei; totuşi n-a făcut nimic. Patronul i-a lăsat mai bine de jumătate din averea lui. Şi când te gândeşti ce loc ar fi putut să ocupe în lume dacă ar fi voit! Este de o rară frumuseţe şi e cea mai desăvârşită femeie pe care am întâlnit-o vreodată. Dar n-a fost niciodată în stare să înveţe să cheltuiască banii cum ar trebui.

Burmer se pomeni vorbind aproape numai el, căci Trent era absorbit cu totul de propriile-i gânduri. Curând, spuse că are o întâlnire de afaceri, şi cei doi îşi luară prieteneste rămas bun.

O jumătate de oră mai târziu, Trent se afla în atelierul său, unde, grăbit şi în mod mecanic, începu să-şi facă bagajele. Ardea de nerăbdare să ştie că se întâmplase – trebuia să afle cu orice preţ. Îşi dădea seama că nu se putea apropia de doamna Manderson, fiindcă nu voia să-i amintească de starea în care o văzuse cu prilejul ultimei lor întrevederi; poate că nu o va mai vedea niciodată. Totuşi, trebuia să afle!... Cupples era la Londra, ca şi Marlowe... Şi, în orice caz, se săturase de Paris.

Toate aceste gânduri i se îmbulzeau în minte, făcând să vibreze înăuntrul său o coardă nevăzută ce-i cutremura fără milă inima, și pe care el o blestema cu amărăciune, dându-și seama că nu putea să-i ignoreze existența. Ah, ce nebulie deșartă și demnă de compătimit!

În douăzeci și patru de ore, Trent smulse slabele rădăcini care-l legau de Paris. Puțin după aceea, el contempla, pe o mare ca de plumb, zidurile lucitoare ca de fortăreață ale falezei de la Dover.

*

* * *

Dar, deși își limită, instinctiv, scopul precis ce-l urmărea, scoțându-l din mulțimea de intenții care-l stăpâneau, descoperi că nu-l poate urmări de la bun început.

Luase hotărârea să-l vadă în primul rând pe Cupples, care putea, fără îndoială, să-i dea mai multe amănunte decât americanul. Dar Cupples călătorea ca de obicei și nu era așteptat să se întoarcă decât peste o lună; iar Trent nu avea nicio scuză întemeiată ca să-l fană să se întoarcă mai repede. Pe Marlowe nu voia să-l vadă decât după ce se va fi informat despre el și la alții în legătură cu situația lui. Se stăpâni să nu comită nebunia supremă de a o căuta pe doamna Manderson la locuința ei din Hampstead; nu putea să pătrundă acolo, și gândul că ea ar fi observat cum o pândeste făcea să-i năvălească sângele în obraz.

Se instalează într-un hotel, închirie un atelier și se strădui zadarnic să-și găsească uitarea în muncă, așteptând întoarcerea lui Cupples.

Dar după o săptămână îi veni o idee pe care o puse în aplicare numaidecât. La ultima lor întrevedere, doamna Manderson vorbise în câteva cuvinte despre dragostea ei pentru muzică. Așa că Trent se duse în seara aceea la Operă, și de atunci nu mai lipsi de la nicio reprezentație. Poate că în felul acesta putea s-o zărească și dacă, în ciuda prudenței sale, s-ar întâlni cu ea, amândoi s-ar putea preface că nu se văd. La urma urmei, Opera era deschisă pentru toată lumea.

Trent era, așadar, prezent acolo în fiecare seară; trecea prin mulțimea de oameni din foaier cât putea de repede și de fiecare dată pleca acasă convins că ea nu fusese la reprezentație. Mersul la Operă deveni pentru el un fel de obișnuință, care-i dădea o anumită satisfacție, pe lângă emoția vinovată a căutării. Fiindcă și lui îi plăcea muzica și atâta timp cât dura magia ei, nimic nu putea să-l liniștească

mai bine.

Într-o seară, tocmai când intra, grăbindu-se să se strecoare prin mulțimea elegantă, simți cum cineva îi atinge brațul. Se întoarse, cu siguranța de necrezut că era ea.

Și într-adevăr – ea era. Mult mai strălucitoare acum, eliberată de orice mâhnire și chin, zâmbind mai frumoasă decât oricând în fermecătoarea ei toaletă de seară, îl făcu pe Trent să nu poată scoate o vorbă. Și ea părea că respiră mai iute decât era necesar, și când îl salută, în ochii ei apăru o lucire plină de îndrăzneală.

Nu rosti decât câteva cuvinte:

— Nu vreau să pierd o notă din „Tristan și Isolda” și cred că și dumneata la fel. Vino să mă vezi în pauză.

Și-i spuse numărul lojii sale.

Capitolul XIII IZBUCNIRE

Următoarele două luni au însemnat pentru Trent o epocă din viața sa la care nu s-a mai putut gândi niciodată fără să se înfioare. O văzu pe doamnia Manderson de mai multe ori, și amabilitatea ei rece, îmbinată cu o atitudine calculată cu rafinament, oare se menținea la mijloc, între comportarea mai prietenoasă și primul stadiu al intimității îl zăpăcea de fiecare dată și-l aducea într-o stare de desperare. La Operă o găsisese însoțită, spre marea lui uimire, de o anumită doamnă Wallace, o matroană ușuratică pe care Mabel o cunoscuse din copilărie. El află că doamna Manderson, la întoarcerea ei din Italia, frecventase din când în când cercurile de prieteni de care Trent era legat prin cultura și înclinațiile sale. Din spusele ei reieșea că se stabilise în Anglia în apropierea acestora; câțiva dintre vecinii ei mai intimi erau prieteni de-ai lui Trent.

El își aminti nelămurit, dar cu neplăcere, că în seara aceea, la Operă, se aflate într-o poziție de inferioritate; nu se simțise în largul lui, cu chipul congestionat, vorbind cu o spontaneitate prostească de aventurile sale din provinciile baltice și dându-și seama din când în când că se adresa exclusiv doamnei Wallace. Doamna Manderson, când el venise în lojă, se refăcuse din ușoara emoție care o stăpânise în vestibulul Operei. Ea îi povesti lui Trent, cu o voce liniștită, despre călătoriile pe care le făcuse, de instalarea ei la Londra și de prietenii lor comuni.

În cursul celei de-a doua jumătăți a spectacolului, pe care Trent îl ascultase din loja ei, stând în spatele – celor două femei, nu mai putuse urmări nimic altceva în afara liniei obrazilor și a părului ei, a conturului umerilor și al brațelor, precum și a mâinii care se rezema pe marginea lojii. Părul negru al tinerei femei îi dădea impresia unei păduri imense, de nepătruns, plină de farmec, ce-l atrăgea într-o aventură nefericită. La sfârșitul reprezentației, Treră, palid și tăcut, și-a luat rămas bun într-un chip pur formal.

Data următoare o văzu undeva, la țară, la niște prieteni comuni, unde fuseseră invitați și unul și altul. Atunci, precum și cu alte prilejuri, el se dezmeticise cu totul. Trent imită atitudinea doamnei Manderson, prezentându-se astfel în mod decent, după părerea lui, dacă ținea seama de faptul că... trăia într-o atmosferă de neliniște, de uimire, de remușcări și de dorințe. Nu-i înțelegea atitudinea cu niciun chip. Fără-ndoială că ea citise manuscrisul său și-și dăduse seama de bănuiala cuprinsă în ultima lui întrebare pusă la White Gables. Atunci cum de putea fi în stare să se poarte cu el cu aceeași sinceritate și amabilitate pe care le arăta tuturor celorlalți oameni care n-o jigniseră în niciun fel?

Fiindcă Trent avea intuiția clară că, deși doamna Manderson părea că se poartă față de el la fel ca și cu ceilalți, nu încăpea nicio îndoială că înțelesese jignirea pe care i-o adusese. De mai multe ori, cu rarele prilejuri când putuseră vorbi între patru ochi, aceeași intuiție îi dezvăluisese că doamna Manderson era pe punctul de a atinge subiectul acesta delicat –, însă el schimbase de fiecare dată conversația, cu toată ingeniozitatea născută din teamă. Trent luă două hotărâri. Prima, să părăsească Londra de îndată ceva termina o comandă pe care trebuia s-o predea, și să n-o mai vadă pe doamna Manderson. Trăia într-o mare tensiune. Nu mai ardea de nerăbdare să afle adevărul; nu dorea altceva decât să capete confirmarea convingerii lui greșite, a faptului că nu înțelesese situația și lacrimile tinerei femei și că se dovedise în ceea ce scrisese un imbecil calomniator. Renunțase la orice speculații în legătură cu motivele care-l împinseseră pe Marlowe să-l ucidă pe Manderson.

Couples se întorsese la Londra, dar Trent nu-l întreabă nimic. El își dădea seama că bătrânul avusese foarte mare dreptate când

pronunțase cuvintele pe care detectivul și le amintea acum din cauza sublinierii lor: „Atâta timp cât s-a socotit legată de el... nimic pe lume n-ar fi putut s-o convingă să...”

El o întâlnește din nou pe tânăra femeie la o cină, în casa mare, asemănătoare cu un cavou, a unchiului ei din Bloomsbury și se întreține aproape toată seara cu un arheolog berlinez.

A doua hotărâre luată de Trent era de a nu mai rămâne niciodată singur cu doamna Manderson.

Dar când, după câteva zile, ea îi scrisese, invitându-l s-o viziteze în după-amiaza zilei următoare, el nu încercă nici măcar să se scuze. Nu era asta o provocare directă?

*

* * *

Cât se servi ceaiul și încă puțină vreme după aceea, doamna Manderson luă parte absolut nestânjenită la conversația înfiripată de Trent în legătură cu ultimele noutăți ale zilei, ceea ce-l determină pe detectiv să presupună că ea renunțase la proiectul pe care, fără-ndoială și-l făcuse, de a-i vorbi serios în ziua aceea. Acum, frumoasa femeie părea lipsită de griji și zămbitoare, amintindu-i lui Trent – și nu pentru întâia oară de la întâlnirea lor din prima seară de la Operă – ceea ce se scrisese cu mult timp înainte despre o prințesă de Brunswick: „Gura ei are zece mii de farmece, care încântă sufletul”. Doamna Manderson făcu ocolul minunatei camere unde-l primise pe Trent, arătându-i unul sau altul dintre nenumăratele bibelouri, comori răpite de la negustorii de mărunțișuri, râzând de cercetările, descoperirile și tocmelile provocate de aceste cumpărături. Iar când Trent o rugă să-l delecteze din nou cu una din buciile pe care le mai cântase la pian la unul din prietenii lor comuni, ea acceptă imediat.

Tânăra femeie cântă cu aceeași perfecțiune de interpretare și cu aceeași pasiune care-l emoționase pe Trent când o ascultase prima dată.

— Sunteți o adevărată muziciană – zise el liniștit, când se termină cântecul și ultima vibrație a melodiei se stinse cu totul. De altfel, o știam înainte de a vă auzi.

— Am cântat totdeauna foarte mult, după câte-mi amintesc.

Muzica a fost de când mă știu foarte reconfortantă pentru mine – spuse ea simplu, întorcându-se spre el, pe buze cu un început de zâmbet. Când ai ghicit pentru prima oară că-mi place muzica? Oh, da! M-ai întâlnit la Operă. Dar asta nu însemna prea mult, nu-i așa?

— Nu – răspunse el distrat, încă preocupat de melodia care tocmai se terminase. Cred că am ghicit asta în prima clipă când v-am văzut. Apoi, dându-și seama de înțelesul cuvintelor rostite, amuți deodată, încremenind. Pentru prima dată de când se revăzuseră, fusese amintit trecutul.

Urmă o tăcere scurtă. Doamna Manderson îl privi, dar își întoarse repede ochii într-altă parte. Obrajii ei începură să se îmbujoreze și-și țuguie buzele, parcă gata să fluiera. Apoi cu gestul de dispreț al umerilor pe care Trent și-l amintea atât de bine, ea se ridică de la pian și se așează pe un scaun în fața lui.

— Ultimele dumitale cuvinte – începu ea domol, uitându-se la vârful pantofului ei – îmi vor servi foarte bine ca pretext pentru ceea ce voiam să spun. Te-am invitat dinadins astăzi aici, domnule Trent, fiindcă nu mai puteam aștepta. Chiar din ziua când m-ai părăsit ia White Gables, nu fac decât să-mi repet că nu-mi pasă de ceea ce gândești despre rolul meu în întâmplarea aceea îngrozitoare; că dumneata nu ești absolut de loc omul să se ducă să-și împărtășească altora părerile lui despre mine. Am ajuns la această convingere după ce mi-ai arătat motivele care te-au determinat să distrugi manuscrisul. Mă întrebam ce mă privește pe mine asta. Dar mărturisesc că mi-am dat seama că mă privește în mod direct; sufăr îngrozitor că dumneata crezi ceva care nu e adevărat.

Își ridică ochii și înfruntă liniștită privirea lui Trent, care se uita la ea absolut fără nicio expresie.

— De când am început să vă cunosc, nu mai cred ceea ce ara crezut la un moment dat.

— Mulțumesc – zise doamna Manderson, cu obrajii deodată roșii ca focul. Apoi adăugă, jucându-se cu o mânășă: Dar aș vrea să aflu adevărul adevărat. Nu știam dacă ne vom mai întâlni vreodată – urmă ea aproape în șoaptă – dar simțeam că dacă asta se va întâmpla, va trebui să vorbesc deschis. Credeam că nu-mi va fi prea greu, fiindcă pari omul care pătrunde sensul lucrurilor; și pe lângă aceasta, o femeie

măritată nu se simte atât de stânjenită ca o tânără fată când trebuie să vorbească despre astfel de lucruri. Dar ne-am revăzut și am descoperit că, dimpotrivă, era foarte greu să ating acest subiect. Dumneata ai făcut să-mi fie atât de greu.

— Cum? întrebă Trent liniștit.

— Nu știu, sau mai bine zis, știu foarte bine. Vezi, tocmai din cauză că m-ai tratat exact ca și cum nu m-ai fi bănuț niciodată. Mi-am închipuit mereu că atunci când ne vom revedea, îmi vei arunca din nou privirea îngrozitoare pe care mi-ai aruncat-o când mi-ai pus ultima întrebare la White Gables. Îți amintești? Dar nu, dimpotrivă, te-ai purtat ca oricare dintre prietenii mei. Ai fost de-a dreptul – ea șovăi, întinzându-și brațele – amabil. Mă înțelegi, nu? După ce ne-am întâlnit și am vorbit pentru prima oară la Operă, pe drum spre casă mă întrebam dacă m-ai recunoscut într-adevăr. Adică, am orezut că m-ai recunoscut, după aspect, fără să-ți amintești cine sunt.

Trent nu putu să-și stăpânească un răs scurt, dar nu zise nimic. Ea îi zâmbi dojenitor.

— Ei bine, nu-mi aminteam dacă mi-ai pronunțat numele. Dar cu prilejul următor, când ne aflam la familia Ireton, l-ai pronunțat și am înțeles. M-am hotărât de câteva ori în cursul ultimelor zile să vorbesc, dar nu am îndrăznit. Aveam impresia că nu-mi vei îngădui, că de îndată ce voi atinge acest subiect, vei schimba conversația. Spune, te rog, n-am avut dreptate? Și cum Trent dădu din cap în sens afirmativ, ea adăugă: Dar de ce?

VTrent tăcu.

— Ei bine – începu ea din nou – voi spune eu mai întâi ce am de spus, apoi sper că-mi vei explica de ce mi-ai îngreuiat atât de mult această sarcină. Când mi-am dat seama că ți-ai pus în gând să nu vrei s-auzi nimic, hotărârea mea de a vorbi s-a întărit mai mult decât oricând; fără-ndoială, nu trebuie să înțelegi că mă hotărâsem să stărui să vorbesc dacă nu mi-ai fi îngăduit. Desigur că nu aș fi avut îndrăzneala să vorbesc dac-aș fi fost vinovată, după cum credeai. Astăzi ai intrat în salonul meu fără să bănuiești că voi avea curajul să aduc vorba despre acest subiect. Ei bine, acum ai înțeles.

Doamna Manderson renunțase la orice șovăială. Ea „se înflăcărase”, după cum avea obiceiul să spună vorbind de sine însăși și,

stăpânită de dorința vie de a spulbera orice neînțelegere din cauza căreia își pierduse liniștea de atâta vreme, se simțea stăpână pe situație.

— Am să-ți spun acum povestea greșelii pe care ai făcut-o – urmă ea, în timp ce Trent – cu mâinile crispate pe genunchi, o privea. În ochi cu o expresie greu de descifrat. Trebuie să mă crezi, domnule Trent, că este o mărturisire absolut sinceră, cu confuziile, disimulările și greșelile cu totul firești la care nimeni nu se gândește înainte de a le privi ca adevăruri. Te rog să înțelegi că nu te condamn câtuși de puțin și nu m-a supărat niciodată faptul că ai tras prea grăbit o anumită concluzie. Știai că există o neînțelegere între mine și soțul meu, mai știai și ce înseamnă deseori o asemenea situație. Ai aflat, înainte de a o spune eu, că el adoptase atitudinea omului lezat; și am făcut greșeala, ba chiar și prostia, pot. spune, de a încerca să-i explic că eroarea era a lui. Ți-am dat explicația pe care o acceptasem și pentru mine însămi înainte de a înțelege blestematul adevăr. Ți-am vorbit de dezamăgirea lui Manderson că nu eram o femeie mondenă. Ei bine, lucrul acesta e adevărat, era foarte contrariat. Dar am simțit că dumneata nu păreai convins de asta și bănuiai altceva. Ți-ai dat seama, cred, că am avut nevoie de câțva timp ca să înțeleg nedumerirea dumitale, fiindcă o asemenea presupunere mi se părea cu totul absurdă. Da, soțul meu era gelos pe John Marlowe. Ai ghicit. Și când am observat că ai ghicit asta, m-am purtat ca o proastă; vreau să înțelegi că a fost o lovitură foarte gravă pentru mine, deoarece sperasem că umilința și încordarea se terminaseră, și greșeala soțului meu dispăruse odată cu el. Pe scurt, domnule Trent, m-ai întrebat dacă secretarul soțului meu nu era amantul meu; da, trebuie să vorbesc deschis, fiindcă vreau să înțelegi de ce mi-am pierdut firea. și am izbucnit în plâns. Dumneata ai interpretat atitudinea mea ca o mărturisire; ai crezut că sunt în stare de așa ceva, ai bănuțit, poate, că am. luat parte și la crimă, că am consimțit... Asta m-a jignit nespun; dar poate că era foarte natural să crezi asta, nu știu ce să zic.

Trent, a cărui privire nu se abătuse o clipă ele la chipul doamnei Manderson, își lăsă capul în jos la auzul acestor cuvinte și nu-l ridică până ce tânăra femeie nu continuă:

— În realitate, numai șocul și mâhnirea, împreună cu amintirea

tuturor mizeriilor pe care le-am îndurat în cauza acestei bănuieli m-au făcut să izbucnesc în plâns. Dar când, recăpătându-mi stăpânirea de sine, puteam să lămuresc situația, dumneata erai plecat. Ea se ridică, se duse la un mic birou de lângă fereastră, deschise un sertar și scoase un plic lung și sigilat: Acesta e manuscrisul dumitale – zise ea. L-am citit și recitit de nenumărate ori și am fost uimită, ca toată lumea de altfel, de priceperea dumitale în întâmplări de acest fel – urmă ea, pe față cu un surâs fugar, puțin răutăcios. Când am citit manuscrisul, domnule Trent, mi s-a părut splendid. Aproape uitasem că era propria mea poveste, atât de mult m-a interesat. Și acum, ținându-l în mână, vreau să-ți exprim cele mai calde mulțumiri pentru atitudinea dumitale generoasă și cavalească de a renunța mai degrabă la un triumf decât de a pune în primejdie reputația unei femei. Dacă totul s-ar fi petrecut așa cum ai presupus dumneata, faptele ar fi fost dezvăluite de îndată ce poliția ar fi preluat cazul încredințat ei de dumneata. Crede-mă, mi-am dat foarte bine seama de mărinimia gestului făcut și ți-am rămas mereu recunoscătoare chiar și atunci când mă simțeam cu totul copleșită de bănuielile dumitale.

Exprimându-și aceste mulțumiri, vocea doamnei Manderson tremura puțin, și ochii îi străluceau. Trent nu observă această mică schimbare, fiindcă stătea mereu cu capul aplecat, părând a nu auzi nimic. Ea puse plicul în mâna pe care el o ținea cu palma deschisă pe genunchi, cu un gest ușor și atât de gingaș, că-l făcu pe Trent să ridice capul.

— Puteți... – începu el cu voce tărăgănată.

Cum stătea în picioare în fața lui, ea îi făcu un semn să tacă.

— Nu, domnule Trent, lasă-mă să termin, înainte de a spune dumneata ceva. Pentru mine e o enormă ușurare faptul că am rupt, în sfârșit, tăcerea și vreau să-mi termin povestea cât timp mă stăpânește încă mulțumirea de a fi avut curajul s-o încep.

Ea se înfundă din nou în sofaua de pe care se ridicase.

— Voi spune acum ceva ce nu știe nimeni. Presupun că oricine bănuia că exista o neînțelegere între mine și soțul meu, cu toate că am făcut tot ce mi-a stat în putință să ascund această situație de fapt. Dar nu cred că a existat cineva pe lume care să fi ghicit ideea care se înfipsea în mintea soțului meu. Știu că cei ce mă cunosc mă socot a nu

fi în stare de așa ceva. Și apoi, închipuirea lui era cu desăvârșire potrivnică faptelor reale. Voi arăta situația reală. Am întreținut relații amicale cu domnul Marlowe chiar din clipa când s-a angajat la noi. Cu toată inteligența sa, soțul meu pretindea că tânărul are mintea cea mai ageră pe care o întâlnise vreodată, clar eu îl priveam totuși ca pe un băiat. Știi că sunt cu câțiva ani mai în vârstă decât el și el avea o lipsă de ambiție atât de mare, încât mă făcea să simt și mai mult această diferență. Într-o zi, soțul meu m-a întrebat care e calitatea cea mai remarcabilă a lui Marlowe, și eu i-am răspuns spontan: „Bunele șale maniere”. Am fost foarte uimită când, la auzul acestor cuvinte, Manderson s-a întunecat la față și mi-a răspuns după o tăcere scurtă, fără să mă privească: „Da, așa e, Marlowe e un gentleman”.

Nu am mai vorbit un c-uvânt despre asta, până când, acum un an, Marlowe a făcut tocmai ceea ce eram absolut convinsă că va face: s-a îndrăgostit nebunește de o tânără fată americană. Dar, spre marea mea părere de rău, dintre toate fetele întâlnite de mine în mod obișnuit, el a ales-o pe aceea care merita cel mai puțin dragostea lui. Era fiica unor părinți foarte bogați și făcea tot ceea ce dorea; foarte frumoasă, foarte bine educată, foarte sportivă, ceea ce se cheamă o femeie-atlet, nu o interesa nimic altceva pe lume decât propria ei plăcere. Era una dintre cele mai reușite tinere gen „flirt” pe care am cunoscut-o vreodată și în același timp cea mai raf. nată. Toți știau asta, fapt despre care și Marlowe trebuie să-și fi dat seama; dar ea îl ducea de nas cum îi plăcea. Nu știu cum a izbutit s-o facă, dar îmi pot închipui. Fără-ndoială că-l plăcea, dar era tot atât de limpede că se juca ou dânsul. Situația asta era atât de ridicolă, încât pur și simplu m-am infuriat. Într-o zi i-am cerut lui Marlowe să mă plimbe cu barca pe lac, toate acestea petrecându-se la proprietatea noastră de lângă Lake George. Niciodată nu mai rămăsesem până atunci atât de multă vreme singuri. În barcă i-am vorbit. Cred că am fost foarte amabilă, și el m-a ascultat cu multă îngăduință, dar nu a crezut un cuvânt din ceea ce i-am spus. A avut îndrăzneala să susțină că n-am înțeles de loc firea lui Alice. Când am făcut o aluzie foarte discretă la viitorul lui, fiindcă știam că el nu poseda aproape nimic, mi-a răspuns că dacă Alice îl iubește, o să-și creeze repede o situație. I-am răspuns că speranța lui era fără îndoială îndreptățită, fiindcă el avea foarte bune relații, după cum. știi,

și era foarte simpatic. Dar curând după aceea a înțeles că eu aveam dreptate în părerea mea despre Alice.

Când ne-am întors din această plimbare, l-am găsit pe soțul meu așteptându-ne pe mal. Mi-amintesc că a început să glumească cu Marlowe; în rest, după aceea nu și-a schimbat niciodată atitudinea față de el, din care cauză am avut nevoie de multă vreme ca să-mi dau seama de ceea ce gândea despre mine și tânărul său secretar. Față de mine s-a arătat în seara aceea rezervat și tăcut, însă nu supărat. De fapt, din clipa în care această idee i s-a înfipt în minte, s-a purtat cu mine indiferent și rece. După cină, nu mi-a adresat cuvântul decât o singură dată.

Domnul Marlowe îi vorbise despre un cal pe care-l cumpărase pentru ferma din Kentueky, și soțul meu m-a privit, spunându-mi: „Marlowe poate fi un gentleman, dar rareori se lasă păcălit la un negoț de cai”. Cuvintele lui m-au surprins, dar în clipa aceea, și chiar data următoare, când Manderson m-a găsit din nou împreună cu Marlowe, nu mi-am dat seama de ceea ce-i umbla prin cap. Puțin timp după aceea, într-o dimineață, Marlowe a primit câteva rânduri drăgălașe din partea fetei americane care-i cerea s-o felicite pentru logodna ei cu altul. Ne înapoiasem la New York. La micul dejun, Marlowe era atât de întunecat la față, încât am crezut că e bolnav și de îndată ce am terminat masa, m-am dus după el în camera în care lucra, ca să-l întreb ce se întâmplase. El n-a spus un cuvânt, dar mi-a întins biletul primit de la tânăra fată și s-a întors cu fața spre fereastră. Eu m-am bucurat că totul se terminase, dar îmi părea și foarte rău de el. Nu-mi amintesc ce i-am spus, însă știu că am pus mâna pe brațul lui, cum stătea la fereastră, uitându-se fix în grădină, și în clipa aceea a apărut soțul meu în cadrul ușii, cu câteva hârtii în mână. Ne-a aruncat o privire, s-a întors și s-a dus în biroul său. Am crezut că poate auzise ce-i spusese lui Marlowe ca să-l consolez și socotise că e mai discret să se retragă astfel. Marlowe nu-l văzuse și nici nu-l auzise. Soțul meu a părăsit New York-ul chiar în dimineața aceea, plecând spre vestul Statelor Unite, în timp ce eu eram în oraș. Nici de data aceasta nu mi-am dat seama de ceea ce-l frământa, fiindcă avea obiceiul să plece adesea pe neașteptate, dacă anumite interese urgente o cereau.

Numai după o săptămână de la înapoierea sa am înțeles întreaga

situație. Manderson era livid la față și cu o expresie bizară și cum m-a văzut, m-a întrebat unde-i domnul Marlowe. Tonul cu care mi s-a adresat m-a făcut să înțeleg într-o clipă tot ceea ce gândea despre mine.

M-am sufocat, cuprinsă de o revoltă fără margini. Vreau să mă înțelegi, domnule Trent! Nu cred că aș fi fost atât de jignită dacă cineva m-ar fi bănuir că vreau să mă despart de soțul meu, părăsindu-l pentru oricare altul. Fără îndoială că aș fi putut face asta. Dar bănuiala aceea josnică, grosolană... cu un om în care avea încredere... și apoi gândul acelei prefăcătorii... Am văzut roșu în fața ochilor. Fiecare fibră a mândriei mele s-a încordat, făcându-mă să tremur de indignare, și chiar în clipa aceea m-am jurat să nu-i arăt niciodată lui Manderson, nici prin vorbă nici într-altfel, că știam că fusese în stare să mă bănuiască de o asemenea faptă. M-am hotărât să nu-mi schimb felul meu obișnuit de a mă purta, și nu mi-am schimbat hotărârea până la sfârșit. Deși știam că din clipa aceea între mine și soțul meu se ridicase pentru totdeauna un zid indestructibil, chiar dacă mi-ar fi cerut iertare și eu i-aș fi acordat-o, nu i-am arătat o singură dată de atunci că eram conștientă de schimbarea petrecută cu el.

Și așa a continuat viața noastră. N-aș mai putea trece din nou printr-o astfel de încercare. Dacă rămâneam singuri, și asta nu se întâmpla decât când nu aveam încotro, soțul meu era tăcut și-mi arăta o politețe rece. Niciodată nu mi-a făcut vreo aluzie în legătură cu ceea ce gândea, dar eu știam, și el, la rândul său, își dădea seama că eu știam. Fiecare dintre noi se încăpățâna în atitudinea lui. Cu Marlowe, Manderson era și mai prietenos decât înainte, Dumnezeu știe de ce. Mi-am închipuit că plănuiește vreo răzbunare, dar m-am înșelat. Marlowe e sigur că nu a știut niciodată de bănuiala soțului meu. Noi doi am rămas buni prieteni, deși n-am mai avut nicio discuție intimă de când cu deziluzia suferită de el. Dar mi-am stabilit norma de conduită să nu-l văd mai puțin decât înainte. Apoi am venit în Anglia să ne instalăm la White Gables, și după aceea... s-a petrecut groaznicul sfârșit al soțului meu. Doamna Manderson făcu un gest cu mâna dreaptă, arătând că terminase, și adăugă, în timp ce-l privea pe Trent cu o expresie ciudată: Restul îl cunoști mai bine decât oricare altul.

Privirea aceasta îl miră pe Trent, dar îi pieri imediat din minte.

Era copleșit de un simțământ de mulțumire. Chipul său recâștigase vioiciunea din trecut. Cu mult înainte ca doamna Manderson să-și fi terminat povestirea, fusese convins de adevărul ei, așa după cum chiar din primele zile când o cunoscuse la White Gables, se îndoise de ipoteza pe care imaginația sa o crease pe temelii ce i se păruseră foarte solide.

El spuse:

— Nu știu cum să încep ca să-mi exprim scuzele pe care vi le datorez. Nu găsesc cuvinte să vă spun cât sunt de rușinat și cât de umilit mă simt dându-mi seama de eroarea crudă, grosolană, pe care am comis-o cu bănuielile mele. Da! V-am bănuțit. Aproape că uitasem că am fost în stare de o asemenea prostie. Aproape... dar nu cu totul. Uneori, când eram singur, îmi aminteam de această nebunie și mă condamnam fără milă. Am încercat să revizuiesc desfășurarea faptelor, am încercat să mă scuz.

Ea îl întrerupse cu vioiciune:

— Vai, domnule Trent, ce copilărie! Fii rezonabil! Nu m-ai văzut decât de două ori în viața dumitale înainte de a veni la mine cu soluția misterului.

Din nou, chipul doamnei Manderson căpătă expresia bizară și fugitivă pe care Trent o mai observase.

— Dacă vorbești de nebunie – continuă ea – apoi e într-adevăr absurd din partea unui om ca dumneata să mă faci să cred că o femeie ca mine are cuvântul „inocență” gravat pe frunte cu litere mari, atât de mari, încât după ce m-ai văzut de două ori ai și respins toate acuzațiile grave ce mi s-au adus.

— Ce vreți să spuneți prin cuvintele „un om ca dumneata”? Întrebă Trent, cu asprime. Mă socotiți lipsit de orice intuiție normală? Nu susțin că impresionați lumea cu caracterul dumneavoastră simplu și transparent, ceea ce Calvin Burmer denumeste „un caz străveziu”. Nici nu spun că un străin nu ar putea să vă creadă capabilă de răutate, dacă ar avea probe îndestulătoare; dar sunt convins că omul care, după ce v-a văzut și a trăit în „atmosfera” dumneavoastră, v-a bănuțit de faptele oribile închipuite de mine, nu e decât un imbecil, acel gen de neisprăvit căruia îi e frică să se încreadă în propriile lui simțuri... Recunosc că am făcut tot ce mi-a stat în putință să vă împiedic de a

discuta acest subiect. A fost o lașitate de ordin moral din partea mea. Mi-am dat seama că doreați să alungați orice neînțelegere, și eram revoltat la gândul că am putea discuta despre calomnia mea îngrozitoare. Am încercat să vă dovedesc, prin acțiunile mele, că le socotesc ca inexistente. Nădăjduiam că mă veți scuza în tăcere. Nu pot să-mi iert această greșeală și nu mi-o voi ierta niciodată. Cu toate acestea, dacă ați ști... Amuți deodată, apoi urmă cu o voce din nou liniștită: Ei bine, primiți vorbele mele ca pe o scuză? Îmbrac haina cea mai zdrențăroasă și-mi pun pe cap cenușa cea mai zgrunțuroasă... Vă asigur că nu voiam în niciun caz să ajung aici – sfârși el, șovăitor.

Doamna Manderson râse, molipsindu-l și pe Trent, care cunoștea foarte bine izbucnirea spontană a acelor note de voieșie, expresie a unei bucurii desăvârșite. El se străduise adesea s-o amuze numai pentru plăcerea de a-i auzi râsul.

— Îmi place să te văd, domnule Trent, în starea aceasta suflatească – zise ea. Șocul pe care-l simți căzând la pământ după o călătorie prin aer e foarte distractiv. Iată că acum râdem amândoi cu adevărat. Ce veselă încheiere pentru explicațiile noastre! Și când mă gândesc că m-am temut atât de mult de clipa când trebuia să vorbesc deschis! După cum vezi.

* acum totul s-a sfârșit și nu vom mai vorbi niciodată despre asta.

— Sper că nu – zise Trent cu o sinceră ușurare. Și fiindcă v-ați hotărât să vă arătați atât de bună cu mine, mărturisesc că nu sunt atât de pretențios să insist să mă loviți cu fulgerele dumneavoastră. Și acum, doamnă Manderson, ar fi mai bine să plec. A schimba subiectul după convorbirea dintre noi, ar fi ca și cum ne-am juca, de-a v-ați ascunselea, după ce am suferit un cutremur. Și să ridică în picioare.

— Da, ai dreptate! zise ea. Totuși, nu! Așteaptă!

Mai e ceva, care face parte din același subiect și, fiindcă ne aflăm împreună, e mai bine să unim toate fragmentele. Te rog ia loc. Ea luă plicul c. u manuscrisul lui Trent de pe masa unde-l pusese. Vreau să vorbesc despre el – adăugă ea.

Trent se încruntă, aruncându-i o privire întrebătoare.

— Bine, și eu aș vrea același lucru – spuse el, domol – dacă nu vă supără. Țin* foarte mult să știu un singur lucru.

— Spune!

— Deoarece motivul meu de a distruge aceste informații era pur și simplu o închipuire, pentru ce nu l-ați folosit? Când am început a-mi da seama că am fost nedrept, mi-am explicat tăcerea dumneavoastră, spunându-mi că nu v-ați putut hotărî să puneți o frânghie de gâtul unui om, orice-ar fi făcut el. Înțeleg foarte bine simțământul acesta. Oare asta să fie cauza că nu ați făcut uz de manuscris? M-am mai gândit și la o altă posibilitate: mi-am spus că poate cunoașteți un fapt oarecare în stare să justifice sau să scuze fapta lui Marlowe. Și m-am mai gândit că, poate, în afară de sentimentele umanitare, ați simțit o adevărată repulsie de a fi amestecată în mod public într-un proces criminal. De multe ori a fost nevoie de constrângere pentru a sili martori importanți să-și facă depozitiile în astfel de cazuri. Ei – simt că ar fi o pângărire înfăptuită chiar în umbra spânzurătorii.

Doamna Manderson își mângâia buzele cu plicul, fără să-și ascundă cu totul un zâmbet.

— Presupun că nu te-ai mai gândit și la altă posibilitate, domnule Trent – zise ea.

— Nu – răspunse el, uimit.

— Mă refer la ipoteza că dumneata te-ai înșelat acuzându-l pe Marlowe, tot așa cum s-a întâmplat și cu mine. Nu, nu! Să nu-mi spui că lanțul probelor e complet. O știu prea bine. Dar ce fel de probe? Că Marlowe a jucat în noaptea aceea rolul soțului meu, că a ieșit afară, sărind pe fereastra camerei mele și că și-a fabricat un alibi? Am citit de mai multe ori manuscrisul dumitale și nu văd cum s-ar putea pune la îndoială toate aceste lucruri.

Trent o privea ținută pe tânăra femeie. Nu încerca să umple tăcerea scurtă care urmă. Doamna Manderson își netezi fusta cu aerul preocupat al unei persoane care-și concentrează gândurile. În cele din urmă, zise încet:

— Nu am folosit faptele pe care le-ai descoperit, fiindcă mi s-a părut aproape sigur că ar fi fatale pentru domnul Marlowe.

— Sunt de părerea dumneavoastră – observă Trent cu voce ștearsă.

— Și – continuă tânăra femeie, ridicând spre el o privire gânditoare – deoarece știam că e nevinovat, nu am voit să-l expun

acestui risc.

Din nou urmă o tăcere scurtă. Trent își frecă bărbia, dând impresia că se gândește la această afirmație; dar în sinea sa își repeta, fără prea mare convingere, că această atitudine era foarte dreaptă și potrivită, feminină, și-i plăcea ca Mabel să se arate feminină, îi era îngăduit – mai mult decât îngăduit – să creadă neclintit în caracterul ales al unui prieten, împotriva celor mai clare demonstrații ale inteligenței. Totuși, pe el îl supăra asta. Ar fi preferat ca această declarație a încrederii ei în Marlowe să fie mai puțin categorică. Era prea irațional să spună că „știe”. De fapt (asta admitea fără ocol), ei nu i se potrivea de loc felul acesta de a se exprima. Dacă a fi irațional când rațiunea te duce la o concluzie neplăcută constituia o trăsătură specific feminină, și dacă doamna Manderson poseda această trăsătură, ea știa s-o camufleze mai bine decât oricare altă femeie.

— Vreți să mă faceți să cred – zise el, în sfârșit – că Marlowe și-a construit un alibi prin mijloace pe care numai un om disperat le-ar fi încercat, ca să se disculpe de o crimă pe care nu a comis-o? V-a spus el că e nevinovat?

Tânăra femeie râse nerăbdătoare.

— Ah, va să zică dumneata crezi că m-a influențat! Nu, câtuși de puțin. Este numai simpla mea convingere că n-a comis această crimă. Ah, văd că afirmația mea pare absurdă! Oh, cât de lipsit de judecată ești, domnule Trent! Chiar acum mi-ai explicat, și foarte sincer, că faptul de a mă fi bănuat a fost o nebunie din partea dumitale, după ce m-ai văzut și, ca să folosesc propriile dumitale cuvinte, după ce ai trăit în „atmosfera” mea. Trent tresări. Ea continuă, privindu-l: Eu și atmosfera mea îți suntem recunoscătoare, dar trebuie să apărăm și drepturile altor atmosfere. Eu știu mai multe lucruri despre atmosfera lui Marlowe decât știi dumneata acum despre a mea. A trăit fără întrerupere în apropierea mea timp de mai mulți ani. Nu pretind că știu totul despre el, dar sunt convinsă că nu e în stare să coimită o crimă, să verse sângele altuia. Gândul că el a putut plănuî o crimă e de neconceput pentru mine, ca și acela că dumneata ai fi capabil să furi poșeta unei femei.

Sunt gata să cred că dumneata poți uide un om... dacă el merită moartea și ar avea o șansă egală să te ucidă. Și eu aș omorî în astfel de

împrejurări. Dar domnul Marlowe, ar fi incapabil să comită așa ceva, în ciuda oricărei provocări. Avea un caracter integru, și privea natura umană cu un fel de mărinimie, gata să găsească scuze pentru „absolut orice. Și nu era poză; așa era firea lui. Nu făcea niciodată paradă de asta, dar se purta întotdeauna astfel. Uneori, era chiar enervant... Mi-aduc aminte, de pildă, că, pe când ne aflam în America, S-a vorbit de câteva ori de linșaj în fața lui Marlowe. El tăcea, pe chip fără nicio expresie, făcându-te să crezi că nu aude; însă puteai să simți cum aversiunea se degaja din ființa lui în valuri. Violența fizică îl dezgusta la culme și o ura. Era un om foarte ciudat în anumite privințe, domnule Trent. Dădea impresia că este capabil de bucurii neașteptate; cunoști, desigur, simțământul acesta pe care ți-l provoacă anumiți oameni, nu-i așa? N-am fost în stare rătuși de puțin să ghicesc rolul pe care l-a jucat în evenimentele din noaptea aceea. Dar nici chiar cineva care l-ar cunoaște mai puțin nu ar putea să-l bănuiască o clipă că a răpit viața unui om.

Doamna Manderson făcu o mișcare hotărâtă cu capul și se lăsă pe spate, pe pernele sofalei, privindu-l liniștită pe Trent.

— Atunci – zise Trent, care o ascultase cu cea mai mare atenție – suntem siliți să luăm din nou în considerare alte două eventualități, pe care nu le-am crezut serioase până în această clipă. Acceptând afirmațiile dumneavoastră, înseamnă că Marlowe a putut să ucidă pentru a se apăra sau poate că a făcut-o prin accident.

Tânăra femeie încuviință din cap.

— M-am gândit, nici vorbă, la aceste două eventualități când am citit manuscrisul.

— Dar presupun că v-ați gândit ca și mine că, în cazul acestor două posibilități, lucrul cel mai natural și, neîndoios, cel mai sănătos pentru el ar fi fost să declare în mod public adevărul în loc să construiască un sistem întreg de minciuni, care, dacă era descoperit, îl învinovătea fără scăpare. În ochii legii.

— Da – murmură ea, cu voce obosită. M-am gândit uneori la toate astea până m-a apucat durerea de cap. Și mi-am închipuit că poate un altul săvârșise crima și Marlowe îl acoperă pe adevăratul vinovat ca să-l salveze. Dar asta nu pare probabil. M-am străduit să pătrund acest mister, dar după câțva timp am renunțat. Eram numai

absolut convinsă că Marlowe nu e un asasin și că dacă aș dezvălui descoperirile dumitale, judecătorul și jurații l-ar socoti fără doar și poate vinovat de crimă. Mi-am făgăduit mie însămi să vorbesc cu dumneata despre toate astea dacă ne vom mai întâlni vreodată, și iată că mi-am ținut făgăduiala.

Trent stătea cu bărbia sprijinită în mână și cu ochii pironiți asupra covorului. Excitația urmăririi adevărului se accentuă încet dar sigur în mintea lui. Descrierea caracterului lui Marlowe făcută de Mabel nu i se părea de necontestat, însă ea vorbise cu atâta convingere, încât el nu putea să înlăture cu totul felul ei de a vedea. Și simțea că teoria sa era adânc zdruncinată.

— Nu mai rămâne de făcut decât un singur lucru – zise Trent, în cele din urmă, ridicând capul. Trebuie să-l văd pe Marlowe. Nu pot lăsa ancheta nelămurită. Vreau să descopăr adevărul. Puteți să-mi spuneți care a fost atitudinea lui Marlowe după ce eu am. părăsit White Gables?

— Nu l-am mai văzut de atunci – răspunse doamna Manderson, simplu. După plecarea, dumitale am fost câțva timp bolnavă și nu am mai ieșit din camera mea. Când am părăsit patul, el era dus la Londra, ca să aranjeze afacerile cu avocații. Nu s-a întors pentru ceremonia înmormântării. Și imediat după aceea eu am plecat în străinătate. La câteva săptămâni mi-a trimis o scrisoare în care-mi spunea că se făcuse lichidarea afacerilor și dăduse avocaților tot ajutorul posibil. Îmi mulțumea în mod grațios pentru ceea ce el numea amabilitatea mea, și-și lua rămas bun. Nu a amintit nimic în scrisoare de planurile lui de viitor, și mi s-a părut foarte ciudat faptul că nu a pomenit un singur cuvânt de moartea soțului meu. Nu i-am răspuns. Mi-ar fi fost imposibil s-o fac știind ceea ce știam. Pe vremea aceea mă înfioram ori de câte ori mă gândeam la mascarada din noaptea aceea. N-am mai vrut nici să-l văd, nici să mai aud de el.

— Așadar, nu știți ce s-a mai întâmplat cu dânsul?

— Nu, dar fără îndoială că unchiul Burton, domnul Cupples, pe care dumneata-l cunoști, va fi în măsură să-ți dea informații în legătură cu el. Acum câțva timp mi-a spus că l-a întâlnit pe Marlowe la Londra și că a vorbit cu el. Eu am schimbat subiectul convorbirii. Mabel făcu o pauză, apoi adăugă cu un surâs malițios: Mă întreb ce-ai presupus că

s-a întâmplat cu domnul Marlowe după ce dumneata te-ai retras de pe scena dramei pe care ai construit-o, spre marea dumitale mulțumire.

Trent se înroși.

— Vreți neapărat să aflați? Întrebă el.

— Da, te rog să-mi spui – replică ea cu calm.

— Îmi cereți să mă umilesc din nou, doamnă Manderson. Prea bine. Vă voi spune ceea ce am crezut că este foarte probabil să aflu când mă voi întoarce la Londra din călătoriile mele: am crezut că v-ați căsătorit cu Marlowe și că ați plecat împreună cu el să trăiți în străinătate.

Ea îl ascultă fără o tresărire.

— Fără îndoială că nu am fi putut trăi prea confortabil în Anglia cu resursele sale și ale mele – zise ea gânditoare. El nu avea practic aproape nimic în momentul acela.

Trent o privi eu gura căscată, după cum i-a spus ea mai târziu. Și Mabel Manderson râse puțin încurcată.

— Vai, domnule Trent! Am spus oare vreo vorbă nelalocul ei? Dumneata trebuie să știi, desigur... Credeam că știe toată lumea... că doar am explicat de atâtea ori: dacă mă mărit, pierd tot ce mi-a lăsat soțul meu.

Cuvintele ei făcură asupra lui Trent un efect ciudat. Pentru o clipă chipul său se împurpură din cauza emoției și uimirii. Apoi, pe măsură ce sângele i se retrăgea din obraz, el se îndreptă, într-o atitudine plină de încordare. Doamna Manderson își spuse în sine sa, văzând mâinile lui albindu-se, crispate pe brațele scaunului, că semăna cu un om care se pregătește să îndure o durere ascuțită sub bisturiul chirurgului.

Trent nu putu decât să îngaime cu vocea lui obișnuită:

— Nu știam asta.

— Și, totuși, așa e – zise ea calm, jucându-se cu un inel de pe deget. În fond, domnule Trent, nu e un lucru atât de extraordinar. În ceea ce mă privește, mă socot fericită. Asta m-a apărat, cel puțin de când s-a răspândit această veste, de multe atenții de genul celor pe care o femeie în situația mea trebuie în general să le suporte.

— Desigur – murmură Trent, cu gravitate... Și atențiile de altă natură?

Ea îi aruncă o privire întrebătoare.

— Ah! zise ea râzând. Atențiile de altă natură mă tulbură și mai puțin. N-am întâlnit încă un om atât de nesăbuit să vrea să ia da soție o văduvă cu înclinații egoiste, cu gusturi și obiceiuri luxoase, care, în afară de puținii bani moșteniți de la tatăl ei, nu mai are nimic.

Ea clătină din cap, și gestul ei avu ceva care-l făcu pe Trent să piardă și ultimele rămășițe de stăpânire de sine.

— Ah, nu ați întâlnit niciodată un astfel de om! exclamă el, ridicându-se brusc și îndreptându-se spre ea. Ei bine, vă voi dovedi că pasiunea omenească nu este totdeauna înăbușită de lăcomia de bani. Îmi voi termina misiunea și vă voi spune ceea ce, fără îndoială, oameni mai aleși decât mine au vrut să vă spună, dar nu au avut îndrăzneala nebună s-o facă. S-au temut să nu fie ridicoli.

Eu nu mă tem; m-ați obișnuit cu acest sentiment în după-amiaza asta.

În timp ce vorbea, Trent începu să râdă zgomotos, desfăcându-și brațele.

— Priviți-mă! Contemplați cel mai frumos spectacol al secolului! Vedeți un om care vă declară că vă iubește și care îndrăznește să vă ceară să renunțați la o mare avere, ca să trăiți lângă el!

Tânăra femeie își ascunsese fața în mâini, dar el o auzi vorbind întretăiat:

— Te rog, domnule Trent, nu vorbi așa!

El răspunse:

— Ar fi foarte important pentru mine să-mi îngăduiți să vă spun tot ce am de spus înainte de a vă părăsi. Poate că nu e potrivit, dar îmi iau asupra mea riscul. Trebuie să-mi ușurez sufletul și să mă spovedesc fără să ascund nimic. Acesta-i adevărul! M-ai tulburat din prima dată de când te-am văzut, fără s-o știi, când stăteai pe marginea falezei de la Maristone, cu brațele întinse spre mare. Frumusețea dumitale mi-a îmbătat atunci sufletul. Când treceam pe lângă dumneata, mi se părea că toată natura înconjurătoare cânta pentru dumneata cântul ei de dragoste, purtat de briză și de razele soarelui. Și cântecul acesta mi-a rămas în urechi. Dar dacă nu ar mai fi existat și altceva, frumusețea dumitale nu ar mai fi însemnat pentru mine decât o amintire, însă când te-am condus de la hotel spre casă, cu mina

sprijinită pe brațul meu, oare ce s-a întâmplat atunci? Știu doar atât: că farmecul dumitale adânc m-a cucerit și că nu voi uita ziua aceea niciodată, orice soartă ar fi hărăzită iubirii mele. Până în ziua aceea îți admiram frumusețea cum ai admira-o pe aceea a unui lac liniștit; dar începând din ceasul acela am simțit vraja ei divină. Însă apele acestui lac le-am găsit tulburate în dimineața următoare, în dimineața când ți-am pus întrebări, frământat de îndoieli tot atât de amare cum e chinul, când te-am văzut fără mască, palidă și suavă, emoționată și vibrantă, cu ochi strălucitori și mâini nervoase, când m-ai făcut să înțeleg că o făptură ca dumneata a fost singură atât de multă vreme și că și-a irosit viața. Atunci m-a cuprins aproape nebunia, și sufletul meu tânjea să se deschidă, să-ți spună tot ceea ce-ți voi spune abia acum: că viața nu va mai avea niciun farmec pentru mine, fiindcă nu mă vei putea iubi niciodată; că voi rămâne totdeauna vrăjit de părul negru și de glasul dumitale încântător.

— Oh, taci! strigă ea deodată, dându-și capul pe spate, ou chipul în flăcări și strângând cu mâinile pernele din jur. Vorbea iute și sacadat, aproape gâfâind. Nu-mi vorbi așa, fără noimă! Ce-nseamnă asta? Nu te mai cunosc, pari cu totul alt om! Nu mai suntem copii, ai uitat? Vorbești ca un adolescent care s-a îndrăgostit pentru întâia oară. E o nebunie de neconceput, o știu, chiar dacă dumneata nu-ți dai seama. Nu vreau să te mai ascult. Ce s-a întâmplat cu dumneata? Și adăugă, aproape plângând: Cum poate un om ca dumneata să debiteze asemenea sentimentalisme? Unde e stăpânirea de sine?

— A pierit! exclamă Trent cu un râs brusc. S-a împrăștiat în univers! Și eu o voi urma într-o clipă – continuă el, uitându-se în ochii ei cu un aer grav. Acum, viața mă interesează mai puțin. N-aș fi îndrăznit niciodată să-ți declar dragostea mea din cauza imensei dumitale bogății. Ar fi fost prea greu.

Cred că simțământul acesta al meu nu are nimic meritoriu în sine; nu era în realitate decât o formă de lașitate, teama de ceea ce ai fi gândit și ceea ce cu siguranță mi-ai fi răspuns și, presupun, și teama de bârfeala lumii. Dar norii s-au spulberat, am vorbit și nu mă mai tem. Acum pot privi lucrurile în liniște, acum, după ce ți-am mărturisit deschis adevărul. Poți să mă privești ca pe un sentimental sau cum vrei să-mi spui. Doar declarația mea nu e făcută după reguli științifice. Iar

dacă te plictisește, uit-o. Dar te rog să mă crezi că ea e pentru mine tot atât de serioasă pe cât ți se pare dumitale de comică. Ți-am spus că te iubesc, că te respect și că mi-ești dragă mai mult decât orice pe lume. Acum, dă-mi voie să mă retrag.

Drept. răspuns, ea își întinse brațele spre el.

Capitolul XIV SCRIIND O SCRISOARE

— Dacă insiști – zise Trent – cred că va fi neapărat cum vrei tu. Dar aş fi mai bucuros să scriu scrisoarea asta când voi fi departe de-un Totuși, fiindcă trebuie, dă-mi, te rog, o tăbliță mai albă decât o stea sau decât mâna unui înger: vreau să spun, o foaie de hârtie, care să nu aibă imprimată pe ea adresa ta. Și nu trebuie să subapreciezi sacrificiul pe care-l fac. Niciodată în viața mea nu m-am simțit mai puțin dispus ca acum să fac corespondență.

Doamna Manderson îi dădu cele cerute.

— Și ce să scriu? Întrebă el, ținând nehotărât penița deasupra hârtiei. Să-l compar cu o zi de vară? Ce să-i spun oare?

— Ceea ce vrei să-i comunic – sugeră Mabel.

El clătină din cap.

— Ceea ce vreau să-i comunic? Ceea ce ard de nerăbdare să strig în ultimele douăzeci și patru de ore tuturor bărbaților, femeilor și copiilor pe care i-am întâlnit este: „M-am logodit cu Mabel și sunt fericit!” Dar n-ar fi un început bun pentru o scrisoare strict formală, ca să nu zic sinistră. În sfârșit, am apucat să scriu: „Scumpe domnule Marlowe”, dar cum să mai continui?

— Scrie: „Vă trimit un manuscris, care cred că ar putea să vă intereseze” – îi suflă Mabel.

— Îți dai seama – replică Trent – că această frază destinată să-l impresioneze pe Marlowe nu conține decât două cuvinte care să aibă mai mult de o silabă? 1 Ea este destinată să impresioneze, nu să-l facă să se simtă în largul lui. Așa că să folosim cuvinte mai lungi.

— Nu înțeleg de ce! protestă Mabel. Știi că așa e obiceiul, dar de unde vine obiceiul ăsta? Am primit o mulțime de scrisori de la avocați și oameni de afaceri și toate încep în mod obișnuit cu: „Referindu-ne la ultima noastră comunicare”, și continuă astfel până la sfârșit. Totuși, când stau de vorbă cu ei, nu-mi vorbesc astfel. Mi se pare ridicol.

— Dar lor nu li se pare cătuși de puțin ridicol – zise Trent,

lăsând tocul jos cu un aer de ușurare

1 Afirmăția e valabilă pentru limba engleză.

și ridicându-se de pe scaun. Dă-mi voie să-ți explic. Un popor ca al nostru, căruia nu-i place să-și întrebuițeze creierul, se descurcă de obicei foarte bine cu un vocabular extrem de simplu și redus. Cuvintele lungi sunt anormale și, ca orice alt lucru anormal, ele sunt sau foarte caraghioase, sau extraordinar de solemne. Să luăm, de pildă, expresia „anticipare inteligentă”. Dacă o astfel de expresie ar fi folosită în oricare altă țară din Europa, n-ar atrage de loc atenția. La noi, însă, ea are un caracter de proverb: zâmbim cu toții când o auzim într-o cuvântare sau o citim într-un articol de fond; ea e socotită ca una din cele mai fericite expresii care s-au rostit vreodată. De se Tocmai fiindcă e alcătuită din două cuvinte lungi. Ideea pe care o exprimă e tot atât de comună ca friptura rece de berbec. Apoi mai e expresia „inexactitate terminologică”. Ce sforăitor o spunem! Folosind cuvinte lungi, provocăm un adevărat haz. Același lucru se petrece când vrem să fim foarte serioși; ne exprimăm seriozitatea prin vorbe lungi. Când un avocat începe o frază prin cuvintele „potrivit instrucțiunilor comunicate reprezentantului nostru”, sau printr-o altă bolboroseală asemănătoare, are impresia că a câștigat pe drept cei șase șilingi și opt penny. Nu râde! E absolut adevărat. Dar oamenii de pe continent nu au acest sentiment. Ei caută totdeauna ideile, a rezultatul e că toți negustorii sau chiar țărani fololesc zilnic un vocabular care pentru cei mai mulți englezi e tot atât de neînțeles ca limba greacă. Îmi amintesc că acum câțva timp am cinat cu un prieten al meu, birjar de cupeu la Paris. Am mâncat într-un birt mic și murdar, peste drum de Poșta centrală, lângă Hale, unde clientela e compusă din birjari sau hamali. Conversația avea un caracter general și am avut impresia că unui birjar de la Londra, dacă ar fi fost de față, i-ar fi venit destul de greu s-o înțeleagă. Cuvinte ca „funcțional”, „de neuitat”, „exterminare”, „independență” zburau în fiecare clipă deasupra meselor. Și cei care le rosteau erau niște birjari vulgari, veseli și rubiconzi. Ia, te rog, aminte – continuă Trent, ridicând tocul, în timp ce doamna Manderson străbătea camera – nu-ți povestesc toate astea pentru a ilustra și mai bine punctul meu de vedere. Nu susțin că e neapărat nevoie ca birjarii să fie intelectuali. Dimpotrivă! În această privință împărtășesc părerea

lui Keats că Anglia e fericită cu birjarii săi de cupeu, naivi, care sunt delicioși, și mă mulțumesc cu farmecul lor simplu. Dar când ajungem la oamenii care constituie forța cerebrală a lumii industriale din țara asta... atunci, mă-nțelegi!

— Oh, nu, nu, nu! strigă doamna Manderson. În clipa asta nu știu decât că trebuie să-ți stăvilești cu orice preț limbuția, dacă vrem să terminăm scrisoarea pentru domnul Marlowe. Nu vei scăpa de ea. Hai!

Și ea îi puse din nou tocul în mână, în timp, ce Trent se strâmba cu dezgust.

— Te sfătuiesc să nu mă descurajezi în tirada mea – < zise el, mâhnit. Te rog să mă crezi că e mai greu de trăit cu oamenii tăcuți decât cu cei cărora le place să se întrețină cu alții. Oh, ferește-te de firile mute! Îți mărturisesc că aș prefera să nu scriu scrisoarea asta. E aproape o lipsă de delicatețe. E ca și cum ai amesteca două stări de spirit, diferite, pe de o parte să scrii scrisoarea pe care vreau s-o scriu, pe de altă parte, să mă aflu în aceeași încăpere cu tine.

Mabel îl conduse către scaunul din fața biroului și-l forță ușor să se așeze.

— Totuși, te rog să încerci. Vreau să văd ce scrii și aș dori ca Marlowe să primească scrisoarea cât mai curând posibil. Vezi, eu aș fi destul de mulțumită să las lucrurile așa cum sunt, dar tu susții că trebuie să aflăm adevărul, și dacă trebuie, aș vrea să-l descoperi cât se poate de repede. Scrie scrisoarea acum, știu că poți s-o faci, dacă vrei; Cum o termini, o și expediem. Nu ți s-a întâmplat niciodată să dorești să fi scăpat și să fi expediat o scrisoare care te plictisește, ca să n-o mai poți opri chiar dacă ai vrea, numai pentru a-ți spune că nu merită să te mai preocupe?

— Voi face tot ce dorești – zise Trent, scriind data pe hârtie ca și cum ar fi trimis-o de la hotel.

Doamna Manderson îi privi cu plăcere capul aplecat asupra biroului, schițând un gest de mângâiere, dar fără să-l atingă. Apoi se duse la pian și începu să cante foarte încet. Trecură zece minute, înainte ca Trent să vorbească.

— Și dacă Marlowe îmi răspunde că nu vrea să spună nimic?

Doamna Manderson se uită la el peste umăr.

— Oh, nu va avea curajul să facă asta în niciun caz. Va vorbi ca

să nu-l denunți.

— Orice-ar fi, n-am de gând să-l denunț. Mi-ai spus că nu mi-ai îngădui s-o fac; de altfel, chiar dac-ai consimți, n-aș face-o. Cazul mi se pare acum prea nesigur.

— Dar – zise Mabel râzând – sărmanul Marlowe nu știe că nu vrei să-l denunți, nu-i așa?

Trent oftă.

— Ce lucru extraordinar e codul onoarei! observă el gânditor. Sunt anumite lucruri pe care le-aș face, fără să mă gândesc de două ori, și care pe tine te-ar umple de rușine dacă le-ai făptui, cum ar fi, de pildă, să dau un pumn ca să învinețesc ochiul celui ce m-a insultat, sau să înjur când cineva m-ar lovi peste picioare într-o cameră întunecată, unde nu-l pot vedea. Totuși, acum mă sfătuiești în toată liniștea să-l păcălesc pe Marlowe cu o amenințare voalată, pe care nu vreau s-o pun în aplicare; un act pe care nici cel mai afurisit diavol nu l-ar face niciodată, chiar dacă ar fi absolut convins de vinovăția lui; ei bine, nici eu n-o voi face!

Trent luă din nou tocul ca să scrie, și tânăra femeie, zâmbind cu îngăduință, începu să cânte la pian în surdină.

După câteva minute, Trent zise:

— În sfârșit, am încheiat ou distinse salutări. Vrei să-ți citesc ce-am scris?

Mabel străbătu în fugă camera întunecată de crepuscul și întoarse comutatorul unei lămpi de pe birou. Apoi, aplecându-se peste umărul lui Trent, citi următoarele:

„Scumpe domnule Marlowe.

Poate vă veți reaminti că ne-am întâlnit în împrejurări destul de triste în luna iunie, anul trecut, la Maristone.

În calitate de reprezentant al unui ziar am avut atunci misiunea de a efectua o anchetă indepen.²¹⁹

dentă, în legătură cu împrejurările care au provocat moartea lui Sigsbee Manderson. Am efectuat această anchetă și am ajuns la anumite concluzii. Veți afla, citind manuscrisul alăturat, destinat inițial ziarului meu, care au fost concluziile mele. Din motive pe care nu doresc să le amintesc aici, am luat hotărârea, în ultimul moment, să nu-l public și nici să nu vi-l comunic dumneavoastră, iar în afară de

mine numai două persoane îi mai cunosc conținutul”.

Cinci ajunse la această ultimă frază, doamna Manderson ridică iute ochii de pe hârtie, cu sprâncenele încruntate.

— Două persoane? întrebă ea curioasă.

— Unchiul tău e a doua persoană. L-am căutat ieri seară și i-am spus întreaga poveste. Ai ceva împotrivă? M-am simțit mereu vinovat că am fost foarte puțin comunicativ cu el, fiindcă îi făgăduisem că-l voi ține la curent cu toate descoperirile mele, și mă temeam să nu fi interpretat tăcerea mea în mod greșit. Acum, când totul se va lămuri definitiv și nu mai e cazul să fii apărută, nemaifiind nevoie, am vrut ca domnul Cupples să afle totul. Apoi, e și un sfătuitor inteligent, are un fel al său propriu de a te povățui, și m-aș bucura foarte mult ca el să fie de față când mă voi întâlni cu Marlowe. Am impresia că la întrevvedereea aceea două capete de partea mea vor fi mai de folos decât unul singur.

Ea oftă, strângându-i mâinile.

— Da, fără îndoială, unchiul trebuie să cunoască adevărul. Sper că nu-l va mai afla nimeni. Doresc din inimă să se înmormânteze toată această oroare, să se înmormânteze pe veci! Acum sunt foarte fericită, iubitule, dar voi fi și mai fericită când îți vei satisface curiozitatea, vei afla totul și imediat după aceea vei uita tot ce ai aflat. Ea continuă citirea scrisorii:

„Totuși, de foarte curând am aflat câteva fapte care m-au făcut să-mi schimb părerea. Nu vreau să spun că aș avea de gând să public ce am descoperit, dar m-am hotărât să vă scriu și să vă solicit o întâlnire absolut confidențială. Dacă știți ceva în legătură cu cele întâmplare ce ar pune cazul într-o altă lumină, cred că nu Vv-ar putea opri nimic care să vă facă să – nujmi împărtășiți totul.

Aștept un cuvânt de la dumneavoastră, ca să știu când, cum și unde vă pot vedea, afară numai dacă nu preferați ca întrevvedereea să aibă loc la mine, la hotel. Oricum, doresc ca domnul Cupples, pe care desigur vi-l amintiți și care a luat cunoștință de documentul anexat, să asiste la această întrevvedere.

Primiți cele mai alese salutări de la
Philip Trent”.

— Ce scrisoare rigidă! zise ea. Acum sunt sigură că nici la hotel n-ai fi putut s-o redactezi în termeni și mai rigizi.

Trent băgă scrisoarea și manuscrisul într-un plic lung.

— Da – încuviință el. Cred că atunci când o va primi, i se va face părul măciucă. O scrisoare ca asta nu trebuie cu niciun chip să ajungă-n altă parte. Ar fi mai bine s-o trimit cu un comisionar însărcinat să i-o înmâneze personal. Dacă Marlowe e absent, nu trebuie s-o lase la biroul lui.

Doamna Manderson făcu un gest de aprobare.

— Am eu grijă de asta. Așteaptă câteva minute.

*

* * *

Când Mabel Manderson se înapoie în cameră, îl găsi pe Trent căutând în sertarul cu partituri. Ea se așează pe covor lângă el, acoperită pe jumătate de faldurile fustei sale de un cafeniu-închis.

— Spune-mi ceva, Philip – zise ea.

— Aș dori ca ceea ce vrei să-ți spun să se afle printre puținele lucruri pe care le știi.

— Când l-ai văzut ieri seară pe unchiul meu, i-ai vorbit despre... despre... noi?

— Nu – răspunse el. Îmi amintesc că mi-ai recomandat să nu vorbesc cu nimeni despre asta. Tu, numai tu ești aceea care vei hotărî dacă e cazul ca lumea să fie pusă la curent acum sau mai târziu, nu-i așa?

— Atunci, vrei să-i spui? murmură ea, lăsându-și ochii în jos, spre mâinile sale împreunate. Aș vrea să-i spui tu. Dacă te gândești bine, cred că o să înțelegi de ce. Atunci totul e în ordine – încheie dânsa, ridicându-și din nou ochii spre el, și timp de câteva clipe, în cameră se așternu tăcerea.

*

Trent se înfundă în fotoliu, lăsându-se pe spate.

— Cât de ciudată e lumea! strigă el. Mabel, vrei să cânti la pian ceva, care să exprime bucuria simplă, naturală, fără nimic spinos sau tulbure, ci numai bucuria care s-a revărsat spre binefacerea universului? Este o stare care nu poate dura la infinit, așa că trebuie s-o gustăm până la epuizare.

Mabel Manderson se duse la pian și, gânditoare, făcu vreo câteva acorduri. Apoi începu să improvizeze, să creeze variații

pasionante pe tema ultimului fragment din Simfonia a 9-a, care seamănă, probabil, cu încântătoarea vibrație provocată de deschiderea porților paradisului.

Capitolul XV DE DOUĂ ORI VICLENIE

În camera care domina de sus parcul Sf. James, lângă fereastră se afla un birou vechi, masiv, din lemn de stejar. Încăperea spațioasă părea mobilată și decorată de un om cu gust, dar pretutindeni observai amprenta unui celibatar. John Marlowe descuie biroul și scoase un plic lung și gros din fundul unui sertar.

— După câte înțeleg – zise el către Cupples – ați citit acest manuscris.

— L-am văzut pentru prima dată acum două zile – replică domnul Cupples, care ședea pe o sofa, examinând camera cu o privire blajină. L-am discutat amănunțit.

Marlowe se întoarse către Trent:

— Iată manuscrisul dumneavoastră – spuse, el, punând plicul pe masă. L-am citit de trei ori. Nu cred că altcineva ar fi fost în stare să se apropie atât de mult de adevăr ca dumneavoastră în această relatare.

Trent păru că nu ține seamă de compliment. Stătea liniștit lângă masă, cu ochii ațintiți la foc, cu picioarele sale lungi băgate sub scaun.

— Vreți să spuneți – zise el, trăgând plicul mai aproape – că mai există multe lucruri pe care aveți să ni le dezvăluiți acum, ca să cunoaștem întregul adevăr? Suntem gata să vă ascultăm. Cred că va fi o istorisire lungă și cu cât va fi mai lungă, cu atât mai bine, îmi va satisface curiozitatea; aș vrea să înțeleg totul. Cred că ceea ce dorim amândoi să aflăm în primul rând e cu ce ochi îl priveați pe Manderson și relațiile dumneavoastră cu el. Mi-am dat seama de la început că firea acestui om, mort acum, a fost factorul esențial al acestei drame.

— Aveți dreptate – observă Marlowe cu amărăciune.

El străbătu camera și se așeză pe un scaun aflat în apropiere de șemineu.

— Voi începe precum doriți.

— Dați-mi voie să vă spun mai întâi – interveni Trent, privindu-l pe Marlowe drept. În ochi, în timp ce punea degetul pe plic – că, deși am venit să vă ascult, n-am încă niciun motiv să mă îndoiesc de concluziile consemnate aici. Vă dați seama că ceea ce ne veți spune

constituie apărarea dumneavoastră?

— Da, foarte bine.

Marlowe era de un calm desăvârșit și absolut stăpân pe sine: un om cu totul diferit de ființa aceea nervoasă și tracasată de la Maristone, cu un an, și jumătate mai înainte, pe care și-o amintea Trent. Înalt și zvelt, făcea impresia unui bărbat sănătos și viguros. Avea o frunte senină, iar ochii săi albaștri erau foarte limpezi, deși, când făcea o pauză ca să-și adune ideile, mai păstrau încă acea expresie care stârnise atât de mult curiozitatea lui Trent la prima lor întâlnire. Numai ridurile ce-i crispau colțurile gurii arătau că se găsea într-o situație grea, căreia era hotărât să-i facă față.

— Sigsbee Manderson era un om anormal – începu Marlowe cu o voce liniștită. Cei mai mulți oameni foarte bogați pe care i-am întâlnit în America își acumulaseră bogățiile fie datorită unei lăcomii ieșite din comun, fie printr-o muncă anormală, printr-o forță personală anormală sau un noroc anormal. Niciunul dintre ei nu se bucura de o inteligență remarcabilă. Pe Manderson, la rândul lui, îl desfăta acumularea banilor; asta era ideea lui fixă; era un om cu o voință de fier; avusese și el partea lui de noroc, dar se deosebea de ceilalți prin inteligența lui deosebită. Poate că în America vi se va spune că perseverența lui nemiloasă în atingerea scopurilor era trăsătura esențială a caracterului său; dar acolo sunt sute de oameni de afaceri în stare să-și urmărească planurile cu aceeași lipsă de respect pentru alții, dacă ar fi putut concepe planuri ca ale lui.

Nu vreau să spun că americanii nu sunt inteligenți; ca națiune, poate că sunt de zece ori mai inteligenți decât noi; dar eu nu am întâlnit niciodată un alt american care să fi dovedit atâta chibzuință și prevedere, să fi avut o memorie, o tenacitate și o inteligență atât de sigure, calități de care a dat dovadă Manderson în toate acțiunile sale de-a lungul carierei lui financiare. Era supranumit adesea în ziare: „Napoleonul Wall Street-ului”, clar puțini oameni știau atât de bine ca mine cât de potrivită era această poreclă. În primul rând nu uita niciodată un fapt care putea să-i fie de folos într-o bună zi; el își vedea de afaceri după un plan dinainte stabilit, folosind aceleași metode pe care Napoleon, din câte am citit, le folosea în planurile lui de campanie. El studia fenomenele vieții financiare cu ajutorul unor rapoarte

speciale întocmite pentru dânsul la mici intervale de timp, pe care le avea mereu la îndemână; de îndată ce se bucura de un moment de răgaz, studia din nou rapoartele despre cărbune, grâu sau căile ferate, sau despre oricare altă problemă economică. Apoi concepea cel mai îndrăzneț și rafinat plan de luptă dintre toate cele imaginate de ceilalți oameni de afaceri, După câțva timp, lumea a izbutit să descopere că Manderson nu lua niciodată într-o afacere hotărârea care părea evident cea mai bună; însă nimeni nu a reușit să-și dea seama exact de această trăsătură genială; el acționa totdeauna prin surprindere, și o mare parte din succesele sale se datorau acestui factor. În clipa când se auzea că patronul pornește la atac, Wall Streetul se alarma, și toți adversarii săi păreau că cedează ca prin farmec. Planuri asemănătoare cu cel pe care vi-l voi descrie s-au înfiripat în mintea multor oameni și poate că Manderson l-a ticluit până în cele mai mici amănunte dimineața, pe când se bărbiera.

Am crezut totdeauna că cele câteva picături de sânge indian din vinele sale ar putea explica în mare măsură viclenia și cruzimea care-l caracterizau. Dar, ciudat, în afară de el și de mine, nimeni nu cunoștea acest amănunt. Am făcut această descoperire într-o zi, când mi-a cerut să mă folosesc de înclinația mea spre cercetările genealogice, ca să lămuresc istoria foarte obscură a familiei sale. Am I aflat atunci că în vinele lui ourgea sângele unei Bi căpetenii indiene irocheze numit Montour și a soției acestuia, o franțuzoaică teribilă, care a condus acum două sute de ani întreaga politică a triburilor indiene. În vremea aceea, bărbații din familia Manderson făceau negoț de blănuri la granița Pennsylvaniei și mai mulți dintre ei s-au căsătorit cu femei indiene. Poate că prin vinele lui Sigsbee Manderson curgea sânge indian și de la alți strămoși decât Montour, din uniri anterioare și ulterioare; nu am putut desluși, antecedentele unor femei din familia Manderson, i fiindcă înainte ca țara să ajungă în stadiul civilizării complete, s-au scurs multe generații de pionieri. Din cercetările întreprinse mi-am format convingerea că există mult sânge indian în arborele genealogic a o mulțime de americani din zilele noastre. Membrii familiilor venite mai târziu s-au căsătorit „mereu cu membrii familiilor mai vechi, și la acestea din urmă se găseau numeroase urme de sânge indian, cu care de altfel se și mândreau. Dar Sigsbee

Manderson mai degrabă se rușina de sângele său amestecat, simțământ care cred că s-a accentuat când a apărut problema negrilor după războiul de secesiune. El a rămas ca trăsnet când i-am comunicat taina ascendenților săi, și de atunci a ascuns-o cu mare grijă față de oricine. Desigur că n-am vorbit cu nimeni despre asta în timpul vieții sale și cred că era convins că nici n-o voi face; dar bănuiesc că din clipa aceea am început să-i fiu nesuferit. Asta s-a petrecut cam cu un an înainte de moartea lui.

— Avea Manderson – întrebă Cupples atât de brusc, încât ceilalți tresăriră – vreo convingere religioasă precisă?

Marlowe se gândi o clipă.

— Nu știu să fi avut vreuna. Adorația și rugăciunea îi erau cu totul necunoscute, în măsura în care mi-am putut eu da seama, și nu l-am auzit niciodată vorbind de religie. Mă îndoiesc să fi avut vreodată un simțământ adevărat în legătură cu Dumnezeu, sau să fi fost capabil să cunoască dumnezeirea prin emoții. Dar cred că am înțeles că pe când era copil i s-a dat o educație religioasă cu un puternic accent moral. Viața sa particulară, în sensul limitat al acestui cuvânt, era ireproșabilă. Aș putea spune că era aproape un ascet, dacă nu țin seama de faptul că fuma. Am trăit lângă el timp de patru ani, și în vremea asta nu l-am surprins cu nicio minciună, cu toate că folosea viclenia sub alte forme. Puteți să înțelegeți sufletul acestui om, care nu a șovăit să ia orice măsură ca să-i înșele pe semenii săi, cai e a folosit orice truc al pieței ca să-i ruineze, <ar care avea, totuși, scrupule severe să nu rostească vreo minciună nici măcar în chestiunile cele mai neînsemnate? Ei bine, aceasta era firea lui Manderson și nu numai a lui! Presupun că starea asta de spirit se poate compara cu aceea a unui soldat, om. cinstit de felul său, dar care nu șovăie o clipă să-l doboare pe inamic. Regulile jocului îndreptățesc această purtare și ele se pot aplica și în domeniul marii finanțe, cel puțin în privința oamenilor de afaceri. Numai că ei trăiesc într-un război neîntrerupt.

— O lume destul de tristă – observă domnul Cupples.

— Aveți dreptate – încuviință Marlowe. Spuneam așadar că oricine putea să aibă încredere în cuvântul lui Manderson, dacă i-l dădea în mod formal. Prima oară când l-am auzit rostind o minciună grosolană a fost în seara morții sale, și pentru faptul că am auzit-o, am

scăpat de a fi acuzat că l-am ucis și, dei, de a fi spânzurat.

O clipă, Marlowe se uită ținând la becul electric de deasupra capului său, iar Trent se mișcă nerăbdător în scaunul lui.

— Înainte de a ajunge la acest punct – zise detectivul amator – spuneți-ne exact care au fost raporturile dumneavoastră cu Manderson în cei câțiva ani petrecuți alături de el?

— Am fost totdeauna în termeni foarte buni de la început până la sfârșit – răspunse Marlowe. Nu putea fi vorba de o prietenie, fiindcă el nu era omul care să-și facă prieteni, însă relațiile noastre, privite din punctul de vedere al unui angajat de încredere și patronul lui, au fost excelente. După ce mi-am luat diploma la Oxford, am intrat imediat în serviciul lui ca secretar particular. Aș fi putut activa în cadrul societății conduse de tatăl meu, unde activez acum, dar acesta m-a sfătuit să colind lumea timp de un an sau doi. Am primit deci acest post de secretar, care părea să-mi tăgăduiască o întinsă și variată experiență, dar în loc să rămân în serviciul lui un an sau doi, am rămas patru, adică până la moartea sa. Oferta de angajare din partea lui Manderson mi-a venit de la lucrul pe care mă bizuiam cel mai puțin în găsirea unei situații: jocul de șah.

Auzind aceste ultime cuvinte, Trent bătu din palme cu o exclamație surdă. Interlocutorii săi îl priviră uimiți.

— Șahul! repetă Trent. Ei bine, domnule Marlowe, știți ce m-a izbit în primul rând când ne-am văzut pentru întâia dată? Privirea dumneavoastră. În clipa aceea nu știam unde o mai văzusem, dar acum știu. În ochii faimosului Nikolai Korceaghin, cu care am călătorit în același compartiment de tren timp de două zile. Mi-am spus atunci că nu voi uita niciodată expresia ochilor unui șahist, totuși, nu am recunoscut-o când v-am întâlnit pe dumneavoastră. Iertați-mă că v-am întrerupt – își curmă Trent tirada în mod brusc, reluându-și poziția nemișcată de mai înainte.

— Am jucat șah din copilărie și cu jucători buni – continuă Marlowe simplu. E un dar înnăscut, dacă se poate spune astfel. La universitate eram tot atât de tare ca oricare altul de acolo, și în timpul șederii mele în orașul universitar mi-am consacrat cea mai mare parte din timp șahului și societății dramatice a Universității din Oxford. Știți, desigur, că la Oxford ai nenumărate posibilități de a te distra în dauna

studiilor, posibilități încurajate chiar de administrație. Ei bine, într-o zi, către sfârșitul ultimului an de studii, dr. Munro, de la Queen's College, pe care nu-l învinsesem niciodată la șah, m-a chemat la dânsul. A început prin a-mi spune că joc foarte bine șah. I-am mulțumit pentru amabilitate, și el a adăugat: „Se pare că-ți place și vânătoarea, nu-i așa?” Am răspuns: „Din când în când”. „N-ai de făcut altceva mai bun?” a continuat el. „Nu”, i-am răspuns eu. Tonul conversației nu-mi plăcea de loc, fiindcă bătrânul cam avea darul să-i scoată pe tineri din sărute cu felul său de a vorbi. El a mormăit ceva și mi-a spus până la urmă că se luau informații despre mine pentru un american foarte bogat, care voia să angajeze un secretar englez. Mi-a mai spus că americanul se numea Manderson. Părea că dr. Mu mo nu mai auzise de numele ăsta, fapt foarte posibil, fiindcă nu deschidea niciodată un ziar și timp de treizeci de ani nu dormise o singură noapte în afara incintei colegiului. Bătrânul gentleman mă informă că dacă aș izbuti să-mi îmbunătățesc ortografia, aș avea șanse să obțin acest post, fiindcă singurele condiții neapărat necesare puse de Manderson erau: să fii un bun jucător de șah, un bun călăreț și să fi trecut examenele Universității din Oxford.

Așa am ajuns eu secretarul lui Manderson. Noua mea funcție mi-a plăcut de la început foarte mult. Nu prea ai vreme să te plictisești când ești în floarea vârstei și în serviciul unui plutocrat american foarte activ. În plus, mai eram și independent. Tatăl meu trecea pe atunci printr-o grea perioadă financiară și am fost foarte bucuros să mă pot lipsi de banii pe care mi-i trimitea el. La sfârșitul primului an, Manderson mi-a dublat salariul. „Sunt mulți bani” – mi-a spus dânsul – „dar nu cred că-i irolesc”. Mă-nțelegi că în vremea aceea aveam mai multe însărcinări decât să-l însoțesc la călărie și să joc seara șah cu el, ceea ce era o obligație esențială. Mă ocupam de imobilele sale, de ferma lui din Ohio, îi organizam vânătorile în statul Maine, aveam grijă de caii, mașinile și iahtul lui. Eram un „mersul trenurilor” ambulant și un expert în cumpărarea țigărilor. Învățam mereu câte ceva nou.

Ei bine, acum vă dați seama de raporturile mele cu Maederson în decursul ultimilor doi sau trei ani pe care i-am petrecut în serviciul său. În general, am avut o viață fericită. Făceam o muncă variată și interesantă; aveam și timp să mă distrez, și bani ca să cheltuiesc. La un moment dat, aproape că-mi pierdusem mințile după o tânără fată

americană și am trecut atunci prin câteva momente grele; dar perioada aceea mi-a dat posibilitatea să cunosc bunătatea doamnei Manderson.

Spunând aceste cuvinte, Marlowe înclină ușor capul spre Cupples, apoi continuă:

— Poate că dânsa vă va vorbi o dată despre asta. În ceea ce-l privește pe Manderson, el s-a purtat cu mine mereu cu aceeași bunăvoință, în ciuda schimbării survenită în comportarea sa din ultimele luni, pe care o cunoașteți. M-a tratat bine și cu generozitate, dar fără simpatie, căci așa îi era firea; nu mi-a făcut nici o singură clipă impresia că era mai puțin mulțumit de contractul încheiat cu mine. Aceasta era exact situația raporturilor dintre noi. Și tocmai din cauză că atitudinea sa față de mine nu se schimbase câtuși de puțin până în ziua morții, m-a uluit atât de mult descoperirea neașteptată din noaptea aceea: ura neîmpăcată pe care o nutrea în suflet împotriva mea.

Privirile lui Trent se încrucișară o clipă cu ale lui Cupples.

— Înainte de momentul" acela, nu ați bănuț niciodată că vă urăște? întrebă Trent.

Iar Cupples întrebă aproape în același timp:

— Din ce cauză credeți că vă ura?

— Până în seara aceea – răspunse Marlowe – nu am bănuț câtuși de puțin că ar putea avea un motiv de nemulțumire oricât de neînsemnat împotriva mea. Nu știu de când era stăpânit de acest sentiment și nu-mi pot închipui ce anume l-a putut stârni. M-am văzut silit să cred, gândindu-mă, în cursul groaznicelor zile care au urmat după moartea sa, că ura lui se datora unei idei fixe, de nebun, care-și închipuia că complotez împotriva lui, fiindcă ideile de acest fel sunt frecvente la demenți. Nu încapă nici cea mai mică îndoială că sentimentul acesta se născuse dintr-o idee fixă absolut nebunească. Dar cine poate sonda abisurile închipuirii unui bezmetic? Puteți să înțelegeți starea de spirit a unui om care se condamnă la moarte ca să-l dea pe cel pe care-l urăște pe mâna călăului?

Cupples se mișcă brusc pe scaun.

— Vreți să spuneți că Manderson și-a provocat el însuși moartea? întrebă el.

Trent îi aruncă acestuia din urmă o privire nerăbdătoare, apoi

începu să examineze cu atenție chipul lui Marlowe, care se destindea. Datorită faptului că destăinuirile îl ușuraseră, obrajii lui își recăpătaseră culorile normale și nu mai era încordat.

— Da, declar asta categoric! răspunse Marlowe scurt, privindu-l în ochi pe Cupples, care dădu din cap aprobator.

— Înainte de a trece la dovedirea afirmației dumneavoastră – remarcă bătrânul Cupples cu tonul cuiva care ar discuta o problemă de natură abstractă, ar trebui subliniat faptul că starea de spirit pe care i-o atribuiți lui Manderson era...

— Ar fi mai bine să ascultăm mai întâi întreaga poveste – îl întrerupse Trent, punând ușor mâna pe brațul lui Cupples. Ne-ați explicat stadiul relațiilor dintre dumneavoastră și Manderson – continuă el, întorcându-se spre Marlowe. Vreți să ne istorisiți acum faptele care s-au întâmplat în noaptea crimei?

Marlowe se înroși puțin sesizând ușoara subliniere a cuvântului „fapte”. Apoi se învioră.

— Eu și Burmer am cinat duminică seara cu domnul și doamna Manderson – începu el, cântărindu-și cuvintele. Cina s-a desfășurat ca de obicei când luam masa împreună. Manderson a fost tăcut și posomorât, așa cum ne obișnuisem să-l vedem în ultima vreme. Noi, ceilalți trei, am susținut întreaga conversație. Cred că ne-am ridicat de la masă cam în jurul orei nouă. Doamna Manderson s-a retras în salon, și Burmer s-a dus la hotel să-și vadă un prieten. Manderson mi-a cerut să-l însoțesc până în livada din spatele casei, spunând că vrea să-mi vorbească. Ne-am plimbat împreună în lung și-n lat, în timp ce el își fuma trabucul cu liniștea lui de totdeauna. Mi-a vorbit cu calm și hotărâre, fără să ne audă nimeni. Niciodată nu mi se păruse mai lucid și mai binevoitor ca atunci. Mi-a cerut să-i fac un serviciu important. Era vorba de o speculație financiară de mari proporții, a cărei taină trebuia păstrată. Burmer nu știa nimic, și chiar eu, cu cât aflam mai puțin, cu atât era mai bine, zicea el. Îmi cerea să-i respect cu exactitate instrucțiunile, fără să caut să aflu temeiurile lor.

Felul acesta de a acționa era cu totul caracteristic metodei sale de lucru. Dacă avea uneori nevoie să se folosească de un om ca de o simplă unealtă, îi vorbea astfel, fără ocol. Se folosise de mine în felul acesta de multe ori. L7 am asigurat că se poate bizui pe mine și că-i

stau la dispoziție. „Imediat?” m-a întrebat el și bineînțeles că eu i-am răspuns „da”.

Atunci, Manderson a aprobat din cap, continuând, vă repet vorbele sale așa cum mi le amintesc: „Ei bine, ascultă! Există un om în Anglia angajat în această afacere ca și mine; omul acesta ar trebui să plece mâine la Paris cu pachebotul oare părăsește luni portul Southampton cu destinația Le Havre. Numele său e George Harris, cel puțin, călătorește sub acest nume. Ți-amintești de numele lui?” „Desigur – am răspuns eu – acum o săptămână mi-ați dat dispoziția să rețin o cabină pe numele acesta pentru pachebotul de mâine. V-am dat biletul”. „Iată-l – a zise Manderson, scoțându-l din buzunar. Acum, a continuat el, subliniind cu vârful trabucului, după obiceiul său, fiecare vorbă, George Harris nu trebuie să părăsească Anglia. Mi-am dat seama că pentru succesul planului meu trebuie să rămână neapărat acolo unde este. Pe de altă parte, de Burmer am nevoie aici. Dar cineva trebuie „să plece cu pachebotul de mâine, ca să ducă la Paris câteva acte importante, fiindcă altfel tot planul meu se va prăbuși. Vrei să te duci dumneata?” „Negreșit, am răspuns. Sunt aici ca să ascult ordinele dumneavoastră”.

Manderson și-a mușcat țigara și a continuat: „Prea bine, însă de data aceasta nu e vorba de ordine obișnuite, de ceea ce se poate cere în general de la un angajat. Iată cum stau lucrurile. Nici eu și nimeni altul din anturajul meu nu trebuie să apară încă în afacerea care mă preocupă. E un lucru esențial. Dar oamenii împotriva cărora lupt te cunosc tot atât de bine ca și pe mine. Dacă se află în unele cercuri că secretarul meu s-a dus la Paris și a stat de vorbă cu anumite persoane, ceea ce se va afla imediat, totul s-a năruit”, a încheiat el, zvârlindu-și trabucul și aruncându-mi o privire cercetătoare.

Așa cum se prezenta combinația asta, nu-mi plăcea, însă nu voiam în niciun caz să compromit. Șansele lui Manderson în ultimă fază a acțiunii sale. Am vorbit liniștit. I-am spus că am înțeles că trebuie să-mi ascund identitatea și voi face tot ce e cu putință în direcția asta, fiindcă, de altfel, mă pricep foarte bine să mă deghizez.

Manderson a dat din cap aprobându-mă și a spus: „Foarte bine; știam că n-o să mă lași în clipa asta grea”. Apoi mi-a dat instrucțiunile respective: „Iei mașina chiar acum și pleci la Southampton, deoarece

cu trenul nu poți să ajungi la timp. Vei fi pe drum toată noaptea. Afară de cazul că se întâmplă vreun accident, vei ajunge acolo mâine la șase dimineța. Dar la orice oră ai sosi, du-te imediat la Bedford Hotel și întreabă de George Harris. Dacă-l găsești, spune-i că pleci la Paris în locul lui și roagă-l să-mi telefoneze aici, la Maristone. Este foarte important ca el să afle asta cât mai curând. Dacă nu-l găsești, înseamnă că a primit instrucțiunile pe care i le-am telegrafiat astăzi și nu s-a mai dus la Southampton. În această eventualitate nu mai e nevoie să te interesezi de el, ci numai să aștepti pachetotul. Poți să lași mașina la un garai pe un nume de împrumut, dar cu niciun preț să nu-l dai pe-al meu. Nu știu cum o să te deghizezi, însă oricum, ai grijă să fie ceva reușit. Pe vapor vei călători sub numele de George Harris. Poți face orice, dar fii cu băgare de seamă să nu vorbești cu nimeni prea mult. Când sosești la Paris, închiriază o cameră la hotelul St. Petersburg. Vei primi acolo o notă sau un mesaj pentru George Harris cu adresa la care trebuie să duci trusa de piele pe care ți-o voi da. Aceasta e încuiată cu cheia și să ai mare grijă de ea. Ai înțeles bine tot ce ți-am spus?"

Am repetat instrucțiunile. L-am întrebat apoi clacă după ce voi da trusa în primire, mă voi putea întoarce în Anglia. „De îndată ce vei voi – mi-a răspuns el. Să nu uiți însă un lunru: orice s-ar întâmpla, nu trebuie nici să-mi scrii, nici să-mi telefonezi în tot timpul acestei călătorii. Dacă nu vei primi mesajul din partea mea imediat după sosirea dumatile la Paris, vei aștepta până când îl vei primi, zile întregi de va fi nevoie. În special să te ferești de orice comunicare cu mine. Mă-nțelegi? Acum pregătește-te cât mai iute posibil. Te voi însoți și eu în mașină o bucată de drum. Grăbește-te!"

Asta a fost, după câte-mi amintesc, esențialul convorbirii mele cu Manderson din seara aceea. M-am dus imediat în camera mea, am îmbrăcat un alt costum de haine și am înghesuit repede în valiză cele câteva obiecte de care aveam nevoie. Eram cu totul zăpăcit, nu atât din cauza caracterului straniu al misiunii mele, cât a grabei cu care trebuia să lucrez. Mi-aduc aminte că ultima oară când v-am întâlnit v-am spus – adăugă Marlowe, întorcându-se spre Trent – că Manderson avea aceeași înclinare ca și compatrioții lui să acționeze în viață ca într-un roman. Era încântat, celelalte lucruri fiindu-i indiferente, să creeze mistere și melodrame și mi-am spus că punerea în scenă a acestei noi

afaceri îi era absolut caracteristică. Am coborât scara în grabă și l-am găsit în bibliotecă. Acolo mi-a înmănat o trusă de piele groasă, lungă de aproape zece degete și lată de șase, care era închisă ou o curelușă cu broască. Am putut s-o bag, forțând-o puțin, în buzunarul lateral al hainei mele, apoi m-am repezit să scot mașina din garajul din spatele casei.

Pe când aduceam mașina dinaintea peronului, m-a străfulgerat un gând care m-a descumpănit. Mi-am amintit că nu aveam decât câțiva șilingi în buzunar.

În ultimul timp mă găseam, din propria mea vină, în lipsă de bani; vă voi spune din ce cauză, fiindcă, după cum veți vedea numaidecât, acesta e punctul esențial al celor petrecute. Trăiam de câțeva vreme din împrumuturi. De când intrasem în serviciul lui Manderson, aruncam banii în dreapta și în stânga fără nicio chibzuială; fiind foarte sociabil, aveam mulți prieteni din categoria de tineri din New York, care nu au – altă preocupare decât să cheltuiască sumele importante primite de la părinții lor. Și, deoarece eram foarte bine plătit, mă străduiam din răspuțeri să-i urmez cu totul în această amuzantă ocupație. Am izbutit să înscriu la capitolul „credit” câteva sume în registrul meu personal până când am început, mai degrabă din simplă curiozitate „să fac speculații de bursă. E o poveste veche, mai ales în Wall Street. Am crezut că e ușor, și la început am avut noroc. Mi-am făgăduit să fiu totdeauna prevăzător și așa mai departe. Dar a venit ziua când m-am aventurat mai mult decât îmi îngăduiau mijloacele. Într-o singură săptămână nu numai că depășisem creditul din registrul meu, după cum s-a exprimat Burmer, când i-am spus, dar mai contractasem și unele datorii. Primisem o lecție serioasă. Pentru a ieși din impas, m-am dus la Manderson și i-am spus ce făcusem, vorbindu-i de situația în oare mă aflam. El m-a ascultat, zâmbind sarcastic, apoi mi-a avansat o sumă în contul salariului meu, arătându-mi, cu acest prilej, un sentiment oarecum ceva mai apropiat de simpatie decât oricând, ca să pot ieși din încurcătură. „Să nu mai joci la bursă”, a fost tot ce mi-a spus el.

Dar în seara aceea de duminică, Manderson știa că nu aveam aproape nicio lăascaie. Știa că și Burmer îmi cunoștea situația. Poate știa și că împrumutasem câteva lire de la Burmer ca bani de buzunar, până

la viitorul cec ce mi se cuvenea, de altfel, foarte redus, datorită avansului luat ca să-mi plătesc datoriile. Vă rog să țineți bine minte că Manderson era la curent cu toate acestea.

După ce am oprit automobilul în fața peronului casei, m-am dus numaidecât în bibliotecă și i-am explicat lui Manderson situația grea în care mă găseam.

Ceea ce a urmat, oricât de neînsemnat ar părea, mi-a dat impresia că Manderson nu era sincer cu mine. Abia am pronunțat cuvântul „cheltuieli”, că el și-a și dus mâna în mod mecanic la buzunarul din stânga pantalonilor, unde avea totdeauna un mic portofel cam cu vreo sută de lire în bilete de bancă. Asta era o obișnuință atât de înrădăcinată la el, încât am fost foarte uimit văzându-l că-și întrerupe brusc gestul schițat; dar am fost și mai uimit auzindu-l scoțând o înjurătură cu voce scăzută. Era pentru prima oară când înjura în fața mea, însă Burmer îmi spusese că patronul se manifestase deseori în felul acesta când erau singuri. M-am întrebat imediat: „Și-o fi răătăcit portofelul?” Dar mi s-a părut că nici pierderea a o sută de lire nu-i putea modifica în niciun chip planul, și vă voi lămuri de ce. Cu o săptămână înainte, când mă dusesem la Londra pentru diferite comisioane, inclusiv reținerea unei cabine pentru George Harris, retrăsesem o mie de lire pentru Manderson de la bancherii săi și, potrivit indicațiilor sale, cerusem să mi se dea suma în bancnote de o valoare mică. Nu cunoșteam intențiile lui Manderson în legătură cu această sumă în numerar neobișnuit de mare, dar știam sigur că biletele de bancă se găseau într-un sertar al biroului său din bibliotecă, încuiat cu cheia. Cel puțin, în după-amiaza aceea bancnotele se aflau acolo, fiindcă îl văzusem pe Manderson stând la birou și numărându-le.

Însă în loc să se ducă la birou, Manderson a rămas nemișcat, cu ochii la mine. Părea furios, dar, treptat, și-a recăpătat stăpânirea de sine până ce s-a liniștit cu totul. „Așteaptă-mă în mașină, a murmurat el; mă duc să caut bani”. Am ieșit împreună, și în timp ce eu îmi îmbrăcam pardesiul în hol, l-am văzut intrând în salon, care, după cum știți, avea o ușă spre vestibul.

Am început să mă plimb în lungul și-n latul peluzei din fața casei, fumând o țigară. Mă întrebam ce se întâmplase cu cele o mie de lire. Poate că Manderson le încuiase în salon; dar de ce acolo? Apoi, pe

când treceam prin dreptul unei ferestre a salonului, am observat silueta doamnei Manderson conturându-se pe fondul perdelei subțiri de mătase. Stătea în dreptul scrinului. Fereastra era deschisă și, în trecere, am auzit-o spunând: „Nu am aici nici măcar treizeci de lire; îți ajung?” Nu am putut auzi răspunsul, însă umbra lui Manderson s-a suprapus în clipa următoare peste aceea a soției sale, și cum auzit clinchetul banilor. Apoi, cum el stătea lângă fereastră și eu eram pe punctul de a mă îndepărta, am deslușit aceste cuvinte, pe care le pot repeta foarte exact, fiindcă m-au uimit într-atât, încât mi s-au întipărit adânc în memorie: „Acum plec, Marlowe m-a convins să fac o plimbare cu mașina sub clar de lună. A stăruit foarte mult, spunând că mă va ajuta să dorm și poate că are dreptate”.

V-am povestit că timp de patru ani nu-l auzisem niciodată pe Manderson spunând direct niciun fel de minciună, mare sau mică. Eram convins că înțelesesem moralitatea foarte superficială a acestui om ciudat și așa fi jurat că dacă i s-ar fi pus o întrebare pe neașteptate, pe care nu ar fi putut-o evita, sau ar fi refuzat să răspundă, sau ar fi spus adevărul. Și ce-mi auziseră urechile? Nu era nici măcar un răspuns la o întrebare, ci o afirmație intenționată, exprimată în termeni preciși, și cu totul falsă. Lucrul de neînchipuit se produsese. Aveam aproape senzația că cineva pe care-l cunoșteam foarte bine mă pălmuisese chiar în clipa când simțeam unul pentru altul o foarte mare simpatie. Sângele mi s-a urcat la cap și m-am oprit pe peluză. Am stat acolo încremenit până ce am auzit pașii lui Manderson la ușa principală, când mi-am revenit și m-am urcat în mașină. El mi-a întins un săculeț de bancă în care se aflau câteva bancnote și aur. „Aici e mai mult decât ai nevoie”, a spus Manderson, în timp ce eu băgăm mecanic săculețul în buzunar.

Timp de câteva minute, am discutat cu Manderson, efectuând un „tour ele force”, de care e un om în stare când e foarte încordat și emoționat, despre ruta cea mai bună a călătoriei mele. Traseul acesta spre Southampton îl străbătusem de mai multe ori, ziua, și cred că am discutat cât se poate de calm și de natural. Dar în timp ce vorbeam, mintea mi se îneca în temeri și bănuieli stârnite din senin. Nu-mi dădeam seama de ce anume mă temeam. Simțeam o teamă de nedescris în legătură cu Manderson. Abia mi se strecurase teama în

suflet, că m-a copleșit ca o armată invadatoare. Simțeam, aproape eram convins, că se va petrece cu mine ceva nedrept și sinistru. Cu toate acestea părea sigur că Manderson nu mă dușmănea. Apoi, gândurile mi se îmbulzeau în minte cu o rapiditate uluitoare, în căutarea unui răspuns la întrebarea de ce mințise Manderson? Și-mi simțeam sângele pulsându-mi cu putere în urechi cu întrebarea: „Unde sunt cele o mie de lire?”

Rățiunea se lupta zadarnic să înlăture gândul că între teama mea și dispariția banilor nu era nicio legătură. Instinctul meu de om amenințat de o primejdie nu voia să țină seamă de glasul ei. Când mașina porni, angajându-se pe curba drumului, parcă altcineva decât mine izbuti să țină volanul vei să conducă automobilul, făcând din când în când observații ocazionale, banale, pe măsură ce alunecam sub clar de lună. Mă stăpâneau o zăpăpeală și o alarmă nelămurită” cu mult mai îngrijorătoare decât orice teamă întemeiată pe care o simțisem vreodată.

Vă amintiți că la vreo milă de casă drumul trece pe lângă un grilaj cu o poartă spre stânga, unde era intrarea pe terenul de golf. Acolo Manderson mi-a spus să opresc ca să coboare, și eu am oprit mașina. „Ții minte totul, limpede?” m-a întrebat el. Am făcut o efortare supraomenească să-mi amintesc și să repet toate instrucțiunile pe care mi le dăduse. „Perfect, a zis dânsul. La revedere. Să nu pierzi punga”. Acestea au fost ultimele lui cuvinte pe care le-am auzit în timp ce automobilul se îndepărta încet.

Marlowe se ridică de pe scaun, apăsându-și ochii cu mâinile. Era congestionat de emoția pricinuită de propria lui povestire, și i se citea în priviri groaza provocată de aceste amintiri, ceea ce îi făcu pe cei doi ascultători să nu scoată o vorbă. El se scutură cu un gest asemănător unui câine, apoi rămase în picioare în fața șemineului, cu mâinile la spate și continuă:

— Fără-ndoială că știți amândoi ce înseamnă oglinda retrovizoare de la un automobil.

Trent făcu iute un semn de aprobare, dând din cap cu fața însuflețită mai dinainte ele ceea ce urma să audă, însă Cupples, care simțea o antipatie blajină dar neînduplecată împotriva automobilelor, își mărturisi imediat ignoranța.

— E o mică oglindă rotundă sau adesea dreptunghiulară – îl lămuri Marlowe – montată în partea dreaptă a parbrizului, chiar în fața celui ce ține volanul, și așezată astfel încât el să poată vedea fără să se-ntoarcă dacă vreo altă mașină din spate e pe punctul de a-l depăși. E vorba de un dispozitiv obișnuit, și de un astfel de dispozitiv dispunea și automobilul acela, Când mașina s-a pus în mișcare și nu l-am mai auzit pe Manderson vorbind în spatele meu, am văzut în oglindă o imagine pentru care aș da orice pe lume s-o pot uita.

Marlowe tăcu o clipă, cu ochii la peretele din fața lui.

— Am văzut chipul lui Manderson – începu el iar, cu; o voce joasă. Stătea pe șosea, numai la câțiva metri în spatele mașinii, uitându-se după mine; razele lunii îi luminau fața din plin, și oglinda îi surprinsese întâmplător chipul pentru o clipă.

Reflexul condiționat este într-adevăr un lucru minunat. Nu am mișcat nici mâna, nici piciorul pe mecanismele de conducere ale mașinii. Într-adevăr, aș putea spune că obișnuința de a conduce m-a făcut să rezist acestui șoa. Desigur că ați citit în cărți că uneori poți vedea iadul în privirea unui om, însă nu vă puteți da seama cât de potrivită e această metaforă.

Dacă n-aș fi știut că e vorba de Manderson, nici nu i-aș fi recunoscut chipul. Era chipul unui om nebun, hidos, răvășit de o ură imbecilă, cu dinții dezgoliți de un rânjat ca al unei maimuțe sălbatică, și plin de triumf... Și-apoi ochii... în mica oglindă retrovizoare nu am putut avea decât imaginea chipului său. N-am văzut nimic din gesturile care subliniau probabil masca aceea lividă întoarsă spre mine. Și această imagine groaznică nu am zărit-o decât o clipă. Mașina s-a îndepărtat, mărimdu-și viteza, și pe măsură ce înaintam, mintea mea, în care se spulberase acum orice urmă de îndoială și nedumerire, era tot atât de activă ca și motorul din fața mea, Acum știam...

În manuscrisul dumneavoastră, domnule Trent, ați făcut aluzie la iuțeala automată cu care se rânduiesc ideile unei concepții noi, care-ți luminează mintea pe neașteptate. E absolut adevărat. Intensitatea urii cu care cei doi ochi mă priveau din spate plini de venin mi se revărsa în minte ca lumina unui reflector. Acum gândeam foarte clar, ba chiar cu sânge rece, fiindcă știam de ce, mai bine zis știam acum de cine trebuia să mă tem, și instinctul îmi spunea că nu e

clipa să mă las pradă emoțiilor care mă copleșeau. Omul mă ura cu energia unui nebun. Lucrul acesta l-am înțeles într-o clipă, oricât de necrezut părea. Dar chipul lui Manderson din noaptea aceea de neuitat îmi dezvăluia ceva mai mult decât o ură neîmpăcată. Îmi arăta triumful acelei un, o satisfacție oribilă; bucuria crudă a omului care mă vedea îndreptându-mă spre destinul meu. Asta mi-era clar. Dar care era acel destin?

Am oprit mașina. Străbătusem cam vreo două sute cincizeci de metri și o cotitură bruscă m-a ascuns vederii din locul unde coborâse Manderson. M-am lăsat pe spate în scaunul meu și am început să mii gândesc. Nu mă îndoiam că trebuia să mi se întâmple ceva. Unde? La Paris? Probabil, fiindcă de ce mă trimisese acolo cu bani și cu bilet? Dar de ce la Paris? Asta mă uimea, fiindcă nu aveam idei melodramatici despre orașul acesta. Deocamdată, punctul acesta nu l-am putut lămuri și m-am întors la alte aspecte care îmi atrăseseră atenția în seara aceea. De ce mințise că eu îl convinsesem să meargă la o plimbare sub clar de lună? Ce urmărea cu minciuna asta? Manderson, îmi spuneam eu, se va întoarce fără mine, în timp ce eu mă aflu în drum spre Southampton. Ce va spune despre mine? Cum va explica faptul că s-a întors singur și fără mașină? Și, punându-mi această sinistă întrebare, prin minte îmi fulgeră cea mai misterioasă dintre nedumeririle mele: „Unde sunt cele o mie de lire?” Și în aceeași clipă zvâcni și răspunsul: „Cele o mie de lire sunt în buzunarul meu”.

Am coborât din mașină. Genunchii îmi tremurau și eram gata să leșin. Acum aveam impresia că întrezăresc întregul complot. Toată povestea cu documentele care trebuiau duse la Paris fusese ticluită ca să mă-nșele. Eu aveam banii lui Manderson asupra mea, și el va declara că i-am furat; după toate aparențele, s-ar naște convingerea că voiam să fug din Anglia, după ce-mi luasem toate măsurile de prevedere. El ar anunța imediat poliția, știind cum s-o pună pe urmele mele. Aș fi arestat la Paris, dacă aș ajunge până acolo, trăind sub un nume fals, după ce mă deghizasem și după ce călătorisem într-o cabină pe care o reținusem dinainte tot sub un nume fals. Crima mea ar fi astfel crima unui om care, încolțit de pierderea unei sume de bani, avea o nevoie desperată s-o înlocuiască. Iar tot ceea ce aș povesti eu ar fi socotit cu desăvârșire de necrezut și imposibil.

Deoarece toate aceste sinistre circumstanțe acuzatoare se ridicau împotriva mea, am scos trusa cea groasă din buzunar. Copleșit de intensitatea momentului, nu am șovăit o clipă în convingerea că banii se găseau acolo. În trusă se putea afla foarte bine un teanc de bancnote. Dar cântărindu-l în mână, mi s-a părut că în el se găsea mai mult decât atât. Era prea voluminos ca să fie umplut numai cu bancnote. Dar ce mai pusese Manderson la cale, că să mă acuze? La urma urmei, o mie de lire nu însemna o tentație prea mare pentru un om ca mâneca să riște ocna! Și, cuprins de această nouă agitație, nu mi-am dat seama ce fac, am apucat cu degetele banda de piele care înconjură punga ceva mai sus de încuietoare și am smuls ciocul încuietorii. Știți că, de obicei, încuietorile astea nu sunt prea solide.

Marlowe tăcu și se îndreptă spre biroul de stejar de lângă fereastră. Deschise un sertar plin cu diferite obiecte, scoase o cutie cu o mulțime de chei desperecheate și alege una, care se deosebea de celelalte prin faptul că era legată cu o panglică de culoare roz.

Cheia aceasta i-o întinse lui Trent.

— O păstrez ca pe un fel de amintire funebră – zise el. Asta e cheia încuietorii pe care am forțat-o. Aș fi putut evita cazna de a smulge încuietoarea, dar nu știam că această cheie se afla în clipa aceea în buzunarul din stânga al pardesiului meu. Fără îndoială că Manderson o strecurase acolo pe când pardesiul meu atârna în cuierul din hol sau pe când stătea lângă mine în mașină. S-ar fi putut's!: nu dau de această cheie micuță timp de săptămâni de zile; de fapt, nici nu am dat de ea decât după două zile de la moartea lui Manderson, însă poliția ar fi găsit-o la o percheziție, în cinci minute. Și atunci eu, în posesia pungi cu conținutul ei în buzunarul meu, cu un nume fals și deghizat cu ochelari, nu aș fi fost în stare să dau altă explicație decât pe aceea, foarte puțin convingătoare, că nu știam că această cheiță se află în buzunarul meu.

Trent se jucă o clipă cu cheița agățată de mica panglică roz, apoi întreabă cu însuflețire:

— De unde știți că această cheiță e de la trusa aceea?

— De îndată ce am găsit-o, m-am urcat sus, în camera în care se afla punga, și am încercat-o la micul lacăt al acesteia. Știam unde o pusesem și sunt convins că și dumneavoastră știți, domnule Trent, nu-i

așa? întrebă Marlowe, cu oarecare ironie.

— Touché¹ – zise Trent, zâmbind în silă. Într-adevăr, pe masa de toaletă din camera lui Manderson, printre alte felurite obiecte, am găsit o trusă voluminoasă, a cărei încuietoare fusese forțată. Acum declarați că dumneavoastră ați pus-o acolo. Eu, când am descoperit-o, n-am înțeles nimic – încheie Trent și-tăcu.

— Nu aveam niciun motiv s-o ascund – zise Marlowe. Dar să ne întoarcem la istorisirea mea. Am smuls încuietoarea trusei și am deschis-o la lumina uneia din lămpile mașinii. Ar fi trebuit

1 Atins (în limba franceză în text).

să prevăd ce voi găsi mai întâi acolo, dar n-am prevăzut. El tăcu, uitându-se la Trent.

— Era... – începu Trent mecanic, clar se opri. Vă rog, fiți bun și nu încercați să mă faceți să intervin mai mult decât am făcut-o – zise detectivul, întâlnind privirea celui alt. V-am felicitat deja în scris pentru inteligența dumneavoastră. Nu mai e nevoie s-o dovediți, determinându-l pe judecătorul care sunt eu acum să vă ajute în mărturisirea dumneavoastră.

— Prea bine – încuviință Marlowe. Dar n-am putut să rezist. Dacă dumneavoastră ați fi fost în locul meu, ați fi ghicit mai bine decât mine că în trusă se afla micul portofel al lui Manderson. De cum l-am văzut, mi-am amintit desigur de furia de neînțeles care-l cuprinsese când îi cerusem bani și el îl căutase degeaba în buzunar. Desigur că a fost un pas greșit din partea lui. El pusese în trusă portofelul său împreună cu cealaltă sumă care trebuia să fie privită ca obiectul jafului comis chipurile de mine. Am deschis portofelul acesta. Conținea, ca de obicei, câteva bancnote pe care nu le-am numărat. Am mai văzut îndesate în compartimentele trusei pachetele de bancnote care erau așa cum le adusesem de la Londra, precum și două săculețe de piele de căprioară, pe care le-am recunoscut imediat. Atunci inima a început să-mi bată parcă voind să-mi spargă pieptul în fața acestui element cu totul neprevăzut. În ei, Manderson își păstra diamantele pe care le cumpărase de câțva timp, ca să investească banii. Nu le-am deschis; am simțit pietrele minuscule jucând sub presiunea degetelor mele. Habar nu aveam câte mii de lire valorau. Noi ne gândisem totdeauna că Manderson cumpăra diamante numai pentru a le specula. Dar în clipa

aceea m-am convins că fusese vorba de prima acțiune în cadrul complotului urzit împotriva mea, spre a mă distruge. Plindea trebuia să se dovedească existența unei ispite mari, pentru ca un om ca mine să poată fi acuzat de furt. Mișcarea aceasta o ticluise cu gândul răzbunării.

Acum, mi-am spus eu, cunosc tot planul lui și trebuie să acționez. Mi-am dat seama fulgerător de ceea ce-mi rămânea de făcut. Îl lăsasem pe Manderson la o depărtare de vreo milă de locuința sa. Îi trebuiau douăzeci de minute, sau numai cincisprezece, dacă mergea iute, ca să se înapoieze acasă, unde fără îndoială va povesti versiunea lui despre furtul comis de mine și va telefona probabil și la poliția din Bishopsbridge. Eu mă despărțisem de el numai de vreo cinci sau șase minute, fiindcă tot ceea ce v-am povestit acum mi-a trecut prin minte cu o iuțea neobișnuită. Ar fi fost foarte ușor să-l ajung cu mașina din urmă, înainte de a ajunge acasă. Fără îndoială că discuția dintre noi va fi penibilă. Dar gândindu-mă la ea, eram tot mai hotărât s-o provoc și toată teama mea s-a spulberat când am început să mă bucur de satisfacția de a-i putea spune tot ceea ce gândeam despre el. Poate că puține persoane se hotărâseră vreodată să-i facă o scenă lui Sigsbee Manderson; însă eu eram nebun de furie. Complotase împotriva onoarei și a libertății mele, înșelându-mă cu perfidie. Iar la ceea ce va urma după această întrevvedere nu mă gândeam o clipă. Toate s-ar fi aranjat de la sine.

Întorsesem mașina și tocmai pornisem în viteză spre White Gables, când am auzit un foc de revolver tras în fața mea, spre dreapta.

Am oprit imediat. Primul gând care mi-a fulgerat prin minte a fost că Manderson trăsesese în mine. Apoi mi-am dat seama că detunătura nu fusese chiar atât de apropiată. Pe drum, nu am zărit pe nimeni – deși acesta era scăldat în razele lunii. Îl lăsasem pe Manderson într-un anumit loc, în spatele cotiturii, care nu se afla mai departe de o sută de metri în fața mea. Cam după o jumătate de minut, sau așa ceva, am pornit din nou și am luat virajul cu o viteză foarte mică. Apoi m-am oprit brusc – și câteva clipe am rămas încrămențit.

Manderson zăcea mort pe terenul de sport, în partea cealaltă a grilajului; îl vedeam foarte bine sub clarul de lună.

Marlowe făcu o altă pauză, și Trent îl întrebă încruntat:

— Era întins chiar pe terenul de golf?

— Desigur! observă Cupples. Acolo era al 8-lea sector al peluzei pentru golf. Pe măsură ce Marlowe vorbise, bătrânul devenise tot mai curios, și acum se juca nervos cu barba sa rară.

— Zăcea pe peluză, chiar lângă fanion – răspunse Marlowe. Era întins pe spate, cu brațele larg deschise; vestonul și pardesiul îi erau descheiate; razele lunii îi luminau obrazul livid și hidos și plastronul cămășii, scânteind pe dinții lui dezgoliți și pe unul din ochi. Celălalt ochi... l-ați văzut. Nu mă îndoiam că era mort. Și cum stăteam încremenit, fără să fiu deocamdată în stare să-mi adun gândurile, am putut să văd chiar și un fir de sânge, care se scurgea până la ureche, din orbita sfărâmată. Aproape de cadavru, se afla pălăria lui neagră de fetru, iar la picioarele sale, un revolver.

Cred că am rămas numai câteva secunde uluit, cu ochii ațintiți asupra corpului neînsuflețit; apoi am coborât din mașină și m-am apropiat încet de Manderson. În clipa aceea mi-am dat seama de realitate în toată adâncimea ei și de primejdia groaznică în care mă aflam. Nebunul din fața mea voise să mă lipsească nu numai de cinste și libertate, el plănuise și moartea mea, moartea rușinoasă pe eșafod. Ca să fie și mai sigur de condamnarea mea, nu pregetase să-și pună capăt vieții; o viață, care fusese fără îndoială de multă vreme amenințată de un impuls dement spre sinucidere; agonia sa se transformase, poate, într-o bucurie josnică la gândul că odată cu moartea lui îmi răpea și mie viața. Așa cum o vedeam în clipa aceea, situația mea era disperată. Dacă mi se păruse cu totul deznădăjduită, când mă gândisem că Manderson se hotărâse să mă denunțe ca hoț, apoi cum putea fi acum, când cadavrul său făcea din mine un ucigaș?

Am ridicat revolverul de jos și am observat, aproape fără emoție, că era al meu. Bănuiesc că Manderson îl luase din camera mea în timp ce eu scoteam mașina din garaj. În momentul acela mi-am adus aminte că Manderson îmi sugerase să gravez pe revolver inițialele mele, ca să se deosebească de arma lui absolut identică.

M-am aplecat asupra cadavrului și m-am convins că nu mai trăiește. Trebuie să vă spun că nu am observat nici atunci, nici mai târziu, zgârieturile și echimozele de la încheieturile mâinilor, care au fost privite ca o dovadă a luptei duse cu un agresor. Dar eu nu mă

îndoiesc câtuși de puțin că Manderson s-a rănit singur, cu intenție, înainte de a-și trage un glonț în ochi; asta făcea parte din planul său.

Deși nu am descoperit acest amănunt important, când am văzut cadavrul, am fost sigur că el nu uitase, în ultimul său gest, să strângă împotriva mea elemente acuzatoare, excluzând cu desăvârșire ipoteza sinuciderii. E limpede că-i venise foarte greu să țină revolverul cu brațul întins, și pe chipul său nu am descoperit nicio urmă de fum sau de arsură. Rana era absolut curată și nu mai sângera. M-am ridicat și m-am plimbat nervos pe peluză în lung și-n lat, recapitulând toate elementele care mă acuzau în mod copleșitor.

Eu fusesem ultimul om văzut împreună cu Manderson în viață. Eu îl convinsesem, după cum o mințise pe soția sa și, după cum am aflat mai târziu, îl indusese în eroare și pe valet, să mă însoțească într-o plimbare de la care nu s-a mai întors niciodată. îl ucisese pistolul meu. Era adevărat că, descoperind planul pus la cale împotriva mea, evitasem să se acumuleze și alte fapte acuzatoare: fuga, faptul că mă deghizasem, posesia unei adevărate comori. Dar, la urma urmei, la ce mai serveau toate acestea? Așa cum se prezenta situația, ce speranță mai puteam avea? Ce-mi rămânea de făcut?

Marlowe se apropie de masă și se sprijini cu mâinile pe ea, aplecându-se înainte.

— Aș vrea – urmă el, foarte grav – să ajungeți, să înțelegeți ce era în mintea mea când m-am hotărât să fac ceea ce am făcut. Nădăjduiesc să nu vă plictisească faptul că trebuie să insist asupra acestui punct. Vă gândiți, poate, amândoi, că m-am purtat ca un neghiob. Dar, la urma urmei, poliția nu m-a bănuit o singură clipă. Cred că m-am plimbat pe peluză cam un sfert de oră, chibzuind asupra situației ca la o partidă de șah. Trebuia să gândesc bine și cu sânge rece; fiindcă siguranța mea depindea de răsturnarea planului unuia din oamenii cei mai prevăzători care trăiseră vreodată. Și vă rog să nu uitați că mai erau amănunte ale planului, pe care eu încă nu le cunoșteam și așteptau să mă strivească.

Am văzut imediat oare sunt primele două planuri, la înfăptuirea cărora trebuia să pornesc. Mi-am dat seama că și unul, și altul puteau fără îndoială să-mi fie fatale. Potrivit primului plan, trebuia să trec deschis la fapte, fără ascunzișuri: să transport în casă cadavrul lui

Manderson, să povestesc întreaga întâmplare, să depun diamantele și bancnotele și să am încredere în puterea adevărului și a nevinovăției. Dar merită să izbucnesc în râs, gândindu-mă la situația pe care voiam s-o creez! Mă vedeam transportând cadavrul în casă și dând explicații despre purtarea mea. Șovăitor, cuprins de o adevărată rușine față de absurditatea acuzației, nedovedită cu nimic, pe care o susțineam, a unei uri nebunești și a unei trădări diabolice împotriva unui om care, după câte știam, nu rostise măcar o singură vorbă neplăcută împotriva mea. Oriîncotro căutăm o cale de scăpare, îmi dădeam seama că șiretenia lui Manderson mi-o luase înainte. Disimularea permanentă a urii sale fusese o trăsătură caracteristică a stratagelei lui; numai un om cu o desăvârșită stăpânire de sine ca a sa fusese capabil să facă asta. Vă puteți da singuri seama cum fiecare afirmație din povestirea mea ar fi fost posibil să apară, în umbra morții lui Manderson, ca o minciună grosolană. Mă vedeam povestind toate astea în fața curții cu juri, ca să i mă dezvinovățesc! Îmi închipuiam expresia de pe chipul magistratului care mă asculta! Îi citeam gândurile pe fiecare trăsătură a feței; îndrăzneala de a prezenta un conglomerat atât de nerușinat de fapte lipsite de legătură nu ar fi făcut decât să f spulbere toate șansele de a beneficia de o comutare a pedepsei capitale.

E adevărat că nu fugisem. Adusesem cadavrul în casă și înapoiasem banii și diamantele. Dar cu ce mă puteau ajuta toate acestea? Ele nu dovedeau decât că, după săvârșirea crimei, mă cuprinsese teama și nu mai avusesem destulă energie să păstrez roadele faptei mele; purtarea aceasta ar fi sugerat, probabil, că nu avusesem de gând chiar să-lucid pe Manderson, ci numai să-l ameninț, și că mă părăsese curajul când îmi dădusem seama ce făcusem. Puteam să întorc planul ăsta pe toate fețele și nu vedeam nicio șansă de a scăpa de condamnare.

Potrivit celui de-al doilea plan, care-mi răsărise-n minte, trebuia să mă folosesc de situație și să fug imediat. Dar și comportarea aceasta mi-ar fi fost fatală. Cadavrul era acolo. Nu aveam timp să-l ascund atât de bine, încât să nu fie găsit la primele cercetări sistematice. Dar orice-aș fi făcut cu cadavrul, locatarii de la White Gables s-ar fi îngrijorat, fără-ndoială, dacă ar fi văzut că Manderson nu se întoarce acasă în cel mult două-trei ore. Martin ar fi bănuit că e vorba de un

accident de mașină și ar fi telefonat la poliție. Începând din revărsatul zorilor toate drumurile ar fi fost cercetate și toate localitățile prevenite telegrafic. Poliția ar fi acționat, presupunând existența unei crime. Ea ar fi întins plasa cu foarte mare atenție pentru un fapt atât de important ca dispariția lui Manderson. Porturile și stațiile de cale ferată terminus ar fi fost supravegheate cu o mare vigilență. În mai puțin de douăzeci și patru de ore, cadavrul ar fi fost descoperit și întreaga țară, aproape întreaga Europă, ar fi fost pe urmele mele; nu cred să fi existat un singur loc pe pământ unde să se fi putut ascunde omul învinuit de uciderea lui Sigsbee Manderson, fiindcă toate ziarele ar fi răspândit în întreaga lume vestea acestei morți senzaționale. Fiecare străin ar fi devenit suspect; orice bărbat, orice femeie, orice copil s-ar fi transformat într-un detectiv amator; și oricare ar fi fost locul unde aş fi părăsit mașina, ea i-ar fi pus pe toți pe urmele mele. Am luat hotărârea, dacă mă vedeam silit să aleg între două căi la fel de desperate, s-o adopt pe aceea de a spune adevărul, oricât de necrezut ar părea.

Dar căutam cu desperare și o poveste care să fie mai plauzibilă decât adevărul. Puteam să-mi salvez capul printr-o minciună? Fel de fel de gânduri defilau cu iuțeala fulgerului prin mintea mea; nu e cazul să le mai repet acum. Fiecare dintre ele avea câte o latură nefolositoare și primejdioasă; dar toate se năruiau față de faptul – sau ceea ce ar fi putut fi considerat ca un fapt – că-l convinsesem pe Manderson să mă însoțească la o plimbare și că de la această plimbare nu se mai întorsese viu. În timp ce dădeam târcoale cadavrului întins pe peluză, am înlăturat cu iuțeală o idee după alta, și cum minutele treceau, fatalitatea părea că mă apasă din ce în ce mai greu. Și, deodată, mi-a venit o idee foarte ciudată.

Am murmurat de câteva ori și pe jumătate conștient, ca un fel de refren, cuvintele pe care Manderson le spusese soției sale, că-l convinsesem să iasă la plimbare înainte de a se culca: „Marlowe m-a convins să mă plimb cu el cu mașina sub clar de lună; a ținut morțiș să-l însoțesc”, și mi-am dat seama deodată că repetam fără să vreau aceste cuvinte cu vocea lui Manderson.

Așa cum ați descoperit și dumneavoastră domnule Trent, am un dar înăscut de a imita. În trecut imitasem de mai multe ori vocea lui

Manderson atât de bine, încât izbutisem să-l înșel și pe Burmer, care trăia în preajma patronului chiar mai mult decât; soția acestuia. Dacă vă amintiți – continuă Marlowe, întorcându-se spre Cupples – era o voce puternică, metalică și cu o forță atât de puțin obișnuită, încât te distra s-o imiți, și mie mi se părea a fi foarte ușor. Am repetat cuvintele acelea din nou, pentru mine, în felul acesta (el le pronunță tare, imitându-l pe Manderson, și Cupples holbă uimit ochii) apoi am dat cu pumnul în zidul nu prea înalt lângă care mă aflam: „Manderson nu s-a întors viu! am zis eu tare. Ei bine, Manderson o să se întoarcă viu!”

În câteva secunde, mi-am schițat în minte liniile mari ale noului meu plan. Nu mi-am pierdut vremea cu amănuntele. Orice clipă era, foarte prețioasă. Am ridicat cadavrul, l-am întins pe podeaua mașinii și l-am acoperit cu o cuvertură. Apoi am luat pălăria și revolverul. Eram convins că pe peluză nu mai rămăsese nicio urmă a dramei din noaptea aceea. Pe măsură ce conduceam mașina înapoi, spre White Gables, planul conceput mi se desfășura dinaintea ochilor cu o iuțeală și o ușurință atât de mari, că mă prindea cu totul. Poate că totuși voi scăpa, mi-am spus eu. Ar fi foarte simplu, numai să-mi păstrez sângele rece. Dacă nu se iveau cine știe ce evenimente neprevăzute și puțin probabile, nu puteam să nu izbutesc. Îmi venea să strig de bucurie.

Apropiindu-mă de casă, am micșorat viteza și am cercetat drumul cu privirea. Nu era nici țipenie de om. Am întors mașina spre câmpul din cealaltă parte a drumului, cam la douăzeci de pași de mica poartă din colțul cel mai îndepărtat al proprietății, și am oprit-o în spatele unei căpițe de fân. Și, pe când, pe cap cu pălăria lui Manderson și cu pistolul său în buzunar, străbăteam anevoie drumul și deschideam porțița, târând cu greu cadavrul, îngrijorarea mea s-a potolit în foarte mare măsură. Eram aproape sigur că reușesc dacă acționez iute și cu sânge rece.

Marlowe se afundă într-unul din marile fotolii de lângă șemineu și oftă adânc, ștergându-și fruntea îmbrobodată de sudoare. Cei doi ascultători ai lui respirară și ei adânc, în tăcere.

— De-aici înainte știți totul – zise Marlowe, luând o țigară dintr-o cutie de lângă el și aprinzând-o.

Trent, urmărind tremurul ușor al mâinii care ținea chibritul, observă în sine că nici mâna lui nu părea a fi prea sigură în

momentul acela.

— Pantofii care m-au trădat – urmă Marlowe după o scurtă pauză – m-au strâns tot timpul cât i-am purtat, dar n-am bănuir de loc că s-ar putea să crape în vreun loc. Mi-am dat seama că pe iarba moale de lângă șopronul unde lăsasem cadavrul, precum și între colibă și casă nu trebuia să rămână nicio urmă a pașilor mei, așa că îndată ce am intrat pe porțiță, am scos pantofii lui Manderson. și i-am încălțat. Mi-am lăsat pantofii, împreună cu jacheta și pardesiul, lângă cadavru, de unde le-am luat mai târziu. Am lăsat dinadins urme de pași pe pietrișul moale de lângă ușa cu geamuri de la bibliotecă și alte câteva urme pe marginea covorului. Am trecut prin clipe îngrozitoare când a trebuit după aceea să dezbrac cadavrul de haine, ca să-l îmbrac cu hainele cafenii și cu alți pantofi și să pun lucrurile în buzunare; iar scoaterea protezei din gură a fost ceva oribil. Capul lui Manderson... dar de ce să vă mai spun toate astea! Totuși, în momentele acelea nu am simțit o groază prea mare; gândiți-vă că în felul acesta îmi scoteam ștreangul de la gât. Îmi pare rău că nu m-am gândit să scot manșetele și să leg șireturile la pantofi cu mai multă grijă. Și-apoi, am săvârșit o gravă greșeală punând ceasul într-alt buzunar decât în cel destinat pentru el. Dar eram atât de grăbit!

Însă în privința whisky-ului v-ați înșelat. După o dușă bună, n-am mai băut, în schimb am umplut o sticlă pe care am scos-o din bufet și am luat-o cu mine. Mă aștepta o noapte întreagă plină de încordare și îngrijorare și nu știam cum să-i fac față. Pe când mă aflam la volanul mașinii, în drum spre Southampton, am simțit nevoia să mai dau pe gât câte o dușcă. În manuscris, dumneavoastră vă arătați foarte generos în privința timpului pe care mi l-ați acordat pentru acoperirea acestui traseu în cursul nopții. Susțineți că pentru a ajunge la Southampton cu mașina aceea la șase și jumătate dimineața, în împrejurările existente, un om trebuia, chiar dacă ar fi condus ca un demon, să fi părăsit Maristone cel mai târziu la miezul nopții. Dar eu nu apucasem să îmbrac cadavrul cu celălalt costum de haine, să-i pun cravata, să am grijă de lanțul de ceas și de toate celelalte decât la douăsprezece și zece minute; apoi a trebuit să mă duc la mașină și să pornesc motorul. E drept, sunt convins că un alt om nu ar fi luat asupra sa toate riscurile pe care le-am luat eu în noaptea aceea, unde mai pui,

și fără faruri. Acum, când mă gândesc la drumul acela, mă cutremur.

Nu am aproape nimic de spus despre ceea ce am făcut în casă. După ce Martin m-a lăsat singur, m-am gândit iar la fazele următoare ale planului meu, în timp ce desqărcam revolverul și-l curățăm bine, folosindu-mă de batista mea și de un toc de pe birou. Teancurile de bancnote, trusa și diamantele le-am pus la locul lor în biroul cu rulou, pe care l-am deschis și l-am închis cu cheia lui Manderson. Când am urcat scara, am trecut printr-un moment de panică, fiindcă, deși Martin, care stătea în oficiul lui, nu mă putea vedea, se putea ca cineva să treacă spre etajul superior. Câteodată o întâlneam pe Célestine, fata din casă de origine franceză, dând târcoale pe acolo, când toți ceilalți oameni de serviciu erau culcați. Știam că Burmer avea un somn adânc; în privința doamnei Manderson, auzisem că avea obiceiul să se culce la ora unsprezece; îmi închipuiam chiar că facultatea ei de a dormi bine o ajuta, probabil, să-și păstreze întreaga frumusețe și vitalitate în pofida unei căsătorii despre care știam cu toții că era nefericită. Cu toate acestea, nu mi-a fost de loc ușor să urc treptele cu urechea la pândă, gata să fac cale-ntoarsă și să mă retrag în bibliotecă la cel mai mic zgomot venit de sus. Dar nu s-a întâmplat nimic din toate acestea.

Când am ajuns la etajul de sus, m-am dus mai întâi în camera mea și am pus la loc revolverul, iar cartușele în tocul lor. Apoi am stins lumina și am intrat tiptil în camera lui Manderson.

Ce-am făcut acolo, știți. A trebuit să-mi scot pantofii împrumutați și să-i pun în fața ușii, pentru lustruit; am lăsat acolo jacheta lui Manderson, vesta, pantalonii și cravata neagră, după ce mai întâi am scos totul de prin buzunare; am ales un costum, o cravată și o pereche de pantofi, ca să îmbrac cadavrul, apoi am pus dantura în bolul pe care l-am luat de pe lavoar și l-am așezat lângă pat, lăsând acele amprente coplesitoare pe care le-ați descoperit. Ampretele de pe sertarul de la comodă e mai mult ca sigur că le-am lăsat când l-am închis după ce am scos cravata care trebuia s-o înlocuiască pe aceea de seară. Apoi a trebuit să mă întind în pat și să-l răvășesc. Toate acestea le știți, în afară de starea mea de spirit, pe care nu v-o puteți închipui și nici cu un v-o pot descrie.

Momentul cel mai critic a fost când, abia la începutul executării

planului meu, am auzit-o pe doamna Manderson vorbindu-mi din camera învecinată, unde* bănuiam că e adâncită în somn. Deși mă pregătisem pentru această eventualitate, în clipa aceea mi-am pierdut capul. Cu toate acestea...

Fiindcă veni vorba, trebuie să vă împărtășesc următoarele: Dacă doamna Manderson, în ciuda tuturor așteptărilor, ar fi fost încă trează, și din cauza asta nu aș mai fi putut să fug pe fereastră, mă hotărâsem să rămân pur și simplu acolo unde eram, timp de câteva ore, fără să-i vorbesc, și după aceea să părăsesc. casa în grabă și fără zgomot, pe drumul obișnuit. Martin ar fi dormit în momentul acela, și chiar dacă aș fi fost auzit, nu m-ar fi văzut nimeni. Aș fi îmbrăcat cadavrul după cum plănuisem, străduindu-mă să fac tot posibilul ca pe drum spre Southampton să recâștig timpul pierdut. Singurul neajuns ar fi fost faptul că nu aș fi putut prezenta un alibi de necontestat, dacă nu soseam la hotelul de acolo la șase jumătate dimineața; dar m-aș fi străduit să ajung cât mai repede la docuri și să culeg de acolo toate elementele care mă interesau. În orice caz, aș fi putut ajunge acolo cu mult înainte de plecarea pachetului, fixată pentru amiază. În felul acesta nu vedeam cum aș fi putut fi bănuie de săvârșirea unei crime. Dar să presupunem, mă gândeam, că cineva m-ar fi acuzat. În cazul acesta, dacă eu n-aș fi ajuns la Southampton, să zicem, decât la zece dimineața, desigur că nu aș mai fi putut răspunde: „Nu puteam să ajung la Southampton atât de repede după ce l-am împușcat”, ci aș fi spus pur și simplu că, după ce-l părăsisem pe Manderson la zece și jumătate, întârziaseam pe drum din cauza unei pane de motor. Aș vrea să văd omul care ar fi capabil să aducă vreo dovadă că am avut vreo legătură cu crima, socoteam eu. Nimeni nu ar fi în stare s-o facă! Oricine ar fi putut folosi pistolul din camera mea, chiar dacă s-ar fi dovedit că fusese arma crimei. Și atâta vreme cât s-ar fi crezut că Manderson s-a întors teafăr acasă, nimeni nu m-ar fi putut acuza în chip rațional că eu l-aș fi împușcat. Eram absolut convins că o asemenea bănuială nu putea răsări în mintea nimănui. Totuși, am vrut să adaug la argumentele în favoarea mea elementul absolutei imposibilități fizice. Îmi dădeam seama că în felul acesta aș fi fost de zece ori mai sigur. Deci, de îndată ce am știut, după respirația doamnei Manderson, că aceasta adormise din nou, am străbătut camera ei

numai în ciorapi și, după zece secunde, mă și aflu pe peluză, cu legătura mea în mână. Nu cred să fi provocat nici cel mai mic zgomot. Perdeaua de la ușă era făcută dintr-o stofă groasă, care nu foșnea, și când am împins batantele ușii cu geamuri ca să ies afară, nu s-a auzit absolut nimic.

— Spuneți, vă rog – zise Trent, când Marlowe făcu o pauză ca să-și aprindă o nouă țigară – de ce ați luat asupra dumneavoastră riscul de a trece prin camera doamnei Manderson ca să ieșiți din casă? Chiar de la începutul anchetei am înțeles de ce a trebuit să părăsiți casa prin partea aceea; dacă ați fi ieșit printr-o fereastră dintr-altă parte, ați fi fost în primejdie să vă vadă Martin sau un alt servitor care ar fi stat la fereastră să respire aerul curat al nopții. Însă în partea aceea a clădirii mai erau trei camere neocupate: două, de musafiri, și budoarul doamnei Manderson. Mi s-ar fi părut mai puțin primejdios, după terminarea tuturor pregătirilor în camera lui Manderson, să fi părăsit fără zgomot camera aceea, furișându-vă afară printr-una din cele trei încăperi pomenite... Faptul că ați ieșit pe ușa de la balconul odăii doamnei Manderson, după cum vă dați seama – adăugă Trent, glacial – putea stârni, dacă acest amănunt ar fi fost descoperit, felurite bănuieli în legătură cu tânăra doamnă. Cred că m-ați înțeles.

Marlowe se întoarse spre Trent înroșindu-se că focul.

— Sper să mă credeți, domnule Trent – zise el cu o voce care tremura puțin – dacă vă asigur că de mi-ar fi apărut atunci în minte o asemenea posibilitate, aș fi preferat să iau asupra-mi indiferent orice risc, decât să fug pe fereastra aceea. Totuși, e adevărat – continuă Marlowe mai calm – că pentru cineva care n-o cunoaște pe doamna Manderson, ideea că ar fi știut de crima săvârșită împotriva soțului ei nu ar fi părut cu totul neroadă. Scuzați-mi expresia.

Marlowe privi cu atenție capătul arzând al țigării sale, neluând în seamă, cu bună știință, fulgerul oare se aprinse pentru o clipă în ochii lui Trent la auzul acestor cuvinte și a tonului cu care fuseseră rostite.

Detectivul se stăpâni imediat.

— Observația dumneavoastră este cu totul îndreptățită – zise el, foarte liniștit. Și sunt convins că în clipa aceea nu v-ați gândit la posibilitatea la care am făcut aluzie. Dar chiar înlăturând această

ipoteză, mi se pare că ar fi fost mai sigur pentru dumneavoastră să fi procedat cum am mai spus, adică să săriți pe fereastra unei camere neocupate.

— Credeți? zise Marlowe. Tot ceea ce vă pot spune e că n-aș fi avut curajul să fac asta. Vă repet că atunci când am intrat în camera lui Manderson, m-am simțit ușurat de mai mult de jumătate din temerile mele. Vedeam problema în fața mea reducându-se la un spațiu limitat, cu o singură primejdie, cunoscută de mine, care venea din partea doamnei Manderson. Dar aproape reușisem; eram sigur că nu-mi mai rămânea decât să aștept ca ea să adoarmă din nou după cele câteva clipe când se trezise, pentru care, după cum v-am spus, fusesem pregătit să-i fac față. Exceptând accidentele, nu mai vedeam în fața mea niciun obstacol. Închipuți-vă însă că eu, cu hainele și pantofii lui Manderson în mână, aș fi deschis din nou ușa, îndreptându-mă, numai în ciorapi și cămașă, către una din camerele neocupate. Razele lunii se revărsau în coridor prin fereastra de la capătul lui. Chiar dacă fața mi-ar fi fost ascunsă în umbră, nimeni nu ar fi confundat silueta mea cu aceea, a lui Manderson. S-ar fi putut ca Martin să circule prin casă tiptil, cum îi era obiceiul; sau Burmer să iasă din camera lui. Se mai putea ca și una din fetele din casă, despre care aș fi crezut că doarme, să apară deodată la colțul coridorului; o întâlnisem adesea pe Célestine rătăcind prin locuință chiar la ore și mai târzii. E adevărat că toate acestea erau puțin probabile, însă mie mi se păreau a fi foarte posibile. Trebuia să țin seama de neprevăzut. Or, separat de restul casei, închis în camera lui Manderson, în momentul acela știam ce aveam de făcut. Întins, îmbrăcat, pe pat, și trăgând cu urechea ta, respirația pe care abia o deslușeam prin ușa deschisă, în ciuda îngrozitoare mele îngrijorări, eram mult mai puțin neliniștit decât fusesem în clipa când văzusem cadavrul pe gazon. Ba chiar mă socoteam fericit că avusesem norocul să vorbesc cu doamna Manderson, ca să întăresc unul din punctele esențiale ale planului meu, repetând că Manderson mă trimisese la Southampton.

Marlowe îl privi pe Trent, care făcu un semn că înțelege punctul său de vedere.

— Știți, fără îndoială – continuă Marlowe – ce am făcut la Southampton din clipa când am ajuns acolo. Hotărâsem să trag foloase

din povestea lui Manderson despre misteriosul Harris și să acționez potrivit planului meu. Era o minciună foarte bine ticluită și mai perfectă decât orice-aș fi putut improviza eu. Am mers atât de departe, încât înainte de a pleca, am telefonat chiar din bibliotecă la un hotel din Southampton și am întrebat dacă Harris se află acolo. După cum prevăzusem, la hotelul acela nu era niciun Harris.

— Din cauza asta ați telefonat? întrebă Trent cu însuflețire.

— Am telefonat, ca să am prilejul să mă așez așa, încât Martin să nu-mi poată vedea chipul, ci numai jacheta și pălăria pe cap, având totuși o poziție obișnuită de-a lui Manderson. Și găsindu-mă în bibliotecă, fără îndoială că era mai bine să cer o convorbire telefonică adevărată. Fiindcă, dacă aș fi dat numai impresia că telefonez, funcționara de la centrala telefonică v-ar fi declarat fără șovăire că de la White Gables nu se ceruse niciun număr telefonic în noaptea aceea.

— Într-adevăr, primul lucru pe care l-am făcut a fost să interoghez telefonista – mărturisi Trent. Admir ideea acelei convorbiri telefonice și a telegramei pe care ați trimis-o decedatului ca să-i spuneți că Harris nu a sosit și că deci urmează să vă întoarceți...

Un zâmbet forțat lumină o clipă chipul lui Marlowe.

— Nu știu ce-aș mai putea să vă povestesc. M-am înapoiat la Maristone și l-am întâmpinat pe prietenul dumneavoastră, detectivul, cu tot sângele rece pe care-l mai aveam. Dar când am auzit că și dumneavoastră vă ocupați de acest caz, am primit o lovitură puternică, fără să fie totuși șocul cel mai cumplit. Momentul de adevărată panică pentru mine a fost acela când v-am văzut venind în ziua următoare dinspre șopronul unde lăsasem cadavrul. Timp de o clipă îngrozitoare am crezut că sunteți pe cale să mă acuzați pe loc de crimă. Dar acum, când v-am mărturisit totul, nu-mi mai faceți impresia unui om atât de înspăimântător.

Marlowe închise ochii și se lăsă, o vreme, tăcerea. Apoi, Trent se ridică pe neașteptate.

— Vreți să-mi puneți o întrebare? întrebă Marlowe, grav.

— Nici gând! replică Trent, întinzându-și picioarele. Eram numai puțin amorțit. Nu am de pus nicio întrebare. Sunt absolut convins că nu ați spus decât adevărul; și nu numai fiindcă totdeauna mi-ați fost simpatic sau fiindcă explicațiile dumneavoastră m-ar scuti

de alte plictiseli (acestea fiind mai totdeauna motivele care te îndeamnă să dai crezare cuiva), ci fiindcă, din vanitate, nu pot concepe ca un om să mă mintă vreme de o oră, fără s-o simt. Istorisirea dumneavoastră este extraordinară, dar și Manderson a fost un om extraordinar, ca și dumneavoastră. Făcând ceea ce ați făcut, ați acționat ca un nebun, dar sunt de aceeași părere cu dumneavoastră că dacă ați fi acționat ca un om normal, nu ați fi avut nici cea mai mică șansă în fața unui judecător și a unui juriu. Apoi mai e ceva ce nu se poate nega, orice părere am avea despre acest caz: sunteți un om de curaj.

Marlowe se înroși, șovăind emoționat în căutarea unui răspuns. Dar, înainte de a-l rosti, Cupples se ridică tușind sec.

— În ceea ce mă privește – zise el – eu nu v-am socotit vinovat nici o singură clipă.

Marlowe se întoarse spre dânsul, recunoscător și mirat, în timp ce Trent îl privi neîncrezător.

— Însă – adăugă Cupples, ridicând mâna – aș vrea să vă pun o întrebare.

Marlowe înclină din cap, fără să răspundă.

— Presupunând – spuse bătrânul – că un altul ar fi fost suspectat și dat în judecată ca făptaș al acestei orime, ce-ați fi făcut dumneavoastră?

— Cred că datoria mea ar fi fost limpede. M-aș fi dus să povestesc toată întâmplarea avocaților apărării și m-aș fi pus la dispoziția lor.

Trent râse din toată inima. Acum, când încercarea se sfârșise, își recăpătase vechea sa exuberanță și bună dispoziție.

— Parcă le și văd mutrele! zise el. Dar, în realitate, nici dumneata, nici nimeni altul nu a fost vreodată în primejdie. Nu au existat probe împotriva nimănui. L-am văzut în dimineața aceasta pe Murch la Scotland Yard și mi-a spus că și-a însușit concluzia lui Burmer, adică aceea prin care se admitea o răzbunare din partea unei „mafii” americane. Iată sfârșitul cazului Manderson. Slavă Domnului! Ca să vezi cum poate un om să se poarte ca un imbecil, când e convins că a acționat cât se poate de inteligent!

El luă plicul voluminos de pe masă și-l aruncă în foc.

— O fac pentru dumneavoastră, scumpul meu prieten! Chiar și fără asta, pământul n-o să se oprească din rotația lui. Dar uite, s-a făcut târziu, aproape ora șapte, iar eu și Cupples avem o întâlnire la șapte și jumătate. Trebuie să plecăm. Domnule Marlowe, vă spun la revedere. Și, privindu-l în ochi, urmă: Sunt un om care s-a străduit din răspuțeri să vă lege ștreangul de gât. Dar, ținând seama de împrejurări, poate că nu mă veți condamna. Vreți să-mi dați mâna?

Capitolul XVI ULTIMA PICĂTURĂ

— Ce-ai vrut să spui afirmând că avem o întâlnire la șapte și jumătate? Întrebă Cupples, când ieși împreună cu Trent pe poarta imensei clădiri în care locuia Marlowe. Chiar avem o întâlnire?

— Desigur – replică acesta. Vei cina cu mine. Nu există decât un singur fel de a sărbători cum se cuvine această zi, și anume printr-un dineu, pe care-l voi plăti eu. Nu, nu! Eu te-am invitat întâi! iată-mă, în sfârșit, ajuns la capătul unei anchete, fără îndoială unice, un caz care mă frământă de aproape un an, și dacă nici asta nu merită o cină excelentă, nu știu ce alt motiv mai potrivit s-ar putea găsi. Nu ne vom duce la clubul meu, Cupples. Vreau să fie. O sărbătoare și e destul să fii văzut într-un club londonez stăpânit de o emoție plăcută, ca întreaga carieră să-ți fie distrusă. Pe lângă asta, la clubul – meu se servesc mereu aceleași feluri de mâncare, sau cel puțin au totdeauna același gust, fără să știu de ce. Cina veșnic neschimbată de la clubul meu a plictisit milioane de membri ca mine și-i va mai plictisi încă; dar în seara asta, noi cel puțin să disprețuim ospățul lor banal. Nu vom intra într-un restaurant unde coridorul e străjuit de satrapi. Ne vom duce la Sheppard.

— Cine e Sheppard? Întrebă Cupples domol, în timp ce urcau pe Victoria Street.

Însoțitorul său mergea cu pas săltăreț, și un polițist, uitându-se la chipul lui, zâmbi cu îngăduință, cu ochii la expresia de fericire, pe care o punea numai pe seama alcoolului.

— Cine e Sheppard? repetă Trent, ca un ecou, ironic. Dă-mi voie să-ți spun, Cupples, că întrebarea asta este foarte caracteristică pentru starea de spirit care ne-a stăpânit pe toți în aceste zile de neliniște. Ți-am propus să luăm cina la Sheppard, și deodată te-ai oprit și, înainte de a-i trece pragul, ai căutat să afli, cu frenezia specifică orgoliului

intelectual, cine e Sheppard. Eu nu mă sinchisesc de curiozitățile omului modern. Află deci că Sheppard e un local în care se cinează, dar nu știu cine e acest Sheppard. Nu m-am întrebat niciodată dacă Sheppard există! Poate că e un mit de origine totemică! Tot ceea ce știu e că poți mânca acolo un jigou de berbec care i-a făcut pe mulți americani să blesteme ziua când s-a născut Cristofor Columb!... Taci!

Un automobil se apropie lin de trotuar, și șoferul ascultă instrucțiunile lui Trent cu o înclinare maiestuoasă a capului.

— Mai există și un alt motiv care mă face să te conduc la Sheppard – urmă Trent, aprinzând înfrigurat o țigară. Mă voi căsători cu cea mai încântătoare femeie din lume. Cred că asociația de idei este limpede.

— Te vei căsători cu Mabel! strigă Cupples. O veste minunată, scumpul meu prieten! Lasă-mă să-ți strâng mâna, Trent. Iată ceva splendid! Vă felicit pe amândoi din tot sufletul. Și fără a dori să stăvilesc revărsarea exuberanței tale, care e fără-ndoială foarte firească, fiindcă mi-aduc aminte că și eu am trecut prin astfel de clipe cu mulți ani în urmă, pot să-ți spun că am sperat ca acest lucru să se întâmple. Mabel a fost foarte nefericită și e totuși fără-ndoială o femeie destinată îndeplinirii marelui scop al omenirii, și anume de a avea o foarte bună influență asupra vieții unui om cinstit. Nu-i cunoșteam gândurile în legătură cu dumneata, dar de câțeva vreme îmi dădeam foarte bine seama de gândurile dumitale – zise Cupples, făcând cu ochiul ca cel mai monden om din lume. Am observat asta – continuă el – din seara când ați luat cina amândoi în casă la mine, și dumneata îl ascultai pe profesorul Peppmuller, dar fără să-ți dezlipești ochii de ea. Mai sunt câțiva bătrâni ca mine care văd limpede, scumpul meu prieten.

— Mabel spune că și-a dat seama de asta chiar mai înainte – replică Trent, oarecum descurajat. Și eu care credeam că joci minunat rolul indiferentului! E drept că n-am știut niciodată să mă

„Prefac. Așa că nu m-aș mira să fi întrezărit ceva și bătrânul Peppmuller prin dublele sale lentile convexe. Dar oricât de nebun aș fi fost ca pretendent nedeclarat – continuă Trent cu o nouă însuflețire – acum o să fiu și mai nebun. În privința felicitărilor, îți mulțumesc de mii de ori, fiindcă știu că pornesc din inimă. Dumneata ești omul în

stare să facă un cap lung de trei coți, dacă ar crede că ne înșelăm unul asupra celuilalt. Fiindcă veni vorba, m-am purtat cât se poate de prosteste în seara aceea. Simt nevoia să flecăresc imereu. Încearcă să mă suporti. Poate că ar fi mai nimerit să-ți cânt un cântec, unul din cele care-ți plac mai mult. Care era cântecul pe care-l cântai mereu altă dată? Nu era cam așa? și Trent recită strofa următoare, bătând repede tactul cu tocul pantofului în podeaua mașinii:

„A fost odată un negru bătrân, cu un picior de lemn;

N-avea pic de tutun și nici n-avea cui să ceară.

Iar un alt moșneag negru, ca o vulpe de viclean.

Avea mereu tutun în cutia bătrână ca și el”.

Și acum, corul:

„Da, avea mereu tutun în cutia bătrână ca și el”.

— Dar văd că nu cânți! Credeam c-o să spargi norii!

— N-am cântat în viața mea cântecul ăsta! protestă Cupples. Îl aud pentru prima oară.

— Ești sigur? Întrebă Trent, cu un aer plin de îndoială. Ei bine, trebuie să te cred pe cuvânt. În orice caz, e un cântec foarte frumos; niciunul din cântecele de pe la concerte nu valorează cât el. Oricum, se pare că exprimă simțămintele mele din momentul de față mai bine decât orice altceva; îmi țâșnește spontan de pe buze. E tocmai cum a spus episcopul de Bath și Wells, ascultând un discurs al lui Balfour: „Când inima se revarsă, limba trebuie să vorbească”.

— Când s-a întâmplat asta? Întrebă Cupples.

— Cu prilejul propunerii legii referitoare la declarația obligatorie, în caz de boală, a păsărilor de curte, care, după cum îți amintești, a fost o măsură destul de nepotrivită. Aha – se întrerupse el, când taxiul făcu un viraj brusc și pătrunse într-o arteră principală aglomerată – am și ajuns!

Taxiul se opri.

— Iată-ne la destinație – zise Trent, plătind taxiul și conducându-l pe Cupples într-o sală lungă, cu pereții acoperiți de lambriuri și cu mese multe, unde răsună zumzetul conversațiilor. Iată casa unde se hrănesc înfometații; uite și havuzul înconjurat de trandafiri, dar văd că trei bookmakeri1 stau la mpsa mea favorită mâncând carne de porc. Hai să ne așezăm la masa aceea, din colțul

opus.

Trent stătu îndelung de vorbă cu unul dintre chelneri, în timp ce Cupples, adâncit într-o meditație plăcută, se încălzea la un foc puternic, ce ardea cu flăcări mari.

— Aici putem fi aproape siguri – își continuă Trent vorba de îndată ce se așează – că vinul e făcut din struguri. Ce bem?

Cupples se deșteaptă din visare.

— Cred – zise el – că voi bea lapte cu sifon.

— Vorbește mai încet! suflă Trent. Chelnerul-șef suferă de inimă și ar putea să te audă. Ca să vezi.

1 Persoană care ține registrele pariurilor la cursele de cai.

lapte cu sifon! Cupples, poate ești convins că ai o constituție viguroasă și n-aș putea nega că nu-i așa, dar te previn că obiceiul de a amesteca diferite băuturi a pricinuit moartea multor oameni chiar mai robuști decât dumneata. Ascultă-mi sfatul cât mai e timp! Umple-ți paharul cu vin de Samian și lasă sifonul pentru hoardele turcești. Iată că sosește cina!

El dădu chelnerului un alt ordin, care aranjă felurile aduse în fața lor, apoi dispăru numaidecât. Trent era, nici vorbă, un client respectat.

— Am trimis – zise el – să aducă un vin pe care-l cunosc și nădăduiesc că-l vei gusta. Dacă ai făcut vreun legământ, te rog în numele tuturor sfinților temperanței, bea apă, care se găsește la îndemâna dumitale, însă nu-ți crea o celebritate ieftină comandând lapte cu sifon.

— N-am făcut niciodată vreun legământ – spuse Cupples, examinându-și porția de friptură de berbec cu un ochi încântat. Nu mă dau în vânt după vin, și atâta tot. Am cumpărat într-o zi o sticlă de vin și am băut-o, ca să văd cum este, și m-am îmbolnăvit. Dar fără-ndoială că a fost un vin prost. Voi gusta din vinul pe care mi-l oferi, fiindcă mă inviți dumneata, și te asigur, scumpul meu Trent, că sunt fericit să fac ceva neobișnuit, ca să-ți arăt cu câtă râvnă iau parte la acest eveniment. Nu am mai fost de mulți ani atât de fericit. Am ajuns să văd – medită el cu voce tare, în timp ce chelnerul îi umplea paharul – că misterul Manderson a fost dezlegat și acuzatul a fost disculpat, desăvârșindu-se astfel fericirea lui Mabel și a dumitale; ei bine, toate

astea mă copleșesc! Beau în sănătatea dumitale, scumpul meu prieten! Încheie Cupples – sorbind o mică înghițitură de vin.

— Ai o inimă mare! exclamă Trent, adânc mișcat. Aspectul dumitale nu exprimă îndestul grandoarea sufletului pe care-l ai. M-aș fi așteptat mai curând ca un elefant să dirijeze orchestra Operei, decât să bei dumneata în sănătatea mea. Dragul meu Cupples! Fie ca nasul dumitale să-și păstreze mereu nuanța roză, delicată, de acum! Nu, te rog, nu! izbucni el, observând o ușoară strâmbătură pe fața lui Cupples în timp ce sorbea din vin pentru a doua oară. Nu vreau să mă împotrivesc gusturilor dumitale. Îți cer scuze. Voi comanda tot ce dorești, chiar dacă chelnerul-șef și-ar da sufletul de rușine la auzul cererii mele.

După ce lui Cupples i se aduse băutura sa de sihastru, și chelnerul se retrase, Trent îl privi, peste umăr, cu subînțeles.

— În hărmălaia convorbirilor din acest turn al lui Babei – zise el – putem vorbi tot atât de liniștiți de parcă ne-am găsi pe o colină părăsită. Chelnerul o încântă pe tânăra casierită, șoptindu-i cine știe ce nimicuri la ureche. Suntem ca și singuri. Spune acum, ce gândești despre întrevederea de azi după-amiază? Întrebă el, începând să mănânce cu mare poftă.

Continuând să-și taie friptura de berbec în bucățele foarte mici, Cupples răspunse:

— Lucrul cel mai straniu cred că a fost ironia situației însăși. Noi cunoaștem amândoi ura aceea nebunească a lui Manderson împotriva lui Marlowe, care e atât de misterioasă pentru acesta din urmei Noi știm de gelozia, de obsesia lui, și i-am ascii «– II. 19H **w** fii HI **y**? **n** lui Marlowe, ceea ce a fost mai bine, din considerație pentru sentimentele lui Mabel. Marlowe nu va afla niciodată de bănuiala patronului său. Foarte ciudat! Îmi vine să cred că aproape fiecare dintre noi se mișcă, inconștient, în rețeaua părerilor, adesea cu totul greșite, pe care ceilalți oameni le au despre noi. Îmi amintesc, de pildă, cum acum câțiva ani am descoperit cu totul întâmplător că vreo câțiva dintre prietenii și cunoscuții mei credeau că m-am convertit în taină la catolicism. Această invenție absurdă se întemeia pe faptul, care pentru mulți părea convingător, că într-o zi, în timpul unei convorbiri, am declarat că înclin spre ideea unui post săptămânal fără carne. Fără-ndoială că

părerea lui Manderson despre secretarul său se întemeia pe ceva tot atât de șubred. Mi-ai spus, mi se pare, că Burmer ți-a vorbit despre înclinarea înrădăcinată și probabil ereditară a lui Manderson spre gelozie, spre suspiciune... În privința istorisirii lui Marlowe, ea mi s-a părut foarte sinceră și nu „o găsesc, în punctele sale esențiale, chiar atât de extraordinară, o dată ce am căzut de acord, și, fără-ndoială, suntem de acord că în cazul Manderson e vorba de un om mai mult sau mai puțin smintit.

Trent râse cu hohote:

— Totuși, îți mărturisesc – zise el – că acest caz mi s-a părut oarecum altfel decât unul obișnuit.

— Da, însă numai în privința desfășurării amănunțelor – ripostă Cupples. În fond, ce lucru anormal se poate găsi în faptele esențiale? Un smintit concepe o bănuială nebunească; el urzește un plan viclean împotriva dușmanului său închipuit, și înfăptuirea acestui plan atrage după sine propria-i distrugere. Din toate acestea, pentru oricine cunoaște cât de cât comportarea demenților, ce poate să pară deosebit? Acum să examinăm faptele lui Marlowe. El se află într-o situație foarte primejdioasă, de care, deși este nevinovat, nu poate scăpa spunând adevărul. Este asta o situație excepțională? El se salvează datorită unei combinații ingenioase și îndrăznețe. Mi se pare că așa ceva s-ar putea, întâmpla în fiecare zi și probabil că se și întâmplă.

Cupples începu să-și mănânce friptura de berbec, prefăcută în bucățele mărunte.

— Aș vrea să știu – începu Trent să vorbească după terminarea primului fel – dacă s-a întâmplat vreodată ceva pe pământ ce nu s-ar putea minimaliza cu metoda asta de argumentare ce tinde să demonstreze totdeauna că e vorba de lucrul cel mai obișnuit și mai simplu din lume.

Un zâmbet ușor luminează chipul lui Cupples.

— Nu trebuie să mă acuzi de a fi folosit un paradox fără noimă – răspunse el – poate că adevăratul sens a ceea ce am susținut adineauri va apărea mai limpede numai dacă adaug câteva observații care mi se par cât se poate de interesante. Să vedem... Ei bine, eu găsesc că istoria vieții micului pește de mare, numit cambulă, pe care o

cunoaștem numai datorită cercetărilor lui Poulton, e un lucru foarte interesant.

— Nu știu nimic despre asta – răspunse Trent. Poate că știința a surâs la nașterea umilă a cambulei, dar eu n-am auzit niciodată vorbindu-se despre chestiunea aceasta.

— Poate că nu e un subiect chiar atât de atrăgător – recunosc bătrânul, meditativ – și nu e cazul să-l mai discutăm. Vreau numai să spun, scumpul meu Trent, că în jurul nostru se petrec neîntrerupt fapte remarcabile, pe care nu trebuie decât să le observăm; și nu aducem nicio laudă simțurilor noastre dacă socotim drept remarcabile numai faptele înconjurate de aureola amănuntelor senzaționale.

Trent aplaudă cu însuflețire, lovind cu mânerul cuțitului în masă, în timp, ce Cupples se întrerupse, ca să bea dintr-o singură înghițitură amestecul său de lapte cu sifon.

— Nu te-am mai auzit de ani de zile ținând un discurs atât de lung – urmă detectivul. Pesemne că ești tot atât de surescitat ca și mine. Suferim amândoi de neastâmpărul violent, numit de oameni în mod greșit doar bucurie. Dar oricât mă încântă această stare, nu pot să rămân nepăsător auzind cum cazul Manderson e privit ca un incident banal. Spune ce vrei, dar ideea de a se da drept Manderson în acele împrejurări a fost foarte ingenioasă.

— Ingenioasă, desigur, dar nu extraordinară. În împrejurările acelea, ca să folosesc propriile dumitale cuvinte, nu a fost de loc ciudat ca un om inteligent să conceapă o asemenea idee. Era firesc ca ea să-i răsară-n minte. Marlowe era cunoscut pentru priceperea sa de a imita vocea lui Manderson: avea talent de actor și spiritul unui jucător de șah; în plus, cunoștea perfect toate obiceiurile casei. Sunt de aceeași părere cu dumneata că ideea a fost executată magistral; dar totul era în favoarea sa. Totuși, în ceea ce privește ideea de bază, nu găsesc că se poate compara, ca ingeniozitate, cu aceea de a folosi forța reculului de la o armă de foc în momentul descărcării, ca să manevreze mecanismul de încărcare și descărcare. Cu toate acestea recunosc, așa cum am făcut de la început, că în privința amănuntelor cazul are particularități neobișnuite. E vorba de complexitatea lui.

— Te-a izbit, într-adevăr, priin complexitate? întrebă Trent, ironic.

— Cazul s-a complicat – continuă Cupples netulburat – fiindcă, după ce Marlowe a început să bănuiască ceva, o a doua minte subtilă a intervenit în planurile urzite de mintea lui Manderson. Dueluri de natura asta se petrec adesea în afaceri și în politică, dar, cred, cu mult mai rar în domeniul crimei.

— Susțin chiar că în acest domeniu nu se petrece niciodată – răspunse Trent. Și mă întemeiez pe faptul că nici chiar cei mai isteți criminali nu apelează decât rareori la subtilități strategice. Și când o fac, nu sunt prinși niciodată, deoarece polițiștii inteligenți dispun de o și mai puțină subtilitate strategică decât un criminal cu inteligență mijlocie. Dar această calitate, ce ține oarecum de profesiune, nu apare decât când și când în acțiunile criminale. Iată, de pildă Crippen. A fost un criminal foarte isteț. A rezolvat problema centrală a fiecărui asasinat, și anume înlăturarea cu foarte mare grijă a cadavrului. Dar cât de departe a mers cu acest joc? Criminalul și polițistul sunt de multe ori tacticieni iuți și îndrăzneți, dar niciunul dintre ei nu e în stare decât de întocmirea sau rezolvarea unui plan foarte simplu. La urma urmei, calitatea de care am vorbit e rară în orice domeniu al vieții.

— După toate cele auzite – zise Cupples, care deocamdată părea plictisit de discuția aceasta abstractă – eu am rămas cu un punct nelămurit care ar trebui dezlegat. Dacă Marlowe nu ar fi bănuțat nimic și ar fi căzut în cursă, e aproape sigur că ar fi fost spânzurat. Mă întreb de câte ori o fi avut succes planul de a-l învinui de crimă pe un nevinovat? Îmi închipui că sunt nenumărate cazuri de acuzați recunoscuți drept vinovați în baza unor probe de necontestat care au murit proclamându-și nevinovăția. De acum înainte nu voi mai semna, ca jurat, nicio sentință de condamnare la moarte pronunțată în temeiul unor asemenea probe.

— În ceea ce mă privește, eu nu am aprobat niciodată o asemenea condamnare – interveni Trent. Condamnarea la spânzurătoare în astfel de cazuri mi se pare în totală contradicție cu principiul clar neîndoielnic, exprimat prin cuvintele: „Nu se știe niciodată”. Eu sunt de părerea celui jurat american care afirmă că nu trebuie spânzurat nici chiar un cățeluș acuzat că ar fi furat dulceață numai pe temeiul probelor, chiar dacă e plin de dulceață pe bot. Există însă un caz în analele proceselor criminale din Statele Unite, care e un

exemplu izbitor pentru ceea ce susțin, nu numai prin faptul că uneori sunt învinuiți de crimă oameni nevinovați, dar cel ce a condus intriga a făcut tot ceea ce a pus la oale și Manderson; el și-a sacrificat propria viață, pentru a fi sigur de moartea victimelor sale. Probabil că ai auzit de cazul din Campden.

Cupples recunosc totală sa ignoranță în această privință și se servi cu un alt cartof.

— John Masefield a scris o piesă foarte izbutită cu acest subiect – urmă Trent – și, dacă se va mai reprezenta din nou la Londra, să te duci neapărat s-o vezi dacă-ți plac emoțiile tari. Am văzut deseori femei plângând pe ascuns la teatru, pe când ascultau o melodramă sentimentală oarecare. Dar, cerule, ce crize de nervi le-ar apuca, însoțite fără-ndoială de leșinuri, dacă ar vedea piesa asta interpretată cum trebuie! Iată elementele principale ale cazului: John Perry și-a acuzat mama și fratele de a fi ucis un oim, jurând că și el ajutase la săvârșirea asasinatului. A istorisit faptele cu o mulțime de amănunte și a găsit răspunsuri la toate întrebările, fără să fie însă în stare să explice cum a dispărut cadavrul; dar judecătorul, care pesemne că la judecarea procesului era beat mort, nu a ținut seamă de asta. Mama și fratele lui au negat săvârșirea faptei. Totuși, cei trei au fost găsiți vinovați și spânzurați numai pe temeiul mărturiei lui John. După doi ani, omul pentru uciderea căruia ei fuseseră condamnați s-a reîntors la Campden. El fusese răpit de pirați și dus cu ei în largul oceanului. Disparația lui îi sugerase lui John sinistra lui idee. Toți crezuseră că John spune adevărul, fiindcă el se denunțase și pe sine ca făcând. parte dintre vinovați. Părea ceva cu totul evident, fiindcă cine se putea gândi că cineva s-ar condamna pe sine la moarte numai ca să provoace spânzurarea altora? Este exact același lucru pe care l-ar fi susținut acuzarea dacă Marlowe ar fi mărturisit adevărul. Nici măcar un singur jurat dintr-un milion nu ar fi dat crezare complotului urzit de Manderson.

Cupples reflectă câteva clipe înainte de a răspunde, apoi zise:

— Eu nu am cunoștințele dumitale în materie de istorie criminală; în realitate, nu știu nimic din acest domeniu; dar îmi răsar în minte unele amintiri din copilărie în legătură cu drama asta. Noi ciunoaștem, datorită celor ce ți-a declarat Mabel, ceea ce s-ar putea

numi „adevărul psihologic” al cazului Manderson, adică violența urii născute din gelozia pe care el o ascundea. Așa că noi putem înțelege că a fost în stare să întocmească un asemenea plan. Dar, în general, justiția nu este capabilă să-și facă datoria când e vorba de pătrunderea adevărului psihologic. Uneori, acest adevăr e ascuns cu bună știință, cum e în cazul Manderson. Alteori, cred că este ascuns numai fiindcă oamenii simpliști sunt într-adevăr incapabili de a-l exprima, și nimeni altcineva nu-l ghicește. Pe când eram un băiețandru la Edinburgh, toată țara a trecut printr-o încordare nebună din cauza crimei de la Sandyford Place.

Trent încuviință din cap:

— Cazul doamnei M'Lachlan. A fost absolut nevinovată.

— Părinții mei erau de aceeași părere. Și când am ajuns destul de matur să citesc și să înțeleg întâmplarea aceea îngrozitor de mârșavă, am avut și eu aceeași convingere. Dar misterul acestui caz a fost atât de mare, și sarcina de a deosebi adevărul din urzeala minciunilor rostite de fiecare persoană interesată s-a dovedit a fi atât de lipsită de nădejde, încât toți au fost absolut convinși de nevinovăția bătrânului James Fleming. Detectivii de la Scotland Yard au adoptat un punct de vedere sau altul. Cazul a provocat dezbateri în parlament. Presa s-a împărțit în două tabere, care s-au războit cu o furie nemaipomenită până atunci. Este însă sigur, deoarece văd că ai citit despre cazul acesta, că dacă adevărul psihologic în legătură cu acel bătrân ar fi fost cunoscut, n-ar mai fi rămas nicio umbră de îndoială asupra cazului. Dacă ceea ce s-a bănuit despre temperamentul său e adevărat, atunci el a fost în stare s-o ucidă pe Jessie M'Pherson și apoi să arunce vina asupra sărmanei creaturi nătângi, care era gata-gata să fie condamnată la pedeapsa capitală.

— Chiar și un bătrân ramolit ca Fleming poate fi o taină de nepătruns pentru tot restul speței umane – zise Trent – și mai ales în fața justiției. Legea nu strălucește de loc când se află în fața unui caz care pretinde un simț psihologic rafinat. Ea greșește destul de ușor în cazuri asemănătoare cu a lui P'Teming și cu al celor de o teapă cu el. Iar în ceea ce-i privește pe oamenii cu o fire mai viguroasă, când sunt amestecați în afaceri criminale, indiferent dacă le pierd sau le câștigă, cred că au impresia că s-au rătăcit în adâncul unei jungle pline de

maimuțe. Pe de o parte, dă-mi voie să spun că e bine ca din când în când să dai cu nasul de realități. Însă mă întreb cu ce pedeapsă s-ar fi ales Marlowe din partea celor douăsprezece realități cu chipuri congestionate, care se aflau pe banca juraților? După cum a spus el însuși, situația lui ar fi fost atât de rea, încât nu mai merita să se apețe. Nu ar fi putut să invoce nici măcar o singură dovadă în sprijinul spuselor sale. Poți să ți-l închipui pe procuror perorând și făcându-l praf? Și pe judecători cântându-i în strună procurorului în concluzii? Să-ți închipui jurații – ai fost până acum jurat, nu-i așa? – în camera lor de deliberare, indignându-se față de cutezanța minciunilor, spunându-și unul altuia că e vorba de cel mai limpede caz întâlnit de ei și susținând că ar fi avut o mai bună părere despre Marlowe, dacă nu și-ar fi pierdut sângele rece în momentul critic și ar fi fugit cu prada, așa cum se gândise de la început? Închipuie-ți că ai fi făcut parte din acel juriu, fără să-l fi cunoscut pe Marlowe, și că ai fi tremurat de indignare față de faptele ce se desfășurau dinaintea ochilor dumitale: lăcomia de bani, asasinat, jaf, lașitate neașteptată și minciuni nerușinate, perseverente și desperate! În realitate, Cupples, amândoi l-am crezut vinovat până în clipa când...

— Te rog, te rog! interveni Cupples cu însuflețire, lăsându-și cuțitul și furculița pe masă. Am avut cea mai mare grijă, când am mai vorbit despre astă seară trecută, să nu spun nimic care ar fi putut presupune că am crezut un asemenea lucru. Eu am fost întotdeauna sigur de nevinovăția lui.

— Într-adevăr, mai înainte, la Marlowe acasă, ai lăsat să se înțeleagă asta. Și mă întrebam ce-ai vrut să spui când ai afirmat: „Desigur că nu a fost vinovat!” Cum ai putut fi sigur? De obicei, ești mult mai puțin categoric, Cupples.

— Am spus că am fost „sigur” – repetă Cupples cu hotărâre.

Trent ridică din umeri.

— Dacă, după ce ai citit manuscrisul meu și după ce am discutat împreună amănunțit întregul caz în seara trecută – urmă el – ai fost într-adevăr sigur că Marlowe e nevinovat, atunci nu-mi mai rămâne să-ți spun decât că nu se mai poate avea niciun pic de încredere în rațiunea umană. Atitudinea asta, pe lângă faptul că ar vădi un om care nu și-a însușit concepția unui creștin adevărat, mai e și absolut

ridicolă; ar mai însemna și că e vorba de un pozitivism necorespunzător, în afară de cazul că eu nu înțeleg acest sistem. De ce, Cupples...

— Lasă-mă să-ți spun ceva – îl întrerupse Cupples din nou, încrucișându-și mâinile deasupra farfuriei sale. Fii convins că sunt departe de a-mi pierde judecata. Sunt sigur că Marlowe e nevinovat și am fost totdeauna sigur din cauza unui fapt pe care eu îl cunosc și l-am cunoscut de la începutul întâmplării. Mi-ai cerut acum să-mi închipui că fac parte dintre jurații însărcinați să dea verdictul în procesul lui Marlowe. Ar fi un exercițiu nefolositor pentru mintea mea, fiindcă știu că aş asista la acest proces în altă calitate. M-aş afla pe banca martorilor, depunând mărturie în apărarea acuzatului. Ai rostit acum câteva clipe cuvintele: „Nu ar fi putut să invoce nici măcar o singură dovadă în sprijinul spuselor sale”. Ei bine, eu aş fi depus mărturie că dovada asta există. Iar dovada aceasta este decisivă – încheie Cupples, luând din nou furculița și cuțitul și continuându-și mulțumit masa.

Vorbele atât de hotărâte ale lui Cupples îl făcură „pe Trent să se albească la față de emoție. Când Cupples tăcu, obrazul lui își recăpătă culoarea și el dădu cu pumnul în masă, strigând cu un râs forțat:

— Absolut imposibil! Probabil că ai avut vreo halucinație după una din cunoscutele dumitale orgii cu lapte și sifon. În realitate, nu poți pretinde că în timp ce eu mă străduiam la Maristone să lămuresc această sinistă întâmplare, dumneata știai că Marlowe e nevinovat!

Cupples dădea din cap cu violență, în timp ce înghițea ultima bucatică de friptură. Apoi, după ce termină de mestecat, își șterse cu grijă mustața rară, se aplecă înainte, pe deasupra mesei, spre Trent, și zise:

— Este cât se poate de simplu. Eu l-am împușcat pe Manderson.

*

* * *

Trent îl auzi ca prin vis pe Cupples spunând:

— Mi-e teamă că te-am speriat.

Tânărul se strădui să-și alunge uluirea, ca un scafandru care se căznește să iasă la suprafață, și duse paharul la gură cu un gest mecanic. Însă răsturnă jumătate din el pe fața de masă și-l așeză cu grijă la loc, fără să mai bea. Trase adânc aer în piept și-l expiră într-un

râs fără nicio veselie.

— Continuă – zise el.

— Nu este însă vorba de crimă – începu Cupples încet, măsurând latura mesei cu lungimea furculiței. Îți voi spune întreaga poveste. În seara aceea de duminică îmi făceam ca de obicei mica mea plimbare igienică înainte de culcare. Am plecat de la hotel cam pe la zece și un sfert. Am mers pe marginea câmpului ce se întinde în spatele proprietății White Gables, ca să scurtez cotitura cea mare a drumului, și am ieșit pe șosea chiar în fața porții din apropierea celei de-a opta găuri de pe terenul de golf. Am intrat pe acest teren cu gândul de a parcurge peluza până la faaleză ca să mă întorc prin partea aceea. Nu am apucat să fac decât câțiva pași, că am auzit apropiindu-se o mașină care a oprit dinaintea porții. L-am recunoscut imediat pe Manderson. Îți amintești? Ți-am spus că-l mai vă.286

zusem o dată în viață, după cearta din fața hotelului. Ei, bine, atunci, pe terenul de golf l-am văzut. M-ai întrebat dacă l-am mai văzut după ceartă și n-am vrut să te mint.

Trent scoase un geamăt surd. Sorbi o înghițitură de vin și rosti împietrit:

— Continuă, te rog!

— Era, după cum știi, un minunat clar de lună, însă eu mă găseam în umbra arborilor ce străjuiesc zidul de piatră, așa că nici Manderson, nici Marlowe nu puteau bănuși că se află cineva în apropierea lor. Am auzit tot ce s-a-ntâmplat, așa cum ne-a povestit Marlowe, și am văzut mașina pornind spre Bishopsbridge. N-am putut zări chipul lui Manderson în clipa aceea, fiindcă stătea cu spatele la mine, dar, spre marea mea uimire, l-am văzut cum, cuprins de furie, amenința cu pumnul stâng mașina ce se îndepărta. Apoi am așteptat ca el să se îndrepte spre V hite Gables, fiindcă nu aveam nicio poftă să mai dau ochi cu dânsul. Dar el n-a plecat. Dimpotrivă, a deschis poarta pe care tocmai intrasem și a rămas o clipă absolut nemișcat pe gazon. Avea capul aplecat înainte, cu brațele atârând de-a lungul corpului, uitându-se țintă la un punct de pe pământ. Câteva clipe a încremenit așa, apoi și-a ridicat brusc brațul drept, băgându-l în buzunarul pardesiului. Atunci, în lumina lunii, i-am văzut chipul livid, cu ochii sticloși și gura deschisă de i se vedeau dinții, și am înțeles fulgerător că

omul acela nu era în toate mințile. Abia-mi răsărise gândul acesta în minte că am văzut strălucind un obiect în razele lunii. Manderson ținea un revolver, țintind spre pieptul său.

Aici se putea adăuga că totdeauna am să pun la îndoială faptul că Manderson voia într-adevăr să se sinucidă atunci. Marlowe e bineînțeles convins de asta, fiindcă nu știe nimic de intervenția mea. Mai curând cred că el a vrut doar să se rănească, pentru ca apoi să-l acuze pe Marlowe de jaf și tentativă de asasinat.

Însă în clipele acelea am crezut că are de gând să se sinucidă. Înainte de a-mi da seama de ceea ce fac, am ieșit din întuneric și l-am apucat de braț. El s-a smuls din strânsoarea mea cu un mormăit furios, dându-mi o lovitură puternică în piept și îndreptând revolverul spre capul meu. Dar înainte ca el să apese pe trăgaci, l-am apucat de încheieturile mâinilor, agățându-mă cu toată puterea de dânsul. Îți amintești cât de zdrelite erau încheieturile mâinilor lui? În clipa aceea știam că luptam pentru a-mi salva viața, fiindcă în ochii săi citeam gândul crimei. Ne-am luptat ca două brute, fără să scoatem o vorbă. Am încercat să-i aplec în jos mâna cu pistolul, fără să dau drumul celeilalte mâini. N-aș fi crezut niciodată că aș avea puterea să lupt astfel. Apoi, cu un gest instinctiv, am izbutit să-i îndepărtez mâna liberă și am apucat cu iuțeala fulgerului arma pe care i-am smuls-o dintre degete. Ca printr-o minune, revolverul nu s-a descărcat. Am făcut câțiva pași înapoi, însă Manderson s-a năpustit asupra mea, ca o pisică sălbatică, să mă sugrume. Atunci am apăsat pe trăgaci, țintind orbește spre obrazul lui. Cred că se afla cam la un metru de mine. Genunchii i s-au îndoit deodată și s-a prăbușit.

Am aruncat pistolul și m-am aplecat asupra trupului întins pe gazon. Am simțit cum bătăile inimii lui s-au stins sub mâna mea. Am stat acolo îngenuncheat, zăpăcit, încremenit și nu știu cât timp a trecut până când am auzit zgomotul automobilului care se întorcea.

Află, Trent, că în timp ce Marlowe străbătea peluza în lung și-n lat cu chipul vânăt și crispat în razele lunii, eu mă aflam numai la câțiva metri de el, ghemuit la umbra unei dobițe. N-am îndrăznit să mă arăt. Chibzuisem. Mă gândeam că cearta mea violentă din dimineața aceea cu Manderson se comenta acum de locatarii hotelului. Te asigur că din clipa când l-am văzut pe Manderson prăbușindu-se, mi-au apărut

dinaintea ochilor toate riscurile situației în care mă aflam. Și am devenit deodată viclean. Mi-am dat într-o clipă seama ce aveam de făcut: trebuia să mă întorc cât mai repede la hotel, fără a fi observat, și să mă pregătesc să joc un anumit rol. Nu trebuia să suflu nimănui nicio vorbă despre cele întâmplate. Bineînțeles, presupuneam că Marlowe va povesti deschis împrejurarea în care a găsit cadavrul lui Manderson. Eram convins că el va accepta ideea unei sinucideri și credeam că asta va fi și părerea tuturor.

După ce Marlowe a ridicat în cele din urmă cadavrul de jos, m-am furișat de-a lungul zidului și am ieșit în șosea, în apropierea cabanei clubului, unde nu mă putea vedea. Îmi recăstigasem cumpătul și sângele rece. Am trecut drumul, ara sărit gardul viu și am străbătut pajiștea alergând, ca să ajung la poteca pe care venisem și care duce la hotel, trecând prin spatele proprietății White Gables. Când am ajuns la hotel, gâfâiam din greu.

— Gâfâiam! repetă Trent în mod mecanic, uitându-se fix, parcă hipnotizat, la interlocutorul său.

— Mă-nțelegi? Alergasem foarte iute – îl lămurii Cupples. Ei bine, apropiindu-mă de hotel prin spatele lui, am putut să arunc o privire în sala de lectură, prin fereastra întredeschisă. Nu era nimeni înăuntru. Am sărit pe fereastră, și odată ajuns înăuntru, am sunat. Apoi m-am așezat ca să scriu o scrisoare pe care avusesem de gând s-o scriu a doua zi. Am văzut că pendula arăta ora unsprezece și ceva. Când un băiat a intrat, ca urmare a faptului că sunasem, i-am cerut un pahar cu lapte și o marcă poștală. Curând după aceea, m-am urcat în camera mea ca să mă culc, dar n-am fost în stare să adorm.

Neavând ce să mai spună, Cupples tăcu, privindu-l pe Trent care stătea tăcut, cu capul între mâini, cu un aer de pașnică uimire.

— N-a fost în stare să adoarmă! murmură Trent în cele din urmă, cu vocea stinsă. Asta e urmarea obișnuită a unei oboseli prea mari din timpul zilei. N-aveai de ce să te alarmezi.

Apoi amuți din nou, după care își ridică obrazul foarte palid către Cupples, zicând:

— Cupples, m-am vindecat. Nu voi mai încerca niciodată să dezleg misterul vreunei crime. Cazul Manderson este ultima anchetă a lui Philip Trent. Până la urmă, trufia lui s-a prăbușit.

Și, recăpătându-și deodată zâmbetul obișnuit, adăugă:

— Aș fi putut să suport orice în afară de demonstrația pe care mi-ai făcut-o adineauri despre neputința rațiunii umane. Cupples, n-am absolut nimic să-ți spun în afară de următoarele: m-ai învins! Beau în sănătatea dumată, cu scopul de a mă umili. Dar dumneata vei fi cel care va plăti consumația!

— Sfârșit